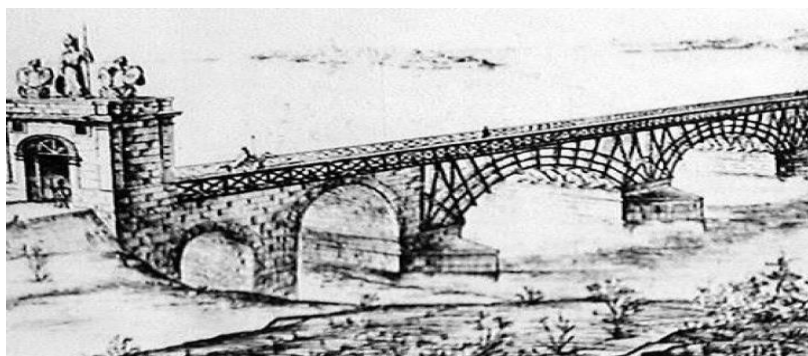

COLOCVIUL INTERNAȚIONAL COMUNICARE ȘI CULTURĂ ÎN ROMÂNIA EUROPEANĂ

EDIȚIA A IX-A
TIMIȘOARA, 11-12 IUNIE 2021

MEMORIE – UITARE

PONTEM ROMANITATIS SERVEMVS!

**SVMMARIA * REZUMATE * RÉSUMÉS *
RESÚMENES * RIASSUNTI * RESUMOS**

Comitetul de organizare

Valy CEIA
(Președintă CICCCE)

Mirela BONCEA
Emina CĂPĂLNĂȘAN
Ioana Mia IUGA
Silvia MADINCEA-PAȘCU
Ramona MALIȚA
Simona REGEP

Roxana ROGOBETE
Dumitru TUCAN
Bogdan ȚÂRA
Luminița VLEJA
Manuela ZĂNESCU

Toate materialele spre publicare vor fi trimise la adresele: ciccre@e-uvr.ro și valy.ceia@e-uvr.ro

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	4
CONFERINȚE ÎN PLEN.....	5
LATINĂ	12
LIMBA ROMÂNĂ	21
LITERATURA ROMÂNĂ	40
LINGUA E LETTERATURA ITALIANA	49
LANGUE ET LITTÉRATURE FRANÇAISES.....	71
LENGUA Y LITERATURA ESPAÑOLA	82
MUZICĂ ȘI TEATRU	98
ISTORIE ȘI STUDII CULTURALE	105
ARTE	142
CARTE ȘI BIBLIOTECĂ.....	148

CUVÂNT-ÎNAINTE

Cea de-a IX-a ediție a Colocviului Internațional Comunicare și cultură în România europeană (CICCRE) își propune să analizeze modul în care memoria individuală și colectivă, instituționalizată ori nu, a contribuit la constituirea unei conștiințe de sine a României și, prin aceasta, la dezvoltarea unor forme perene și polimorfe de civilizație.

În dimensiunea sa identitară, păstrătoare a ideii de latinitate, romanitatea s-a manifestat dintru început ca un proces de sinteză, în care memoriile culturale ale societăților încorporate nu au fost radiate pentru a face loc unor constructe pe teren viran, ci, dimpotrivă, au fost reunite într-o alcătuire unitară, care a îngăduit actualizarea și universalizarea experiențelor civilizaționale locale, arhaice. Uitarea, ca fenomen natural de degradare a memoriei, și „condamnarea la uitare”, ca formă instituționalizată a acesteia, au operat și la nivelul excepționalei sinteze civilizaționale care a fost romanizarea, însă doar selectiv și marginal, cel mai adesea doar personalizat, prin mecanismul cunoscut drept *damnatio memoriae*.

Formulele prin care s-a manifestat și cristalizat memoria României acoperă întregul corpus conceptual al acestui construct civilizațional. Sunt, astfel, recognoscibile ca arhive vii – ca memorii ale unui organism – limbile și literaturile. În limba latină pot fi identificate numeroase prelevări terminologice și semantice din limbile de substrat, ca grece care au îmbogățit zestrea genetică a primului idiom ridicat la orizontul globalității. Limbile neolatine sunt, fără excepție, manifestări ale latinei vii în contexte ferm definite de moștenirea prelatină, dar și de istoria neliniară a contactelor comunicaționale ulterioare. Însuși fenomenul de relatinizare a acestor limbi reprezintă un apel la memoria lingvistică și culturală, în vederea unei necesare evoluții spre modernitate. La rândul lor, literaturile din spațiul patrimonial imaterial al României – indiferent dacă avem în vedere literatura latină clasică ori expresiile sale ulterioare, postclasice, medievale, moderne și contemporane facilitate de limbile neolatine – pun în valoare atât diversitatea, cât și unitatea unei memorii civilizaționale unificate, reușind astfel să fie reciproc traductibile până la gradul deplinei solidarizări spirituale.

Artele, știința, filosofia, istoria – expresia cea mai vizibilă a memoriei instituționalizate – au, de asemenea, vocația de arhive ale unei cunoașteri și experiențe culturale rezultate din sinteză și perpetuate prin deschidere. Descoperirea, în fiecare dintre aceste registre ale constructului civilizațional, a stratificărilor memoriale, dar și a jocului de-a uitarea, nu poate fi decât o întreprindere provocatoare a spiritului uman. Raporturile dintre memorie și imaginație, dintre memoria personală și cea colectivă, precum și relația, fluidă, a memoriei cu uitarea sau, dimpotrivă, cu „abuzurile” memoriei, așa cum sunt toate dezvăluite cu pregnanță și de Paul Ricoeur, deschid alte căi înspre configurarea acestui univers.

Comitetul de organizare

CONFÉRENCE EN PLEN

Alexandre GEFEN

Centre National de Recherche Scientifique (CNRS), Université Paris 3 – Sorbonne
nouvelle – ENS
Institut des Sciences Humaines et Sociales du CNRS, Paris
gefen@fabula.org
alexandre.gefen@gmail.com

A Biographical Society? Debates around the Notion of *Narrative Identity*

The concept of *narrative identity* proposed by Paul Ricoeur has had an immense critical fortune in literary studies, but also in the ordinary practices of life storytelling that make use of it. In fact, we live in a biographical society where assignments to narrate oneself, from Facebook to family autobiographies, are constant. Migrants, job applicants, bachelors in search of a soul mate, the sick, parents, are constantly invited to tell their stories at the risk of what Alain Ehrenberg describes as "self-fatigue". It is this assignment of identity memory, its virtues and its risks, that I would like to return to, referring in particular to the debates between Paul Ricoeur and Galen Strawson.

Keywords: *life story, literature, migration, identity, subjectivity*

Une société biographique ? Débats autour de la notion d'*identité narrative*

Le concept d'*identité narrative* proposé par Paul Ricoeur a eu une immense fortune critique dans les études littéraires mais aussi dans les pratiques ordinaires de récit de vie qui s'en réclament. De fait, nous vivons dans une société biographique où les assignations à se raconter, de Facebook aux autobiographies familiales sont constantes. Migrants, candidats à un poste, célibataires en quête d'une âme sœur, malades, parents, sont invités constamment à se raconter au risque de ce qu'Alain Ehrenberg décrit comme une « fatigue de soi ». C'est cette assignation mémorielle identitaire, ses vertus et ses risques, sur laquelle je voudrais revenir, en évoquant notamment les débats ayant opposé Paul Ricoeur à Galen Strawson.

Mots-clés : *récit de vie, littérature, migration, identité, subjectivité*

Sébastien LEDOUX

Université Paris 1 Panthéon – Sorbonne
Institut d'Études Politiques de Paris – Sciences Po
ledoux.sebastien5@gmail.com

Can we Talk about « Abuses of Forgetting »?

In his reflection on memory and forgetting, Paul Ricoeur raised the question of "abuses of memory" by pointing out the perverse uses of the "duty to remember" through the frenzy of commemoration or the manipulation of memory. The philosopher thus defended a

"duty to forget" that he considered necessary for the accomplishment of a "just memory". We propose in our conference to reflect on the possibility of the notion of "abuses of forgetting". Abusive forms of forgetting are found in institutional injunctions of forgetting carried by amnesty/amnesia logics that can be found throughout history, from Antiquity ("damnatio memoriae"), to Modern Times (Edict of Nantes of 1598 on the Civil Wars of religion) and Contemporary Times (Spanish law of 1977 on Civil War). Working for several years on the history of the formula « duty to remember », we were regularly confronted with a new form of abuses of forgetting, with the appearance of new performative discourses denouncing the forgetting of violent events that took abusive forms, this time coming more from civil society. This new "abuses of forgetting" takes place within a new paradigm of the relationship of societies to their past, which situates the memorialization of violent pasts as an inescapable remedy for individual and collective disorders, and as the condition for the perpetuation of the human collectivity.

Keywords: *history, memory, forgetting, abuse, duty to remember*

Peut-on parler d' « abus d'oubli » ?

Dans sa réflexion sur la mémoire et l'oubli, Paul Ricœur soulevait la question des « abus de mémoire » en relevant des usages pervers du « devoir de mémoire » par la frénésie commémorative ou la manipulation de la mémoire. Le philosophe défendait ainsi un « devoir d'oubli » qu'il jugeait nécessaire pour l'accomplissement d'une « juste mémoire ». Nous proposons dans notre conférence de réfléchir à la possibilité de la notion d' « abus d'oubli ». Les formes abusives de l'oubli se rencontrent dans les injonctions institutionnelles d'oubli portées par des logiques d'amnistie/amnésie que l'on retrouve sur le temps long de l'histoire, de l'Antiquité (« damnatio memoriae »), à l'époque moderne (Edit de Nantes de 1598 sur les guerres civiles de religion) et contemporaine (loi espagnole de 1977 sur la guerre civile). Travaillant pendant plusieurs années sur l'histoire de la formule « devoir de mémoire », nous avons été régulièrement confrontés à une nouvelle forme d'abus d'oubli, avec l'apparition de nouveaux discours performatifs dénonçant l'oubli d'événements violents qui prenaient des formes abusives et qui provenaient cette fois davantage de la société civile. Ce nouvel « abus d'oubli » prend place dans un nouveau paradigme du rapport des sociétés à leur passé qui situent la mémorialisation des passés violents comme un remède incontournable aux désordres individuels et collectifs, et comme la condition de la perpétuation de la collectivité humaine.

Mots clés : *histoire, mémoire, oubli, abus, devoir de mémoire*

Martin MAIDEN

University of Oxford

martin.maiden@mod-langs.ox.ac.uk

The dangers of 'standard language bias' in historical Romance linguistics

In this talk I shall discuss some cases in which our understanding of the historical development of the Romance languages has been distorted by an unconscious, or sometimes even naïve, tendency to assume that the standard Romance languages

somehow represent the ‘normal’ path of historical linguistic development, without giving proper weight to dialectal and other non-standard evidence. This assumption can interfere not only with our correct perception of the historical evolution of the ‘dialects’, but with that of the standard languages themselves.

I will focus in particular on two phenomena in the history of Romanian:

(i) the fact that in the third person plural present of a class of verbs such as *a veni*, we find in old Romanian not the expected ***viu* from UENIUNT (cf. the palatalization in old Italian *vegnono*, and Romanian *viu* old Italian *vegno* from UENIO), but *vin(u)* without historical palatalization.

(ii), the fact that reflexes of Latin FIERI appear only in the present subjunctive (+ infinitive and gerund) of the verb *a fi*.

The first case has recently been attributed (Elson 2017; but also Maiden 2020; 2021) to Romanian’s historical contact with middle Bulgarian (where a similar pattern of allomorphy allegedly exists), by assuming that standard Italian is somehow the ‘norm’ for ‘eastern Romance’, and that Romanian is therefore deviant due to Bulgarian influence. I will show that standard Italian is abnormal, and that Romanian is in this respect an entirely normal Romance language, as shown by numerous Italian dialects which behave just like it. As for *a fi*, numerous scholars (e.g., Streller 1904, Philippide [2011], Capidan 1932, Rosetti 1986) have assumed, on the basis of the pattern of modern standard Romanian, that it is somehow inherently ‘subjunctive’, whereas the comparative dialectal evidence (not only from Daco-Romance but also from Italo-Romance and Sardinian) clearly show the exact opposite: that the forms *fiu, fii, fim, fiți* at least (and possibly even *fie*) are in origin present indicative forms which have been introduced analogically into the subjunctive.

In conclusion I shall mention some other cases of as ‘standard language bias’, in Romance, and argue for the importance of a truly comparative perspective in historical Romance linguistics in which standard languages do not have inappropriate importance.

Keywords: *standard languages, morphology, historical linguistics, Romanian, Italian*

Lingvistica romanică istorică și efectele înșelătoare ale unor prejudecăți care favorizează limbile standard

În această conferință vor fi discutate două cazuri ilustrând morfologia istorică a limbilor române, a căror evoluție a fost interpretată distorsionat, dacă nu cumva de-a dreptul eronat din cauza unor prejudecăți metodologice. Este vorba de prejudecăți care acordă o importanță exagerată limbilor standard, fără a lua în considerare importanța dovezilor dialectale și comparative. Ironia este că o astfel de abordare tributară acestor prejudecăți nu numai că poate să prejudicieze înțelegerea corectă a evoluției istorice a „dialectelor”, ci chiar a limbii standard, pe care se presupune că o favorizează.

Vor fi considerate în mod special două fenomene ce privesc lingvistica istorică românească:

(i) la persoana a III-a plural prezent în clasa verbelor de tipul *a veni* nu găsim în româna veche forma iotacizată așteptată ***viu* de la UENIUNT (cf. italiana veche *vegnono*, dar și româna veche *viu*, italiana veche *vegno* de la UENIO), ci forma neiotacizată *vin(u)*;

(ii) verbul latinesc FIERI apare în limba română la subjonctivul prezent al verbului *a fi*, dar nu și la prezentul indicativ.

Primul fenomen a fost atribuit recent (vezi Elson 2017; dar și Maiden 2020; 2021) contactului istoric al limbii române cu limba bulgară medievală (în condițiile în care în aceasta din urmă ar fi existat un model similar de alomorfie). Or Elson presupune că

formele pe care le observăm în limba italiană *standard* reprezintă „norma” pentru limbile romanice estice și că româna ar prezenta, dimpotrivă, o abatere de la această normă, datorată influenței limbii bulgare care s-a exercitat asupra ei. În schimb, dovezile oferite de dialectele italiene (dar și de alte limbi și dialecte romanice) arată clar că situația reală se prezintă exact pe dos decât cea descrisă mai sus: limba „anormală” este italiana standard, româna fiind din acest punct de vedere o limbă romanică absolut „normală”, iar influența exercitată de limba bulgară nu mai trebuie invocată în acest caz.

În ceea ce privește verbul *a fi*, numeroși cercetători (Streller 1904, Philippide [2011], Capidan 1932, Rosetti 1986, și alții) au presupus, acordând o importanță exagerată structurilor bine cunoscute ale limbii române moderne standard, că formele *fiu, fii, fim, fiți* ar fi fost la origine și prin natura lor forme de „subjonctiv”. Acești lingviști trec cu vederea peste dovezile dialectale și comparative (nu numai din dacoromână, aromână, meglenoromână, istroromână, ci și din dialectele italo-romanice și din limba sardă), care, dimpotrivă, arată că formele *fiu, fii, fim, fiți* (și posibil chiar și *fie*) ar fi trebuit să existe în protoromână mai întâi la *indicativ prezent*, urmând să fie introduse ulterior, prin analogie, la subjonctiv.

În concluzie, voi menționa alte câteva exemple ale „prejudecății limbii standard”, luând în considerare istoria altor limbi romanice și subliniind din nou importanța unei perspective comparative, care să nu acorde limbilor romanice standard o pondere supraevaluată și, în cele din urmă, înșelătoare.

Cuvinte-cheie: *limbile standard, morfologia, lingvistica istorică, limba română, limba italiană*

Oana SĂLIȘTEANU
Universitatea din București
salioana@gmail.com

Notes on a Romance Paremiological and Phraseological Continuum

The frequent comparison between Italian proverbs and set phrases and their correlated units in other national neo-Latin languages (Portuguese, Spanish, French and Romanian) can only evince the existence of a paremiological and phraseological Romance *continuum*, about whose axes of variation we would like to make some short remarks.

Unfortunately, as traditional communities have almost disappeared all over the world, the paremiological treasure of each language is in constant decline. Only a limited number of proverbs are still in use (most of the old ones, although still recorded in dictionaries, must be explained by the linguists, as their initial transparent meaning is already lost).

On the other hand, set phrases (excepting the utmost idiomatic core of each language) nowadays represent a much more dynamic category open to interlingual transmission.

From the point of view of the possibility of finding a good equivalent for a proverb or saying in another Romance language, the range spreads from a perfect semantic and formal match (sp. *venderse como pan caliente*), up to a very high level of idiomaticity and therefore of untranslatability as in Fr. *il regarde en Bourgogne si la Champagne brûle*, Port. *légua da Pòvoa*, Rum. *s-a suit scroafa-n copac* etc.

In identifying the reasons why such good matches could happen in sister languages, we have traced at least two major categories: internal evolution (due to the Latin heritage, due to the text of the Holy Scriptures or due to a plausible parallel development) and intercultural exchanges. In the first category we intend to include cases of proverbs or phraseological units with a pan-Romance spreading (such as the correlatives of Port. *cão que latra não morde* or of Sp. *enseñar los dientes*). On the other hand, most idioms, especially if recent and transmitted in written form or by the media, find identical form in other languages of the world not as spectacular results of polygenesis, but simply as cases of linguistic borrowing.

Unlike idioms, proverbs enjoy greater semantic autonomy and therefore a more accurate possibility of thematic classification. Some semantic invariants (topoi) will be exemplified with dozens of cases in the five languages chosen. They may be expressed in an identical way (Fr. *un malheur n'arrive jamais seul* and its Romance equivalents), by parallel variants in the same language (Sp. *de noche todos los gatos son pardos*; *a la luz de la candela toda rústica parece bella*), or by synonymic enouncements (for example the various neo-Latin ways to express judgments on useless or impossible actions, on genetic similarities, etc.). But the *realia* of Mediterranean lands are certainly very different from those reflected in the isolated Romanian language and consequently, due to the shared social, Catholic, and geographical context, the proverbs of Western Romània are much more compact and similar, as they have been constantly strengthened by secular cultural and linguistic bonds.

As for the referential and poetic function of idiomatic expressions, the continuum spreads between two extreme situations: on one hand a perfect semantic transparency, sometimes even self-evident (as in It. *dopo morti non si campa un'ora*), on the other hand a total opacity of the message (Rum. *nu i-a tors mă-sa pe limbă*).

The diachronic variation consists not only in loss of paremiological and phraseological units, but also in their preservation, such as those of biblical origin, equally present in many other languages (continuing for instance the Lat. *nemo potest duobus dominis servire* or Lat. *vox clamantis in deserto*), or like those in which archaic or regional words still survive (Rum. *a da ortul popii*, It. *mangiare il pane a ufo* etc.).

Some diatopic differences in the Romance continuum can also be noticed: while the same Romanian proverbs are homogeneously spread all over the country, the Italian language is highly marked at a geoparemiological level and most of its proverbs are clear expressions of parochialism, exaggerated local patriotism, rivalry or even contempt as far as "the others" are concerned (prima veneziani e poi cristiani; meglio un morto in casa che un pisano all'uscio could be only two such examples).

As for the diastatic and diaphasic marks, for occidental Romance languages, alongside the purely folklore oral origins (the only defining ones for the Romanian space), the presence of powerful scholarly written streams in the circulation of proverbs, mostly of classical and literary inspiration, should also be emphasized. Consequently, many examples selected in the dictionaries of national Italian, Spanish, French or Portuguese proverbs with an elaborate formal structure belong to a higher, non-popular linguistic register, being comparable to maxims and aphorisms. On the other hand, the presence of folk etymology phenomena indicates the popular circulation of Latin liturgical formulas or mythological allusions that had become completely incomprehensible to the illiterate people (as in It. *qui sta il busillis o in piantare in asso*).

A mention should also be made of a phenomenon that mainly affects journalism, advertising, or entertainment: the recent reworkings in a playful or parodic key of what we would call "second generation idioms and proverbs".

Such contrastive comparisons have the advantage of highlighting the best of the characteristics of the occidental Romance tradition (richness of paremiological diversity, exquisite formal elaboration, plurality of variants) alongside those of Romanian (high evaluation of moral and Christian values, good-natured tone, refined sense of humor).

Keywords: *Romance proverbs and idioms, pan-Romance continuum, parallel variants, transparent and unintelligible message, diastratic and diaphasic differences*

Appunti su un *continuum* paremiologico e fraseologico romanzo

Sulla Il frequente confronto dei proverbi e dei modi di dire italiani con quelli delle altre lingue neolatine nazionali (portoghese, spagnolo, francese, rumeno) non può che accertare l'esistenza di un *continuum* paremiologico e fraseologico romanzo, i cui assi di variazione faranno l'oggetto del nostro intervento.

Purtroppo, la quasi scomparsa delle comunità tradizionali ha ridotto il tesoro paremiologico di ciascuna lingua a un numero chiuso, in costante calo, senza nessuna chance di rifacimento o di recupero naturale del loro uso o della loro iniziale trasparenza. I modi di dire invece (eccettuando il nucleo molto idiomatico di ogni lingua) rappresentano oggi una categoria molto più dinamica e aperta alla trasmissione interlinguistica.

Dal punto di vista della possibilità di equiparare un proverbio o una frase fatta in un'altra lingua della Romània, il ventaglio si spande da una loro perfetta sovrapposizione semantica e formale (sp. *venderse como pan caliente* e i suoi equivalenti), fino ad un livello altissimo di idiomatichità e quindi di intraducibilità, il quale rappresenta, in fin dei conti, il sale e il pepe di qualsiasi lingua (fr. *il regarde en Bourgogne la Champagne qui brûle*, port. *légua da Pòvoa*, rum. *s-a suit scroafa-n copac* ecc).

Nel tentativo di identificare le ragioni per cui certi detti trovano riscontri perfetti anche nelle lingue sorelle, abbiamo rintracciato almeno due categorie grandi: quelle di natura endogenetica (dovute all'eredità latina, al modello delle Sacre Scritture o ad una plausibile evoluzione parallela) e quelle dovute agli scambi interculturali. Nella prima categoria intendiamo includere i casi di paremie o unità fraseologiche che si potrebbero considerare panromanze (come i correlativi del port. *cão que latra não morde* o dello sp. *enseñar los dientes*). La maggior parte dei modi di dire invece, specie se recenti e trasmessi per via scritta o dei media, si ritrovano identici in altre lingue del mondo, non come conseguenza di una spettacolare poligenesi, ma semplicemente per un banale prestito linguistico, la cui rilevanza riguarda eventualmente solo la vitalità del detto o la disponibilità al calco della lingua accogliente.

A differenza delle locuzioni fraseologiche, i proverbi godono di una maggiore autonomia semantica e quindi di una più accurata possibilità di classificazione tematica. Verranno esemplificate con decine di esempi alcune invarianti tematiche comuni espresse nelle cinque lingue sia in modo identico (fr. *un malheur n'arrive jamais seul* con i suoi equivalenti romanzi), sia tramite varianti parallele nella stessa lingua (sp. *de noche todos los gatos son pardos; a la luz de la candela toda rústica parece bella*), sia tramite enunciati sinonimici (per esempio le svariate modalità neolatine per esprimere i giudizi sulle azioni inutili o impossibili, sui condizionamenti genetici ecc). Ma sono certamente ben diversi i *realia* delle terre mediterranee rispetto a quelli dell'isolato spazio rumeno e di conseguenza, grazie al contesto sociale, cattolico e geografico accomunante, i proverbi della Romània occidentale si presentano molto più compatti perché costantemente rinsaldati a vicenda tramite i secolari scambi culturali e linguistici.

Quanto alla funzione referenziale e poetica di un detto, anche qui il *continuum* si svolge tra il polo della perfetta trasparenza, a volte addirittura lapalissiana (come in it. *dopo morti non si campa un'ora*) e quello della totale opacità del messaggio per il destinatario di oggi (rum. *nu i-a tors mă-sa pe limbă*).

La variazione in diacronia è spesso legata non solo alla perdita, ma anche alla fortuna delle paremie e delle espressioni, come quelle antichissime di origine biblica conservate ugualmente in molti altri idiomi (per esempio i continuatori del lat. *nemo potest duobus dominis servire* o del lat. *vox clamantis in deserto* ecc.), o come quelle in cui sopravvivono ancora voci arcaiche o regionali, scomparse invece da ogni altro contesto (rum. *a da ortul popii*, it. *mangiare il pane a ufo* ecc.).

Sono notevoli anche le differenze diatopiche del *continuum* romanzo: mentre il rumeno spicca per una diffusione molto più omogenea dei proverbi del suo patrimonio, l'italiano anche a livello geoparemiologico pecca di quel marcato campanilismo e quel fazioso disprezzo per "voialtri" che hanno sempre spezzettato la Penisola (*prima veneziani e poi cristiani; meglio un morto in casa che un pisano all'uscio*).

Quanto alle marcatezze diastratiche e diafasiche, per le lingue romanze occidentali, accanto alle tradizionali fonti prettamente popolari (che per lo spazio rumeno sono le uniche definitorie), va sottolineata anche la presenza di forti e antiche correnti dotte, spesso di ispirazione classica e letteraria. Di conseguenza, molti esempi presenti nelle raccolte di proverbi nazionali appartengono ad un registro alto, non popolare, essendo assimilabili piuttosto alle massime e agli aforismi e presentando una struttura formale elaboratissima. Viceversa, la presenza dei fenomeni paretimologici attesta il circuito prevalentemente popolare delle formule liturgiche latine o delle allusioni mitologiche diventate col tempo del tutto incomprensibili (come in *qui sta il busillis* o in *piantare in asso*).

Un cenno va fatto anche ad un fenomeno che interessa soprattutto l'ambito giornalistico, pubblicitario o dello spettacolo: le recenti rielaborazioni in chiave giocosa o parodica, di quello che chiameremmo "modi di dire o proverbi di seconda generazione".

Tale raffronto contrastivo ha il vantaggio di mettere in luce il meglio delle caratteristiche della tradizione romanza occidentale (ricchezza e diversità paremiologica, elaborazione formale, pluralità di varianti) accanto a quelle del rumeno (alta valutazione dei valori morali e cristiani, tono bonario, raffinato umorismo).

Parole chiave: *proverbi e modi di dire romanzesco, continuum pan-romanzo, varianti parallele, messaggio trasparente e incomprensibile, differenze diastratiche e diafasiche*

Valy CEIA

Universitatea de Vest din Timișoara
valy.ceia@e-uvv.ro

A Dynamic Relationship to Tacitus: Memory-Forgetting

Considered by many researchers as the greatest writer of Latin Antiquity, Tacitus imposes himself by the force of representation of a convulsive humanity, whose altitudinal landmarks – never forgotten forever – are strongly overshadowed by a dense fabric of destructive actions and egotistical impulses. My study follows the way in which Tacitus' work allows the reader to follow the dynamic game of the memory-forgetfulness relationship: paradoxically, the seemingly forgotten come to order a deeply decadent humanity and give it direction, setting up an *ante litteram* ontology.

Keywords: *Tacitus, memory, history, forgetting, ontology*

O relație dinamică la Tacitus: memorie-uitare

Socotit de către mulți cercetători drept cel mai mare scriitor al Antichității latine, Tacitus se impune prin forța de reprezentare a unei umanități convulsive, ale cărei repere altitudinale – niciodată uitate definitiv – sunt puternic obnubilate de o densă țesătură a acțiunilor distructive și a impulsurilor egotiste. Studiul meu urmărește felul în care opera lui Tacitus îngăduie cititorului să urmărească jocul dinamic al relației memorie-uitare: paradoxal, cele aparent uitate vin să ordoneze o umanitate profund decadentă și să-i ofere direcția mersului, discursul auctorial configurând o ontologie *ante litteram*.

Cuvinte-cheie: *Tacitus, memorie, istorie, uitare, ontologie*

Iulian Mihai DAMIAN

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
iulian.damian@ubbcluj.ro

***Terra sanguine rubricata* or Rogerius of Apulia and the Selective Memory of a Disaster**

Few monuments of medieval Latin literature refer to the Romanian lands. One notable exception is undoubtedly *the Epistola in miserabile carmen super destructione regni Hungariae*, written by the archdeacon of Oradea Master Roger, around 1243. Accessible to the Romanian readers through the translation edited by Gheorghe Popa Lisseanu (1935), the work continues to arouse the interest of historians, being considered an important and objective historical source on the great Mongol invasion of 1241/1242. A more accurate philological and literary analysis, however, is able to explain the author's selections in recalling the tragic events, as well as some of his omissions. Deciphering the

political and cultural context to which the author refers provides a key to understanding how he attempts to construct the historical memory of that tragic event.

Keywords: *medieval Latin literature, master Rogerius, great Mongol invasion, selective memory, literary projections*

***Terra sanguine rubricata* sau Rogerius de Apulia și memoria selectivă a unui dezastru**

Puține dintre monumentele de literatură latină medievală se referă la spațiul românesc. Una dintre excepțiile notabile o reprezintă, fără îndoială, *Epistola in miserabile carmen super destructione regni Hungariae*, redactată de arhidiaconul orădean magister Rogerius în preajma anului 1243. Accesibilă publicului român prin traducerea îngrijită de Gheorghe Popa Lisseanu (1935), opera continuă să suscite interesul istoricilor, fiind considerată un izvor istoric important și obiectiv cu privire la marea invazie a tătarilor din anii 1241/1242. O mai atentă analiză filologică și literară este în măsură, însă, să expliciteze selecția operată de autor în rememorarea tragicelor evenimente, precum și anumite omisiuni ale sale. Decelarea contextului politic și cultural la care autorul se raportează oferă o cheie pentru înțelegerea modului în care el încearcă să construiască memoria istorică a aceluia tragic eveniment.

Cuvinte-cheie: *literatură latină medievală, Rogerius, marea invazie tătară, memorie selectivă, proiecții literare*

Ilona DUȚĂ

Universitatea din Craiova
ilonaduta@yahoo.com

The Labour of Memory in Saint Augustine and Mircea Cărtărescu

Writings strongly marked by the labour of memory (the appeal to memory being a genetic, internal principle of theirs), *The Confessions* of St. Augustine and the fictional autobiography *Orbitor* bring face to face two models of subjectivity at odds, the model of the birth of modern subjectivity and its postmodern decline. The mirroring of these models aims at mapping the interiority at the extremities of its history, in the point of origin and in the end, the Augustinian memory containing in germs the drama of modern subjectivity, while the Cărtărescian memory takes to the extreme this drama projecting itself in the field of postmodern relativism. Described under the sign of a radical cleavage (shattering, traumatic), the one between the abyss of human consciousness and the gaze of God (in Augustine), respectively the cleaved structure of the self projected as a double (in Mircea Cărtărescu), the interiors accessed by descending into the nebula of memory lead to opposite revelations, such as the Augustinian remembrance of God and the chimerical proliferation of the simulacrum. Metaphor central to both authors, the vast inner palaces of memory become the meeting place of the sacred in the conversion scenario, just as, at the other historical end of subjectivity, this place can only be the expression of nostalgia and emptiness. Conceived as an initiatory, ritualized path, the path to God or to the Self passes, for both authors, through the territory of memory, and its mapping is representative for the construction of specific models of interiority and

identity. The double image of memory, at the end of antiquity and in postmodernism (therefore, at the end of modernity or neomodernity), is relevant for the path of Western subjectivity, of thinking about the subject's relationship with the Self, activated through the process of recollection.

Keywords: *subjectivity, cleavage, simulacrum, Self, labour of memory*

Travaliul memoriei la Sfântul Augustin și Mircea Cărtărescu

Scriituri puternic marcate de travaliul memoriei (recursul la memorie fiind chiar un principiu genetic, intern al acestora), *Confesiunile* Sfântului Augustin și autobiografia ficțională *Orbitor* aduc față în față două modele ale subiectivității aflate la antipodi, modelul nașterii subiectivității moderne și cel al declinului său postmodern. Punerea în oglindă a acestor modele urmărește cartografierea interiorității la extremitățile istoriei sale, în punctul de origine și în cel de final, memoria augustiniană conținând în germene drama subiectivității moderne, în timp ce memoria cărtăresciană duce la extremă drama aceasta proiectându-se în câmpul relativismului postmodern. Descrise sub semnul unui clivaj radical (cutremurător, traumatic), cel dintre abisul conștiinței umane și privirea lui Dumnezeu (la Augustin), respectiv structura clivată a Eului proiectată ca dublu (la Mircea Cărtărescu), interioritățile accesate prin descinderea în nebuloasa memoriei conduc la revelații opuse, precum augustiniana reamintire de Dumnezeu și himerica proliferare a simulacrului. Metaforă centrală la ambii autori, vastele palate interioare ale memoriei devin locul întâlnirii cu sacrul în scenariul convertirii, după cum, la celălalt capăt istoric al subiectivității, locul acesta nu mai poate fi decât expresia nostalgiei și a vacuității. Conceput ca un parcurs inițiativ, ritualizat, drumul spre Dumnezeu sau spre Sine trece, la ambii autori, prin teritoriul memoriei, iar cartografierea acesteia este reprezentativă pentru construcția unor modele specifice ale interiorității și identității. Dubla imagine a memoriei, la finalul antichității și în postmodernism (așadar, la finalul modernității sau neomodernității), este relevantă pentru traseul subiectivității occidentale, al gândirii raportului subiectului cu Sine, activat prin intermediul procesului de rememorare.

Cuvinte-cheie: *subiectivitate, clivaj, simulacru, Sine, travaliul memoriei*

Theodor GEORGESCU

Universitatea din București
theodor.georgescu@lts.unibuc.ro

Aspects of Oblivion (*oblivio*) in Latin

In the literature of Classical Antiquity, the oblivion theme appears from the first Homeric texts. Odysseus' companions, who arrived in the land of the Lotus Eaters, forget their homeland and duties after eating the lotus offered by the natives. Only the energetic action of Odysseus saves them from the dangers of oblivion. In Latin, the notion of *oblivion* is expressed especially by the subst. *oblivio*, which, however, renders in Latin literature, in a single word, notions which in the Greek language were expressed by different terms. *Oblivio*, in the broadest sense, is the equivalent of gr. λήθη and the antonym of mindfulness (lat. *memoria*). It is mostly reprehensible, because it is a form of betrayal of the past. But it can sometimes be a form of salvation (Publil. *Sent.* I, 21 *iniuriarum*

remedium est obliuio). But forgetting a thing can sometimes be only a momentary darkening of the mind, which in Greek was expressed by μετεωρία "distraction, confusion" or ἀβλεψία "blindness, inability to know". For doctors, even the state of sleepiness was also expressed by obliuio and rendering gr. ληθαργία. The voluntary erasure of unpleasant memories and the forgiveness of what happened was also a form of *obliuio* and is equivalent to gr. ἀμνηστία "oblivion", hence "forgiveness, pardon", and, in the field of law, "amnesty". It can be as well a form of conviction to be forgotten by posterity, indicating that a person is to be excluded from official accounts (*damnatio memoriae* "condemnation of memory"), practiced especially in the imperial period. The analysis of the contexts in which *obliuio* is attested in Latin authors shows different meanings that we can better understand by reference to the Greek language.

Keywords: *oblivion, oblivion, lethe, lethargia-sleepiness, amnestia-amnesty*

Aspecte ale uitării (*obliuio*) în limba latină

În literatura Antichității clasice tema uitării apare din primele texte homerice. Tovarășii lui Odysseus, poposiți în țara Lotofagilor, uită de patrie și de îndatoriri după ce mănâncă din lotusul oferit de localnici. Doar acțiunea energică a lui Odysseus îi scapă pe aceștia de pericolele uitării. În latină, noțiunea de *uitare* este exprimată în special de subst. *obliuio*, care redă însă în literatura latină, printr-un singur cuvânt, noțiuni care în limba greacă erau exprimate prin termeni diferiți: *obliuio*, în sensul cel mai larg, este echivalentul gr. λήθη și antonimul ținerii de minte (lat. *memoria*). Ea este, de cele mai multe, condamnabilă, căci este o formă de trădare a trecutului. Poate însă să fie uneori și o salvare (Publil. *Sent.* I, 21 *iniuriarum remedium est obliuio*). Uitarea unui lucru poate fi însă uneori doar o întunecare de moment a minții, ceea ce în greacă se exprima prin μετεωρία „distrare, zăpăceală” sau ἀβλεψία „neputința de a cunoaște”. Pentru medici, și starea de somnolență era exprimată tot prin *obliuio* și reda gr. ληθαργία „somnolență”. Ștergerea voluntară a amintirilor neplăcute și iertarea celor întâmplare era tot o formă de uitare și echivalează gr. ἀμνηστία „uitare”, de unde „iertare”, iar, din punct de vedere juridic, „amnistie”. Exista însă și o formă de condamnare la uitare a cuiva pentru posteritate, îndepărtarea cuiva din orice mențiune oficială (*damnatio memoriae*), practică mai ales în perioada imperială. Analiza contextelor în care este atestat *obliuio* la autorii de limbă latină scoate în evidență sensuri diferite pe care le putem înțelege mai bine prin raportare la limba greacă.

Cuvinte-cheie: *uitare, obliuio, lethe, lethargia-somnolență, amnestia-amnistie*

Gabriela RADU

Universitatea de Vest din Timișoara
gabriela.radu@e-uvv.ro

How to Make Father and Husband's Image Unforgettable – Idealization vs. Mystification in *Liber Manualis*

Identified by its very author, Dhuoda, with a mirror (*speculum*), *Liber Manualis* is a book of guidance addressed to her oldest son, Wilhelm. Separated from him as he was sent hostage at the court of Carol the Bald, that is in 841, when he was seventeen, Dhuoda, the

wife of the Duke of Septimania, Bernard, has spent her life in solitude in Uzes of Southern France. During this time, she writes the manual that she sends to Wilhelm in 843. In this paper we intend to "find" Bernard, Dhuoda's husband and Wilhelm's father, in the idealized image she delivers to her son, and especially beyond it.

Keywords: *paraenesis, idealization, mystification, argumentative strategies*

Un soț și un tată de neuitat – idealizare vs. mistificare în *Liber Manualis*

Identificat de către însăși autoarea lui, Duoda, cu o oglindă (*speculum*), *Liber Manualis* este o carte de sfaturi al cărei destinatar este fiul cel mare al autoarei, Wilhelm. Despărțită de el, după trimiterea lui ca ostatic la curtea lui Carol cel Pleșuv, Duoda, soție a ducelui de Septimania, Bernard, a trăit în singurătate, la Uzes, în sudul Franței. În această perioadă, ea scrie manualul pe care îl trimite lui Wilhelm, în anul 843. În lucrarea de față, ne propunem să-l „aflăm” pe Bernard, soțul Duodei și părintele lui Wilhelm, în imaginea idealizată pe care aceasta o oferă fiului ei, dar, mai ales, dincolo de ea.

Cuvinte-cheie: *pareneza, idealizare, mistificare, strategii argumentative*

Adina ROȘU

Universitatea din Oradea

adinarosu@gmail.com

Mnemosyne and Anamnesis – Religious Representations in Hesiod's Work

Our study aims to analyze the religious representations of the memory and recollection in Hesiod's work, following their transposition from the cosmology plan onto the eschatology one, starting from their deification and reaching out to their power and sacred message. The Hesiodic concepts or themes, along with the Homeric ones, represented sources of works for later writers. On the other hand, the outstanding work of this great and ancient epic author depicts a broad genesis in a systematic and comprehensive way, approaching various themes that are placed at the boundaries between myth and philosophy. In *The Theogony*, the past is part of the cosmos, exploring it means discovering what hides deep inside a being; the past is shown as a dimension of the world beyond, and the history that Mnemosyne sings is a decoding of the invisible. In return, Anamnesis, the Recollection, is presented in the poetry of moral and religious inspiration as a form of initiation. In Hesiod's work, Mnemosyne is the one who brings the memory, but also the one who helps forgetting the concerns. Remembering the past compensates for forgetting the present. Memory is shown as a source of immortality, of which the funerary inscriptions speak about, assuring the deceased the survival in the otherworld. The memory of invisible times belongs to the world beyond. The memory and recollection are linked to folk mythical history in Hesiod's writings, accompanied by the meditation upon Time and Soul problems.

Keywords: *memory, recollection, forgiveness, immortality, time*

Mnemosyne și Anamnesis – reprezentări religioase în opera lui Hesiod

Studiul nostru își propune să analizeze reprezentări religioase ale memoriei și ale amintirii în opera lui Hesiod, urmărind transpunerea lor de pe planul cosmologiei pe cel al escatologiei, pornind de la divinizarea acestora și ajungând la puterea și mesajul lor sacru. Conceptele sau temele hesiodice, alături de cele homerice, au constituit surse ale operelor scriitorilor ulteriori. Pe de altă parte, creația acestui mare și vechi autor epic înfățișează sistematic și cuprinzător o amplă geneză, cu teme variate, care se plasează la hotarul dintre mit și filosofie. În *Teogonia*, trecutul face parte din cosmos, a-l explora înseamnă a descoperi ceea ce se ascunde în adâncurile ființei; trecutul apare ca o dimensiune a lumii de dincolo, iar istoria pe care o cântă Mnemosyne este o descifrare a invizibilului. În schimb, Anamnesis, Amintirea, apare în poezia de inspirație morală și religioasă ca formă de inițiere. Mnemosyne, cea care aduce amintirea este la Hesiod și cea care aduce uitarea necazurilor. Rememorarea trecutului are drept compensație uitarea prezentului. Memoria apare ca un izvor al nemuririi, despre care vorbesc inscripțiile funerare, asigurându-i celui decedat supraviețuirea în lumea de dincolo. Memoria timpurilor invizibile aparține lumii de dincolo. Memoria și amintirea sunt legate la Hesiod de istoria mitică a oamenilor, însoțită de meditația asupra problemelor Timpului și Sufletului.

Cuvinte-cheie: *memorie, amintire, uitare, nemurire, timp*

Elena-Tia SANDU

Universitatea de Vest din Timișoara
elena.sandu@e-uvv.ro

Vergilius impersonatus. A Portrait of the Artist as a Young Man

About the *Appendix vergiliana*, in its entirety, or regarding its composing elements, either grouped or taken individually, statements, demonstrations or theories have been made, both for as well as against the paternity of the mantuan, since ancient times, without reaching a certain result. The recent bibliography of the subject starts to incline against the paternity, but its framing as pseudo-Vergilian no longer negatively affects the artistic perception of some of the pieces in the collection. What gives them value is the very intention to impersonate, in a subtle way, not without refinement, the illustrious figure of the Roman poet. Through this reading grid I will make an analysis of *Epigram 5* from *Catalepton*, highlighting that the author, if not Vergilius, is neither pseudo-Vergilius, but, in the guise of a Vergilius impersonatus, credibly reconstitutes a biographical moment, crucial for the further evolution of the poet, the aim being the deferential recall of the artist's portrait in his youth.

Keywords: *Vergilius, Appendix vergiliana, Catalepton, Vergilius impersonatus, epigrammata*

Vergilius impersonatus. Portret al artistului la tinerețe

Despre *Appendix vergiliana*, în întregime, sau referitor la elementele componente, fie grupate sau luate individual, s-au făcut afirmații, demonstrații sau teorii, atât pro, cât și contra paternității mantuanului, încă din antichitate, fără să se fi ajuns la un rezultat cert.

Bibliografia mai recentă a subiectului începe să încline în favoarea nepaternității, însă aprecierea ca pseudo-vergiliene nu mai afectează într-un mod negativ percepția artistică a unora dintre piesele colecției. Ceea ce le conferă valoare este chiar intenția impersonării, de o manieră subtilă, nu lipsită de rafinament, în figura ilustră a poetului roman. Prin această grila de lectură voi face o analiză a *Epigramei 5* din *Catalepton*, evidențiind că autorul, dacă nu este Vergilius, nu este nici pseudo-Vergilius, ci, în ipostaza unui Vergilius *impersonatus*, reconstituie verosimil un moment biografic crucial pentru evoluția ulterioară a poetului, scopul fiind evocarea omagială a portretului artistului la tinerețe.

Cuvinte-cheie: *Vergilius, Appendix vergiliana, Catalepton, Vergilius impersonatus, epigrammata*

Mădălina STRECHIE

Universitatea din Craiova
madalina.strechie@edu.ucv.ro

The Memory Of Jugurtha in Rome

Jugurtha, the Numidian king who proclaimed himself king, is portrayed by Sallust as an enemy of Rome, because he had the pride to fight quite boldly with it. *De bello Iugurthino* is the chronicle of this war, but especially the archive of the memory of the Romans towards King Jugurtha. Thus, the Numidian king left a vivid impression on the Romans, because the Roman Numidian war is called the war with Jugurtha, not with the Numidians. Sallust is the one who turns Jugurtha into a haughty enemy, for the audacity he faced Rome, but especially because he dared to oppose the political plans of the Romans for Numidia, who wanted a trustworthy person on the throne of this kingdom, not a volunteer, a sovereign like Jugurtha, who did nothing but defend his position by fighting his treacherous relatives who asked for Roman help. Also, the Romans could not forget Jugurtha, because he exposed their corruption and tried in turn to apply the same means to corrupt the goodwill of Rome. Jugurtha's misfortune was Rome's plan, not his inability to lead. Rome will integrate Numidia, not long after, into its vast empire, always being a source of horses and fighters very well prepared for the Roman auxiliary troops. Our study is expected to be a rehabilitation of the memory of Jugurtha, essentially a patriot, who fought with anyone, for his country, including the Eternal City; he was not a demon for the Romans, as he is depicted, but he was a formidable opponent.

Keywords: *military confrontations, public image, demonization, Roman politics, Jugurtha*

Memoria lui Iugurtha la Roma

Iugurtha, regele numid care s-a auto-proclamat rege este prezentat de către Sallustius ca un dușman al Romei, deoarece a avut trufia să se războiască destul de îndrăzneț cu aceasta. *De bello Iugurthino* este cronica acestui război, dar mai ales arhiva memoriei romanilor față de regele Iugurtha. Așadar, regele numid a lăsat o vie impresie romanilor, deoarece războiul romano-numid este numit războiul cu Iugurtha, nu cu numizii. Sallustius este cel care îl transformă pe Iugurtha într-un inamic trufaș, pentru îndrăzneala cu care a confruntat Roma, dar mai ales că a îndrăznit să se opună planurilor politice ale romanilor pentru Numidia, care doreau un fidel pe tronul acestui regat, nu un voluntar,

un suveranist precum Iugurtha, care nu a făcut altceva decât să-și apere poziția luptându-se cu rudele trădătoare care au cerut ajutor roman. De asemenea, romanii nu l-au putut uita pe Iugurtha, deoarece le-a demascată corupția și a încercat la rândul său să aplice aceleași mijloace de a corupe bunăvoința Romei. Neșansa lui Iugurtha a fost planul Romei, nu incapacitatea sa de lider. Roma va integra Numidia, nu după multă vreme, în imperiul său vast, fiind întotdeauna o sursă de cai și de luptători foarte bine pregătiți pentru trupele auxiliare romane. Studiul nostru se dorește o reabilitare a memoriei lui Iugurtha, în esență un patriot, care pentru țara sa a luptat cu oricine, inclusiv cu Cetatea Eternă; el nu a fost un demon pentru romani, cum este zugrăvit, ci a fost un adversar redutabil.

Cuvinte-cheie: *confruntări militare, imagine publică, demonizare, politică romană, Iugurtha*

Maria SUBI

Universitatea de Vest din Timișoara
maria.subi@e-uvv.ro

Between Memory and Forgetting: Genealogy in *Matthew's Gospel* 1: 1-17

The *New Testament* provides two accounts of the genealogy of the Saviour: one in the *Gospel of Matthew* (1: 1-17), and another in the *Gospel of Luke* (3: 23-38). The two genealogies sparked controversies amongst theologians because of their notable discrepancies, albeit both follow – in the Greek text – the lineage of Joseph, Mary's spouse. Over the centuries, various theories have been proposed that seek to explain these differences: levirate marriages amongst Jesus's ancestors, maternal (*Luke*) vs. paternal lineage (*Matthew*), biological (*Matthew*) vs. legalized genealogy (*Luke*) etc. A distinctive, lesser-known theory is based on the hypothesis of a Semitic original of *Matthew's Gospel* (see Papias, Origen, Eusebius of Caesarea etc). According to this theory, Matthew reproduces Mary's genealogy, and the Joseph mentioned in the text was not her husband but her father: the word *gowra* in the Aramaic original is rooted in the linguistic radical for power (GBR), which labels the male protector of the female, that is 'husband' as well as 'father' (the latter meaning used in *Matthew* 1:16). This correction based on context (= 'father') of the inaccurate Greek translation brings to light a „lost” generation in Matthew's genealogy and harmonizes the divergent accounts in the gospels. Thus reassessed, they retain two different lineages: the maternal line (*Gospel of Matthew*) and the paternal family tree (*Gospel of Luke*). Furthermore, they demonstrate – within both line of succession – the real origin of the Saviour, as natural, direct descendant of David, and the fulfilment of messianic prophecies.

Keywords: *divergent theories, maternal lineage according to Matthew, gowra 'father', the Saviour's Davidic bloodline*

Între memorie și uitare: genealogia din *Evangelia după Matei*, 1: 1-17

Există două genealogii ale Mântuitorului: una ne este oferită de *Matei* (1: 1-17), iar cealaltă de *Luca* (3: 23-38). Cele două genealogii au stârnit controverse în rândul teologilor, fiindcă, deși amândouă conduc – în forma consemnată de textul grecesc – la Iosif, bărbatul Mariei, ele prezintă numeroase discrepante. Pentru explicarea acestora, au fost elaborate, de-a lungul secolelor, teorii felurite: căsătorii de tip leviratic printre

strămoșii Mântuitorului; o genealogie maternă (*Luca*) vs. o genealogie paternă (*Matei*); o genealogie biologică (*Matei*) vs. o genealogie legală (*Luca*) etc. Mult mai puțin cunoscută este însă o altă teorie, care pornește de la ipoteza originalului semitic al *Evangheliei după Matei* (vezi Papias, Origene, Eusebiu de Cezareea etc.). Conform acestei teorii, Matei reproduce genealogia Mariei, iar acel Iosif, amintit în text, nu este soțul, ci părintele ei: termenul *gowra* din originalul aramaic este un derivat din radicalul puterii (GBR), care îl desemnează pe bărbatul protector al femeii, i.e. 'soț', dar și 'tată' (acesta din urmă sens fiind utilizat în *Matei* 1:16). Odată restabilit înțelesul contextual (= 'tată'), înțeles denaturat de traducătorul grec, se restabilește și o generație „pierdută” din genealogia mateină și se armonizează relațiile divergente din evanghelii. Regândite astfel, ele reconstituie doi arbori genealogici diferiți: arborele genealogic matern (*Evanghelia după Matei*) și arborele genealogic patern (*Evanghelia după Luca*). În plus, ele demonstrează – pe ambele linii de succesiune – originea regală a Mântuitorului, ca descendent natural, direct, al lui David și împlinitor al profețiilor mesianice.

Cuvinte-cheie: *teorii divergente, genealogie maternă mateină, gowra 'tată', originea davidică a Mântuitorului*

Maria ALDEA

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca
maria.aldea@ubbcluj.ro

Lexicographical Remarks on "memorie" 'memory' and "uitare" 'oblivion'

In this paper I take into discussion the manner in which the words "memorie" 'memory' and "uitare" 'oblivion' are treated by the explanatory dictionaries of the Romanian language of the 19th century, such as *Lexiconul de la Buda* (1825) [*The Lexicon of Buda* (1825)] and *Vocabularul român-francez* [*The Romanian-French Vocabulary*] (Bucharest, 1870), drawn up by Ion Costinescu. Based on the inventory of the lexical units, the obtained results contribute to highlight the dynamics of the Romanian language.

Keywords: *lexicography, the Lexicon of Buda, Ion Costinescu, memory, oblivion*

Note lexicografice pe marginea cuvintelor „memorie” și „uitare”

În această lucrare discut modul în care sunt tratate cuvintele „memorie” și „uitare” în dicționarele explicative românești din sec. al XIX-lea., anume *Lexiconul de la Buda* (1825) și *Vocabularul român-francez* (București, 1870), elaborat de Ion Costinescu. Rezultatele obținute, pe baza materialului lexical inventariat, reflectă indiscutabil dinamica limbii române.

Cuvinte-cheie: *lexicografie, Lexiconul de la Buda, Ion Costinescu, memorie, uitare*

Georgiana BADEA

Universitatea de Vest din Timișoara
georgiana.lungu-badea@e-uvv.ro

Brazilian and Romanian metatranslational reflection. Historical and historiographical aspects. Case study: The impact of French through translation on Romanian and Brazilian cultures (19th century)

Since antiquity, translation has been used to capitalize literary knowledge and expertise of a specific literature. This mission, carried out by the translator and the translation itself, can also be found in Brazilian and Romanian contexts. The study of Romanian and Brazilian indicates that, beyond their differences, Brazil and Romania have a common denominator: Romanian and Brazilian translators, well acquainted with French literature and its reception in France, choose to translate almost the same authors. The focus of this paper is to study the implications of their choices. To this end, we will correlate the translators' intentions, as expressed in meta-translational texts (prefaces, in particular), and common denominators identified at different scales: national, territorial and local bilingualism; the creation of the nation-state, etc. These undeniable facts – that occurred

under very specific conditions for each country/language/translator and that can be found in their narratives – will allow us to contextualize reading and translation paradigms in Brazilian and Romanian 19th century.

Keywords: *comparative history of translation, Romanian translators, Brazilian translators, 19th century, French literature*

Reflecții metatraductive braziliene și românești. Aspecte istorice și istoriografice. Studiu de caz: Impactul traducerilor din literatura franceză asupra culturilor română și braziliană (secolul al XIX-lea)

Încă din Antichitate, traducerea a fost modalitatea predilectă de transfer a puterii (*translatio imperii*) și a cunoștințelor (*translatio studii*), devenind, ulterior, matricea literaturilor în limbi vernaculare, apoi în limbi naționale. Destinul traducerii (proces și produs) este rezultatul unei misiuni bine îndeplinite de traducător, fenomen ilustrabil și în contextele brazilian și românesc din secolul al XIX-lea. Studiul traducerilor românești și braziliene indică faptul că, dincolo de diferențe certe și de depărtarea geografică dintre Brazilia și România, există un numitor comun pentru traducătorii români și brazilieni. Familiarizați cu literatura franceză și la curent cu receptarea ei în Franța, aceștia aleg să traducă, uneori, aceiași autori și aceleași opere. Această comunicare își propune să examineze impactul și implicațiile alegerilor lor. În acest scop, vor fi corelate intențiile traducătorilor, exprimate în textele metatraductive (prefețe, postfețe etc.), bilingvismul național, teritorial și local, naționalismul și apariția statului-națiune etc. Similaritățile sunt incontestabile, deși s-au manifestat în condiții specifice fiecărui stat-națiune. Astfel, în fiecare limbă-cultură, mărturiile traducătorilor vor permite contextualizarea paradigmelor de lectură și de traducere funcționale în spațiile brazilian și românesc din secolul al XIX-lea.

Cuvinte-cheie: *istoria comparată a traducerii, traducători români, traducători brazilieni, secolul al XIX-lea, literatura franceză*

Florina-Maria BĂCILĂ

Universitatea de Vest din Timișoara
florina_bacila@yahoo.com

***Ne(mai)uitarea* – linguistic expression and textual construction in the poetry of Traian Dorz**

Our paper's aim is to take into consideration the textual construction (and, implicitly, the linguistic expression) of the concept *ne(mai)uitare (unforgetfulness)*, as it appears conveyed in some representative lyrical creations of Traian Dorz – a contemporary Romanian author whose work represents, undoubtedly, the fruit of some spiritual experiences that decisively marked his existential path. Besides, the relationship of the human being with God (in the dimension of the terrestrial, but also from the perspective of eternity) remains a constant theme in this work dedicated to His unicity, the amazing feeling of permanence that characterises His presence, in connection with which everything is constantly situated on the coordinates anchored in the individual or collective memory. As a result, we will have in view the fact that such poetical confessions

are contextually materialised in several ways, through the means of some structures including elements from this semantic field, of some nominal groups and of some verbal phrases with expressive values that come to build, in the complex vision of the author, the image of unforgetfulness – *ne(mai)uitarea* –, it equally implying living and confession, artistic creation and spirit of sacrifice, communication with God and with his fellows.

Keywords: *mystical-religious poetry, semantic field, Grammar, Stylistics, Traian Dorz*

***Ne(mai)uitarea* – expresie lingvistică și construcție textuală în poezia lui Traian Dorz**

Lucrarea noastră își propune să ia în discuție construcția textuală (și, implicit, expresia lingvistică) a conceptului de *ne(mai)uitare*, așa cum apare el reflectat în câteva dintre creațiile lirice reprezentative ale lui Traian Dorz – un autor român contemporan a cărui operă reprezintă, indubitabil, rodul unor experiențe spirituale ce i-au marcat în mod decisiv traseul existențial. De altfel, relația ființei umane cu Dumnezeu (în dimensiunea teluricului, dar și în perspectiva eternității) rămâne o temă constantă a acestei opere consacrate unicității Lui, sentimentului uluitor al permanenței ce caracterizează prezența Sa, în legătură cu care totul se situează constant pe coordonatele fixării în memoria individuală ori colectivă. În consecință, vom avea în vedere faptul că asemenea confesiuni poetice se concretizează contextual în diverse maniere, prin intermediul unor structuri incluzând elemente din acest câmp semantic, al unor grupuri nominale și al unor sintagme verbale cu valențe expresive care vin să contureze, în viziunea complexă a autorului, imaginea *ne(mai)uitării*, ea implicând, în egală măsură, trăirea și mărturisirea, creația artistică și spiritul de sacrificiu, comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii săi.

Cuvinte-cheie: *poezie mistico-religioasă, câmp semantic, gramatică, stilistică, Traian Dorz*

Gabriel BĂRDĂȘAN

Universitatea de Vest din Timișoara
gabriel.bardasan@e-uvv.ro

The didactic exploitation of texts belonging to biomedical sciences in teaching specialised language to the Preparatory Year of Romanian – comprehension strategies

The challenges met when teaching RFL could be overcome, during the first stages of the learning process, through the means of plurilingual competence. Our approach analyses the way in which the intercomprehension specific strategies facilitate message comprehension and contribute at a lexical extent to a faster acquisition of specific terms belonging to the biomedical domain. This perspective is sustained by the fact that the international students who learn Romanian know at least one international language (English or French) and also by the fact that the specialised texts belonging to biomedical sciences include international technical terms which have transparent meaning. As mediating instruments for understanding texts with specialised language, we propose a series of learning activities which actively exploit linguistic resources known by the students.

Keywords: *specialised texts, plurilingual competence, intercomprehension, biomedical sciences, comprehension strategies*

Explorarea didactică a textelor din domeniul științelor biomedicale în predarea limbajului specializat la anul pregătitor de limba română – strategii de receptare

Provocările abordării didactice a textelor specializate în cadrul cursurilor de RLS pot fi surmontate, în primele stadii ale procesului de învățare, prin activarea unei competențe plurilingve. Demersul nostru urmărește în ce măsură strategiile specifice intercomprehenșunii facilitează receptarea mesajelor din textele specializate și contribuie, la nivel lexical, la o însușire mai rapidă a termenilor specifici domeniului biomedical. Această perspectivă de abordare este motivată de faptul că studenții internaționali care învață limba română cunosc cel puțin o limbă de circulație internațională (engleză și franceză), precum și de faptul că textele specializate din domeniul științelor biomedicale posedă într-o mare măsură un vocabular internațional care conferă transparență semantică. Ca instrumente de mediere a receptării textelor specializate în limba română, propunem o serie de activități de învățare care exploatează în mod activ resursele lingvistice din limbile cunoscute de cursanți.

Cuvinte-cheie: *texte specializate, competența plurilingvă, intercomprehenșiune, științe biomedicale, strategii de receptare*

Mirela-Ioana BORCHIN-DORCESCU

Universitatea de Vest din Timișoara
mirela.borchin@e-uvv.ro

The Poetics of Avatars

The poetics of avatars broadens the spiritual framework of Eugen Dorcescu's poetry, not in contradiction, but in association with Christian poetics. The interweaving of religious visions lies in an attempt to ensure individuation, carried out over several decades. In such an existential and artistic context, the avatar appears. His recurring presence seals the connection of the lyrical self with previous incarnations of the soul, which is not subject to death. The technique of accessing the avatars is invented by the poet and called "arch-memory". It would be defined as an abysmal memory, able to penetrate the layers of oblivion, which block the memory of previous lives. The purpose of arch-memory is to identify the "arch-being", in a complex process of introspection of (self)knowledge. In Eugen Dorcescu's vision, avatars are living alter-egos, concomitant with the lyrical self, in artistic time and space, in fact, a non-time and a non-space, in the samsaric vastness, where the illusions of a physical nature disappear. The lyrical self-avatar synthesis corresponds to a metaphysical definition of the symbol, which belongs to Eugen Dorcescu, being formulated in *Emblems of reality* (1978): "The symbol is the linguistic expression of an anthropocosmic reality". The Poet develops this symbolic, anthropocosmic experience, in a poetic abyss of avatars, organized on several levels. In this respect, the best example is the series of occurrences from the surface structures, as well as from the deep ones: lyrical self – wolf/ knight/ troubadour; being – avatar; "arch-

being” – arch. Through this ideational construction, the exit from the contingent is realized – which for Eugen Dorcescu means both poetry and metaphysics.

Keywords: *avatar, reincarnation, arch-memory, symbol, metaphysics*

Poetica avatarilor

Poetica avatarilor lărgeste cadrul spiritual al poeziei lui Eugen Dorcescu, dar nu în contradicție, ci în asociere cu poetica creștină. Întrepătrunderea viziunilor religioase constă într-un demers de asigurare a individuației, desfășurat în câteva decenii. Într-un asemenea context, existențial și artistic, apare avatarul, a cărui prezență recurentă pecetluiește legătura eului liric cu întrupări precedente ale sufletului său, nesupus morții. Tehnica accesării avatarilor este inventată de poet și denumită „arhi-amintire”. Ea s-ar defini drept memorie abisală, capabilă să străpungă straturile de uitare, care blochează amintirea vieților anterioare. Finalitatea arhi-amintirii este aceea de a se identifica „arhi-ființa”, într-un complex proces de introspecție, de (auto)cunoaștere. În viziunea lui Eugen Dorcescu, avatarii sunt *alter ego*-uri vii, concomitente cu eul liric, în timpul și spațiul artistic, de fapt, un ne-timp și un non-spațiu, în vastitatea samsarică, unde dispar iluziile de natură fizică. Sinteza eu-avatar corespunde unei definiții metafizice a simbolului, care îi aparține lui Eugen Dorcescu, fiind formulată în *Embleme ale realității* (1978): „Simbolul este expresia lingvistică a unei realități antropocosmice”. Poetul dezvoltă această experiență simbolică, antropocosmică, într-o abisală poetică a avatarilor, organizată la mai multe nivele. Ilustrativ, în acest sens, este șirul de ocurențe, din structurile de suprafață și din cele adânci ale liricii dorcesciene: eu liric – lup/cavaler/trubadur; ființă-avatar; „arhi-ființă”-arheu. Prin această construcție ideatică se realizează ieșirea din contingent, care pentru Eugen Dorcescu înseamnă și poezie, și metafizică.

Cuvinte-cheie: *avatar, reîncarnare, arhi-amintire, simbol, metafizică*

Emina CĂPĂLNĂȘAN

Universitatea de Vest din Timișoara
emina.capalnasan@e-uvv.ro

The reflexive-collaborative exploration of space: getting familiar with architectural and urban design vocabulary

Teaching Romanian as a foreign language to foreign citizens in a one-year academic programme especially tailored for foreigners who wish to study in Romania is always challenging and fully linked to the student-centered education principle. Thus, for teachers working with students from *The Romanian Language Preparatory Year* is crucially to find functional, useful methods in order to enable the students' critical thinking, develop knowledge, activate and contextualize vocabulary items of general use and introduce specific terms. Building learning and producing language are targets which need to be set. As a result, our paper is meant to expose some suggestions of how to explore space and learn Romanian through the means of the reflexive-collaborative learning frame.

Keywords: *exploring space, RFL, architecture, urban design, reflexive-collaborative model*

Explorarea reflexiv-colaborativă a spațiului: familiarizarea cu elemente de arhitectură și design urban

Predarea limbii române ca limbă străină cetățenilor străini în cadrul unui program academic creat special pentru străinii care vor să studieze în România constituie o provocare permanentă și este strâns legată de învățământul centrat pe student. Așadar, profesorii care lucrează cu studenții de la *Programul pregătitor de limba română pentru cetățenii străini* trebuie să găsească metode aplicabile, utile care să le dezvolte studenților gândirea critică și să le activeze în permanență vocabularul, dar să le și faciliteze descoperirea și învățarea elementelor noi: a termenilor tehnici. Construirea învățării și producerea unor contexte sunt ținte ce trebuie fixate. Prin urmare, ne propunem să oferim câteva sugestii despre cum putem explora spațiul și învăța limba română folosind modelul reflexiv-colaborativ.

Cuvinte-cheie: *explorarea spațiului, RLS, arhitectură, design urban, modelul reflexiv-colaborativ*

Adina CHIRILĂ

Universitatea de Vest din Timișoara
adina.chirilă@e-uvt.ro

Names of peoples and names of places in Ms. 85 B.A.R., *Acts of the Apostles*

Ms. 85 B.A.R. comprises a Slavo-Romanian version of the "Apostle", with interspersed text, dated (according to a note by one of its scribes) 1646. Although it appears as a source of linguistic material for some lexicographic works concerning old Romanian, and is mentioned in several philological studies (see, e.g., Mariana Costinescu et al., *Dicționarul limbii române literare vechi. 1640-1780*, București, 1987; Liviu Onu, *Glose românești din secolul al XVII-lea gravate cu condei de os pe un manuscris slavon. Contribuții la stabilirea tradiției manuscrise a două traduceri ale Apostolului în românește*, in SLLF, II/1972; Dragoș Moldovanu, *Finalitatea textelor slavo-române intercalate din Evul Mediu românesc*, in TDR, I/2009), the manuscript has not yet been thoroughly researched. It is certain, however, that it raises many and interesting philological and linguistic problems. In the present paper, we look at the way in which some of the names of peoples and places that appear in the apostles' travel accounts are rendered in ms. 85 B.A.R., in Romanian (compared to the other versions of the "Apostle" in the 16th and 17th centuries), with consequences in understanding the aspects related to the paternity of the Romanian version and the lineage of the text.

Keywords: *names of peoples, place names, textology, Romanian manuscript, lineage*

Nume de popoare și nume de locuri în ms. 85 B.A.R., *Faptele apostolilor*

Ms. 85 B.A.R. cuprinde o versiune slavo-română cu text intercalat a *Apostolului*, datată (potrivit însemnării unuia dintre scriitori) 1646. Deși apare ca sursă de material lingvistic în lucrări lexicografice ale limbii române vechi și este menționat în câteva studii filologice (v., e.g., Mariana Costinescu et al., *Dicționarul limbii române literare vechi. 1640-1780*, București, 1987; Liviu Onu, *Glose românești din secolul al XVII-lea gravate cu condei de os pe un manuscris slavon. Contribuții la stabilirea tradiției manuscrise a două traduceri*

ale Apostolului în românește, in SLLF, II/1972; Dragoș Moldovanu, *Finalitatea textelor slavo-române intercalate din Evul Mediu românesc*, in TDR, I/2009), manuscrisul nu a fost cercetat deocamdată în profunzime. Este cert însă că ridică multe și interesante probleme filologice și lingvistice. În lucrarea de față analizăm felul în care sunt redată în ms. 85 B.A.R., în limba română, unele dintre numele de popoare și de locuri ce figurează în relatările de călătorie ale apostolilor (în comparație cu celelalte versiuni ale *Apostolului* din secolele al XVI-lea și al XVII-lea), cu urmări în înțelegerea unor aspecte ce țin de paternitatea versiunii românești și de filiația textului.

Cuvinte-cheie: *nume de popoare, nume de locuri, textologie, manuscris românesc, filiație*

Simona CONSTANTINOVICI

Universitatea de Vest din Timișoara
simona.constantinovici@e-uvv.ro

Philosophical lexicography – a new concept. A few notes

We are trying to prove, in this paper, that *philosophical lexicography* is a new concept. Dictionaries of philosophical terms, published especially in the last two decades, in the Romanian space, have not benefited from an adequate reception. Some are limited to an unrepresentative period from the creation of an author. For a better understanding of the philosophical vision, which is specific to a certain thinker, a sequel of these dictionaries, targeting the entire work of the philosopher, would be welcome. The authors considered, so far, in these particular researches, were, in our country, Lucian Blaga, D. D. Roșca, Mircea Eliade and Emil Cioran. In France, for example, there have been, for some time, dictionaries of this type, related to the thinking of the great philosophers, not necessarily French. In the scheme of large-scale philosophical lexicography, it is included an impressive palette of universal systems of thought, from antiquity to the present day. Aristotle, Plato, Descartes, Schelling, Schopenhauer, Kant, Nietzsche, Spinoza, Heidegger, Foucault, Derrida and many others have their dictionaries. There are, in this regard, publishing houses that have created special collections. Thus, philosophical lexicography suggests ways to get acquainted with terminological nuclei, with those semantic, essential mechanisms of understanding a philosophy. It allows, among other things, if we refer to the European space, the comparison of concepts, types of lexicon, innovative approaches, in the wide field of knowledge, finding affinities or discrepancies between philosophical systems that marked the culture of humanity.

Keywords: *lexicography, philosophy, philosophical lexicography, definitions, concepts*

Lexicografia filosofică – un concept nou. Câteva însemnări

Încercăm să demonstrăm, în această lucrare, că *lexicografia filosofică* este un concept nou. Dicționarele de termeni filosofici, apărute mai cu seamă în ultimele două decenii, în spațiul românesc, nu au beneficiat de o receptare adecvată. Unele se opresc doar la o perioadă restrânsă, nereprezentativă, din creația unui autor. Pentru o mai bună înțelegere a viziunii filosofice, proprii unui anumit gânditor, o continuare a lor, care să vizeze întreaga operă, ar fi binevenită. Autorii luați în considerare, până acum, în aceste cercetări punctuale, au fost, la noi, Lucian Blaga, D. D. Roșca, Mircea Eliade și Emil Cioran.

În Franța, spre exemplu, există, de ceva vreme, dicționare de acest tip, aferente gândirii marilor filosofi, nu neapărat francezi. Este cuprinsă, în schema lexicografiei filosofice de anvergură, o paletă impresionantă a sistemelor de gândire universale, din antichitate până în zilele noastre. Aristotel, Platon, Descartes, Schelling, Schopenhauer, Kant, Nietzsche, Spinoza, Heidegger, Foucault, Derrida și mulți alții își au dicționarele lor. Există, în acest sens, edituri care au creat colecții speciale. Astfel, lexicografia filosofică propune modalități de familiarizare cu nuclee terminologice, cu acele mecanisme semantice, esențiale, de înțelegere a unei filosofii. Permite, printre altele, dacă ne referim la spațiul european, compararea unor concepții, a unor tipuri de lexic, a unor abordări novatoare, în câmpul extins, al cunoașterii, aflarea unor afinități sau a unor discordanțe între sisteme filosofice care au marcat cultura umanității.

Cuvinte-cheie: *lexicografie, filosofie, lexicografie filosofică, definiții, concepte*

Irina DINCĂ

Universitatea de Vest din Timișoara
Irina.dincă@e-uvr.ro

Strategies of Controlling Interlanguage in Assimilating Romanian as L2

This approach aims to problematize some aspects regarding the progressive constitution of the interlanguage in the process of acquiring the Romanian language as L2, especially at the levels of linguistic competence A1-A2. The methodological premises of this approach are provided by studies regarding the concept of interlanguage, proposed by Larry Selinker to describe a personal linguistic microsystem, intermediate between L1 and L2, with specific deviations from accepted norms and its own rules of operation. This theoretical frame is associated with the methodological perspectives offered by the error analysis on different linguistic levels, correlated with the contrastive analysis of some elements and structures in the interlanguage and the corresponding ones in L1 and L2. We selected, based on a corpus of discursive productions of students from the Preparatory Year, a series of elements or structures that raise problems of phonetical, morphological, syntactical, lexical and pragmatic nature in the process of assimilating the Romanian language as L2. The attempt to diagnose the forms that the errors present in the interlanguage take is associated with proposals of adequate didactic strategies for the awareness, control and correction of these deviations from the linguistic norms of L2. At the same time, starting from a series of observations on how foreign students, on the one hand, and the native speakers with whom they communicate, on the other hand, perceive the errors from the interlanguage, we propose a constructive perspective on interlanguage, explicative and applicative strategies for facilitating the active and conscious assimilation of the Romanian language as L2.

Keywords: *Romanian as second language (L2), Interlanguage, Contrastive Analysis, Error Analysis, Corpus of Romanian as L2*

Strategii de control al interlimbii în asimilarea românei ca L2

Acest demers urmărește problematizarea unor aspecte referitoare la constituirea progresivă a interlimbii în procesul de însușire a limbii române ca L2, cu precădere la nivelurile de competență lingvistică A1-A2. Premisele metodologice ale acestei abordări

sunt oferite de studiile care abordează conceptul de interlimbă, propus de Larry Selinker pentru a descrie un microsistem lingvistic personal, intermediar între L1 și L2, cu abateri specifice de la normele acceptate și cu reguli proprii de funcționare. Acest fundament teoretic se asociază cu reperele metodologice oferite de analiza erorilor pe diferite paliere lingvistice, corelată cu analiza contrastivă a unor elemente și structuri din interlimbă și cele corespunzătoare din L1 și L2. Am selectat, pe baza unui corpus de producții discursive ale studenților de la Anul Pregătitor, o serie de elemente sau structuri care ridică probleme de natură fonetică, morfologică, sintactică, lexicală și pragmatică în procesul de asimilare a limbii române ca L2. Încercarea de diagnoză a formelor pe care le iau erorile prezente în interlimbă este asociată cu propuneri de strategii didactice adecvate pentru conștientizarea, controlul și corectarea acestor abateri de la normele lingvistice ale L2. În același timp, pornind de la o serie de observații privind modul în care se raportează la erorile prezente în interlimbă studenții străini, pe de o parte, și vorbitorii nativi cu care aceștia comunică, pe de altă parte, propunem o perspectivă constructivă asupra interlimbii, pentru o facilitare a asimilării conștiente și active a limbii române ca L2.

Cuvinte-cheie: *româna ca L2, interlimbă, analiză contrastivă, analiza erorilor, corpus de limba română ca L2*

Cristian GAȘPAR

Central European University, Vienna
gasparc@ceu.edu

Language as a Place of Memory: Tracing a Medieval Toponym in Banat

The present paper explores the relation between the Romanian word *pomost*, attested for the first time in the *Anonymus Caransebesiensis*, a Romanian-Latin lexicon of disputed authorship composed ca. 1650, and the toponym *Pomoșceni*, attested as *Pomosthienfalua* in a Latin document issued by the collegiate chapter of Arad on 18 April 1454. An initial lexicographic survey reveals that Romanian dictionaries have inexplicably deprived *pomost* of its primary meaning, i.e., 'bridge,' in spite of its unambiguous attestation in the *Anonymus Caransebesiensis*. I suggest that it was with this primary meaning that *pomost* 'bridge' served as a basis for the toponym *Pomoșceni*, a derivate formed with the collective suffix *-eni* (sg. *-ean*). The toponym thus provides an earlier, albeit indirect attestation for the existence and circulation of *pomost* in Banat varieties of Romanian. I will also argue that the various spellings of this toponym in documents issued by Hungarian and Ottoman authorities in Latin and, respectively, Ottoman Turkish can be explained as attempts to represent in writing the form [pomof'tçen¹], in which the palatalized dental followed by a front vowel had evolved into a sibilant affricate by the middle of the fifteenth century. In my opinion, this change – a defining feature of Banat varieties of Romanian – should be dated much earlier than existing studies of Romanian historical dialectology suggest. Based on the primary meaning of the toponym, I propose a more precise localization of the medieval settlement, which had disappeared by the beginning of the eighteenth century, and whose (linguistic) memory is preserved today only by a microtoponym in Timiș county.

Keywords: *dialectologie istorică, lexicografie, geografie istorică, toponimie, Banat*

Limba ca loc al amintirii. Pe urmele unui toponim medieval bănăţean

Comunicarea de faţă îşi propune să studieze legătura dintre cuvântul românesc *pomost*, atestat pentru prima oară în *Anonymus Caransebesiensis*, dicţionarul româno-latin alcătuit la mijlocul secolului al XVII-lea de un autor încă neidentificat, şi toponimul *Pomoşteni*, atestat sub forma *Pomosthienfalua* într-un document latinesc emis de capitulul din Arad la 18 aprilie 1454. Pentru început, am procedat la un inventar lexicografic spre a descoperi o absenţă surprinzătoare: în mai toate dicţionarele româneşti *pomost* este văduvit de înţelesul său dintâi, acela de 'pod', în ciuda atestării cât se poate de limpezi a acestuia în *Anonymus Caransebesiensis*. După părerea mea, tocmai pornind de la acest sens al cuvântului *pomost* a apărut toponimul bănăţean *Pomoşteni*, nume de grup derivat cu sufixul *-ean* (pl. *-eni*), care oferă astfel o mărturie, ce-i drept indirectă, că apelativul *pomost* a existat şi a circulat în varietăţile dialectale ale românei din Banat cu cel puţin un secol înaintea primei sale atestări în *Anonymus Caransebesiensis*. Un studiu amănunţit al tuturor formelor sub care apare toponimul în documentele de cancelarie emise de autorităţile maghiare şi otomane în latină şi în turca osmană mă îndeamnă să cred că variantele de grafie se datorează, cel mai probabil, încercărilor de a reda în scris forma [pomostʰen], cu dentala originară, palatalizată în urma contactului cu o vocală anterioară, evoluată la o africată alveo-palatală înainte de jumătatea secolului al XV-lea. Această evoluţie fonetică, trăsătură distinctivă absolută a varietăţilor dialectale bănăţene ale românei, ar trebui datată, după părerea mea, mult mai devreme decât o fac îndeobşte studiile de dialectologie istorică românească. În continuare, pornind de la sensul iniţial al toponimului, am propus o localizare mai precisă a aşezării medievale, dispărută înainte de începutul veacului al XVIII-lea, dar a cărei amintire dăinuie încă în limbă printr-un microtoponim din judeţul Timiş.

Cuvinte-cheie: *historical dialectology, lexicography, historical geography, toponyms, Banat*

Maria GROSU

Universitatea de Medicină şi Farmacie „Iuliu Haţieganu”, Cluj-Napoca
mariacandale2005@yahoo.com

Oral assessment from the action-based perspective – the professional development project

Our study is a plea for the implementation of the action-based perspective in the Teaching of Romanian as a Foreign Language (TRFL). In the context in which many cities in Romania are academic destinations increasingly sought after by international students, it is necessary to urgently align TRFL methodology to the European paradigm, in order to meet the learning needs of the target audience. This article is largely theoretical and provides an overview of the action-based approach from a diachronic and synchronous standpoint. We propose a parallel between the communicative paradigm, which still governs approaches to Teaching Romanian as a Foreign Language, and the action-based paradigm, promoted in international literature in the last two decades. We also present the reasons why the leap from a communicative to an action-based philosophy in TRFL is necessary.

Keywords: *communicative approach, action-based approach, didactics of cultural languages, Teaching Romanian as a Foreign Language (TRFL), methodological paradigms*

Evaluarea orală din perspectivă acțională – proiectul de dezvoltare profesională

Studiul nostru este o pledoarie pentru implementarea perspectivei acționale în didactica limbii române ca limbă străină. În contextul în care orașul transilvănean Cluj-Napoca reprezintă o destinație universitară tot mai căutată de studenții internaționali din țările vest europene, care doresc să facă studii medicale, se impune o aliniere urgentă a didacticii limbii române ca limbă străină, la paradigma europeană. Studiul propune o paralelă între paradigma comunicativă, în limitele căreia funcționează încă didactica limbii române ca limbă străină și paradigma acțională, promovată în literatura de specialitate internațională, din anii 2000. De asemenea, demersul teoretic este dublat de o soluție practică de tranziție de la viziunea comunicativă, la viziunea acțională, prin evaluarea orală de tip proiect.

Cuvinte-cheie: *abordare comunicativă, abordare acțională, evaluare orală, didactica limbilor-culturi, limba română ca limbă străină, paradigme metodologice*

Silvia-Ioana ILUȚ

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord Baia Mare
dimanescu_silvia@yahoo.com

The use of diminutives and its psychological implications in Romanian

This paper is devoted to the analysis of psychological motivations that determine the speaker to use diminutives in the communicative act. The premise of this section is grounded in observations of the main character traits of Romanians. The analysis is focused on the psychological effects produced in the interlocutor's mind, as a consequence of the use of diminutives. In specifying the main "cause" that triggers the speaker to resort to these structures, we start from the idea that diminutives play a significant role in establishing a balance between the subject's subconscious and the verbal expression. In addition, we point out the effects on interpersonal relationships caused by the implicatures of using diminutive constructions. At the same time, we highlight the fact that Romanians are persevering in terms of cognition, verbal behavior, and in communication they manifest their inferiority / superiority complex to the interlocutor. In this way, diminutives become devices or means for releasing the positive or negative feelings conveyed towards the interlocutor. It addresses the covariation between the psychological component, which motivates the subjects to use diminutives in speech, and the sociolinguistic one, related to variables such as age, sex, socio-professional status of the participants in the discursive act. The hypothesis of this investigative approach is that diminutives encountered in communication are "caused" by psychological factors, as well as other factors such as the degree of involvement of the speaker in the conversational interaction, social or geographical background (area or social class). The purpose of the survey is to reveal how diminutives are perceived by the Romanian people and how the subject relates to the interlocutor when he uses diminutives. The theoretical basis draws its sources from the realm of psycholinguistics,

but also from the principles of pragmatics and sociolinguistics. The main part of the present study contains the different stages of a sociolinguistic survey.

Keywords: *diminutive, psycholinguistics, interdisciplinary approach, sociolinguistics, psychology*

Implicații psihologice ale diminutivării în limba română

Lucrarea de față este consacrată analizării motivațiilor psihologice care determină locutorul să utilizeze diminutive în actul comunicativ. Cercetarea pornește de la principalele trăsături de caracter ale românilor și analizăm, prin deducție, efectele psihologice produse în mintea interlocutorului, în urma întrebuirii diminutivelor. În precizarea „cauzei” principale care „impulsionează” locutorul să apeleze la aceste structuri, plecăm de la ideea potrivit căreia diminutivele realizează un echilibru între subconștientul subiectului și expresia verbală. În plus, semnalăm efectele și implicaturile utilizării construcțiilor diminutive asupra relațiilor interpersonale. Totodată, evidențiem faptul că românii sunt neperseverenți în ceea ce privește cogniția, comportamentul verbal, iar în comunicare aceștia își manifestă complexul de inferioritate/superioritate față de colocutor. În acest fel, diminutivele devin dispozitive ale defulării sentimentelor pozitive sau negative ale emitentului față de interlocutor. Este vizată covariația între componenta psihologică, care impulsionează subiecții să utilizeze diminutive în vorbire, și cea sociolingvistică, legată de vârsta, sexul, statutul socioprofesional al participanților la actul discursiv. Plecăm de la premisa că diminutivele întâlnite în comunicare sunt „provocate” de factori psihologici, precum și de gradul de implicare a vorbitorului în interacțiunea conversațională, de apartenența la un anumit spațiu geografic sau clasă socială. Scopul anchetei este de a dezvălui modul în care sunt percepute diminutivele de poporul român și felul în care subiectul se raportează la interlocutor atunci când acesta apelează la diminutive. Suportul teoretic îl constituie cadrul psiholingvisticii, acesta apelând și la principiile pragmaticii și ale sociolingvisticii. Corpusul este constituit prin intermediul anchetei sociolingvistice.

Cuvinte-cheie: *diminutiv, psiholingvistică, demers interdisciplinar, sociolingvistică, psihologie*

Alina MARTIN-MITRICĂ

Universitatea de Vest din Timișoara
alina.martin@e-uvt.ro

The journalistic style in the Banat press

Until the Great Union, the Romanian journalistic landscape in Banat is quite rich (political newspapers, supposedly independent newspapers, workers' and anti-socialist publications, pedagogical magazines, village newspapers, religious publications, women's newspapers), sending an open or veiled message for unity. to all Romanians and pleading, resolutely, for the emancipation of the Romanian nation through culture and education, the only ones able to ensure its natural access to all the most important functions in this province. Carrying some linguistic innovations, the press makes a welcome contribution to the enrichment of vocabulary, the journalistic style being

organically framed to the functional style, outlined in the 19th century. We fully agree with the assertion of the Banat scholar Goerge Cătană, according to which the press had to fulfill a historical mission, transforming itself into a real "university for the people". As such, in the Banat press from the end of the 19th century and from the beginning of the 20th century, there is a publicist style of popular orientation, with an openly confessed preference for the spoken language. The choice of the people of Banat for an authentic Romanian language meant, in fact, their attachment to the literary language, which gradually acquired a unitary character.

Keywords: *language plan, plan, culture, education, journalistic style*

Stilul publicistic în presa bănăţeană

Până la Marea Unire, peisajul jurnalistic românesc din Banat este destul de bogat (ziare politice, gazete pretins independente, publicații muncitorești și antisocialiste, reviste cu profil pedagogic, ziare sătești, publicații religioase, gazete feminine), transmițând un mesaj deschis sau voalat pentru unitatea tuturor românilor și pledând, în mod hotărât, pentru emanciparea națiunii române prin cultură și educație, singurele capabile să-i asigure accesul firesc la toate funcțiile mai importante din această provincie. Purtătoare a unor inovații în plan lingvistic, presa își aduce o contribuție salutară la îmbogățirea vocabularului, stilul publicistic încadrându-se organic stilului funcțional, conturat în secolul al XIX-lea. Suntem pe deplin de acord cu aserțiunea cărturarului bănăţean George Cătană, conform căreia presa avea de îndeplinit o misiune istorică, transformându-se într-o veritabilă „universitate pentru popor”. Ca atare, în presa bănăţeană de la sfârșitul secolului al XIX-lea și de la începutul secolului al XX-lea există un stil publicistic de orientare populară, cu o preferință mărturisită, în mod deschis, pentru limba vorbită. Opțiunea bănăţenilor pentru un limbaj autentic românesc însemna, de fapt, atașamentul lor față de limba literară care dobânda, treptat, un caracter unitar.

Cuvinte-cheie: *plan lingvistic, presa, cultură, educație, stil publicistic*

Nadia OBROCEA

Universitatea de Vest din Timișoara
nadia.obrocea@e-uvv.ro

A Particular Case of the Linguistic Memory: the Repeated Discourse

The linguistic memory plays a fundamental role in the speech activity, in which the speaker activates, in a first instance, a certain language, in all its constitutive aspects. This paper addresses a particular case of the linguistic memory, namely the repeated discourse, as it was defined by Eugenio Coseriu (*Principios de semántica structural*, Madrid, Gredos, 1977). In the conception of the Romanian linguist, the repeated discourse contains everything that is repeated, in an identical or quasi-identical form, in the speech in a particular language, i.e. everything that is reproduced, not actually produced, by speakers, such as the phraseological units of a language (phrases, collocations, expressions, etc.), proverbs, sayings, fragments from literary or other works, etc. The concept of “the repeated discourse” – which has been correlated with that of “the intertextuality” – opposes, from Eugeniu Coșeriu’s perspective, the notion of “the free

technique of the discourse”, which refers to the words of a language, as well as to the lexical and grammatical tools and procedures, etc. In this sense, the discourse or the linguistic act of a speaker represents a collage between the repeated discourse and the free technique of the discourse. The main purpose of this paper is to present the types of the repeated discourse specific to the Romanian linguistic community. The paper also proposes an analysis of some examples of repeated discourse taken from the satire magazine “Cațavencii”, in which the modification of the repeated discourse becomes an important mechanism for creating the comic.

Keywords: *repeated discourse, Eugenio Coseriu, intertextuality, linguistic memory, free technique of the discourse*

Un caz particular de memorie lingvistică: discursul repetat

Memoria lingvistică joacă un rol fundamental în activitatea de a vorbi, în care vorbitorul activează, într-o primă instanță, o anumită limbă, în toate aspectele ei constitutive. Comunicarea de față abordează un caz particular de memorie lingvistică, și anume discursul repetat, așa cum a fost acesta definit de către Eugeniu Coșeriu (*Principios de semántica estructural*, Madrid, Gredos, 1977 ș.c.). În concepția lingvistului român, discursul repetat conține tot ceea ce se repetă în vorbirea într-o limbă, într-o formă identică sau cvasiidentică, adică tot ceea ce este reprodus, nu produs efectiv, de către vorbitori, cum ar fi unitățile frazeologice ale unei limbi (locuțiuni, sintagme, expresii ș.c.), proverbele, zicătorile, fragmentele din opere literare sau de altă factură etc. Conceptul de „discurs repetat” – care a fost corelat cu acela de „intertextualitate” – se opune, din punctul de vedere al lui Eugeniu Coșeriu, noțiunii de „tehnică liberă a discursului”, care trimite la cuvintele unei limbi, precum și la instrumentele și procedeele lexicale și gramaticale etc. În acest sens, discursul sau actul lingvistic al unui vorbitor reprezintă un colaj între discursul repetat și tehnica liberă a discursului. Obiectivul principal al acestei lucrări este acela de a prezenta tipurile de discurs repetat specifice comunității lingvistice din România. Lucrarea propune și o analiză a unor exemple de discurs repetat preluate din revista de satiră „Cațavencii”, în care modificarea discursului repetat devine un important mecanism de creare a comicului.

Cuvinte-cheie: *discurs repetat, Eugeniu Coșeriu, intertextualitate, memorie lingvistică, tehnică liberă a discursului*

Ana-Maria RADU-POP

Universitatea de Vest din Timișoara
ana.pop@e-uvt.ro

The development of the plurilingual competence in Romanian, French and Italian: didactic strategies of oral interaction

The diversification of the foreign language teaching paradigm by promoting a pluralistic approach - especially in the case of related languages - reorganizes the teaching approach by introducing strategies and perspectives that aim, in concordance with the constructivist theories of learning, to build a linguistic repertoire (lexical and grammatical) in a new language by activating and valorizing the pre-existing linguistic

knowledge and experience of the students. Starting from the premise that the development of a plurilingual competence through specific teaching strategies can facilitate the reception and acquisition of RLS to a greater extent than the traditional approach, our perspective aims to prove the efficiency of a pluralistic approach – in Romanian, French and Italian - in an informal teaching context, as an initial input in teaching RLS to Erasmus students who are native speakers of some Romance languages (Italian and French).

Keywords: *foreign language didactics, pluralistic approach, constructivism, plurilingual competence, RFL*

Dezvoltarea competenței plurilingve în limbile română, franceză și italiană: strategii didactice de interacțiune orală

Diversificarea paradigmei didacticii limbilor străine prin promovarea unei abordări pluraliste – în special în cazul limbilor înrudite – reorganizează demersul didactic prin introducerea unor strategii și perspective care urmăresc, în acord cu teoriile constructiviste ale învățării, construirea unui repertoriu lingvistic (lexical și gramatical) într-o nouă limbă prin activarea și valorificarea cunoștințelor și experiențelor lingvistice preexistente ale cursanților. Pornind de la premisa că dezvoltarea unei competențe plurilingve prin strategii didactice specifice poate facilita receptarea și însușirea RLS în mai mare măsură decât abordarea tradițională, demersul nostru urmărește eficiența unei abordări pluraliste – în limbile română, franceză și italiană –, într-un context didactic informal, ca input inițial în predarea RLS studenților Erasmus vorbitori nativi ai unor limbi romanice (italiană și franceză).

Cuvinte-cheie: *didactica limbilor străine, abordare pluralistă, constructivism, competență plurilingvă, RLS*

Mihaela SECRIERU

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
msecrieru@yahoo.com

Sever Pop – grammarian

Sever Pop is the author of *Grammaire roumaine*, a good comprehensive work covering all of the Romanian synchronic grammar aspects. This valuable synthesis of Romanian Grammar written in French, which was intended to be a textbook for university, has indubitable positive significance regarding the profile of the Romanian language and of Romania in the world. The volume is organized in Books (“Livres”) and Chapters, in which all the aspects of Romanian language are systematically described: I. *Phonetics & Orthography*, II. *Morphology* and III. *Syntax*. The introductory surveys cover some aspects of Romanian language history. The great amount of examples is a remarkable aspect of the study, especially since it has many etymological comparisons with words in French. The part concerning Morphology is the most extensive, but what is discussed under Syntax also contains information that in today's grammar is included in the morphological description. This grammar study is used as a standard manual for Romanian, but can also be used by specialists for various research purposes (i.e. Chapter. *Transformations phonétique*, p. 56-86). The study of the distinguished grammarian

Sever Pop is part of the tradition of Romanian as a foreign language works, that belongs to the great linguists of diaspora. The abundance of examples contained increases its potential as a valuable scientific applied linguistic resource, which can be used nowadays either for the native speakers of French, or for the understanding of the Romanian language through French.

Keywords: *Sever Pop, Grammaire roumaine, Phonetics, Morphology, Syntax*

Sever Pop – gramatician

Sever Pop este autorul unei lucrări cuprinzătoare numite *Gramatica românească*, care acoperă toate aspectele gramaticii sincronice românești. Această valoroasă sinteză de gramatică a limbii române, scrisă în limba franceză și destinată utilizării ca manual universitar, are incontestabile valențe pozitive pentru imaginea limbii române și a României în lume. Volumul, organizat în Cărți („Livres”) și Capitole, descrie sistematic toate aspectele limbii române: I. *Fonetică și ortografie*, II. *Morfologie* și III. *Sintaxă*. Studiile introductive acoperă unele aspecte ale istoriei limbii române. Numărul foarte mare de exemple este un aspect remarcabil al lucrării, cu atât mai mult cu cât oferă comparații etimologice cu termeni din limba franceză. Partea referitoare la morfologie este cea mai extinsă, dar și cea de sintaxă cuprinde informații care astăzi sunt discutate ca aspecte descriptive ale morfologiei. Această gramatică este folosită ca manual standard pentru limba română, dar poate fi utilizată de specialiști pentru alte scopuri de cercetare (de exemplu capitolul, *Transformations phonétiques*, p. 56-86). Volumul distinsului gramatician se înscrie în tradiția lucrărilor de limbă română ca limbă străină ale marilor lingviști români din diaspora. Bogăția de exemple pe care le conține îi mărește considerabil atributul de resursă științifică valoroasă de lingvistică aplicată ce poate fi utilizată și astăzi, fie pentru vorbitorii nativi de limbă franceză, fie ca limbă de mediere prin limba franceză.

Cuvinte-cheie: *Sever Pop, Gramatica românească, fonetică, morfologie, sintaxă*

Cristina-Raluca SICOE

Universitatea de Vest din Timișoara
cristina.sicoe@e-uvv.ro

Applying the reflexive-collaborative model in teaching Romanian as a foreign language. Case Study

The change of the educational paradigm as a result of the transformations that took place in the contemporary society brought to the forefront active strategies and teaching-learning methods and, implicitly, a reconfiguration of the didactic activity at university level on new dimensions: student-centered teaching, skills development and stimulating deep learning. An educational design model that respects these coordinates is also the reflexive-collaborative one, which proposes, in order to stimulate students' deep learning, specific teaching and evaluation activities, designed in close correlation with certain principles: learning is a construction of knowledge, learning is contextual, learning is self-directed, learning is an effect of teaching and assessment actions. Our communication presents the results obtained from the application of the reflexive-

collaborative model in teaching Romanian as a foreign language, more precisely in the design of a teaching unit (the adjective) addressed to students learning Romanian as a second language for one year within the Romanian Preparatory Year program for foreign citizens, at the West University of Timișoara.

Keywords: *reflexive-collaborative model, Romanian as a foreign language, deep learning, adjective*

Aplicarea modelului reflexiv-colaborativ în predarea limbii române ca limbă străină. Studiu de caz

Schimbarea paradigmei educative ca urmare a prefacerilor care au avut loc în societatea contemporană a adus în prim-plan strategii și metode active de predare-învățare și, implicit, o reconfigurare a activității didactice la nivel universitar pe noi dimensiuni: centrare pe student, dezvoltare de competențe și stimulare a învățării de profunzime. Un model de design educațional care respectă aceste coordonate este și cel reflexiv-colaborativ, care propune, în vederea stimulării învățării de profunzime a studenților, activități specifice de predare și evaluare, concepute în strânsă corelație cu anumite principii: învățarea este o construcție a cunoașterii, învățarea este contextuală, învățarea este autodirecționată, învățarea este un efect al acțiunilor de predare și evaluare. Comunicarea noastră prezintă rezultatele obținute în urma aplicării modelului reflexiv-colaborativ în predarea limbii române ca limbă străină, mai exact în proiectarea unei unități didactice (adjectivul) adresate studenților care învață româna ca limbă secundă timp de un an în cadrul programului Anul pregătitor de limba română pentru cetățenii străini, la Universitatea de Vest din Timișoara.

Cuvinte-cheie: *model reflexiv-colaborativ, limba română ca limbă străină, învățare de profunzime, adjectiv*

George Bogdan ȚĂRA

Universitatea de Vest din Timișoara
bogdan.tara@e-uvt.ro

On the Latinity of the Romanian Verbs „occurring more frequently” during 19th century

For the author of a Romanian grammar book from the beginning of the 19th century (Ioan Alexi, *Grammatica daco-romana sive valachica*, 1826), the selection of verbs which appear “more frequently in everyday speech” offers the necessary material for creating a model that can be followed in the use of language. During the broad re-Latinization/re-Romanization process of the Romanian language, usual Romanian words are compared to their Latin equivalents in the normative works of the Transylvanian School philologists. Paradoxically, the difference between the Latin word and the Romanian etymon underlines the proximity of Romanian to Latin and to the other Romance languages. Our approach suggests an etymological perspective upon the selected verbs and wants to sort them into categories which are relevant for the origin of the Romanian vocabulary: verbs inherited from Latin, which have a correspondent in Classic Latin,

verbs inherited from non-attested Latin terms, verbs formed within the Romanian language starting from Latin-inherited words, etc.

Keywords: *verb, Latin, Romanian, etymology, re-Latinization, Transylvanian School*

Despre latinitatea verbelor românești „mai frecvente” în secolul al XIX-lea

Pentru autorul unei gramatici a limbii române de la începutul secolului al XIX-lea (Ioan Alexi, *Grammatica daco-romana sive valachica*, 1826), selecția verbelor care apar „mai frecvent în vorbirea zilnică” oferă materialul necesar pentru crearea unui model de urmat în uzul limbii. În cadrul procesului amplu de relatinizare/ereromanizare a românei, în scrierile normative ale filologilor Școlii Ardelene cuvintele românești uzuale sunt comparate cu echivalentele lor latinești. În mod paradoxal, diferența dintre cuvântul latin și etimonul cuvântului românesc pune în evidență tocmai apropierea românei de latină și de celelalte limbi romanice. Demersul nostru propune o perspectivă etimologică asupra verbelor selectate și urmărește încadrarea acestora în categorii relevante pentru originea lexicului românesc: verbe păstrate din latină, care au corespondent în latina clasică, verbe moștenite din termeni latinești neatestați, verbe formate în română de la cuvinte latinești moștenite etc.

Cuvinte-cheie: *verb, limba latină, limba română, etimologie, relatinizare, Școala Ardeleană*

Anca URSA

Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca
ancaursa@yahoo.com

Romania in 50 short stories. A volume of RFL texts, A1-A2

This paper is a continuation of a constant personal interest and a pro domo plea for a future editorial project - a volume that brings together several graded readers in Romanian, addressed to the RFL students, who intend to improve their language level by reading Romanian. If other European languages already have a tradition in the field, we have not seen such a series of texts adapted to levels of difficulty, from A1 to C2, according to the Common European Framework of Reference for Languages. It is well known that graded readers are limited in size, from a few lines to a few pages. Either they are invented and gradually enriched by teachers for the needs of the group of pupils / students, or they are simplified versions of classic texts, stories, short prose or even novels. The gradation of a text, in the direction of its enrichment or simplification, is done at all stages of the linguistic component: vocabulary, grammar (morphology and syntax), semantics, spelling. These blocks are built on extensive reading, ie what the second language learner reads in addition to the texts studied in class and, usually, for pleasure. It targets, first of all, the vocabulary acquisitions, through inferences: the reader will choose some texts close to the acquired language level and the new words, not very numerous, will be inferentially deduced from the context. Because it relies on the student's voluntary choice of reading, it is assumed that the motivation to learn the language will also increase through the perceived emotional benefits.

Keywords: *graded readers, editorial project, language levels, extensive reading, inferences*

România în 50 de povești. Un volum de texte RLS, A1-A2

Lucrarea de față e continuarea unei preocupări personale constante și o pledoarie *pro domo* a unui viitor proiect editorial, un volum care să reunească mai multe texte gradate în limba română, adresate profesorului de RLS sau cursanților ce intenționează să-și îmbunătățească prin lectură nivelul de limbă română. Dacă alte limbi europene au deja o tradiție în domeniu, la noi nu au apărut astfel de serii de texte adaptate pe nivele de dificultate, de la A1 la C2, conform Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi. Se știe, textele gradate sunt limitate ca dimensiune, de la câteva rânduri la câteva zeci de pagini. Fie sunt inventate și îmbogățite gradat de profesori pentru nevoile grupei de elevi/studenti, fie sunt versiuni simplificate ale textelor clasice, povești, proză scurtă sau chiar romane. Gradarea unui text, în direcția îmbogățirii sau simplificării lui, se face la toate etajele componente lingvistice: vocabular, gramatică (morfologie și sintaxă), semantică, ortografie. Conceptul pe care se construiesc aceste calupuri este citirea extensivă, adică ceea ce cursantul care învață limba a doua citește pe lângă textele studiate în clasă și, de obicei, din plăcere. Vizează, în primul rând, achizițiile de vocabular, prin inferențe: cititorul va alege cărți apropiate de nivelul de limbă achiziționat și cuvintele noi, nu foarte numeroase, vor fi deduse inferențial din context. Pentru că mizează pe alegerea voluntară de lecturi a cursantului, se presupune că motivația de învățare a limbii va crește inclusiv prin beneficiile percepute afectiv.

Cuvinte-cheie: *texte gradate, proiect editorial, nivele de limbă, citire extensivă, inferențe*

Grațîela BENGĂ-ȚUȚUIANU

Institutul „Titu Maiorescu”,
Filiala din Timișoara a Academiei Române
gratielabenga@yahoo.com

The Topography and Mobility of Memory in Contemporary Romanian Poetry. A Comparative Perspective

Starting from the poems recently written by Cristina Ispas and Luminița Amarie (authors who published their first book in 2007 and 2012), the paper will examine the joints between memory and the changes in space frame structure. As consequences of a sensory apprehension and of a kinesthetic approach (which are noticeable in the so-called “poem of walking” – Michel de Certeau) or brought about by the incentive graft of the truths, these joints highlight the shifts in traumatic disorders and outline space, corporal, mental, and language (dis)continuities.

Keywords: *identity, disillusion, trauma, limit, assignment*

Topografia și mobilitatea memoriei în poezia contemporană românească. O perspectivă comparativă

Plecând de la poemele recente scrise de Cristina Ispas și Luminița Amarie, autoare care au debutat la cinci ani diferență (2007, 2012), lucrarea urmărește punctele de articulație dintre modificările organizării spațiale și memorie. Consecințe ale tehnicii de aprehensiune senzorială și de apropiere kinestezică (determinată în ceea ce Michel de Certeau numea “poem of walking”) sau generate de inocularea stimulativă a adevărului existențial, aceste legături spațializează crize și schițează cartografii binare. *Grosso modo*, dau măsura (dis)continuității locului, corpului, regiunilor cerebrale și limbajului.

Cuvinte-cheie: *identitate, deziluzie, traumă, limită, transfer*

Elena CRAȘOVAN

Universitatea de Vest din Timișoara
elena.crasovan@e-uvv.ro

Representations of the Self in Postcommunist Romania. The case of Letiția Branea

The aim of this paper is to analyse the representations of the self in the case of Letiția Branea, the main character in Gabriela Adamesteanu’s novel, *Fontana di Trevi* (2018). Now a septuagenarian living in France, Letiția returns, periodically, in the Romania of the 2000s, in order to reclaim the possession of her uncles, killed by the communist regime. Her returns home reactivate her memories and force her to redefine herself in relation to her previous identities. Thus, the identity imaginary is constituted in a fourfold relation. First, in relation with the problematic identity of the migrant trapped between two

spaces, unable to fully belong to any of them. Secondly, the heroine cannot integrate her personal history within the history of her country of origin. She sees the precarious democracy of the '90s from outside, with distant, ironical eyes, while representing herself and her friends as "communist people", unable to adapt to the new realities. Her own identity is defined by this tension that marked her generation: between expectation and expiration. Thirdly, the social and historical dimension of the identity fracture is doubled by a fractured intimacy: Letitia's new "winner identity" is based on the rejection of her old identity, of her youth under the Ceausescu regime, marked by an adulterous relation and an illegal abortion that mutilated her body, her feminine nature, her intimacy. Fourthly, Letitia also rejects her biological age: she appears as a false winner who cannot meet her alternative selves but in sleep, while her rational self represses, aseptically, both the toxic memories of the past and the threatening projections of an unstable future. Haunted by the spectres of the past and the nightmares of future decay, Letitia is unable to live her present. This inner tension sustains the particular mixture of nostalgia and cynicism, which is the hallmark of Adameşteanu's novel.

Keywords: *postcommunism, identity, memory, migrancy, nostalgia*

Reprezentări ale sinelui în România postcomunistă. Cazul Letiția Branea

Lucrarea analizează reprezentările sinelui în cazul Letiției Branea, protagonista romanului Gabrielei Adameşteanu, *Fontana di Trevi* (2018). Septuagenara călătorește, periodic, între Franța și România, pentru a recupera moștenirea unchilor uciși de regimul comunist. Întoarcerile acasă îi reactivează amintirile și îi provoacă redefiniri în relație cu identitățile anterioare. Astfel, imaginarul identității se construiește, prin rememorare, în patru dimensiuni: mai întâi, în relație cu identitatea problematică a migrantului prins între două spații, neaparținând pe de-a-ntregul niciunui dintre ele. În al doilea rând, în relația dintre istoria personală și istoria țării de origine: Letiția vede controversatul regim democratic românesc de după 1990 cu privirea ironică a celui din afară, în timp ce se reprezintă pe sine și pe vechii prieteni ca „oameni ai comunismului”, incapabili să se adapteze la noile realități. Identitatea personală este definită de tensiunea care a marcat o întreagă generație: cea dintre așteptare și expirare. O a treia dimensiune multiplică fractura socială și istorică la nivelul intimității corporale: noua identitate de învingător a Letiției se bazează pe respingerea vechii identități, a tinereții sub regimul Ceaușescu, marcate de o relație adulterină și de un avort ilegal care i-au mutilat corpul, feminitatea, viața intimă. În fine, o a patra tensiune identitară se creează prin respingerea vârstei biologice: Letiția apare ca o falsă învingătoare, care nu-și poate întâlni fostele identități decât în somn, în timp ce sinele rațional, diurn, reprimă atât amintirile toxice ale trecutului, cât și proiecțiile amenințătoare ale unui viitor incert. Bântuită de spectrele trecutului și de coșmarurile degradării viitoare, eroina este incapabilă să-și trăiască prezentul. Această tensiune internă este marcată de amestecul de nostalgie și cinism din atitudinea personajului, ceea ce și conferă timbrul specific al romanului Gabrielei Adameşteanu.

Cuvinte-cheie: *postcomunism, identitate, memorie, migrație, nostalgie*

Of Bucharest from the memorialistic and fictional writings of Mircea Eliade under the seal of memory-image

The purpose of this article is to outline the image that Bucharest has in the memorialistic and fictional writings of Mircea Eliade. First, we structured a theoretical picture of the relationship between remembering-image and memory. Thus, as the ancients observed, memories are often spoken of in the plural, as they precede memory. Moreover, Bergson identifies “remembering-image”, a mixed phenomenon, an intermediate form between “imagining memory” and “repeating memory”, given that we can perceive the past only dynamically, not as pure memory, but to the extent in which it is actualized and transformed into a present image. It can be reproduced in writings or other artistic forms because essentially the duty of memory is to prevent forgetting. The city depicted by Mircea Eliade in *Memoirs, Journal* and literary texts overlaps with the concept mentioned above. For the historian of religions, Bucharest represents the center of its existential labyrinth, an axis of the world, to which he constantly refers, although geographically speaking he is in other places. Thus one can identify a Bucharest lived directly, experienced in childhood, adolescence and maturity, evoked, reproduced, but also a space from which the writer detaches with the period of exile or experience in India, a city lived indirectly, recovered from memories and the stories of the others (collectively somewhat), as well as a Bucharest produced, imagined, reconstructed by associating old images in a new way. I consider that this study is important because it immortalizes Mircea Eliade's Bucharest under the seal of the relationship between remembering-image and memory.

Keywords: “remembering-image”, Bucharest, Mircea Eliade, oblivion, Henri Bergson

Bucureștiul din scrierile memorialistice și ficționale ale lui Mircea Eliade sub pecetea amintirii-imagine

Scopul acestui articol este de a contura imaginea pe care o are Bucureștiul în scrierile memorialistice și ficționale ale lui Mircea Eliade. Mai întâi, am structurat un tablou teoretic al relației dintre amintirea-imagine și memorie. Astfel, după cum observă anticii, despre amintiri se vorbește deseori la plural, acestea fiind premergătoare memoriei. Mai mult, Bergson identifică „amintirea-imagine”, un fenomen mixt, o formă intermediară între „memoria ce imaginează” și „memoria ce repetă”, având în vedere că nu putem percepe trecutul decât dinamic, nu ca amintire pură, ci în măsura în care el se actualizează și se transformă într-o imagine prezentă. Aceasta poate fi reprodusă în scrieri sau în alte forme artistice pentru că în esență datoria memoriei este aceea de a împiedica uitarea. Orașul înfățișat de Mircea Eliade în *Memorii, Jurnal* și textele literare se suprapune concepției amintite mai sus. Pentru istoricul religiilor, Bucureștiul reprezintă centrul labirintului său existențial, o axă a lumii, la care se raportează în permanență, cu toate că geografic vorbind se află în alte locuri. Astfel se poate identifica un București trăit direct, experimentat în copilărie, adolescență și maturitate, evocat, reprodus, dar și un spațiu de care scriitorul se desprinde odată cu perioada exilului sau al experienței din India, un oraș trăit indirect, recuperat din amintiri și din povestirile celorlalți (colectiv oarecum), precum și un București produs, imaginat, reconstruit prin asociere de imagini vechi în

manieră nouă. Consider că acest studiu este important pentru că imortalizează Bucureștiul lui Mircea Eliade sub pecetea relației dintre amintirea-imagie și memorie.

Cuvinte-cheie: *Amintirea-imagie, București, Mircea Eliade, uitare, Henri Bergson*

Gabriela GLĂVAN

Universitatea de Vest din Timișoara
gabriela.glavan@e-uvv.ro

Max Blecher's correspondence

Max Blecher's correspondence with his friends from the literary and artistic world is part of a small corpus of the author's private writings. Elaborated throughout Blecher's entire severe illness, which ended his life in 1938, at the age of 28, his correspondence had the complex role of connecting him with a world to which he had less and less access, being progressively isolated in his family's city, Roman. I will investigate the writer's strategies to build an integrative discourse in his correspondence, which compensated for his absence from the literary life of his generation, as well as from an essential social existence. At the same time, I propose a reevaluation of this area of Blecher's work from the perspective of Jewish identity, firmly outlined in his novels.

Keywords: *memory, Jewishness, identity, illness, Romanian interwar period*

Corespondența lui Max Blecher

Corespondența lui Max Blecher cu prietenii săi din lumea literară și artistică face parte dintr-un corpus restrâns de scrieri cu scop privat ale scriitorului. Elaborată pe întreaga durată a bolii severe a lui Blecher, care îi va curma viața în 1938, la 28 de ani, corespondența sa are rolul complex de conector cu o lume la care acesta are tot mai puțin acces, izolat progresiv în orașul familiei sale, Roman. Voi investiga strategiile scriitorului de a construi în corespondență un discurs integrator, care să compenseze absența acestuia din viața literară a generației sale, precum și o esențială existență socială. Totodată, propun o recitare a acestei zone a operei lui Blecher din perspectiva identității evreiești, ferm conturată în romanele sale.

Cuvinte-cheie: *memorie, evreitate, identitate, boala, interbelic românesc*

Emanuela ILIE

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
iliemma@yahoo.com

Nina Cassian's late confessions as an "en dehors melody" of an exceptional biography

Written as a triptych confession, Nina Cassian's *Memory as a Dowry* reveals a very bold range of feminine themes, subsumed to the identity core. The most significant spectrum of motifs used both in the young woman's diary and in the mature woman's memoirs

refers to a particular form of sexuality that shaped not only Nina's private life, but also her socio-professional and artistic existence. Even the polyvalent education or the turbulent relation with the Communist Party is marked by the insatiable passion for life of this controversial woman that never stops to seek for the perfect partner, on a personal, but also a social or a political level. Surprisingly, until her late confessions, the octogenary diarist does not hesitate to define herself through love and to name the last passion, met and lived with maximum intensity in the USA, "the *en dehors* melody of my life". Of course, I will point out the fact that not only the affective fulfillment, but also the confession itself, could be perceived as such an exceptional biographical song.

Keywords: *Memory, confession, identity, femininity-that-writes-herself*

Confesiunile târzii ale Ninei Cassian ca „melodie en dehors” a unei biografii de excepție

Construit ca o confesiune triptică, *Memoria ca zestre* a Ninei Cassian revelează o gamă foarte îndrăzneată de teme feminine, subsumate nucleului identitar. Cel mai semnificativ spectru de motive utilizate atât în jurnalul tinerei, cât și în memoriile femeii mature se referă la o formă particulară de sexualitate, care i-a modelat nu numai viața privată, ci și existența socio-profesională ori cea artistică. Inclusiv educația polivalentă și legăturile sale turbulente cu Partidul Comunist sunt marcate de pasiunea nesățioasă pentru viață a acestei femei controversate, care nu se oprește niciodată din căutarea partenerului perfect, la nivel personal, dar și la nivel social sau politic. Surprinzător, până în confesiunile sale târzii, diarista octogenară nu ezită să se definească prin iubire și să își numească ultima pasiune, întâlnită și trăită cu intensitate maximă în SUA, drept „melodia *en dehors* a vieții mele”. Desigur, voi sublinia faptul că nu numai împlinirea afectivă propriu-zisă, ci și mărturisirea în sine ar putea fi percepute ca un astfel de cântec biografic excepțional.

Cuvinte-cheie: *Memorie, confesiune, identitate, feminitatea-care-se-scrie*

Viviana MILIVOIEVICI

Academia Română, Filiala Timișoara,
Institutul de Studii Banatice „Titu Maiorescu”
viviana.poclid@yahoo.com

Exercise against forgetting. *Portuguese Diary* of Mircea Eliade

The journalistic of some dedicated writers has always aroused the interest of the readers, because it discloses interesting aspects, from both the personal and professional life, becoming a true exercise against forgetting.

During his existence, Mircea Eliade may be regarded from three different perspectives: man of science, writer and memorialist. The *Portuguese Diary* is composed, also, from three significant parts: professional journal, personal and politic journal. Among the lines of the *Portuguese Diary*, the personal drama plaits with the historical drama of the interwar Romania, like this Portugal becoming a place of observation of his life until the present.

Keywords: *diary, professional, intimate, political, exile*

Exercițiu împotriva uitării. Jurnalul portughez al lui Mircea Eliade

Diaristica unor scriitori consacrați a suscitad mereu interesul publicului cititor, tocmai pentru că dezvăluie aspecte interesante, atât din viața personală, cât și din cea profesională, devenind un adevărat exercițiu împotriva uitării.

În decursul existenței sale, Mircea Eliade poate fi văzut din trei perspective diferite: om de știință, scriitor și memorialist. *Jurnalul portughez* este constituit, de asemenea, din trei părți semnificative: jurnal profesional, jurnal personal și jurnal politic. În rândurile *Jurnalului portughez*, drama personală se împletește cu drama istorică a României interbelice, Portugalia devenind astfel un loc de observație a vieții sale de până atunci.

Cuvinte-cheie: *jurnal, profesional, intim, politic, exil*

Maria PAȘCALĂU

Universitatea de Vest din Timișoara
maria.nicolescu79@e-uvt.ro

The Recovery of the Memory of a Lost Community. I. Peltz's Prose

During the interwar period, the Jewish population of Bucharest lived in the so-called "Jewish Neighbourhood". With the establishment of the communist regime, the very existence of the Jewish community living in Bucharest was threatened and it almost disappeared because of the urban reconfiguration which occurred in the late 1980s and of the political decisions which determined the Jewish population to gradually leave the country. Although the physical evidence of this community was destroyed, its cultural memory is still preserved in various forms with literature being one of these. Born in the Jewish Neighbourhood and through his detailed descriptions of his life in the Bucharest ghetto, I. Peltz managed to transform his prose into an instrument for preserving the memory of this community which got lost as time passed by.

The present paper aims to identify in I. Peltz's novels and short prose those elements which shape the cultural profile of the Jewish community living in Bucharest before and during the interwar period. In addition, it investigates to what extent the cultural memory of a minority community manages to become an integral part of the national cultural memory by following the way in which I. Peltz's literature succeed to enter and position itself within the Romanian literary canon. The purpose of this article is to draw the attention on the cultural and political practices used to control the process of formation of the national cultural memory. It is important to point out that these practices had almost entirely promoted the cultural identity belonging to the majority.

Keywords: *the Jewish community of Bucharest, cultural identity, I. Peltz, literature, cultural memory*

Recuperarea memoriei unei comunități pierdute. Proza lui I. Peltz

În perioada interbelică, populația evreiască a Bucureștiului era concentrată în așa-numitul cartier evreiesc. Odată cu instaurarea regimului comunist, existența comunității evreiești din București începe să fie amenințată, ajungând să dispară aproape complet din

cauza reconfigurărilor urbane de la sfârșitul anilor 1980 și a adoptării unor decizii politice în urma cărora evreii încep să părăsească treptat țara. Deși urmele fizice ale existenței acestei comunități sunt distruse, memoria ei culturală rămâne însă păstrată în diverse alte forme, literatura fiind una dintre acestea. Născut în cartierul evreiesc, prin descrierile detaliate ale vieții din ghetoul bucureștean, I. Peltz va face din proza sa un instrument de prezervare a memoriei acestei comunități, în timp, pierdute.

Această lucrare urmărește să identifice în romanele și în proza scurtă a lui I. Peltz acele elemente care conturează profilul cultural al comunității evreiești bucureștene ante și interbelice. În plus, investighează în ce măsură memoria culturală a unei comunități minoritare ajunge să devină parte integrantă a memoriei culturale naționale, urmărind modul în care literatura lui I. Peltz reușește să pătrundă și să se poziționeze în canonul literar românesc. Scopul acestei lucrări este de a atrage atenția asupra practicilor culturale și politice prin care a fost controlat procesul de formare a memoriei culturale naționale, practici care au promovat, aproape în mod exclusiv, identitatea culturală a majorității.

Cuvinte-cheie: *comunitatea evreiască din București, identitate culturală, I. Peltz, literatură, memorie culturală*

Roxana ROGOBETE

Universitatea de Vest din Timișoara
roxana.rogobete@e-uvv.ro

Memoria recentă: sfârșitul și începutul istoriei

Pornind de la câteva romane postdecembriste (*Venea din timpul diez* de Bogdan Suceavă, *Mirii nemuririi* de Radu Aldulescu, *Raiul găinilor* de Dan Lungu), comunicarea își propune să analizeze metamorfozele istoriei în memoria literară postcomunistă. De la satira conspirațiilor și fanatismelor, la radiografia marginalilor și a lumii mizere, la colportarea cu umor, cele trei texte propun reîntoarcerea la poveste – care la rândul său implică nevoia de legitimare identitară postdecembristă. Asumat ludice sau distorsionate, romanele oferă cronici ale vremurilor care nu respiră în niciun caz libertate: țesătura „realului” arată tarele societale care încă se perpetuează în „memoria fiecărei zile”.

Cuvinte-cheie: *postcomunism, roman românesc postdecembrist, istorie, memorie, identitate*

Recent memory: the ending and the beginning of history

Starting from several post-1989 novels (*Coming from an Off-Key Time* by Bogdan Suceavă, *The Bride and Groom of Immortality* by Radu Aldulescu, *The Heaven of the Hens* by Dan Lungu), the study aims to analyze the metamorphoses of history in post-communism's literary memory. From the satire of conspiracies and bigotry, to the radiography of the marginalized and the miserable world, to the humorous peddling, the three texts depict a return to the story and narrative – which at the same time involves the need for legitimizing practices of identity in post-1989 period. Assumed with playfulness or distortion, the novels offer chronicles of the times that cannot evoke freedom: the intertwining of the "real" shows the societal stereotypes that are still perpetuated in the "everyday of memory".

Keywords: *post-communism, Romanian post-1989 novel, history, memory, identity*

Dumitru TUCAN

Universitatea de Vest din Timișoara
dumitru.tucan@e-uvt.ro

Literature and the Recovery of Lost Memory. About the Postmemorial Novels of Cătălin Mihuleac

The memory of the Holocaust in Romania (i.e. the participation of the Romanian authorities in the atrocious crime of the Holocaust) was distorted and occulted in the Romanian public consciousness after the end of the Second World War. It was only in the last two decades, more precisely after the public debates initiated by the International Commission on the Holocaust in Romania, chaired by Elie Wiesel, and especially after the publication of the Final Report (2004), that the Romanian authorities' accountability for the Holocaust timidly penetrated the public discourse. However, this memorial recovery has had only a minor impact, limited to only a few academic discursive communities. As a marginal part of the memory generated by the ruptures of recent history, the traumatic memory of the Holocaust in Romania remains to be recovered in the Romanian public discourse. One of the writers fully dedicated to this recovery process is Cătălin Mihuleac, who in two recent novels, *America over the pogrom* (2014) and *Deborah* (2019), fictionally reconstructs two major traumatic events of the Holocaust in Romania: the Iași pogrom (1941) and the deportation of the Romanian Jews in Transnistria. Using as a theoretical framework the notions of postmemory (Hirsch, 2012) and prosthetic memory (Landsberg, 2004), this paper analyzes these two novels, trying to show their importance as an act of a recent "memorial atonement" in the Romanian culture. At the same time, the paper advances a theoretical discussion about the limits of the recuperative capacities of literature in relation to the traumatic memory of the Romanian culture, rather dominated by the need for an ethnocentric identity narrative.

Keywords: *cultural memory, postmemory, prosthetic memory, Holocaust literature, contemporary Romanian novel*

Literatura și recuperarea memoriei pierdute. Despre romanele postmemoriale ale lui Cătălin Mihuleac

Memoria culturală a Holocaustului din România (i.e. participarea autorităților române la crima odioasă a Holocaustului) a fost, după finalul celui de-al Doilea Război Mondial, ocultată și deturnată în spațiul public românesc. Abia în ultimii ani, mai precis după începutul discuțiilor din jurul *Comisiei pentru studierea Holocaustului din România* prezidată de Elie Wiesel, dar mai ales după publicarea *Raportului Final* elaborat de aceasta (2004), recunoașterea vinovăției statului român a intrat timid în discursul public, fără să aibă însă decât un impact minor, limitat la anumite comunități discursive de tip academic. Parte marginală a unei memorii traumatice generate de rupturile istoriei recente, memoria traumatică a Holocaustului din România rămâne de recuperat în discursul public românesc. Unul dintre scriitorii implicați total în acest proces recuperatoriu este Cătălin Mihuleac, care în două romane recente, *America de peste*

pogrom (2014) și *Deborah* (2019), reconstruiește ficțional două evenimente traumatice majore ale Holocaustului din România: Pogromul din Iași și deportările din Transnistria. Lucrarea de față analizează aceste două romane din perspectiva noțiunilor de *postmemorie* (Hirsch, 2012) și *memorie prostetică* (Landsberg, 2004), încercând să arate importanța lor ca act de „expiere memorială” în interiorul culturii române. Totodată, lucrare încearcă și o discuție teoretică despre limitele capacităților recuperatorii ale literaturii în raport cu *memoria traumatică* a culturii române, dominată mai degrabă de nevoia unei narațiuni identitare de tip etnocentric.

Cuvinte-cheie: *memorie culturală, postmemorie, memorie prostetică, literatura Holocaustului, romanul românesc contemporan.*

Corina Gabriela BĂDELIȚĂ

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași

badelita@uaic.ro

Ovid's Relegatio in Contemporary Romanian and Italian Literary Memory

Ovid's exile has always exerted a great fascination on generations of historians, literary critics, artists and writers from all over the world, perhaps because the reasons that led to the poet's relegation to Pontus – suspended between *carmen*, error and *aliquid vidi* – are still shrouded in the most enthralling mystery. Furthermore, even the Tomitan elegies of the last Ovid arouse many debates around his exile experience, both internal and external.

The historical memory, for lack of irrefutable sources, is unable either to solve the questions that hover around the subject, or to do justice to the Sulmonese, thus leaving room for many hypotheses and interpretations. Thus, the literary memory takes advantage of it, completing, integrating, enriching Ovid's fortune with new points of view and angles of light and keeping it still alive.

In this paper we will analyze four novels and two short stories by (mostly) Romanian and Italian writers: *God was born in exile. Ovid's Diary to Tomi* di Vintilă Horia (first published in French in 1960 and a year later in Italian translation), *Il diario di Ovidio* by Marin Mincu (published in Italian in 1997), *Sulle rive del Mar Nero* by Luca Desiato (1992), *Ovid, the Augustan Scapegoat* by Michael Solomon (of Romanian origin, settled in London, novel first published in Romanian translation in 2012 and in English a year later), *"Sogno di Publio Ovidio Nasone, poet and courtier"* by Antonio Tabucchi (1992) and *"Pontus Axeinos"* by Mircea Cărtărescu (first published in 2012). We aim to grasp the novelty of each reinterpretation and understand whether, from the Ovidian image outlined in the six works, we can deduce the traces that the poet's exile has imprinted in the collective memory of Romania and Italy.

Keywords: *Ovid, relegation, memory, metamorphosis, reinterpretation*

La relegatio di Ovidio nella memoria letteraria contemporanea romana e italiana

Il L'esilio di Ovidio ha da sempre esercitato un grande fascino su generazioni di storici, critici letterari, artisti e scrittori di tutto il mondo, forse perché le ragioni che portarono alla relegazione del poeta nel Ponto, sospese tra *carmen*, error e *aliquid vidi*, sono tuttora avvolte nel più trascinante mistero. Inoltre, anche le elegie tomitane dell'ultimo Ovidio destano non pochi dibattiti intorno alla sua esperienza esilica, interna ed esterna. La memoria storica, per mancanza di fonti inconfutabili, non riesce né a sciogliere i quesiti che aleggiano intorno all'argomento, né a rendere giustizia al sulmonese, lasciando così spazio a molte ipotesi e interpretazioni, per cui la memoria letteraria ne approfitta, completando, integrando, arricchendo, la fortuna di Ovidio di nuovi punti di vista e angoli di luce e mantenendola sempre viva.

Nel presente intervento prenderemo in analisi quattro romanzi e due racconti di scrittori (per lo più) romeni e italiani: Dio è nato in esilio. Diario di Ovidio a Tomi di Vintilă Horia (pubblicato per la prima volta in francese nel 1960 e un anno dopo in traduzione italiana), Il diario di Ovidio di Marin Mincu (pubblicato in italiano nel 1997), Sulle rive del Mar Nero di Luca Desiato (1992), Ovid, the Augustan Scapegoat di Michael Solomon (di origine romena, stabilitosi a Londra, romanzo pubblicato dapprima in traduzione romena nel 2012 e in inglese un anno dopo), “Sogno di Publio Ovidio Nasone, poeta e cortigiano” di Antonio Tabucchi (1992) e “Pontus Axeinos” di Mircea Cărtărescu (pubblicato dapprima nel 2012).

Ci prefiggiamo di cogliere la novità di ogni rivisitazione e capire se, dall'immagine ovidiana delineata nelle sei opere, si possano desumere le tracce che l'esilio del poeta ha impresso nella memoria collettiva della Romania e dell'Italia.

Parole chiave: *Ovidio, relegazione, memoria, metamorfosi, rivisitazione*

Ruben BENATTI

Università di Szeged
ruben.benatti@gmail.com

Italian as L3 of Romanian University Students: *Transfer* from English and *Psychotypology* Effect.

The purpose of this paper is to analyse how Romanian university students learn Italian as a third language. L3 acquisition is a relatively recent field of study since acquisitional linguistics has often paid little attention to the influence of other languages known by students. Although Romanian learners can rely heavily on their L1, which is typologically close to Italian, English and other languages still have a strong influence.

Various studies (Safont and Portoles, 2015; Cenoz, 2013) have shown both the differences in the acquisition of L2 and L3, and the advantages of bilinguals compared to monolinguals in learning a language. In this work, in particular, we will consider the transfer from English (and possibly from other languages) to Italian both from the perspective of error analysis, and the concept of *psychotypology* (Kellerman, 1983). This term indicates how the learner perceives the typological difference between L1 and L2. Kellerman considers it one of the main factors in the phenomenon of linguistic transfer and the definition of the concept of *transferability*.

In light of this, the present paper will attempt both to highlight the most frequent errors of Romanian learners that can be ascribed to the interference of English (especially) and possibly other languages, and, via questionnaire, the influence of the effect of psychotypology in assessing how much the mindful perception of a learner can influence the transfer phenomenon.

Keywords: *linguistic transfer, language acquisition, third language, psychotypology, error analysis.*

L'Italiano come L3 di studenti universitari rumeni: *transfer* dall'inglese e effetto di *psychotypology*

Lo scopo di questo contributo é analizzare l'apprendimento dell'italiano come terza lingua da parte di studenti universitari rumeni. L'acquisizione L3 è un campo di studi relativamente recente, dal momento che la linguistica acquisizionale ha spesso prestato poca attenzione all'influenza delle altre lingue conosciute dagli apprendenti. Nonostante gli informanti in oggetto potessero affidarsi molto alla propria L1, tipologicamente vicina all'italiano, le influenze dell'inglese e di altre lingue sono comunque presenti.

Vari studi (Safont e Portoles, 2015; Cenoz, 2013) hanno dimostrato sia le differenze nell'acquisizione di L2 e L3, sia i vantaggi dei bilingui rispetto ai monolingui nell'apprendimento di una lingua. In questo lavoro in particolare si prenderà in considerazione il *transfer* verso l'italiano dall'inglese (ed eventualmente da altre lingue), da una parte nell'ottica dell'analisi degli errori, dall'altra del concetto di *psychotypology* (Kellerman, 1983). Questo termine indica il modo in cui l'apprendente percepisce la tipologia di L2 e la sua distanza dalla L1: Kellerman lo considera uno dei fattori centrali nel fenomeno del *transfer* linguistico e nella definizione del concetto di *transferability*.

Alla luce di queste premesse, questo contributo tenterà sia di evidenziare gli errori più frequenti degli apprendenti rumeni che siano imputabili all'interferenza dell'inglese (soprattutto) e eventualmente di altre lingue, sia (tramite questionario) la rilevanza della *psychotypology*, per valutare quanto la percezione consapevole dell'apprendente possa influenzare il *transfer*.

Parole chiave: *transfer* linguistico, acquisizione di una seconda lingua, terza lingua, *psychotypology*, analisi degli errori

Carolina BIANCHI
UZH, Zürich
carob.44@gmail.com

Barocello's "zibaldone" (Reg. Lat. 352): a Forgotten Source for the Study of Romanesco of the 15th century

This study analyzes various texts in romanesco preserved in the Vatican Apostolic Library (Reg. Lat. 352). It's an ancient and a miscellaneous code, probably written between 1434 and 1449 (Vattasso 1903: 16). The manuscript was written mostly by a writer, a man of mediocre education, whose life has remained unknown. In fact, we don't know anything about him aside from his name: Stefano Barocello. This code was discovered only at the beginning of the last century by Vattasso, but it has never been fully edited, not even a linguistic commentary has been available until now (only Ernst in 1966 provided a partial edition of it with a small, but not negligible, linguistic commentary). The manuscript was almost forgotten due to its dreadful conditions and due to its diversified content, defined by Petrucci (1988: 1249-1250) «caotico zibaldone personale». These texts, with no literary purpose, represent an essential source for linguistic studies, being the portrayal of the real spoken language of Rome in the 15th century.

A new edition of these texts will be presented with a linguistic commentary of the most meaningful phenomena.

Keywords: *Romanesco, Barocello, 15th century, zibaldone, linguistic studies*

Lo zibaldone di Barocello (Reg. Lat. 352): una fonte dimenticata per lo studio del romanesco quattrocentesco

L'intervento è dedicato all'analisi di alcuni scritti romaneschi conservati nel manoscritto Reginense Lat. 352 della Biblioteca Apostolica Vaticana, redatto probabilmente tra il 1434 e il 1449 (Vattasso 1903: 16). Si tratta di un codice miscelaneo, che fu esemplato in gran parte da un'unica mano, un individuo di media cultura di cui ci è giunto poco più che il nome: Stefano Barocello. Tale codice fu scoperto nel 1903 da Vattasso, ma è rimasto fino ad oggi quasi completamente inedito e privo di un completo commento linguistico (si segnala unicamente l'edizione di Ernst [1966] di alcune parti del manoscritto, con un commento linguistico ai fenomeni più significativi). Hanno infatti contribuito al suo oblio il pessimo stato di conservazione del manoscritto e la sua natura di «caotico zibaldone personale» (cfr. Petrucci 1988: 1249-1250). Si dimostrerà al contrario come questi testi, proprio perché per la maggior parte privi di qualsiasi intento letterario, siano un documento tanto più prezioso per lo storico della lingua, in quanto rappresentano una fonte sicura per lo studio del romanesco parlato, in un momento cruciale per la storia linguistica locale. Il contributo metterà quindi in luce le importanti acquisizioni emerse grazie alla (ri-)edizione del manoscritto e fornirà una puntuale analisi dei dati più significativi dal punto di vista linguistico.

Parole chiave: *romanesco, Barocello, 15th century, zibaldone, linguistic studies*

Teresa BIONDI

Università degli Studi di Torino
teresa.biondi@unito.it

Romanity and Americanism in Italian Cinema in the 1950s: Linguistic Intercomprehension and the Invention of *Made in Italy* Starting from Hollywood on the Tiber

The talk will explain how the city of Rome and Romanity have entered the global-popular imagination, understood, respectively, as a real place (material culture or concrete evidence of Roman civilisation) and virtual place (immaterial culture or symbolic evidence of languages and customs) of a transformative anthropological and socio-linguistic paradigm, generated, following the Second World War, by the film industry (Hollywood on the Tiber) and the consequent advent of mass tourism (cine-tourism). This link was to become self-fulfilling in the *Made in Italy* imagery that characterised many of the national films of the 1950s, reproducing cultural aspects that are no longer 'intact' as they appeared at the time, both in the 'eternal city' (historical places and Catholic tradition) and in the Romans themselves (Romanesco and local folklore); but the films of the time also show the first hybridisations between Italianness and "Americanisms" at the basis of the process of linguistic-cultural intercomprehension that would soon take root in the culture (pro-Americanism), interconnecting in various behavioural and commercial practices.

In order to show how these aspects unfold in the national filmic imagination I propose the analysis of some sequences from: *Roman Holiday* (1953) by William Wyler, a film that shows how Rome and Italianism (in its original Roman variant) were seen by the "foreign gaze" (foreign tourists); while *Un americano a Roma* (1954) by Steno recounts the influences and hybridizations between Romanism and Hollywood stardom, in which the national-popular icon Alberto Sordi states in Romanesco the famous phrase that has become a slogan of Italianism: *Maccarone m'hai provocato e io ti distruggo adesso, io me te magno!*

Keywords: *Italianity, Romanity, cine-tourism, intercomprehension, Made in Italy*

Romanità e americanismi nel cinema italiano degli anni Cinquanta: intercomprensione linguistica e invenzione del *Made in Italy* a partire dalla Hollywood sul Tevere

Il L'intervento spiegherà come la città di Roma e la romanità sono entrati nell'immaginario globale-popolare, intesi, rispettivamente, come luogo reale (cultura materiale o testimonianza concreta della civiltà romana) e luogo virtuale (cultura immateriale o testimonianza simbolica di lingue e costumi) di un paradigma antropologico e socio-linguistico di tipo trasformativo, generato, a seguito della Seconda guerra mondiale, dall'industria filmica (Hollywood sul Tevere) e dal conseguente avvento del turismo di massa (cineturismo). Questo legame si auto-alimenterà nell'immaginario del *Made in Italy* che caratterizza molti dei film nazionali degli anni Cinquanta, riproducendo aspetti culturali oggi non più "integri" così come si presentavano ai tempi tanto nella "città eterna" (luoghi storici e della tradizione cattolica) quanto nei romani stessi (romanesco e folklore locale); ma i film del tempo mostrano anche le prime ibridazione tra italianità e "americanismi" alla base del processo di intercomprensione linguistico-culturale che presto si radicherà nella cultura (filo-americanismo), interconnettendosi in varie pratiche comportamentali e commerciali.

Per mostrare il dispiegarsi di questi aspetti nell'immaginario filmico nazionale propongo l'analisi di alcune sequenze tratte da: *Vacanze Romane* (1953) di William Wyler, un film che mostra come Roma e l'italianità (nella originaria variante romanesca) erano viste dallo "sguardo estero" (turisti stranieri); mentre *Un americano a Roma* (1954) di Steno racconta influenze e ibridazioni tra romanità e divismo hollywoodiano, in cui l'icona nazional-popolare Alberto Sordi afferma in romanesco la famosa frase divenuta slogan di italianità: *Maccarone m'hai provocato e io ti distruggo adesso, io me te magno!*

Parole chiave: *italianità, romanità, cineturismo, intercomprensione, Made in Italy*

The Metaphor in Automotive Language as a Tool for Imagination and Conceptualization

The advanced automotive industry and the rapid advancement of high-performance technology have begun to change the relationship between man and the car which was initially just a practical and functional object. In the descriptions of oldtimer and contemporary cars we have noticed that they are no longer understood as means of transport, but as animated beings endowed with predominantly human emotions, temperament and character. Means of transport have marked more than a century of the history of coexistence with man and this is the reason why man has also begun to recognize his own actions and peculiarities in the characteristics and technical performance of cars. This link has affected the lexicon by increasing the number of metaphors used in both automotive and common language, heralding the emergence of a new era of mankind that is ever less "human" and more "technical". Our research was conducted on a substantial corpus of the most prestigious Italian car magazines, in which we identified various types of metaphors according to the classification developed in the field of cognitive linguistics. One of the objectives of this research is to discover to what extent the technical evolutions of motoring have left their traces on the quantity and nature of the metaphors used, as well as on the common vocabulary.

Keywords: *cognitive linguistics, motoring, lexicon, metaphor, conceptualization, idiomatic forms of language, target domain, source domain*

La metafora nel linguaggio automobilistico come strumento per l'immaginazione e la concettualizzazione

L'industria automobilistica avanzata e il progresso rapido della tecnica ad alta prestazione hanno iniziato a cambiare il rapporto tra l'uomo e la vettura che inizialmente era solo un oggetto pratico e funzionante. Nelle descrizioni di automobili d'epoca e contemporanee abbiamo notato che esse non sono comprese più come mezzi di trasporto, ma come *esseri animati* dotati di emozioni, temperamento e carattere prevalentemente umani. I mezzi di trasporto hanno contrassegnato più di un secolo della storia di convivenza con l'uomo e questo è il motivo per cui l'uomo ha cominciato a riconoscere anche le proprie azioni e peculiarità nelle caratteristiche e performance tecniche delle automobili. Questo legame ha inciso sul lessico aumentando il numero di metafore usate nel linguaggio sia automobilistico sia comune, preannunciando la comparsa di una nuova era dell'uomo sempre meno "umano" e più "tecnico". La nostra ricerca è stata condotta su un corpus consistente dalle riviste italiane più prestigiose di automobilismo, in cui abbiamo individuato vari tipi di metafore secondo la classificazione sviluppata nell'ambito della linguistica cognitiva. Uno degli obiettivi di questa ricerca è di scoprire in che misura le evoluzioni tecniche dell'automobilismo hanno lasciato le tracce sulla quantità e sulla natura delle metafore usate, nonché sul lessico comune.

Parole chiave: *linguistica cognitiva, automobilismo, lessico, metafora, concettualizzazione, forme idiomatiche del linguaggio, dominio target, dominio sorgente.*

Mirela BONCEA
Universitatea de Vest din Timisoara
bonceamirela@yahoo.it

Those Who Try to Forget Remember, that is, on Memory and Oblivion in Proverbs

At first sight, words such as *memory, oblivion, time, and identity* may not have a logical connection among them. However, there is a profound link among them if it is a question of the proverb, which is considered by scholars to be a sentence codified in the collective memory, handed down over time, and which highlights a truth "derived from experience". It is a formula of popular wisdom, given that ordinary people have used it widely, but it has a long history that occurs in cultured tradition, in sacred scriptures or in cultured collections.

Keywords: *proverb, memory, oblivion, words, history*

Chi cerca di dimenticare ricorda, ovvero sulla memoria e l'oblio nei proverbi

Memoria, oblio, tempo, identità sono parole che forse a prima vista potrebbero non avere un nesso logico tra di loro. Eppure, se si tratta del proverbio, il quale è considerato dagli studiosi una sentenza codificata nella memoria collettiva, tramandata nel tempo, e che mette in risalto una verità "ricavata dall'esperienza", il legame profondo esiste. È una formula di saggezza popolare, visto che la gente comune lo ha largamente usato, ma ha una lunga storia che si verifica nella tradizione colta, nelle sacre scritture oppure in raccolte colte.

Parole chiave: *proverbio, memoria, oblio, parole, storia*

Francesca BRAVI
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel
francesca.bravi@romanistik.uni-kiel.de

History and Memory in Graphic Novels: From "Storia d'Italia a Fumetti" to Graphic Journalism

In the panorama of contemporary Italian literature, graphic novels have an increasingly important role in proposing narratives related to individual and collective history and memory.

This report aims to show, through some examples, the specific modalities that comic books implement dealing with history and memory, through an excursus ranging from serial publications to more recent experiences related to graphic journalism.

Storia d'Italia a fumetti (in two series 1978-1986 and 1993-1996, collected in a single book in 2000) was edited by the journalist Enzo Biagi and presents the history of Italy from the Roman Empire up to the end of the twentieth century with events such as the Vajont disaster, the murders of the judges Falcone and Borsellino and Tangentopoli. The graphic works were made by comic artists such as Milo Manara, Sergio Toppi, Dino Battaglia and Hugo Pratt.

The evolution of this type of narrative will be presented by analyzing different editions, paying particular attention to the graphic novel series *Cronaca storica*. I casi della memoria collettiva and *Cronaca nera*. I casi più inquietanti di cronaca nera italiana published by BeccoGiallo (since 2005) which, proposing themes such as the Vajont, the Piazza Fontana massacre, the kidnapping of Aldo Moro, Mani pulite, the G8 in Genoa and the NoTav affair in Val di Susa, try to put together different pieces of collective memory through comics about real life in its various forms, proposing journalistic investigations and historical reconstructions of important events in the history of Italy.

Keywords: *comics, Italian graphic novels, memory, history, Graphic journalism*

Storia e memoria nel romanzo a fumetti: Da "Storia d'Italia a fumetti" al Graphic journalism

Nel panorama della letteratura italiana contemporanea i romanzi grafici hanno un ruolo sempre più rilevante nel proporre narrazioni legate alla storia e alla memoria individuale e collettiva.

La relazione si propone di mostrare, attraverso alcuni esempi, le modalità specifiche che la letteratura a fumetti attua occupandosi di storia e memoria, attraverso un excursus che va da pubblicazioni seriali ad esperienze più recenti legate al graphic journalism. Si partirà dall'esperienza di *Storia d'Italia a fumetti* (in due serie 1978-1986 e 1993-1996, raccolte in volume unico nel 2000) curata dal giornalista Enzo Biagi, che racconta la storia d'Italia dall'Impero romano all'invasione dei Barbari, fino ad arrivare alla fine del XX secolo con eventi come la tragedia del Vajont, gli omicidi dei giudici Falcone e Borsellino e Tangentopoli. I disegni sono realizzati da personalità come Milo Manara, Sergio Toppi, Dino Battaglia e Hugo Pratt.

Si cercherà poi di vedere l'evoluzione di questo tipo di narrazione analizzando diverse esperienze e ponendo particolare attenzione alle collane di graphic novel *Cronaca storica*. I casi della memoria collettiva e *Cronaca nera*. I casi più inquietanti di cronaca nera italiana pubblicate da BeccoGiallo (a partire dal 2005) che, proponendo temi come il Vajont, la strage di Piazza Fontana, il sequestro Moro, Mani pulite, il G8 di Genova e la vicenda NoTav in Val di Susa, cerca di ricostruire il mosaico in frantumi della memoria collettiva attraverso il "fumetto di realtà" nelle sue varie declinazioni, proponendo inchieste giornalistiche e ricostruzioni storiche di importanti avvenimenti della storia d'Italia.

Parole chiave: *fumetti, romanzi a fumetti italiani, memoria, storia, Graphic journalism*

Valentina COLONNA

Università degli Studi di Torino

valentina.colonna@unito.it

The Voice of the Poets in the Roman Area: a Phonetic Study on the Readings of Five Contemporary Poets

The reading of poetry, studied from a phonetic perspective, represents a relevant aspect for the investigation of the musical system of poetry. In particular, the experimental

studies conducted in America, Germany (MacArthur et al., 2018 and Meyer-Sickendiek et al., 2018) and Italy, with phonetic methodologies (VIP – Voices of Italian Poets project), pointed out a heterogeneous and rich contemporary panorama. In order to conduct a study of the poetry prosodic heterogeneity in the Italian capital, our work analyses and compares a selection of Roman poets, all of them included into the VIP archive. Namely, the voices of Maria Grazia Calandrone, Claudio Damiani, Biancamaria Frabotta, Daniele Mencarelli and Laura Pugno. The study uses experimental phonetics tools and the VIP project methodology, considering a selection of acoustic and stylistic indexes. It highlights the different prosodic styles in relation to their textual specificities and the common and divergent traits on an organizational, melodic and rhythmic level, which characterize the prosody of poetry. The results shown in this research follow the partition of poetic contemporary voices presented in Colonna (2021), confirming the strong variation and the change in the poetic prosody, also in a same area.

Keywords: *phonetics, poetry reading, voices of Italian poets, Italian poetry, Roman poets*

La voce dei poeti in area romana: uno studio fonetico sulle letture di cinque poeti contemporanei

La lettura della poesia, studiata in un'ottica fonetica, rappresenta un aspetto rilevante per l'indagine dell'impianto musicale della forma poetica. In particolare, gli studi sperimentali condotti in ambito americano e tedesco (MacArthur et al., 2018 e Meyer Sickendiek et al., 2018), oltre che in ambito italiano con metodologie fonetiche (progetto VIP-Voices of Italian Poets), hanno messo in evidenza un panorama eterogeneo del nostro tempo e ricco di informazioni. In questo lavoro presentiamo uno studio limitato a una selezione di poeti di area romana, afferenti all'archivio di Voices of Italian Poets, analizzati e confrontati con gli strumenti della fonetica sperimentale e con la metodologia impiegata nel progetto VIP, considerando e valutando una selezione di indici acustici e stilistici. Più in particolare, si studiano le voci di Maria Grazia Calandrone, Claudio Damiani, Biancamaria Frabotta, Daniele Mencarelli e Laura Pugno. Lo studio mette in luce i diversi stili prosodici, in relazione alle specificità testuali, e i tratti comuni e divergenti da un punto di vista organizzativo, melodico e ritmico, che caratterizzano la prosodia poetica. I risultati emersi da questa ricerca si situano nella ripartizione delle voci poetiche contemporanee presentata in Colonna (2021), confermando la forte variazione e il mutamento della prosodia poetica, anche all'interno di una stessa area.

Parole chiave: *fonetica, lettura di poesie, voci di poeti italiani, poesia italiana, poeti romani*

Daniela CRĂCIUN

Universitatea OVIDIUS Constanța
delacraciun@hotmail.com

Dante's journey into the afterlife between the art of memory and the rhetoric of oblivion

This paper aims to identify and analyse the ways in which Dante approaches the complex problem of memory, a theme of fundamental importance within the cultural framework of the Middle Ages and of Dante's work, where it functions as a vital structural element,

fundamental to the mechanisms of the entire text. In the works of the Florentine writer, the problems of memory range from the Vita Nuova to the Divine Comedy, fulfilling complex functions: memory is the 'ability to remember' and 'leave a record of oneself' (fame), which however entails its own reverse (oblivion) and its negative connotation (infamy); further problems emerge in terms of the duration and fidelity of memory, the ability to acquire knowledge and preserve the recollection of what has been seen and experienced. The ultramundane spaces travelled by Dante represent stages of memory that connect the recognition of exemplary figures, the echoes of the main teachings of a whole tradition and the commemoration of major turning points in Christian culture. Such is the centrality of memory to Dante's philosophy and writings that the Comedy is presented as the account of an intensely lived experience, memorized and narrated after its happy conclusion.

Keywords: *memory, oblivion, remembrance, Dante, Divine Comedy*

Il viaggio dantesco nell'aldilà tra arte della memoria e retorica dell'oblio

Il presente lavoro vuole identificare e analizzare le modalità in cui Dante affronta il problema complesso della memoria, tema di fondamentale importanza nell'orizzonte culturale del Medioevo e in quello dell'opera dantesca, dove memoria è da considerarsi un vero e proprio elemento strutturale, alla base dell'operazione dell'intero poema. Nell'uso dello scrittore fiorentino il problema della memoria spazia dalla Vita Nuova alla Divina Commedia assumendo complesse valenze: la memoria è 'capacità di ricordare' e 'lasciare ricordo di sé' (fama), che implica però la sua negazione (oblio) e la sua connotazione negativa (infamia); presenta problemi nella durata del ricordo, nella fedeltà del ricordo, nella capacità di acquisire conoscenza e conservare il ricordo di ciò che si è visto e vissuto. Gli spazi ultramondani percorsi da Dante rappresentano tappe della memoria che collega la rievocazione delle figure esemplari, il ricordo dei maggiori insegnamenti della tradizione e la commemorazione degli avvenimenti fondatori della cultura cristiana. Di qui il ruolo fondamentale della "memoria" nella riflessione e nell'opera dantesca: al punto che la Commedia è presentata come la narrazione di una esperienza intensamente vissuta, memorizzata e narrata dopo la sua felice conclusione.

Parole chiave: *memoria, oblio, ricordo, Dante, Divina Commedia*

Otilia-Ştefania DAMIAN

Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca
stefaniapop78@gmail.com

Claudiu Isopescu (1894-1956) between memory and oblivion

Our intervention, the fruit of interdisciplinary research, is part of the broader framework of Italian-Romanian cultural relations in the interwar period. One of the most important promoters of Romanian culture in Italy was Claudiu Isopescu (1894-1956), founder of the Department of Romanian Language and Literature at the University "La Sapienza" in Rome. Although known in Romanian scientific circles, his figure is less valued in current studies, both in Romania and in Italy. We will try to understand the reasons for this absence and we will bring back into discussion, and into memory, less analysed aspects of his work, such as the translations of Romanian books in Italy. Great Romanian authors

(Caragiale, Coşbuc, Eminescu, Creangă, Sadoveanu, Rebreanu, Slavici, etc.) were translated, under his direct supervision, by Isopescu's Italian students (C. Ruberti, A. Silvestri-Giorgi, A. Carsia, L. Cialdea, etc.). Also under his direct supervision, the first Italian monographs of Romanian writers were published, most of them in the collection "Piccola Biblioteca Romena" at the Istituto per l'Europa Orientale. We will also explore Isopescu's research studies, some of which are still cited in specialist works, such as the one on the presence of Romanians in 16th century Italian geographical literature. Last but not least, we will discuss his role as an organizer of Romanian language teaching in Italy, Isopescu contributed directly, as the latest sources show, to the foundation of Romanian language departments in Italy, such as those in Naples, Florence and Turin.

Keywords: *Isopescu, interwar period, translations, Italian-Romanian cultural relations, exile*

Claudiu Isopescu (1894-1956) tra memoria e oblio

Il nostro intervento, frutto di una ricerca interdisciplinare, si inserisce nel quadro più ampio delle relazioni culturali italo-romene nel periodo interbellico. Uno dei più importanti promotori della cultura romena in Italia è stato Claudiu Isopescu (1894-1956), fondatore della Cattedra di lingua e letteratura romena all'Università "La Sapienza" di Roma. Anche se conosciuto negli ambienti scientifici romeni, la sua figura è meno valorizzata negli studi attuali, sia in Romania che in Italia. Cercheremo di capire le ragioni di questa assenza e riporteremo in discussione, e nella memoria, aspetti meno analizzati della sua attività, come le traduzioni di libri romeni in Italia. Grandi autori romeni (Caragiale, Coşbuc, Eminescu, Creangă, Sadoveanu, Rebreanu, Slavici, ecc.) sono stati tradotti, sotto la sua diretta supervisione, dagli allievi italiani del professor Isopescu (C. Ruberti, A. Silvestri-Giorgi, A. Carsia, L. Cialdea, ecc.) Sempre sotto la sua diretta supervisione, sono state pubblicate le prime monografie italiane di scrittori romeni, la maggior parte nella collezione "Piccola Biblioteca Romena" presso l'Istituto per l'Europa Orientale. Ci soffermeremo anche sugli studi di Isopescu, alcuni dei quali sono tuttora citati in opere di carattere specialistico, come quello sulla presenza dei romeni nella letteratura geografica italiana del XVI secolo. Infine, ma non meno importante, parleremo del suo ruolo di organizzatore dell'insegnamento del romeno in Italia, Isopescu ha contribuito direttamente, come mostrano fonti recenti, alla fondazione di varie cattedre di romeno in Italia, come quelle di Napoli, Firenze e Torino.

Parole chiave: *Isopescu, periodo interbellico, traduzioni, relazioni culturali Italo-Romene, esilio*

Valentina DE IACOVO

Università degli Studi di Torino,
valentina.deiacovo@unito.it

Prosodic Variation in some Samples of the Lazio variety

On Linguistic variation is expressed in the Italian language through a regional richness of which orality has always shown the most brilliant features. In this sense, the regional and dialectal languages of the central area represent a fundamental field of study to outline that diatopic variation that makes Italy a mosaic of linguistic superabundance. If we refer

to the so-called central or median area, according to the classification of G.B. Pellegrini, we must in fact take into account an internal variation and introduce the possibility of further distinctions, especially for the area involving the capital. Moreover, in the Latium area, around the fulcrum of Roman dialect, there are neighbouring varieties in contact with other languages such as Tuscan, Umbrian, Abruzzese and Campanian. Through the analysis of the speech materials that will be discussed in this contribution (available in the LFSAG speech archives) intonational profiles of a variational continuum of the dialectal languages of Latium emerge, which are in close correlation with some phonetic, morphological and phonosyntactic features that characterise them.

Keywords: *prosodic variation, geoprosody, oral archives, dialect of Italy, Lazio variety*

Variazione prosodica in alcuni materiali di parlato della varietà laziale

La variazione linguistica si esprime nella lingua italiana attraverso una ricchezza regionale di cui l'oralità manifesta da sempre i tratti più brillanti. In questo senso, le parlate regionali e dialettali dell'area centrale rappresentano un ambito di studio fondamentale per delineare quella variazione diatopica che fa dell'Italia un mosaico di sovrabbondanza linguistica. Se ci riferiamo alla cosiddetta area centrale, o mediana, secondo la classificazione di G.B. Pellegrini, dobbiamo infatti tener conto di una variazione interna e introdurre la possibilità di ulteriori distinzioni, soprattutto proprio per l'area che interessa la capitale. Nell'area laziale inoltre, attorno al fulcro del romanesco, si dispongono varietà limitrofe in contatto con altre parlate tra cui quelle toscana, umbra, abruzzese e campana. Attraverso l'analisi dei materiali di parlato che saranno discussi in questo contributo (disponibili negli archivi di parlato del LFSAG – Laboratorio di Fonetica Sperimentale “Arturo Genre” di Torino) emergono profili intonativi di un continuum variazionale delle parlate dialettali del Lazio che si presentano in stretta correlazione con alcuni tratti fonetici e fonosintattici che le caratterizzano.

Parole chiave: *variazione prosodica, geoprosodia, archivi orali, dialetti d'Italia, varietà laziale*

Gabriela Eugenia DIMA

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iasi
g.dima@uaic.ro

Verga e Rebreanu, Voices of the Collective Memory of Peasant Uprisings

History books mention terrible moments that marked people's existence. History, however, records precise facts and details; it does not spur emotions and cannot fix the events into the collective memory of feelings that only literature is able to do. Literature also has the function to universalize individual experiences, to award them the status of example and to make them significant for humanity as a whole. Starting from this assumption, our research will follow the image of the uprising as reflected in two exceptional narratives: the short-story “Libertà” (“Freedom”) by the Sicilian writer Giovanni Verga and the novel “Răscoala” (“The Uprising”) by the Romanian prose-writer Liviu Rebreanu. Both texts are inspired of events that really took place, namely the massacre of Bronte in 1860 and the peasant rebellion of 1907. However, both texts focus on purely fictional stories, though perfectly fitting into the reality of the events they are

inspired by. We will therefore comment upon the resemblances and the differences that characterize the modalities in which the two authors understand the causes of the movements, the accumulation of tension within the mass of the peasants, the violent and insane manifestation of the wild crowd, and the terrible repression implemented by the state.

We will insist upon the elements that give particular depth to the narration and underline its profound brutality, characteristic for naturalism / “verismo”. In conclusion, we will note that Verga’s and Rebreanu’s expressive ability not only makes plausible their plots, but fixes them indelibly in the memory of posterity, more alive and more real than history itself.

Keywords: *Verga, Rebreanu, uprising, peasants, violence*

Verga e Rebreanu, “voci” della memoria collettiva delle sommosse contadine

Nei libri di storia si ritrovano momenti terribili che hanno segnato l’esistenza dei popoli. Ma la storia registra fatti e dettagli precisi, non racconta emozioni e non può fermare gli eventi nella memoria collettiva degli affetti, che è invece compito della letteratura. Inoltre, sempre compito della letteratura è universalizzare esperienze puntuali, dare loro valore di esempio e renderle significative per l’intera umanità. Partendo da questo presupposto, seguiremo nella nostra relazione l’immagine della sommossa riflessa in due prose eccezionali: la novella “Libertà” dell’autore siciliano Giovanni Verga e il romanzo “Răscoala” (“La rivolta”) del prosatore rumeno Liviu Rebreanu. Entrambi i testi sono ispirati ad avvenimenti realmente accaduti, rispettivamente la strage di Bronte del 1860 e la rivolta contadina del 1907. Ciò nonostante, entrambi i testi sono incentrati su storie di pura finzione, anche se perfettamente inquadrabili nella realtà dell’evento dal quale traggono origine.

Commenteremo dunque le somiglianze e le differenze che caratterizzano le modalità in cui i due autori colgono le cause dei moti, l’accumulo della tensione nella massa dei contadini, la manifestazione violenta e insensata della folla scatenata e la tremenda repressione messa in atto dallo Stato. Insisteremo inoltre sugli elementi naturalisti/veristi che danno particolare profondità alla narrazione e ne evidenziano la viscerale brutalità.

In conclusione, osserveremo che la capacità espressiva di Verga e Rebreanu non solo rende plausibili i loro racconti ma li fissa in maniera indelebile nella memoria dei posteri, più vivi e veri della storia stessa.

Parole chiave: *Verga, Rebreanu, sommossa, contadini, violenza*

Dana Maria FEURDEAN

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca
dana.feurdean@yahoo.com

Italian Traces and Influences in Romanian Economic and Business Terminology. Historical-linguistic Paths between Memory and Forgetfulness

On a historical-linguistic and cultural level, the economic-financial and commercial terminology in Romanian has been influenced by the Italian language, not only during the

process known as "re-Latinization", "re-Romanization" or "Romance westernization" of the Romanian language, but even before this linguistic-cultural phenomenon. On the other hand, certain terms defining social and economic realities that are now outdated and often forgotten, but also more recent terms testify to the complexity of relations between non-Romance lexical items and the Romance neologisms. The latter, by replacing pre-existing terms, have contributed to the modernization of the Romanian vocabulary.

The article focuses on some words that illustrate these phenomena, highlighting the importance of the Italian (direct and indirect) influence on the Romanian economic lexicon, as well as some examples of possible "multiple etymology" and the first attestations of the terms in the two neo-Latin languages.

Finally, we mention some didactic aspects that can be useful in the teaching and learning processes of Italian economic terminology by Romanian native speakers.

Keywords: *Romanian Economic and Business terminology, Italian language, Romanian language, multiple etymology, relatinization, Westernization of Romance.*

Tracce e influenze italiane nella terminologia economico-finanziaria e commerciale romena. Percorsi storico-linguistici tra memoria e dimenticanza

A livello storico-linguistico e culturale, la terminologia economico-finanziaria e commerciale romena è stata marcatamente segnata dall'influenza italiana, non solo durante il processo conosciuto come «ri-latinizzazione», «ri-romanizzazione» ovvero «occidentalizzazione romanza» della lingua romena, ma anche prima di questo fenomeno linguistico-culturale. D'altra parte, sia alcuni termini propri di realtà sociali ed economiche ormai superate e spesso dimenticate, sia certi vocaboli più recenti o attuali testimoniano anche la complessità dei rapporti tra gli elementi lessicali non-romanzi e i neologismi romanzi. Questi ultimi, sostituendo termini preesistenti, hanno contribuito alla modernizzazione del vocabolario romeno.

L' articolo si sofferma su vocaboli adatti ad illustrare tali fenomeni, evidenziando l'importanza dell'influenza italiana (diretta e indiretta) sul lessico economico romeno, accennando anche ai possibili casi di «etimologia multipla» e alle prime attestazioni dei termini in esame nelle due lingue neolatine.

Infine, vengono menzionati alcuni aspetti didattici utili nei processi di insegnamento e apprendimento della terminologia economica italiana da parte di madrelingua romeni.

Parole chiave: *lessico economico-finanziario, commerciale, lingua italiana, lingua romena, etimologia multipla, rilatinizzazione, occidentalizzazione romanza.*

Martin Wilhelm Mario FRANKEN

Erasmus University Rotterdam, The Netherlands
martin.franken@yahoo.com

Fluid Collective Memories: The Rivers Po and Tiber between Fascist Ideology and Literary Representation

The notion of collective memory (Halbwachs, 1992/1925) is of central importance in the modern social sciences, although it remains highly controversial in its conceptualization:

Hirst (2008) encapsulates the two ends of a spectrum in which collective memory is seen as a social representation contained "in the world" or as shared individual memories. The current work aims at exploring how these two positions are not mutually exclusive, but rather coexist and are useful in distinguishing between different types of collective memory. Two rivers of the Italian peninsula, the Po and the Tiber, will exemplify how the same segment of the world can be the object of a collective memory understood both as a social representation that transcends individual minds, and as a direct result of shared individual memories. More specifically, we will first investigate the transcendent symbolic meanings that both rivers have acquired from the fascist ideological apparatus; secondly, through the analysis of two contemporary works of travel literature [*Il Po si racconta* (Rea, 1996) and *Storie lunghe un fiume* (Romani & Vinti, 2006)], we will explore how multiple shared individual memories are able to shape collective memories by themselves. To conclude, we aim at clarifying that defining a collective memory as completely independent or completely dependent on multiple individual memories is a matter of understanding the essence of a specific collective memory, rather than a realistic race for the conquest of a pure conceptualization.

Keywords: *collective memory, Po, Tiber, fascism, travel literature*

Memorie Collettive Fluide: i Fiumi Po e Tevere fra Ideologia Fascista e Rappresentazione Letteraria

La nozione di memoria collettiva (Halbwachs, 1992/1925) è di importanza centrale nelle scienze sociali moderne, sebbene rimanga molto controversa nella sua concettualizzazione: Hirst (2008) incapsula le due estremità di uno spettro in cui la memoria collettiva è vista come una rappresentazione sociale contenuta "nel mondo" o come memorie individuali condivise. L'attuale lavoro mira ad esplorare come queste due posizioni non si escludano a vicenda, ma siano piuttosto coesistenti e utili nella differenziazione fra diversi tipi di memoria collettiva. Due fiumi della penisola italiana, il Po e il Tevere, esemplificheranno come lo stesso segmento del mondo possa essere oggetto di una memoria collettiva intesa sia come rappresentazione sociale che trascende le menti individuali, sia come risultato diretto di memorie individuali condivise. Più specificamente, indagheremo dapprima i significati simbolici trascendenti che entrambi i fiumi hanno acquisito dall'apparato ideologico fascista; in secondo luogo, attraverso l'analisi di due opere contemporanee di letteratura di viaggio [*Il Po si racconta* (Rea, 1996) e *Storie lunghe un fiume* (Romani & Vinti, 2006)], esploreremo come molteplici memorie individuali condivise siano in grado di plasmare memorie collettive. Per concludere, miriamo a chiarire che definire una memoria collettiva come completamente indipendente o completamente dipendente da molteplici memorie individuali è una questione di comprensione intorno all'essenza di una specifica memoria collettiva, piuttosto che una realistica gara per la conquista di una concettualizzazione pura.

Parole chiave: *memoria collettiva, Po, Tevere, fascismo, letteratura di viaggio*

Memory and oblivion: for a rediscovery of the Romanesco in *Poesie* by Giggi Zanazzo

The report aims to offer an accurate analysis of the *Poesie romanesche* by Giggi Zanazzo, poet, prose and Roman folklorist between the nineteenth and twentieth centuries; but, contrary to what was done previously (Onorati/Scalessa 2011), the exam will be conducted on a new edition. In fact, when Giovanni Orioli published (1968) Zanazzo's poetic work, he did this without taking care of the philological and linguistic data: despite this, researchers base their observations on this edition and this created an inaccurate view of the author's language. The new edition (prepared by collecting the materials scattered in the Italian libraries) and the linguistic commentary will try to clarify this vision.

The report will provide: 1) biography of the author and why his work is fragmented; 2) methods and philological problems during new edition's development; 3) description of the linguistic analysis's results; 4) an overview of the debate between literary autonomy and necessary comparison with the model. And indeed there's a general tendency to celebrate pragmatic linguistic use of Belli, underestimating the contemporary and later voices (Trifone 2012, Aprea 2019, Lorenzetti 2020); this has been proved by the lack of contributions on these voices until the last twenty years. Among these minor voices, but linguistically relevant, Zanazzo emerges forcefully thanks to his fecundity: the 400 pages of the new edition contain linguistic structures, lexical forms (also present in contemporary authors, but never examined) and traces of incipient phenomena that will benefit to linguistic research thanks to the backdating of some traits.

Keywords: *Zanazzo, Romanesco, critical edition, linguistic commentar,; traits*

Memoria e oblio: per una riscoperta del romanesco delle *Poesie* di Giggi Zanazzo

Il contributo mira ad offrire un'analisi puntuale delle *Poesie romanesche* di Giggi Zanazzo, poeta, prosatore e folclorista romano tra Otto e Novecento; ma, diversamente da quanto fatto in precedenza (Onorati/Scalessa 2011), l'esame verrà condotto su una nuova edizione. Infatti, quando Giovanni Orioli pubblicò (1968) l'opera poetica dello Zanazzo, lo fece senza curarsi del dato filologico e linguistico: nonostante ciò, gli studiosi basano le loro osservazioni su questa edizione, fornendo quindi una visione imprecisa della lingua dell'autore. Con la presentazione di una nuova edizione critica, allestita raccogliendo i materiali sparsi nelle biblioteche italiane, e di un commento linguistico mirato si tenterà di puntualizzare tale visione.

L'intervento fornirà: 1) biografia dell'autore e motivi della frammentazione del suo operato; 2) metodi e problemi filologici riscontrati durante la messa a punto della nuova edizione; 3) descrizione dei risultati dell'analisi linguistica; 4) una panoramica del dibattito tra autonomia letteraria e necessario confronto col modello. Del resto, che si sia sviluppata una tendenza a celebrare la felice schiettezza del Belli, massimo autore capitolino, sottovalutando le voci coeve e successive (Trifone 2012, Aprea 2019, Lorenzetti 2020), mostra la scarsità di contributi su tali voci almeno fino all'ultimo ventennio. Tra i letterati minori, ma linguisticamente rilevanti, lo Zanazzo emerge

prepotentemente grazie alla sua fecondità: nelle oltre 400 pagine della nuova edizione si rintracciano, in particolare, strutture linguistiche e forme lessicali presenti anche in altri autori coevi, ma mai esaminate, e attestazioni di fenomeni incipienti che, auspicabilmente, gioveranno alla ricerca linguistica permettendo la retrodatazione di alcuni tratti.

Parole chiave: *Zanazzo, Romanesco, edizione critica, commento linguistico, tratti*

Silvia MADINCEA PAȘCU

Università Tibiscus di Timisoara

silvia_madincea76@yahoo.com

The Role of Memory in the Online Foreign Language Teaching

The role of memory in teaching and learning a foreign language has long been discussed. Through memorization techniques language skills are developed, while various morpho-syntactic and lexical aspects are acquired. The use of memorization techniques in foreign language teaching is well known. Teachers generally apply various strategies to encourage memorization and to overcome the difficulties of some students. This paper aims at showing the memorizing techniques used in distance learning including stimulating visual memory through the use of multiple images, stimulating auditory memory by vocalizing, or stimulating movement-activated memory including the routine. Some techniques can be used in both face-to-face and distance teaching, while some are useful in only one environment. Practical examples of the described situations will be discussed together with the various platforms and applications that can favour various memorization techniques, without losing sight of the role of the teacher in the teaching process.

Keywords: *memorization techniques, L2, online teaching (DAD)*

Il ruolo della memoria nella didattica delle lingue straniere a distanza

Il ruolo della memoria nell'insegnamento e apprendimento di una lingua straniera è stato discusso a lungo. Attraverso le tecniche di memorizzazione le abilità linguistiche vengono sviluppate, mentre vari aspetti morfo-sintattici e lessicali sono acquisiti. L'uso delle tecniche di memorizzazione nella didattica delle lingue straniere è ben conosciuto. Gli insegnanti applicano generalmente varie strategie per favorire la memorizzazione e superare le difficoltà di alcuni studenti. Il presente lavoro intende mostrare le tecniche di memorizzazione usate nell'insegnamento a distanza tra quali stimolare la memoria visiva utilizzando più immagini, stimolare la memoria uditiva vocalizzando, oppure stimolare la memoria attivata dal movimento includendo la routine. Alcune tecniche possono essere usate tanto nell'insegnamento faccia a faccia, quanto nella didattica a distanza, mentre alcune sono utili solo in uno degli ambiti. Esempi pratici delle situazioni descritte saranno discussi insieme alle varie piattaforme e applicazioni che possono favorire varie tecniche di memorizzazione, senza perdere di vista il ruolo dell'insegnante nel processo d'insegnamento.

Parole chiave: *tecniche di memorizzazione, L2, didattica a distanza (DAD)*

“I have not relied on my imagination but on my historical memory”. How Emilio Lussu Acquired Individual Awareness and Turned his Experience into a Collective Consciousness

The purpose of this speech is to analyze the circumstances that led Sardinian writer Emilio Lussu to convey his experience across his writing.

At the very beginning, Lussu was an interventionist, and he strongly supported the Italian military intervention against the German Empire and Austria-Hungary during World War I. After the war, he founded the political party Partito Sardo d’Azione (“Sardinian Action Party”), a social-democratic movement that promoted autonomy towards the ideal of independence.

He considered himself an antifascist activist. Due to his radical political views, in 1927 he was sentenced to 5 years of confinement on the island of Lipari. However, he managed to escape two years later. Together with Carlo Rosselli, he founded Giustizia e Libertà (“Justice and Freedom”), an antifascist resistance movement.

These events largely influenced Lussu’s subjects in literature. He could elaborate and turn them into a collective consciousness, without setting aside the importance of each individual’s experience. Lussu’s bibliography becomes thus a way to understand the tragedy of the war in Italy and Europe.

The first part of this lecture will introduce these subjects and their correlation to Lussu’s historical memory. Then, we’ll analyze the major works that best reflect his literary legacy, such as *La catena*, *Marcia su Roma e dintorni* (1), *Un anno sull’altipiano* and (2) *Un bombardamento notturno*. 1) *Road to exile. The story of a Sardinian Patriot* 2) *Sardinian Brigade*.

Keywords: *Antifascism, Confinement, Historical memory, Individual awareness, Collective consciousness*

“Non alla fantasia ho fatto appello, ma alla mia memoria storica”. Emilio Lussu: la presa di coscienza individuale che diventa cultura comune

L’intervento ha come scopo la disamina delle forme e delle vicissitudini attraverso le quali Emilio Lussu diviene uno scrittore catalizzatore di esperienze, che rielabora e trasforma, rendendole proprie di un’immagine collettiva. Ufficiale durante la Prima guerra mondiale - schierato inizialmente su posizioni interventiste -, uno dei fondatori del “Partito Sardo d’Azione” - prima - e - successivamente - insieme a Carlo Rosselli, di “Giustizia e Libertà”, Lussu diede, inoltre, un determinante apporto alla lotta antifascista, motivo per cui, nell’ottobre del 1927, fu condannato al confino sull’isola di Lipari, dalla quale riuscì a evadere nel luglio del 1929.

Ciò che emerge dallo scrittore e politico sardo è la grande capacità di convogliare in elaborati letterari di grande livello le vicende drammatiche del singolo, le quali diventano una sorta di metro di giudizio relativo alla storia italiana ed europea dei primi decenni del ‘900.

Il presente contributo si suddivide in due parti. Dapprima verranno trattati, anche facendo riferimento ai carteggi con C. Rosselli e Salvemini, alcuni aspetti principali concernenti la memoria storica di Lussu, che saranno la base fondante delle sue opere più

importanti. In secondo luogo - mediante il collegamento a La catena, a Marcia su Roma e dintorni e al libro sulla Prima guerra mondiale, Un anno sull'altipiano, senza tralasciare un racconto da poco scoperto e pubblicato come Un bombardamento notturno - saranno esaminati quei testi letterari, realizzati tra la fine degli anni '20 e gli anni '30 del '900, nei quali quella stessa memoria storica dell'autore sembra manifestarsi maggiormente.

Parole chiave: *Antifascismo, Esilio, Memoria storica, Autocoscienza, Collettività*

Ioana Delia MORAR
Universitatea Babeş-Bolyai
delia.morar@ubbcluj.ro

Remebering Caravaggio: *Il dono di saper vivere vs. Fluturele negru*

The present work aims to make a comparative analysis between two contemporary novels that propose the figure of the genius of Baroque painting that was Michelangelo Merisi called Caravaggio as we celebrate this year 450 years since his birth. The novels are: *Il dono di saper vivere* by Tommaso Pincio published in 2018 by Einaudi and the novel *Fluturele negru* by the Romanian prose writer, Radu Paraschivescu, published by Humanitas in 2010 and republished in 2019. These are two very different novels, but united by an extremely interesting narrative structure and by the fact that both stories, even if they are not necessarily two novels about Caravaggio or two biographical books, take the figure of the great painter and his complicated times and bring it back to the present in a new light. In different languages and different but somewhat similar styles, the two novels are witnesses of a past collective memory drawn from paintings, legends, myths, chronicles on the life of the seventeenth century that rewrite with a new language, a rhythm and a present liveliness that make us remember the charm of painting and of life of the Baroque century.

Keywords: Caravaggio, Baroque, collective memory, contemporary novel, narrative structure

Per non dimenticare Caravaggio: *Il dono di saper vivere vs. Fluturele negru*

Il presente lavoro si propone di fare un'analisi a confronto tra due romanzi contemporanei che ripropongono la figura del genio della pittura barocca che è stato Michelangelo Merisi detto Caravaggio di cui festeggiamo quest'anno i 450 anni dalla nascita. Si tratta del romanzo *Il dono di saper vivere* di Tommaso Pincio uscito nel 2018 presso la casa editrice Einaudi e del romanzo *Fluturele negru* del prosatore romeno, Radu Paraschivescu, uscito presso la casa editrice Humanitas nel 2010 e ristampato nel 2019. Sono due romanzi molto diversi, ma accomunati da una struttura narrativa estremamente interessante e dal fatto che, tutte e due le storie, anche se non sono necessariamente due romanzi su Caravaggio oppure due opere biografiche, prendono la figura del grande pittore e dei suoi tempi complicati e complessi e la riportano in presente in una luce nuova. In lingue e in stili diversi, ma in qualche modo simili, i due libri sono testimoni di una memoria collettiva passata tratta da quadri, leggende, miti, cronache sulla vita del Seicento che rivestono di un linguaggio nuovo, di un ritmo e di una vivacità attuali e ci fanno ricordare il fascino della pittura e della vita del secolo Barocco.

Parole chiave: *Caravaggio, Barocco, memoria collettiva, romanzo contemporaneo, struttura*

Elena Pîrvu

Universitatea din Craiova
elena_pirvu@outlook.com

Helga Tepperberg: the Cult for a Fulfilled Duty

Our communication aims at paying a tribute to Helga Tepperberg, a tenured teacher of Italian language and literature at the Faculty of Letters of the “Babeş-Bolyai” University of Cluj-Napoca, where she generously and devotedly trained many generations. Helga Maria Tepperberg (9 February 1944 – 4 March 2020, a graduate of the Faculty of Romance and Classical Languages of the University of Bucharest, with a major in Italian language and literature and Romanian language and literature, PhD in Philology (Italian literature) of the same university in 1979, with the dissertation *Italo Svevo, omul și opera*, was nationally and internationally acclaimed for the honesty, accuracy and consistency of her entire activity. She was definitely the most important exegete of Italo Svevo in Romania. Her research also focused on other authors, such as Luigi Pirandello, Giorgio Bassani, Giacomo Leopardi, Alessandro Manzoni, Carlo Goldoni.

Keywords: *Helga Tepperberg, teacher, cult, duty, appreciation*

Helga Tepperberg: il culto del dovere compiuto

La nostra relazione si propone di rievocare la figura di Helga Tepperberg, molti anni professoressa di lingua e letteratura italiana alla Facoltà di Lettere dell’Università “Babeş-Bolyai” di Cluj-Napoca, dove ha formato con generosità e dedizione numerose generazioni. Helga Maria Tepperberg (9 febbraio 1944 – 4 marzo 2020), laureata in lettere presso la Facoltà di Lingue romanze e classiche, specializzazione Lingua e letteratura italiana – Lingua e letteratura romena, dell’Università di Bucarest, dottore di ricerca in filologia (letteratura italiana) della stessa università nel 1979, in seguito alla presentazione della tesi *Italo Svevo, omul și opera* (‘Italo Svevo, l’uomo e l’opera’), ha goduto di apprezzamento a livello nazionale e internazionale per l’onestà, l’accuratezza e la coerenza con cui ha svolto la sua intera attività. È sicuramente stata la più importante esegeta di Italo Svevo in Romania. Altri autori che hanno costituito l’oggetto delle sue ricerche sono stati: Luigi Pirandello, Giorgio Bassani, Giacomo Leopardi, Alessandro Manzoni, Carlo Goldoni.

Parole chiave: *Helga Tepperberg, insegnante, culto, dovere, apprezzamento*

The Voice of Rome in the Media and in the Dialectal Poetry of the XXth Century

The linguistic norms of the Italo-Romance dialect and the local variety of the Italian language spoken in Rome have been discussed in several important monographs. Nevertheless there have recently been found new contributions in the research carried out by young scholars who studied the historical and geographic relationship between the different linguistic communities settled in this microcosm where all the paths are usually said to converge from everywhere.

As well known, the local dialect – the *romanesco* – belongs to central Italo-romance dialects, and it is well distinct from other dialects of the Latium because of the historical influence of Tuscan, and especially the Florence language, that caused its separation from more southern dialects in XV c. CE. It is undeniable that the present-day Roman society – which attracted and assimilated people from other regions during the last centuries – is still composed by a majority of speakers who inherited the traditional language. Citizens from different origins developed it with a relative continuity, by just introducing a few new elements that were adapted to the main linguistic frame at various levels. The lack of an abrupt boundary in terms of phonotactic and morphosyntactic properties between the *romanesco* and Italian let the local language easily enlarge its lexis and idioms. More than in other Italo-romance languages, this quality gives it an extraordinary variability in stylistic registers which are available to listeners of other regions, without limiting its very expressive characters to its uses by speakers of the working class. Being aware that the city voice may be heard either as “a feather or as a weapon”, I propose to explore in this talk a selection of samples spanning from the speech style which sometimes appears in AV products, such as cartoons and TV series, to the more typical language of the historical Roman comedians and even to some literary instances in the dialectal poetry. The novelty of this contribution is the reference to real utterances where this expressiveness emerges by allowing the *chamaeleon*-like attitudes of this language to be acknowledged from a direct listening.

Keywords: *written and spoken languages, phonetics and written form of the Rome dialect, dialectal poetry, dialect use in the media*

“Pò èsse piuma e ppò èsse fèro”: la voce di Roma nel parlato mediatico e negli scritti dei poeti del Novecento

Sulla norma linguistica del *romanesco* e dell'italiano di Roma sono stati scritti saggi importanti e si trovano ancora contributi innovativi in ricerche recenti che indagano le relazioni storico-geografiche tra le parlate di questo microcosmo verso cui “portano tutte le strade”.

Notoriamente, pur appartenendo al gruppo dei dialetti centrali, il *romanesco* si discosta da quelli parlati nell'area laziale per gli influssi del toscano-fiorentino. Come da tempo è stato proposto – e come qualche valoroso studioso sta ancora documentando – fino al XV sec. rientrava tra i dialetti meridionali, trovandosi poi a evolvere in modo inatteso sul modello dei vicini dialetti toscani.

È innegabile che la comunità romana attuale – che pure ha attratto e accolto per secoli abitanti di varia provenienza – sia rappresentata principalmente dall'allargamento di una popolazione insediata con continuità in questo territorio e, nonostante gli apporti esterni, abbia lasciato sedimentare nella varietà locale elementi innovativi che si sono inseriti adattandosi a vari livelli. La mancanza di un confine netto tra la lingua romana - il romanesco, appunto - e l'italiano fa allargare a dismisura, più che in altre prestigiose lingue locali, le potenzialità espressive di un varietà linguistica funzionale e autonoma che raggiunge tutti gli italofoeni e non risulta necessariamente relegata a usi socialmente "bassi".

Con la consapevolezza che la voce della città "può essere piuma o può essere ferro", in questo intervento propongo di esplorare alcuni modelli di parlato partendo da quelli piuttosto connotati dell'AV (alcuni prodotti di animazione e serie TV), a quello di alcune voci storiche del cinema e del teatro, fino a quello aulico-letterario della più sublime poesia dialettale.

La novità del contributo sta nel riferimento ad aspetti enunciativi che permettono di far emergere l'espressività di questa lingua camaleontica dall'ascolto diretto di una raccolta di campioni rappresentativi.

Parole chiave: *parlato e scritto, fonetica e grafia del romanesco, poesia dialettale, parlato mediatico*

Ana M. ALVES

Institut Polytechnique de Bragance, Portugal
amalves@ipb.pt

Writings of memories, identity reconstructions. Traumatic life stories

In "Introduction to Structural Analysis of Narratives", Roland Barthes reminds us that "there are countless stories in the world. (...) a prodigious variety of genres (...) distributed among (...) different substances, as if any material was good for man to tell him his stories". Jorge Sumprun, in turn, recalls, in "What a beautiful Sunday!", that "all possible stories will never be but the scattered fragments of an infinite, literally endless story".

Our purpose is to approach the narrative of the programmed annihilation of a people. The memory of this event became an ethical and political imperative after the liberation of the concentration camps. This memory which "is [...] on a par with history, a mode of selection in the past, an intellectual construction" reflects the traumatic experience of the Shoah. These "authentic accounts" echo the extreme horror "of a concentration camp experience, an experience that has been lived by several intellectuals such as Jorge Sumprun, Primo Lévy, Jean Améry, Robert Antelme, Élie Wiesel", among others. Our aim is to recall those stories whose narration involves individual and collective memory, as Ricoeur defended in his introduction to "Temps et Récit".

Keywords: *intellectuals, memory, narrative, trauma, identity reconstruction*

Écritures de mémoires, reconstructions identitaires. Récits de vie traumatiques. Dans Introduction à l'analyse structurale des récits

Roland Barthes nous rappelle qu'« innombrables sont les récits du monde. (...) variété prodigieuse de genres (...) distribués entre (...) substances différentes, comme si toute matière était bonne à l'homme pour lui confier ses récits ». Jorge Sumprun, à son tour, rappelle dans *Quel beau dimanche !*, que « tous les récits possibles ne seront jamais que les fragments épars d'un récit infini, littéralement interminable ». Notre propos est de porter un regard sur la mise en récit de l'anéantissement programmé d'un peuple. La mémoire de cet événement est devenue un impératif éthique et politique après la libération des camps. Cette mémoire qui « est [...] à l'égal de l'histoire, un mode de sélection dans le passé, une construction intellectuelle » rend compte de l'expérience traumatique de la Shoah. Ces récits « authentiques font écho à l'horreur extrême » d'une expérience concentrationnaire, expérience qui a été vécue par plusieurs intellectuels tels Jorge Sumprun, Primo Lévy, Jean Améry, Robert Antelme, Élie Wiesel, entre autres. Notre désir est de faire le rappel de récits dont la narration implique mémoire individuelle et collective comme le défendait Ricoeur dans son introduction de *Temps et Récit*.

Mots-clés : *intellectuels, mémoire, récit, trauma, reconstruction identitaire*

Treasure hunt in Venice with Philippe Sollers and Hugo Pratt

There are no more white spaces on the maps nowadays and a city like Venice has long been mapped down to the smallest detail, despite its constantly evolving banks. However, the white spaces that slide into the temporal strata of this palimpsest city still make possible the imagined adventure of a treasure hunt. Forgotten treasures, the clavicle of Solomon in *Fable of Venice* and a stolen painting by Watteau in *La fête à Venise* are at the heart of the Venetian adventures staged by Philippe Sollers and Hugo Pratt. If, as fruits of the imagination, these treasures can be placed under the sign of the Platonic eikōn, the path which leads there is marked by clues which have a real reference in time and recover disparate moments in the history of the city, through texts or images. For the encyclopedic narrator of Sollers, it is a concert by Pink Floyd on Saint Mark's Square, a desecrated space, or the stay of old Monet in the lagoon with his moments of grace, recalled through his wife's epistolary texts. As for Corto Maltese, the hero of Hugo Pratt, his esoteric adventure consists in deciphering forgotten texts. This memory exercise that opens up to the imagination is a key to reading the city as a text of pleasure.

Keywords: *treasure, memory of the city, palimpsest, text, adventure*

Treasure hunt à Venise avec Philippe Sollers et Hugo Pratt

Il n'y a plus d'espaces blancs sur les cartes de nos jours et une ville comme Venise est depuis longtemps cartographiée dans les moindres détails, malgré ses berges toujours mouvantes. Cependant les espaces blancs qui se glissent entre les strates temporelles de cette ville-palimpseste rendent encore possible l'aventure imaginée d'une chasse aux trésors. Ce sont des trésors oubliés, la clavicle de Salomon dans *Fable de Venise* et un tableau volé de Watteau dans *La fête à Venise* qui sont au centre des aventures vénitiennes mises en scène par Philippe Sollers et Hugo Pratt. Si, en tant que fruits de l'imagination, ces trésors peuvent être placés sous le signe de l'*eikōn* platonicien, le chemin qui y mène est balisé par des indices qui ont un référent réel dans le temps et récupèrent des moments disparates de l'histoire de la ville, par le biais du texte ou de l'image. Il s'agit, pour le narrateur encyclopédique de Sollers, d'un concert de Pink Floyd dans la place Saint Marc, avec l'image de l'espace désacralisé, ou du séjour du vieux Monet dans la lagune avec ses moments de grâce, mémorisés par le biais des textes épistolaires de son épouse. Quant à Corto Maltese, le héros de Hugo Pratt, son aventure esotérique passe par le déchiffrement des textes oubliés, certains en train de s'effacer. Cet exercice de mémoire s'ouvrant vers l'imaginaire offre une clé de lecture de la ville en tant que texte de plaisir.

Mots-clés : *trésor, mémoire de la ville, palimpseste, texte, aventure*

The duty to remember in Patrick Modiano's "Dora Bruder"

This communication aims to examine the tension between memory and forgetting in Patrick Modiano's "Dora Bruder" (1997), an investigative novel that attempts to reconstruct the story of a Jewish teenager who disappeared during the deportation as well as the path of her flight through the Occupied Paris. First, I will analyze the means by which the narrator/author tries to rescue from oblivion this victim of History whose name appears in the first "Memorial to Jews Deported from France" published by Serge Klarsfeld in 1978: archival documents, a newspaper ad from 1941, letters, photographs, among others. Next, I will focus on the interconnection between History and autobiography. By evoking the story of his father, the narrator/author delves into his own biography. He revisits his early youth, connected to that of Dora through the Parisian topography: "places of memory" (Pierre Nora), many of which also became victims of destruction. Finally, I dwell on the fragmentation of the narrative whose discontinuity reflects the silences of History. Overcoming the apparent failure of his investigation through fiction, Modiano succeeds to weave the existence of this forgotten young girl into the collective memory of the Holocaust.

Keywords: *duty to remember, postmemory, places of memory, Occupation, Holocaust*

Le devoir de mémoire dans « Dora Bruder » de Patrick Modiano

Notre intervention se propose d'examiner la tension entre mémoire et oubli dans *Dora Bruder* (1997) de Patrick Modiano, un roman-enquête qui tente de reconstituer l'histoire d'une adolescente juive disparue en déportation et le trajet de sa fugue à travers le Paris de l'Occupation. Dans un premier temps, nous analyserons les moyens par lesquels le narrateur/auteur tente d'arracher de l'oubli cette victime de l'Histoire dont le nom figure dans le premier *Mémorial de la déportation des Juifs de France* publié par Serge Klarsfeld en 1978 : des documents d'archive, une annonce de journal de 1941, des lettres, des photographies, parmi d'autres. Deuxièmement, nous nous intéresserons à l'enchevêtrement de l'Histoire et de l'autobiographie, car en évoquant l'histoire de son père, le narrateur/auteur plonge dans sa propre biographie. Il revisite ainsi sa jeunesse qui se connecte à celle de Dora par l'intermédiaire de la topographie parisienne : des « lieux de mémoire » (Pierre Nora) dont beaucoup sont également devenus victimes de destruction. Finalement, nous nous attarderons sur la fragmentation du récit dont la discontinuité reflète les silences de l'Histoire. Grâce à la fiction, Modiano surmonte l'apparent échec de son enquête et réussit à intégrer l'existence de cette jeune fille oubliée dans la mémoire collective de la Shoah.

Mots-clés : *devoir de mémoire, postmémoire, lieux de mémoire, Occupation, Shoah*

"Cognitive" meaning – overview of pioneering theories

In this article, we will attempt to give an overview of the pioneering studies in linguistics focusing on "cognitive" meaning. These studies are characterized by the use of tools specific to cognitive psychology such as "prototype", "figure-ground association", "schema", "frame", "attention", "memory", to name but a few. In fact, most linguists agree that it was the 1963 "semantic breach" within generative grammar that led to the emergence of this new framework of analysis. These new approaches, which practically undermined the sovereignty of the predominately syntax-oriented ones, will cluster under the discipline entitled "cognitive linguistics". This discipline will be established in two successive phases and will pursue two avenues of investigation, one that will attempt to deconstruct the "grammatical meaning" and the other that will put the "lexical meaning" under the microscope. The work we will be looking at is that of the founding fathers of cognitive linguistics, namely Langacker, Lakoff, Fauconnier, Talmy and Fillmore. Although at the very outset, all of these linguists prioritized the exploration of grammatical meaning, the initial work undertaken by two of them will carry out with an interest in lexical meaning. More precisely, Lakoff and Fauconnier will work in collaboration with other linguists in order to develop new theories such as the "conceptual metaphor" or the "blend".

Keywords: *cognitive linguistics, cognitive psychology, grammatical meaning, lexical meaning*

Le « sens cognitif » – aperçu des théories pionnières

Notre article se propose de livrer un aperçu des études pionnières de linguistique centrées sur le sens « cognitif ». Celles-ci se distinguent par l'emploi des outils propres à la psychologie cognitive comme « le prototype », « l'association figure-fond », « le schéma », « le cadre », « l'attention », « la mémoire », pour n'en citer que quelques-uns. En fait, la plupart des linguistes s'accordent à penser que c'est la « brèche sémantique » de 1963 à l'intérieur de la grammaire générative qui a entraîné l'apparition de ce nouveau cadre d'analyse. Ces nouvelles approches, qui ont effectivement ébranlé le monopole de ceux qui étaient essentiellement syntaxiques, se regrouperont sous la discipline intitulée la « linguistique cognitive ». Elle s'établira en deux vagues successives et elle empruntera deux voies, l'une qui tentera de décortiquer le « sens grammatical » et l'autre qui mettra sous la loupe le « sens lexical ». Les travaux sur lesquels nous allons nous pencher sont ceux issus des pères fondateurs de la linguistique cognitive, à savoir Langacker, Lakoff, Fauconnier, Talmy et Fillmore. Bien qu'au début, tous ces linguistes privilégient l'examen du sens grammatical, les réflexions initiales de deux d'entre eux se poursuivront avec un intérêt pour le sens lexical. Plus précisément, Lakoff et Fauconnier vont s'associer à d'autres linguistes afin d'aboutir à l'élaboration des théories comme la métaphore conceptuelle ou l'intégration conceptuelle.

Mots-clés : *linguistique cognitive, psychologie cognitive, sens grammatical, sens lexical*

Valentina GOJE
Université de l'Ouest de Timișoara
valentina.goje95@e-uvv.ro

White – symbol of psychic degradation in Maupassant's short stories. From reason to madness

The chromatico-symbolic use of the white colour in Guy de Maupassant's short prose reveals one of the recurring themes of the writer which was the subject of many researches during the 19th century, namely madness. Guy de Maupassant's tales and short stories report an abundant number of lunatics, disconnected from reality (memory) and "sunk" into madness (forgetting), whose reason is strongly impacted by a major trigger: the age. Symbolically reigned by the white colour, the old age plays the card of madness in Maupassant's short stories, illustrating characters who approach dementia at the sight of white objects or apparitions. The white "hypnotizes" the characters and transforms them into madmen who wander a parallel reality.

Keywords: *age, white, madness, Maupassant, short prose*

Le blanc – symbole de dégradation psychique dans le récit court maupassantien. De la raison à la folie.

L'emploi chromatico-symbolique du blanc dans la prose courte de Guy de Maupassant dévoile une des thématiques récurrentes de l'écrivain qui a fait l'objet de nombreux travaux de recherche durant de XIXe siècle, à savoir la folie. Les contes et les nouvelles maupassantiennes font état d'un nombre abondant de fous, déconnectés de la réalité (mémoire) et « sombrées » dans la folie (l'oubli), dont la raison est fortement impactée par un déclencheur capital : l'âge. Dominée symboliquement par le blanc, la vieillesse joue la carte de la folie chez Maupassant, illustrant des personnages qui se rapprochent de la démence à la vue des objets ou des apparitions blancs. Le blanc « hypnotise » les personnages et les transforme dans des fous qui errent une réalité parallèle.

Mots-clés : *âge, blanc, folie, Maupassant, prose courte*

Ramona MALITA
Université de l'Ouest de Timișoara
ramona.malita@e-uvv.ro

The chronotope of memory in Madame de Staël's short tale „Zulma”

The theme of the study is the time-space of an infliction. The literary corpus: Zulma by Madame de Staël, a romantic tale from the first stage of Madame de Staël's literary creation. Zulma is an episode of love that should have opened the essay The Influence of Passions on the Happiness of Individuals and Nations and served as an illustration. From an aesthetic point of view, this is early romantic writing. The working hypothesis: the writer intends to construct an affective literary geography and traces the temporal and spatial narrative axes that define later romanticism. Methodology: applying interpretative analysis of endogenous and exogenous chronotope to the short story text; psychoanalytic and thematic approaches with comparative ramifications. The critical

benchmarks for our work: the emphasis falls on writing as a catharsis to heal the immense suffering caused by soul pain; the configuration of the female character Zulma according to the traits of early romanticism; the love-passion that gives life and death; the narrative pattern common to early staëlian writing: wilderness, a female character in love in spite of himself, love-passion, the male character's departure for battle, meeting another woman, return without love, suicide (her) and death (him) (or vice-versa); the close relationship between narrative (basic literary gender) and theatre (hybridization).

Keywords: *memory, short story Zulma, Madame de Staël, romanticism, hybridization*

Le chronotope de la mémoire dans le conte « Zulma » de Madame de Staël

La thématique de l'étude est le temps-espace d'une inflection. Le corpus littéraire : *Zulma* de Madame de Staël, conte romantique de la première étape de la création littéraire staëlienne. *Zulma* est un épisode amoureux qui aurait dû ouvrir l'essai *L'influence des passions sur le bonheur des individus et des nations* et en servir d'illustration. Du point de vue esthétique, c'est une écriture trouvée à l'aube du romantisme. L'hypothèse de travail : l'écrivaine construit une géographie littéraire affective en retraçant des axes narratifs temporels et spatiaux qui définissent le romantisme de plus tard. La méthodologie : appliquer la grille interprétative du chronotope endogène et exogène au texte du conte ; démarches psychanalytique et thématique aux ramifications comparatistes. Les idées-clés de l'étude : l'accent tombe sur l'écriture comme état de catharsis afin de guérir les immenses souffrances causées par les troubles d'âme ; la configuration (avant la lettre) du personnage féminin *Zulma* selon les traits du romantisme naissant ; l'amour-passion déclencheur de vie et de mort ; le schéma narratif commun aux écritures staëliennes de jeunesse : cadre naturel sauvage, personnage féminin épris malgré lui, amour-passion, départ du personnage masculin au combat, rencontre d'une autre femme, retour sans amour, suicide (elle) et mort (lui) (ou bien vice-versa) ; le rapport étroit entre la narration (genre-souche) et le théâtre (hybridation).

Mots-clés : *mémoire, conte Zulma, Madame de Staël, romantisme, hybridation*

Ioana-Maria MARCU

Université de l'Ouest de Timișoara
ioana.marcu@e-uvv.ro

Inscription of forgetting and memory in Annie Lulu's novel *La mer Noire dans les Grands Lacs*

A polysemous word, forgetting is defined as "loss of memory", as "difficulty or inability to bring back to consciousness the memory of someone or something", but also as "failure to be what one is. held to do", "not wanting to take someone or something into account" or as "removing from his thinking an object of concern or resentment" (CNRTL). Memory, on the other hand, is defined as the totality "of memories, near or far, [...] recorded, preserved and restored" in the mental field of the person; in psychology, it is viewed as "the brain's recording of past events", "reconstruction of recent past events" or "reconstruction of a more distant past" (CNRTL). In our speech, we propose to decipher the scope of these two parameters in Annie Lulu's novel *La mer Noire dans les Grands*

Lacs where forgetting and memory seem to have definitively marked the protagonists: the mother wants to forget the past and wants to hide from her daughter the truth about her father returning to his country of origin; the daughter wants to restore her past, find her identity, etc.

Keywords: *forgetting, memory, past, lie, identity quest*

Inscription de l'oubli et de la mémoire dans « La mer Noire dans les Grands Lacs » d'Annie Lulu

Mot polysémique, l'oubli est défini comme « perte du souvenir », comme « difficulté ou incapacité à faire ressurgir dans la conscience le souvenir de quelqu'un ou de quelque chose », mais aussi comme « manquement à ce que l'on est tenu de faire », « fait de ne pas vouloir prendre en compte quelqu'un ou quelque chose » ou bien comme « fait d'écarter de sa pensée un objet de préoccupation ou de ressentiment » (CNRTL). La mémoire, quant à elle, est définie comme la totalité « des souvenirs, proches ou lointains, [...] enregistrés, conservés et restitués » dans le champ mental de l'individu ; dans la psychologie, elle est envisagée en tant qu'« enregistrement par le cerveau des faits passés », « reconstitution des faits d'un passé récent » ou « reconstitution d'un plus lointain passé » (CNRTL). Dans notre intervention, nous proposons de décrypter la portée de ces deux paramètres dans le roman *La mer Noire dans les Grands Lacs* d'Annie Lulu où l'oubli et la mémoire semblent avoir marqué définitivement les protagonistes : la mère veut oublier le passé et veut cacher à sa fille la vérité sur son père rentré dans son pays des origines ; la fille veut restituer son passé, retrouver son identité, etc.

Mots-clés : *oubli, mémoire, passé, mensonge, quête identitaire*

Roxana MAXIMILEAN

Université Babeş-Bolyai de Cluj-Napoca

roxi_noja@yahoo.com

Construction of mythical time as a weapon against oblivion in the work of Sylvie Germain

Our current work focuses on ancient traditions and habits specific to the archaic world painted by Sylvie Germain as markers of a mythical time that awakens nostalgia for a heavenly time. The childhood spent with her grandparents in the Morvan permeates the imagination of the writer who, through writing, fights against oblivion, bringing out to the surface the rural universe where man lived in peace with nature and with God. We will base our analysis on four novels by the author: *Le livre des nuits* (1984), *Nuit-d'Ambre* (1987), *Jours de colère* (1989) et *À la table des hommes* (2016) where the chronotope proved to be representative for our approach. Also, we will rely on the dichotomy made by Mircea Eliade between mythical time and historical time as a trigger for nostalgia for the Golden Age. We will analyze how, through habits and ancient traditions, Sylvie Germain achieved a real abolition of historical time describing access to the "illud tempus paradisiac" which characterized the human species before the fall. She creates incredible "stories of memory", defined by Dominique Viart as the result of a pressing memory,

arising from the unconscious, through powerful writing images, since “the representation of the past seems to be that of an image”, according to Paul Ricoeur.

Keywords: *memory, myth, traditions, sacred time, Golden age*

Construction du temps mythique en tant qu’arme contre l’oubli dans l’œuvre de Sylvie Germain

Notre actuel travail se focalise sur les anciennes traditions et habitudes spécifiques pour le monde archaïque peint par Sylvie Germain en tant que marqueurs d’un temps mythique qui éveille la nostalgie d’une époque paradisiaque. L’enfance passée chez ses grands-parents dans le Morvan imprègne l’imaginaire de l’écrivaine qui, à travers l’écriture, lutte contre l’oubli, ressortant à la surface l’univers rural où l’homme vivait en paix avec la nature et avec Dieu. Nous fonderons notre analyse sur quatre romans de l’auteur : *Le livre des nuits* (1984), *Nuit-d’Ambre* (1987), *Jours de colère* (1989) et *À la table des hommes* (2016) où le chronotope romanesque s’est avéré représentatif pour notre démarche. Aussi, nous nous appuyerons sur la dichotomie faite par Mircea Eliade entre le temps mythique et le temps historique en tant que déclencheur de la nostalgie de l’Âge d’Or. Nous analyserons comment, à travers d’habitudes et d’anciennes traditions, Sylvie Germain réussit une vraie abolition du temps historique décrivant l’accès à « l’illud tempus paradisiac » qui caractérisait l’espèce humaine avant la chute. Elle crée des « récits de mémoire » inouïs, définis par Dominique Viart comme le résultat d’une mémoire pressante, surgie de l’inconscient, à travers des images d’écriture puissantes, puisque « la représentation du passé paraît bien être celle d’une image », selon Paul Ricoeur.

Mots-clés : *mémoire, mythe, traditions, temps sacré, Âge d’Or*

Luciana PENTELIUC-COTOȘMAN
Université Tibiscus de Timișoara
lucianapenteliuc@yahoo.com

The dialectic of memory and oblivion in “Friday or the Other Island”. The key to happiness according to Michel Tournier

Inscribed in Time and inconceivable outside this structure, human existence presupposes memory as much as oblivion. In our society, memory is the object of a true cult, while the dangers of oblivion are denounced. However, if memory is an essential condition of human existence, forgetfulness, which always threatens it, being feared as a loss of consciousness, is also constitutive of man and his active character, necessary and beneficial for the happiness of being has been well highlighted by the human sciences. Memory and oblivion, indissolubly linked in a subtle dialectic, refer to the thought of temporality and imaginary attempts to rise up against Time and defy death. In this sense, our article aims to reread the novel *Friday or the Other Island* by Michel Tournier and Robinson’s initiatory adventure, interpreted as the imaginary quest of a superhumanity, in order to shed light, from a literary and philosophical perspective, on the ambivalence and duality of memory and oblivion, their joint contribution to the apprehension of the world and to the construction of oneself, the close relationship between memory and

imagination, as well as the liberating function of oblivion underlying the metamorphosis and reinvention of being. What if memory was not an essential condition of human existence? What if we were content to be purely and simply in the present? The man-island defies time, forgets the past and cancels the future. His fragment of timelessness and paradisiacal happiness is the present that “lingers in a divine lack of vision and amnesia.”

Keywords: *memory, oblivion, time, Michel Tournier, Robinson*

La dialectique de la mémoire et de l'oubli dans « Vendredi ou les limbes du Pacifique ». La clé du bonheur selon Michel Tournier

Inscrite dans le Temps et inconcevable en dehors de cette structure, l'existence humaine suppose la mémoire autant que l'oubli. Dans notre société, la mémoire fait l'objet d'un véritable culte, tandis que l'on dénonce les dangers de l'oubli. Pourtant, si la mémoire est une condition essentielle de l'existence humaine, l'oubli, qui la menace toujours et que l'on redoute à première vue comme une perte de conscience, est lui aussi constitutif de l'homme et son caractère actif, nécessaire et bénéfique pour le bonheur de l'être a été bien mis en évidence par les sciences humaines. Mémoire et oubli, indissolublement liés dans une subtile dialectique, se rapportent à la pensée de la temporalité et aux tentatives imaginaires de s'insurger contre le Temps et de défier la mort. C'est par ce biais que le présent article se propose de relire le roman *Vendredi ou les limbes du Pacifique* de Michel Tournier. L'aventure initiatique de Robinson, interprétée comme la quête imaginaire d'une surhumanité, permet d'éclairer, dans une perspective à la fois littéraire et philosophique, l'ambivalence et la dualité de la mémoire et de l'oubli, leur contribution conjointe à l'appréhension du monde et à la construction de soi, la relation étroite entre mémoire et imagination, ainsi que la fonction libératrice de l'oubli sous-tendant la métamorphose et la réinvention de l'être. Et si la mémoire n'était pas une condition essentielle de l'existence humaine ? Si on se contentait d'être purement et simplement dans le présent ? L'homme-île défie le temps, oublie le passé et annule le devenir. Son fragment d'intemporalité et de bonheur paradisiaque, c'est le présent qui « s'éternise dans une imprévoyance et une amnésie divines ».

Mots-clés : *mémoire, oubli, temps, Michel Tournier, Robinson*

Mirela-Cristina POP

Université Polytechnique de Timișoara
pop_mirela_cristina@yahoo.com

The allusion as a "cultural revealer": means of expression, decryption, translation

Following the work of Robert Galisson (1993), we treat allusions as “cultural revealers” or “masked quotes” (by alteration) which activate diverse knowledge, shared by the members of a community that is both linguistic and cultural and who have in common the linguistic code and the cultural values that allusive expressions convey. This communication focuses on the interpretation and translation of allusive statements from a constructivist perspective, based on the interpretative recognition and (re) construction of the meaning (translation) of allusive statements. The problems of

translating allusive statements are linked both to the identification of the basic statement and the cultural revealer, as well as their reformulation in the target language, during the process of translation. The decryption of cultural referents is based on documentation work and involves the cognitive complements of the translating subject, his cultural background and his extralinguistic knowledge. The corpus consists of texts taken from French publications of general interest, having as main purpose to attract attention and stir the interest of the public. The means of expressing allusions are diverse: allusions to previous works (literary, cinematographic, musical), quotes (especially religious and philosophical), lexical expressions (clichés, idioms, phrases, proverbs).

Keywords: *allusion, cultural revealer, means of expression, decryption, translation*

L'allusion comme « révélateur culturel » : moyens d'expression, décryptage, traduction

Dans la lignée des travaux de Robert Galisson (1993), nous traitons des allusions comme des « révélateurs culturels » ou des « citations masquées » (par altération) qui mobilisent des savoirs divers, partagés par les membres d'une communauté à la fois linguistique et culturelle possédant en commun le code linguistique et les valeurs culturelles que les expressions allusives véhiculent. La présente communication s'intéresse à l'interprétation et à la traduction des énoncés allusifs dans une perspective constructiviste, basée sur la reconnaissance interprétative et la (re)construction du sens (traduction) des énoncés allusifs. Les problèmes de traduction des énoncés allusifs sont liés à la fois à l'identification de l'énoncé de base, du révélateur culturel, et à leur réexpression en langue cible, lors de la traduction. Le décryptage des référents culturels repose sur un travail de documentation et fait intervenir les compléments cognitifs du sujet traduisant, son bagage culturel, ses connaissances extralinguistiques. Le corpus est constitué de textes extraits de publications françaises d'intérêt général dont la visée principale est d'attirer l'attention et de susciter l'intérêt du public. Les moyens d'expression des allusions sont divers : allusions à des œuvres (littéraires, cinématographiques, musicales), citations (notamment religieuses et philosophiques), expressions lexicalisées (clichés, expressions idiomatiques, locutions, proverbes).

Mots-clés : *allusion, révélateur culturel, moyen d'expression, décryptage, traduction*

Nicolae ȘERA

Université Babeș-Bolyai de Cluj-Napoca
nicolassera@yahoo.fr

The Poetics of Memory/ Forgetting in Pascal Quignard's "Le nom au bout de la langue"

Our study analyzes the complex mechanism of memory and forgetting in Pascal Quignard's work, both terms being closely related to the idea of temporality and anamnesis, seen as an immersion in time by virtue of memory. We are, at the same time, emphasizing the intrinsic connection between memory and language, its uses, the choice of words, the rhythm of utterances and the pauses, equalled by moments of silence - a concept often used by the author. Any assertion of memory necessarily involves the

possibility of forgetting, and this process is broadly presented in the tripartite structure of the book *Le nom sur le bout de la langue* (a juxtaposition between a story, an autobiographical evocation linked to the absent mother figure and an inferential meditation on memory and forgetfulness). We will also analyze the author's subtle reference to the myth of Medusa, a recurring theme in his earlier books (particularly in *Petits traités*), with a view to emphasizing Quignard's belief that any utterance is incomplete due to language omissions (la défaillance de la langue).

Keywords: *memory, forgetting, anamnesis, language, utterance*

Poétique de la mémoire et de l'oubli dans « Le nom au bout de la langue » de Pascal Quignard

Notre étude analyse le mécanisme complexe de la mémoire et de l'oubli dans l'œuvre de Pascal Quignard, deux concepts étroitement liés à l'idée de temporalité et d'anamnèse, celle-ci vue comme une descente dans le temps à l'aide de la mémoire. Aussi, souligne-t-on la liaison intrinsèque de la mémoire avec le langage, son utilisation, et usage, le choix des mots, les rythmes de la parole et des pauses, autant de moments de silence – ce dernier étant très souvent présent et analysé par l'auteur. Toute affirmation de la mémoire implique obligatoirement aussi la possibilité de l'oubli – et ce processus est pleinement mis en évidence dans la structure tripartite du livre *Le nom sur le bout de la langue* (la juxtaposition d'une histoire, d'une évocation autobiographique liée à la figure de la mère absente et d'une méditation spéculative sur la mémoire et l'oubli). On analyse également la subtile référence au mythe de Méduse, autre sujet récurrent dans les livres de Pascal Quignard (surtout dans les *Petits traités*), afin de souligner l'opinion de l'auteur conformément à laquelle toute parole est incomplète à cause de la défaillance de la langue.

Mots-clés : *mémoire, oubli, anamnèse, langage, parole*

Oana-Dana BALAȘ, Alexandru CĂLIN

Universidad de Bucarest
oanadana.balas@lls.unibuc.ro
alexandru.calin@lls.unibuc.ro

Forgotten Crafts: Versified Translation. The Case of Ausiàs March

The present study focuses on Ausiàs March, the illustrious medieval Valencian poet and knight, and argues in favour of a much needed versified approach to translation. With this aim we will present and compare two versified Romanian translations of the poem LXXXII “Quan plau a Déu”. Subsequently we will contrast these renderings with translations into other Romance languages – such as Spanish, French, Galician, Italian, Occitan and Portuguese – all available due to the exquisite anthology “Ausiàs March, poeta universal. 8 poemes d’Ausiàs March traduïts a 25 llengües” (2009) by Vicent Martines (University of Alicante). The rigors of versified translation become quite obvious upon a first reading of the poems, embodied in this harsh-sounding, elliptic, tense, expressive and unmistakably marquian medieval Valencian language, often fraught with ingenious and unique rhymes. Ours is an eight-verse poem with ten-syllable lines and embraced rhyme (ABBA and CDDC) where A, C and D represent quite simple rhymes (between verbs “peresca / fenesca”, nouns “avantatge / usatge” and, once again, verbs, “fallir / avenir”), whereas B is an example of a rich rhyme (between a noun and a verb “ormeig / veig”). A possible solution in Romanian would be the more or less perfect sequence “să piară / parîme / lume / clară; totuna / prost / rost / fortuna”. Rhyme, however, would not be the sole obstacle standing in the way of the versifying translator, as revealed by the high number of either half-versified or prose translations into Romance languages of the poem LXXXII to be found in the Martines anthology: the Spanish translation alone observes the rhythm and measure of the ten-syllable line.

Keywords: *Ausiàs March, ten-syllable line, medieval poetry, versified translation, Romance languages*

La traducción en verso, un oficio olvidado. Estudio de caso: Ausiàs March

El presente estudio se centra en la memorable figura del ilustre caballero valenciano y poeta medieval Ausiàs March, con el objetivo de aducir argumentos a favor de la necesidad de una traducción versificada de sus poemas. Para ello, presentaremos dos propuestas comparadas de traducción al rumano en verso del poema LXXXII “Quan plau a Déu”. Asimismo, cotejaremos estas versiones con traducciones a otras lenguas romances – como el español, el francés, el gallego, el italiano, el occitano y el portugués – recogidas en la exquisita antología “Ausiàs March, poeta universal. 8 poemes de Ausiàs March traducidos a 25 idiomas” (2009) coordinada y editada por Vicent Martines (Universidad de Alicante). Los rigores de la traducción en verso se hacen patentes desde la primera lectura de los poemas marquianos, escritos en el valenciano medieval elíptico, tenso y expresivo de Ausiàs March, muchas veces lleno de ingeniosas rimas no homogéneas que no se repiten. En el caso de nuestro poema, que consta de ocho versos endecasílabos con rima abrazada ABBA CDDC, donde A, C y D representan rimas

homogéneas (verbos, “peresca / fenesca”; sustantivos, “avantatge / usatge”; y, nuevamente, verbos, “fallir / avenir”), mientras que B es una rima no homogénea (sustantivo y verbo, “ormeig / veig”). Una posible solución en rumano sería la secuencia „să piară / parîme / lume / clară; totuna / prost / rost / fortuna”. Sin embargo, la rima no se erige en el único obstáculo del traductor, tal y como lo demuestra el escaso número de traducciones en verso del poema LXXXII de la antología mencionada: solo en español encontramos una variante que respeta el ritmo y la medida del verso endecasílabo.

Palabras clave: *Ausiàs March, endecasílabo, poesía medieval, traducción versificada, lenguas romances*

Iulia BOBĂILĂ

Universidad Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca
iulia.bobaila@ubbcluj.ro

Water of nostalgia, water of conscience: Memory and *metanoia* in *Patria* by Fernando Aramburu

Since ETA declared ceasefire in 2011, the strive to understand what had happened and to build the collective memory has favoured the publication of several books about that painful period. It was necessary to open a debate in order to compensate for the long years of fearful silence in the society and to assess the consequences of the conflict. As a result, the unequivocally warlike syntagm “battle of narratives” was meant to designate the absence of a single version of the events and the necessity to avoid the attempt at legitimizing the terror organization. In this context, we aim at analyzing the contribution of *Patria* (2016), a novel by Fernando Aramburu, to the plural dialogue of the writings on this topic. We will focus on the role of memory and forgiveness in the process of *metanoia*, seen as a fundamental transformation of the mind.

Keywords: *memory, metanoia, ETA, battle of narratives, conscience*

Agua de la nostalgia, agua de la conciencia: Memoria y *metanoia* en *Patria* de Fernando Aramburu

Desde del anuncio del cese de la lucha armada por parte de ETA en 2011, el afán de comprender lo que había pasado y de ir construyendo la memoria colectiva ha propiciado la publicación de varios libros sobre las últimas décadas en el País Vasco. Era necesario abrir un debate para compensar los largos años de silencio de la sociedad atemorizada y sopesar las consecuencias del conflicto. De ahí que naciera el sintagma “a batalla del relato”, con connotaciones inequívocamente guerreras, para designar la ausencia de una versión única de los acontecimientos y la necesidad de evitar los intentos de legitimar la organización terrorista. En este contexto, nos proponemos analizar la aportación de la novela *Patria* (2016), de Fernando Aramburu, al diálogo plural de las obras que abordan este tema. Enfocaremos el papel de la memoria y del perdón en el proceso de *metanoia*, entendida como transformación fundamental del modo de pensar.

Palabras clave: *memoria, metanoia, ETA, batalla del relato, conciencia*

Metaphorical representation of memory and oblivion in Spanish

Memory and oblivion are two abstract concepts represented in common language through various metaphorizations. Our presentation aims to investigate these conceptualizations of memory and oblivion in Spanish, based on a corpus made up of a diversity of articles published online by El País and El Mundo. The metaphors we identified conceptualize memories as concrete elements, which can be created, stored or lost. Thus, the mind becomes a space where memories are stored or from where they disappear. We can see how the language creates an intricate cognitive network, made up of relationships between the mind, memory, oblivion and recollections. We can identify metaphorical images such as: the mind is a space, the mind is an instrument, the memories are concrete objects. Likewise, memory and oblivion constitute active elements, processes of the cognitive system, through which these objects (memories) are recorded and stored, held in a concrete space. Some memories become indelible elements and the unforgettable is, therefore, something ineffaceable. On the other hand, memories disappear, they are lost from this warehouse. As neuropsychological studies indicate, memory is a cognitive reserve that can be exercised, trained or lost, especially due to neurodegenerative diseases.

Keywords: *memory, oblivion, recollections, conceptual metaphor, Spanish*

La representación metafórica de la memoria y del olvido en español

La memoria y el olvido son dos conceptos abstractos representados en el lenguaje común a través de varias metaforizaciones. Nuestra ponencia se propone indagar dichas conceptualizaciones de la memoria y del olvido en español, basándonos en un corpus formado por una diversidad de artículos periodísticos publicados en línea por El País y El Mundo. Las metáforas halladas conceptualizan los recuerdos como elementos concretos, que se pueden crear, almacenar o perder. La mente se convierte, de esta manera, en un espacio donde se almacenan o de donde desaparecen los recuerdos. Se observa, por ende, cómo la lengua gesta una complejísima red cognitiva, integrada por relaciones entre la mente, la memoria, el olvido y los recuerdos. Se propician imágenes metafóricas como: la mente es un espacio, la mente es un instrumento, los recuerdos son objetos concretos. Asimismo, la memoria y el olvido constituyen elementos activos, procesos del sistema cognoscitivo, a través de los cuales dichos objetos (los recuerdos) se graban y se almacenan, se guardan en un espacio concreto. Algunos recuerdos se convierten en elementos indelebles y lo inolvidable es, por tanto, algo imborrable. Por otra parte, los recuerdos desaparecen, se pierden de este almacén. Como lo indican los estudios de neuropsicología, la memoria es una reserva cognitiva que se puede ejercitar, entrenar o perder, especialmente a causa de las enfermedades neurodegenerativas.

Palabras clave: *memoria, olvido, recuerdos, metáfora conceptual, español*

La tregua by Mario Benedetti. A separation between the collective memory and the individual memory

Mario Benedetti is one of those authors that belong to the category of classical authors that help the readers to understand not only what happened in Uruguay, but he also achieves to make us understand what happens in the world today, a world that offers us an uncertain perspective of the future. The splitting present in the novel affects not only the main character but also the Uruguayan society in post-World War II era. On one hand we are witnessing to the presentation of “Montevideo de los hombres a horario” and on the other hand the presentation of a Montevideo of the perfumed women, of mom’s children, of young mothers, of babysitters, in other words, a Montevideo unknown for the officials. We also find in the novel a main character divided into two different beings, one anchored in the Montevideo of the “hombres a horario” and the other one, a sad dreamer. This review of the individual memory and the collective memory makes us reflect upon “lo individual y lo coral” and places on record the officers chain useful for the society but whose image of monstrous giant make citizens to stop seeing the officer as a person that loves, suffers, dies.

Keywords: *memory, individual, collective, society, splitting*

La tregua de Mario Benedetti. Un desdoblamiento entre la memoria colectiva y la memoria individual

Mario Benedetti es uno de aquellos escritores que pertenecen a la categoría de autores clásicos que ayuda a los lectores a entender no sólo lo que ocurrió en Uruguay, sino que consigue que lleguemos a comprender también lo que está pasando en el mundo actual, un mundo que nos ofrece una perspectiva incierta del futuro. El desdoblamiento presente en la obra afecta tanto al protagonista como también a la sociedad uruguaya de la época de la segunda postguerra mundial. Asistimos por un lado a la presentación de un “Montevideo de los hombres a horario” y por otro lado un Montevideo de las mujeres perfumadas, de los hijos de mamá, de las madres jóvenes, de las niñeras, es decir, un Montevideo desconocido a los funcionarios. Hallamos también en la obra a un protagonista dividido en dos seres diferentes, uno anclado en el Montevideo de los hombres a horario y el otro, un soñador triste. Este repaso de la memoria propia y de la memoria colectiva nos hace reflexionar “sobre lo individual y lo coral” y deja constancia del engranaje de funcionarios útiles para la sociedad, pero cuya imagen de gigante monstruoso hace que los ciudadanos dejen de percibir al funcionario como persona que ama, sufre, muere.

Palabras clave: *memoria, individual, colectivo, sociedad, desdoblamiento*

Mihaela CIOBANU
Universidad de Bucarest
mihaela.ciobanu@lils.unibuc.ro

Tourism terminology from the perspective of the relationship between common and specialized lexis

The common lexis, which ensures the understanding and communication among speakers, and the specialized lexis which contains terms belonging to various terminologies classified according to professional, social criteria make up the general lexis of a language. Ordinary speakers use the terminologies specific to different specialized areas depending on communicative factors that select the type of discourse. Dictionaries, both general and specialized, identify and define specific concepts through definitions of varying degrees of specialization which turn out to be particularly useful for a synchronic and diachronic analysis.

Keywords: *tourism terminology, dictionaries, definitions, common lexis, specialized lexis*

La terminología turística desde la perspectiva de la relación entre el léxico común y el léxico especializado

El léxico común, que asegura el entendimiento y la comunicación entre los hablantes, y el léxico especializado que contiene términos propios de diferentes terminologías divididas en función de criterios profesionales, sociales, etc. conforman el léxico general de una lengua. Los hablantes medios utilizan las terminologías características de diferentes áreas especializadas en función de los factores comunicativos que seleccionan el tipo de discurso. Los diccionarios, generales y especializados, identifican y definen los conceptos específicos a través de definiciones con diferentes grados de especialización que resultan muy útiles para un análisis sincrónico y diacrónico.

Palabras clave: *terminología turística, diccionarios, definiciones, léxico común, léxico especializado*

Victor-Emanuel CIUCIUC
Universidad de Bucarest
Universidad Complutense de Madrid
vicciuci@ucm.es

The prepositions “by” and “for” in English-speaking contexts: theoretical review and didactic perspectives based on cognitive grammar

Learning prepositions *by* and *for* presents a challenge both for students of Spanish as an L2 in general, and, in a more particular case, for students whose L1 is English. Teachers and students are aware of the unavailability of materials with alternatives to the traditional lists of uses that appear associated with these prepositions. This circumstance motivates us to seek a pedagogical description that, led to the classroom, could expose the basic meaning and use of these prepositions in a simple and advantageous way. This

article aims to present the pedagogical potential of cognitive grammar with a didactic proposal that facilitates the acquisition of these prepositions.

Keywords: *cognitive grammar, por, para, Spanish prepositions*

Las preposiciones “por” y “para” en contextos angloparlantes: revisión teórica y perspectivas didácticas a raíz de la gramática cognitiva

El aprendizaje de las preposiciones *por* y *para* presenta un desafío tanto para los estudiantes del español como L2 en general, como, en un caso más particular, para los estudiantes cuya L1 es el inglés. Profesores y estudiantes son conscientes de la falta de materiales con alternativas a las tradicionales listas de usos que aparecen asociadas a estas preposiciones. Es esta circunstancia la que nos motiva a buscar una descripción pedagógica que, llevada al aula, exponga el valor y funcionamiento de estas preposiciones de una forma sencilla y ventajosa. Este artículo pretende exponer el potencial pedagógico de la gramática cognitiva con un planteamiento didáctico que facilite la adquisición de estas preposiciones.

Palabras clave: *gramática cognitiva, por, para, preposiciones*

Anda-Lucia CILTAN
Universidad de Bucarest
anda.ciltan@drd.unibuc.ro

Approach to the teaching of “pero mazo” and other expressions in ELE class

The present study wishes to describe the use and establish the frequency of use of a series of Spanish *pragmatemas*, that are considered expressions whose interpretation depends on the extralinguistic context. First, a mere description is made, presenting the hypotheses, which mention, among others, the meaning, the communicative function and the restrictions of each construction. Then, characteristics of said expressions are added, modified or rejected following the collection of the answers of Spanish native speakers to a questionnaire whose link is attached in the appendix. A better insight of these aspects of use of the structures aims at a posterior elaboration of a teaching material adequate to an ELE class. Analysed expressions: *pero mazo, ¡Pisa el freno!, ¡Pon la mesa!, ¡Por Dios!, por favor, pues vaya..., ¡(Qué) caramba!*

Keywords: *pragmatema, frasema, colloquial language, informal communication, ELE class*

Aproximación a la enseñanza de “pero mazo” y otras expresiones en ELE

El presente trabajo intenta describir el empleo y establecer la frecuencia de uso de una serie de pragmatemas españolas, que se consideran expresiones cuya interpretación depende del contexto extralingüístico. Primeramente, se realiza una mera descripción, presentando las hipótesis, que mencionan, entre otros, el significado, la función comunicativa y las restricciones de cada construcción. Luego, se añaden, modifican o descartan características de dichas expresiones tras la recopilación de las respuestas de los hablantes nativos de español a un cuestionario cuyo enlace se adjunta en el anexo. Entender mejor estos aspectos de empleo de las estructuras tiene como objetivo la

elaboración ulterior de un material adecuado a la clase de ELE. Expresiones analizadas: *pero mazo, ¡Pisa el freno!, ¡Pon la mesa!, ¡Por Dios!, por favor, pues vaya..., ¡(Qué) caramba!*

Palabras clave: *pragmatema, frasema, lenguaje coloquial, comunicación informal, clase de ELE*

Roxana Maria CREȚU

Universidad de Oeste de Timișoara
roxana.cretu93@e-uvt.ro

The persistence of memory in idiomatic expressions

The idiomatic expressions are the reflection of the culture of a community, since they were transmitted from generation to generation and in this way, they were rooted in the history of that community. Historical events, the mixing of cultures and the continuous development of language make some historical, literary or linguistic facts remain alive within the identity of a people through idiomatic expressions. Idioms are, after all, a dowry created by our ancestors out of the desire to communicate what is perceived and we have a duty to keep it intact and ensure its continuity. For this reason, in this article we propose to talk about the origin and meaning of Spanish idiomatic expressions, which carry with them the trace of the evolution of the Spanish language, culture and society. We consider that idiomatic expressions are part of the collective memory of a community and therefore, in our research we will focus on those expressions that have a historical, literary or linguistic event as their starting point. Our goal is to see if the meaning of the expressions has changed over time or if they still retain their original meaning. We also propose to classify expressions by thematic areas.

Keywords: *idioms, history, memory, community, meaning*

La persistencia de la memoria en las expresiones idiomáticas

Las expresiones idiomáticas son el reflejo de la cultura de un pueblo, ya que fueron transmitidas de generación en generación y de esta manera, quedaron arraigadas en la historia de dicho pueblo. Los acontecimientos históricos, la mezcla de culturas y el desarrollo continuo del lenguaje hacen que algunos hechos históricos, literarios o lingüísticos permanezcan vivos dentro de la identidad de un pueblo mediante las expresiones idiomáticas. Estas son al fin y al cabo un dote creado por nuestros ancestros por el deseo de comunicar lo percibido y tenemos el deber de mantenerlo intacto y asegurar su continuidad. Por eso, en este artículo nos proponemos hablar sobre el origen y el significado de las expresiones idiomáticas españolas, que llevan consigo la huella de la evolución de la lengua, de la cultura y de la sociedad española. Consideramos que las expresiones idiomáticas forman parte de la memoria colectiva de una comunidad y por lo tanto, en nuestra investigación nos centraremos en aquellas expresiones que tienen como punto de partida un suceso histórico, literario o lingüístico. Nuestro objetivo es ver si con el tiempo el significado de las expresiones ha cambiado o si aún conservan el significado

original. También nos proponemos clasificar las expresiones por áreas temáticas.

Palabras clave: *expresiones idiomáticas, historia, memoria, pueblo, significado*

Andrei DIN
Universidad Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca
dinandreiulian@yahoo.es

Miguel de Unamuno's forgotten "comic sense of life"

Miguel de Unamuno is, without a doubt, an author that deserves our attention even nowadays. Well-known for his peculiar style of writing and his way of thinking, he always invites his readers to reflect on topics such as the meaning of life, death, love, values, etc. Accepting the author's "invitation", our aim is to reflect on one of the aspects that has fallen into oblivion within Unamuno's philosophy and literary creation, namely "the comic sense of life". This idea may be found in his late short novel *Un pobre hombre rico o El sentimiento cómico de la vida* and it may suggest that the author had a different approach towards the understanding of the meaning of life, one that does not fit the one that we usually associate with Miguel de Unamuno's figure. We postulate the idea that, maybe, at the end of his life, the author solves the existential crisis that scarred him during his lifetime.

Keywords: *Miguel de Unamuno, existentialism, short novel, the comic sense of life, optimism*

El olvidado "sentimiento cómico de la vida" de Miguel de Unamuno

Miguel de Unamuno es, sin duda alguna, un autor que merece toda nuestra atención incluso a día de hoy. Archiconocido por su estilo narrativo peculiar y su pensamiento, invita siempre a sus lectores a reflexionar sobre temas como el sentido de la vida, la muerte, el amor, los valores, etc. Aceptando esta "invitación" del autor español, nuestro propósito es reflexionar sobre uno de los aspectos que consideramos olvidados dentro de su filosofía y creación literaria: el "sentimiento cómico de la vida". Esta idea puede hallarse en su novela corta *Un pobre hombre rico o El sentimiento cómico de la vida* y da pie a interpretar que el autor pudo haber tenido un enfoque alternativo a la hora de entender el sentido de la vida, uno que dista del que convencionalmente asociamos a Miguel de Unamuno. Nuestro postulado es que, quizás, al final de su vida, el autor resuelve en cierta manera la crisis existencial que le había marcado durante gran parte de su existencia.

Palabras clave: *Miguel de Unamuno, existencialismo, novela corta, el sentimiento cómico de la vida, optimismo*

Oana-Adriana DUȚĂ
Universidad de Craiova
oana.duta@edu.ucv.ro

Aspects of Syntactic Divergence between Spanish and Romanian: a Teaching-Oriented Approach

Our paper aims at presenting some syntactic difficulties faced by Romanian students when learning Spanish, starting from verbal structures such as *recordar/acordarse de/olvidar/olvidarse de/olvidársele*. The reasons that complicate the acquisition of such

structures and their correct use are due to syntactic divergences between Romanian and Spanish in terms of prepositional regime, transitivity and pronominal regime. The paper also describes various categories of teaching activities that can be developed in order to foster the acquisition of these structures and draws up a comparative impact analysis.

Keywords: *teaching, syntax, prepositional regime, transitivity, pronominal regime*

Aspectos de divergencia sintáctica entre el español y el rumano: un enfoque didáctico

Nuestra comunicación se propone presentar algunas dificultades de naturaleza sintáctica a las cuales se enfrentan los estudiantes rumanos a la hora de aprender español, partiendo de estructuras verbales como recordar/acordarse de/olvidar/olvidarse de/olvidársele. Las razones que complican la adquisición de tales estructuras y su empleo correcto se deben a divergencias sintácticas entre el rumano y el español en lo que concierne el régimen preposicional, la transitividad y el régimen pronominal. La comunicación también pasa revista a varias categorías de actividades didácticas que se pueden desarrollar para fomentar la adquisición de estas estructuras y realiza un análisis comparativo de su impacto.

Palabras clave: *didáctica, sintaxis, régimen preposicional, transitividad, régimen pronominal*

Mihai ENĂCHESCU

Universidad de Bucarest
mihail.enachescu@lils.unibuc.ro

Forgotten words: the various names of alcachofa (artichoke) in Medieval Spanish

The Arabic element was the most important layer of the Spanish lexicon until the 16th century, after the Latin one, but after the loss of Arab political and cultural influence, many Arabisms fell into disuse. The field of botany is one of the ones that has incorporated the most Arabisms, with many names of fruit, vegetables and vegetables used in human nutrition and one of the best preserved to date. From this field, we have selected the word alcachofa, which in the medieval period was part of a synonymic series that included 5 elements: alcachofa – alcaucil – alcana - alcanería – cardo arrecife. Its competitors have all disappeared or have been relegated to the dialect sphere and alcachofa is, today, the only current name in common Spanish. The purpose of this work is a lexicological, lexicographical and diachronic approximation of these words, which have in common their Arabic origin (except cardo). We will try to trace the linguistic history of these words thanks to the data provided by the diachronic corpus of Spanish, CORDE and CDH, as well as through the historical and etymological dictionaries of Spanish, collected in NTLLE.

Keywords: *Arabisms, synonymic series, alcachofa, forgotten words, history of the Spanish lexicon*

Las palabras olvidadas: distintas denominaciones de la alcachofa en el castellano medieval

El elemento árabe fue la más importante capa del léxico español hasta el siglo XVI, después del latino, pero después de la pérdida de la influencia política y cultural árabe, muchos arabismos caen en desuso. El campo de la botánica es uno de los que más arabismos ha incorporado, con muchísimas denominaciones de fruta, verdura y hortaliza utilizada en la alimentación humana y uno de los que mejor se conserva hasta la actualidad. De este campo, hemos seleccionado la voz alcachofa, que en el período medieval se inscribía dentro de una serie sinonímica que comprendía 5 elementos: alcachofa – alcaucil – alcaná – alcanería – cardo arrecife. Sus competidores han desaparecido todos o bien han quedado relegados al ámbito dialectal y alcachofa es, hoy en día, la única denominación vigente en el español común. El propósito de este trabajo es una aproximación lexicológica, lexicográfica y diacrónica de estas palabras, que tienen en común su origen árabe (salvo cardo). Intentaremos reseguir la historia lingüística de estos vocablos gracias a los datos proporcionados por los corpus diacrónicos del español, CORDE y CDH, así como a través de los diccionarios históricos y etimológicos del español, recogidos en NTLLE.

Palabras clave: *Arabismos, serie sinonímica, alcachofa, palabras desusadas, historia del léxico español*

Sorina-Crina GHIATĂ

Universidad “Alexandru Ioan Cuza” de Iași
sorina.ghiata@yahoo.com

Memory and oblivion in the work of Calderón de la Barca

The dramatic texts of the Iberian writer Pedro Calderón de la Barca have often been considered by literary critics to be representative of the remarkable Baroque era and, above all, of what the Golden Age of the Spanish Baroque left behind. In fact, the year of Calderón's death is seen as a symbolic end to the period dominated by historical changes and crises. Baroque themes and characteristics (the inevitable passage of time, the sphere of paradoxes, paroxysm, strong contrasts – life and death, illusion and disappointment –, preciousness), reflected in painting, music, architecture, but also in the Western literature were largely crystallized by throughout the historical and cultural times that followed this era. However, on topics such as memory or oblivion, we can identify a strong link between Calderón's works and these subjects, especially when we refer to the philosophical drama *La vida es sueño* (*Life is a dream*), a text that will be in the center of our analysis.

Keywords: *dramatic literature, Calderón, Baroque, philosophical drama, paradox*

Memoria y olvido en la obra de Calderón de la Barca

Los textos dramáticos del escritor ibérico Pedro Calderón de la Barca han sido considerados a menudo, por la crítica literaria, como representativos de la notable época del Barroco y, sobre todo, de la herencia del Siglo de Oro de España. De hecho, el año de la muerte de Calderón (1681) se ve como un final simbólico del período dominado por

cambios y crisis históricas. Los temas y las características del Barroco (el inevitable paso del tiempo, el ámbito de las paradojas, el paroxismo, los fuertes contrastes – vida y muerte, ilusión y desilusión –, la preciosidad) que se han reflejado en la pintura, la música, la arquitectura, pero también en la literatura occidental se cristalizaron en gran medida a lo largo de los tiempos históricos y culturales que siguieron a esta época. Sin embargo, en cuanto a los aspectos como la memoria o el olvido, podemos identificar un fuerte vínculo entre la obra de Calderón y estos temas, especialmente cuando nos referimos al drama filosófico *La vida es sueño*, un texto que permanecerá en el centro de nuestro análisis.

Palabras clave: *literatura dramática, Calderón, Barroco, drama filosófico, paradoja*

Carolina HERNANDO CARRERA

Universidad de Bucarest
carolinahernandocarrera@gmail.com

Spanish language during Francoism, linguistic thoughts

During recent years, Spanish society has become very accustomed to these concepts: *Memory* of the past History and the collective obligation to remember it so it does not fall into the *Oblivion*. These notions are so prevalent in Spanish everyday nature that it is almost impossible for any citizen of this country not to relate these ideas with the well-known Law on Historical Memory, officially the *Law 52/2007, by which rights are recognized and widened and measurements are established in favour of those who suffered persecution or violence during the civil war and dictatorship*. This law aims to respond the demands made by the people affected by Francoism and to recover the memory of the victims of the Spanish Civil War (1935-1939) and the following period of Francoist Dictatorship (1939-1975). While this paper does not pretend to analyse or criticise said regulation nor to offer a detailed description of it, it does open up the possibility of closely relating it to the language used during that historical time. It is well known that language has been and continues to be used on countless occasions as a political and ideological tool and instrument by a significant number of systems, which can be observed mainly in the media. In connection with these thoughts, we want to offer in this paper a general vision of Spanish language used during Francoism, more specifically the propagandist Spanish spread by that time's media.

Keywords: *Historical Memory, Francoism, media, Newspeak, propaganda*

El español en época de Franco, reflexiones lingüísticas

La sociedad española ha llegado a acostumbrarse sobremanera en los años recientes a estos conceptos: *Memoria* por la Historia vivida y la obligación colectiva de recordarla para que no caiga en el *Olvido*. Estas nociones están tan vigentes en la cotidianidad española que es casi inevitable que algún ciudadano o ciudadana de este país no relacione estas ideas con la ya bien conocida Ley de Memoria Histórica, oficialmente la *Ley 52/2007, por la que se reconocen y amplían derechos y se establecen medidas en favor de quienes padecieron persecución o violencia durante la guerra civil y la dictadura*. Esta ley pretende dar respuesta a las demandas ejecutadas por los afectados por el Franquismo y recuperar

la memoria de las víctimas de la Guerra Civil Española (1936-1939) y de la posterior época de la Dictadura Franquista (1939-1975). Mientras que en este trabajo no se pretende realizar un análisis y crítica de esta normativa ni ofrecer una detallada descripción de ella, se nos abre la posibilidad de relacionarla estrechamente con el lenguaje utilizado durante ese período histórico. Es bien sabido que el lenguaje ha sido y continúa siendo utilizado en incontables ocasiones como herramienta e instrumento político e ideológico en manos de diversos regímenes, lo que se refleja principalmente en los medios de comunicación. Al hilo de estas reflexiones, queremos ofrecer en el presente artículo una visión general del español utilizado en el Franquismo, más concretamente el español propagandístico difundido por los medios de comunicación de la época.

Palabras clave: *Memoria Histórica, franquismo, medios de comunicación, neolengua, propaganda*

Lavinia SIMILARU
Universidad de Craiova
lavinia_similaru@yahoo.es

The memories of ill-reputed women in Benito Pérez Galdós's novels

During the times when Galdós published his best novels, memory was one of the most recurrent themes, which the Spanish narrator could not ignore. *Maladies de la mémoire* by Théodule Ribot and *Matière et mémoire* by Henri Bergson were two widely read and commented works at the time. Another topic that deeply interested the author of *Tristana* was the condition of women, and María Zambrano embodies the preponderant role that women acquire in Galdós's novels. The Canarian writer created many types of women, of all layers of the society and of very different characters. Among them there are several prostitutes, whom he never judges. The mysteries of the memory of these women are impenetrable. Some of them, despite prostituting themselves, are in love with one man and erase from their mind the memory of any other. In *Fortunata y Jacinta*, Fortunata loves Juan Santa Cruz and, if she could, she would never be unfaithful to him. The same thing happens to Eloísa with José María in *Lo prohibido*, to Isidora Rufete with Joaquín Pez in *La desheredada*, to Dulce with the protagonist of *Ángel Guerra*. They would like nothing more than to be able to share their lives with that one man and forget about everyone else.

Keywords: *Benito Pérez Galdós, Realism, woman, society, memory*

La memoria de las mujeres públicas en las novelas de Benito Pérez Galdós

En los años en que Galdós publica sus mejores novelas, la memoria es uno de los temas más recurrentes, que el narrador español no puede ignorar. *Maladies de la mémoire* de Théodule Ribot y *Matière et mémoire* de Henri Bergson son dos obras muy leídas y comentadas en la época. Otro tema que interesa mucho al autor de *Tristana* es la condición de la mujer, y María Zambrano destaca el papel preponderante que adquiere la mujer en las novelas de Galdós. El escritor canario crea muchos tipos de mujeres, de todas las categorías sociales y de caracteres muy diferentes. Entre ellas hay varias prostitutas, a quienes nunca juzga. Los entresijos de la memoria de estas mujeres son impenetrables. Algunas de ellas, a pesar de prostituirse, están enamoradas de un hombre y apartan de su

memoria el recuerdo de cualquier otro. En *Fortunata y Jacinta*, Fortunata ama a Juan Santa Cruz y, si pudiera, nunca le sería infiel. Lo mismo les ocurre a Eloísa con José María en *Lo prohibido*, a Isidora Rufete con Joaquín Pez en *La desheredada*, a Dulce con el protagonista de *Ángel Guerra*. Nada les gustaría más que poder compartir su vida con aquel hombre único y olvidarse de todos los demás.

Palabras clave: *Benito Pérez Galdós, realismo, mujer, sociedad, memoria*

Silvia-Alexandra ȘTEFAN

Universidad de Bucarest

silvia.stefan@lils.unibuc.ro

Memory and oblivion in Herrera's historical prose

Fernando de Herrera (1534-1597) is nowadays known as a Petrarchan and Mannerist poet of the Spanish Golden Age, mainly due to the work of egregious philologists in the first half of the XXth century. Nevertheless, given the historical context he lived in, during the XVIth century, and the impressive rise of the Spanish Empire, his works in prose were very important and have began to be studied more attentively, especially by scientists working in the second half of the XXth century and the new millennium. Herrera was far from being disconnected from the cultural and political developments of his time, and, unfortunately, big part of his works, which included a history of the world up to the age of the emperor Charles V, were destroyed or disappeared immediately after his death. Even so, there has been preserved part of it, consisting of his first publication, *Relación de la guerra de Chipre y la batalla naval de Lepanto* (1571), and the biography of the English Saint, Tomás Moro (1592), that Herrera wrote and published after twenty years, towards the end of his own life. The current study aims at presenting the way in which Herrera builds up historical writings on the basis of concepts such as memory and oblivion, as it can be analysed in Herrera's works written in prose and that have been preserved until the present.

Keywords: *Spanish Renaissance, Fernando de Herrera, historical prose, memory, oblivion*

Memoria y olvido en la prosa histórica herreriana

Fernando de Herrera (1534-1597) es conocido en la actualidad como poeta petrarquista y manierista del Siglo de Oro español, principalmente a partir de la labor de los filólogos en la primera mitad del siglo XX. Sin embargo, dado el contexto histórico en que le tocó vivir, el de la segunda mitad del siglo XVI y del impresionante auge del imperio español, su labor prosística fue importantísima y empezó a estudiarse con más atención, sobre todo por los científicos de la segunda mitad del siglo XX y del nuevo milenio. Lejos de estar desconectado de los desarrollos políticos y culturales de su tiempo, lamentablemente gran parte de sus escritos, que incluían también una historia general del mundo hasta la edad del emperador Carlos V, se usurparon o desaparecieron en un desgraciado naufragio inmediatamente después de su muerte. Se guardaron, no obstante, su primera publicación, la *Relación de la guerra de Chipre y la batalla naval de Lepanto* (1571), y la biografía del santo inglés, Tomás Moro (1592), que Herrera escribió y publicó veinte años más tarde, hacia finales de su vida. El presente estudio se propone presentar

la manera en que Herrera construye sus escritos históricos a partir de los conceptos de la memoria y del olvido, tal como se desprende de sus obras históricas en prosa conservadas hasta hoy día.

Palabras clave: *Renacimiento español, Fernando de Herrera, prosa histórica, memoria, olvido*

Cristina VARGA

Universidad Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca
Université Catholique de l'Ouest, Angers
cristina.varga@gmail.com

Terminology and Memory. Structuring of Specialized Knowledge

Terminology in both practice and theory can be seen as a form of manifestation of memory in a specialised environment. Based on logical processes, terminology is a discipline dedicated to recognising, inventorying, describing, documenting, storing and organising specialised linguistic information. Terminology provides the basis for communication, transmission of knowledge, and learning in a specialised field of knowledge. It also enables a specific way of speaking, used in a specific context by a specific category of experts, to be stored in the cultural memory. The aim of our paper is to analyse the functioning of terminology as a form of intercultural memory in the context of Covid-19. Furthermore, to observe the development of the Covid-19 lexicon in different cultural spaces. In this context, we would like to present *The Multilingual Glossary of Covid-19*, a glossary containing more than 400 terms, which allows us to observe a very complex conceptual structure. It can also be said that, after the end of the pandemic, our glossary, together with other glossaries produced in other countries on the same subject, will store in its memory the precise aspect of the specialised language of Covid-19 in different Romance languages (Ro, ES, Fr).

Keywords: *Terminology, memory, mind map, intercultural knowledge, specialized communication*

Terminología y memoria. Estructuración del conocimiento especializado

La terminología tanto en la práctica como en la teoría puede ser vista como una forma de manifestación de la memoria en un entorno especializado. Basada en procesos lógicos, se trata de una disciplina que se dedica a reconocer, inventariar, describir, documentar, almacenar y organizar la información lingüística especializada. El resultado casi siempre consiste en la publicación de un glosario de términos que servirá con diferentes fines, especialmente como forma escrita de memorizar datos importantes en un entorno especializado. Asimismo, se puede observar cómo la actividad terminológica sirve para la formación de nuevos especialistas en un campo de conocimiento especializado, para la comunicación entre los expertos en varios idiomas, para permitir a los traductores y a los intérpretes de traducir correctamente los elementos léxicos. Básicamente se trata de un proceso de organización y de descripción de los elementos léxicos que aseguran la base de la comunicación y de la transmisión del conocimiento y del aprendizaje en un campo de conocimiento especializado. Asimismo, la terminología permite almacenar en la

memoria cultural una forma específica de hablar, utilizada en un contexto específico por una categoría específica de expertos. El objetivo de nuestra ponencia es de analizar el funcionamiento la terminología como una forma de memoria intercultural en el contexto de la Covid-19. Asimismo, observar el desarrollo del léxico de la Covid-19 en diferentes espacios culturales y tanto en lo que concierne el léxico general como el léxico específico que refleja realidades locales. En este contexto, queremos presentar el Glosario multilingüe de términos del campo de la Covid-19, un glosario que comporta más de 400 términos y que nos permite observar una estructura conceptual muy compleja. También, se puede afirmar que, después del fin de la pandemia, nuestro glosario, junto con otros glosarios realizados en otros países sobre el mismo tema, almacenará en su memoria el aspecto preciso del lenguaje especializado de la Covid-19 en diferentes lenguas románicas (Ro, ES, Fr).

Palabras clave: *Terminología, memoria, árbol conceptual, conocimiento intercultural, comunicación especializada*

Luminița VLEJA
Universidad de Oeste de Timișoara
luminita.vleja@e-uvt.ro

Forgotten voices from the Philippine narrative in Spanish: *Noli me tangere*

In the field of Philippine literature in Spanish there are almost forgotten authors. This is due to several adverse factors: geographical and cultural isolation, which culminated in the lack of interest of the Spanish governments in fostering cultural and linguistic ties with the former colony. Among the writers who produced their best pages in Spanish, José Rizal stands out, whose contribution to Filipino Hispanism and world culture recalls characteristic events of a post-colonial era. Although it cannot be affirmed that from the point of view of Filipino identity the Spanish language crystallized as a common language in the Philippines, Rizal did propose in his literary works the concept of Hispanicness as a search for that identity from a particular perspective: how the indigenous language has assimilated the Spanish language and how to define the Filipino identity according to the impact of this complex phenomenon. We intend to analyze this problem in the novel *Noli me tangere* (1887), whose title recalls the biblical expression “touch me not”, a prototype of the so-called *Fil-hispanic literature* that addressed facts which no one had dared to face.

Keywords: *postcolonialism, former colony, Fil-hispanic literature, Filipino literature in Spanish, José Rizal*

Voces olvidadas de la narrativa filipina en español: *Noli me tangere*

En el ámbito de la literatura filipina en español existen autores casi olvidados. Esto se debe a varios factores adversos: el aislamiento geográfico y cultural, el componente político, que culminó con el desinterés de los gobiernos españoles por fomentar vínculos culturales y lingüísticos con la ex colonia. Entre los escritores que produjeron sus mejores páginas en castellano destaca José Rizal, cuya aportación al hispanismo filipino y a la cultura mundial hace recordar hechos característicos de una época postcolonial.

Aunque no se puede afirmar que desde el punto de vista de la identidad filipina la lengua española cristalizó como idioma común en Filipinas, Rizal sí que planteó en sus obras literarias el concepto de hispanidad como búsqueda de esa identidad desde una perspectiva particular: cómo la lengua indígena ha asimilado el habla hispana y cómo hay que definir la identidad filipina según el impacto de este fenómeno tan complejo. Nos proponemos analizar esta problemática en la novela *Noli me tangere* (1887), cuyo título rememora la expresión bíblica “no me toques”, prototipo de la así llamada *literatura filhispana* en la que se abordaban hechos que nadie se había atrevido a afrontar.

Palabras clave: *postcolonialismo, ex colonia, literatura filhispana, literatura filipina en español, José Rizal*

Nicolae-Mihai BRÂNZEU
Universitatea de Vest Timișoara
nicu_branzeu@yahoo.com

Analytical Inequities in post-Communist Romanian Musicology – The Case of the Composer Nicolae Brânzeu

This presentation is the edification on some serious documentation problems, and some erroneous nuances of interpretation, which were cultivated ostentatiously in a considerable part of the Romanian musicology researches in the post-communist period. The extension of some unwritten laws after 1989, not at all desirable, determines us to focus our attention on a particular situation. We will reveal the inequitable analysis of the composer and conductor Nicolae Brânzeu (1907-1983), whose indissoluble instant of death, which goes far beyond a quarter of a century, made him remain only a vague memory in the consciousness of the contemporary world. Our objective is to rectify some pieces of information of dubitable probity, which either portray Nicolae Brânzeu as a “show off” in order to denigrate his entire creation - partly awarded by George Enescu, or do not credit his merits – founder of two cultural institutions in Romania – or deride his ordeal of ostracization.

In front of some musicologists who have become a reference under the arch of time, any deviation from them will seem difficult to dismantle, but not impossible... Naturally, the question will arise whether we are entitled to open sensitive topics such as the influence of politics in music and the unveiling of extravagant parades of articles aimed at minimizing and accusing an artist. Although a real culture of secrecy developed in front of the stifled analytical politicizations for a long time, the lack of respect for truth and value can no longer persist in 2021.

Using distinct data, the article reveals the precise dimension of misinformation perpetuated for more than 70 years. At the cost of displaying it, we offer monitoring of what was written, verifying the truth and consolidating it, reporting dissonances and discontinuities when they exist.

Keywords: *Brânzeu, Communism, persecution, ostracism, Union of Composers*

Inechități analitice în muzicologia românească postcomunistă – Cazul compozitorului Nicolae Brânzeu

Prezentarea reprezintă o edificare asupra unor probleme grave de documentare și a unor nuanțe de interpretare eronate, care au fost cultivate cu ostentație, în o parte considerabilă a cercetărilor muzicologiei românești din perioada postcomunistă. Extensia unor cutume, deloc de dorit, după anul 1989, ne determină să ne îndreptăm atenția către o situație particulară. Vom dezvălui inechitabila analiză orânduită asupra compozitorului și dirijorului Nicolae Brânzeu (1907-1983), a cărui indisolubilă clipă a morții, ce depășește cu mult sfertul de veac, a făcut ca acesta să rămână doar o vagă amintire în conștiința lumii contemporane. Obiectivul nostru este de a rectifica unele informații de o probitate îndoielnică, ce fie îl portretizează pe Nicolae Brânzeu ca pe un

„teribilist” cu scopul de a îi denigra întreaga creație – în parte premiată de George Enescu, fie nu îi creditează meritele – fondator a două instituții de cultură din România, fie îi duc în derizoriu supliciu ostracizării. În fața unor muzicologi, deveniți, sub cupola timpului, de referință, orice deviere a acestora va părea greu demontabilă, dar nu imposibilă.. Firesc, se va pune problema dacă suntem îndreptățiți să deschidem subiecte atât de sensibile precum influența politicului în viața muzicală și deconspirarea extravaganțelor defilări de articole ce au avut ca scop minimalizarea și blamarea unui artist. Cu toate că, mult timp, s-a dezvoltat o adevărată cultură a secretului în fața încorsetatelor politizări analitice, în anul 2021, lipsa de respect față de adevăr și valoare nu mai poate să persiste. Articolul demască prin date clare dimensiunea reală a dezinformării perpetuate timp de mai bine de 70 de ani. Sub prețul aprig al demonstrației, oferim o monitorizare a ceea ce s-a scris, verificând adevărul și consolidându-l, raportând disonanțele și hiaturile, atunci când ele există.

Cuvinte-cheie: *Brânzeu, Comunism, persecuții, ostracizare, Uniunea Compozitorilor.*

Alexandru Jon GRAUR
Universitatea din Torino
alexjgraur@gmail.com

Composing for Healing: Music Integrative Neurotherapy

A short presentation of my method of neurotherapy, music based. Compositional techniques, clinical cases and statistics will introduce this multimedia music-based neurotherapy, registered in the United States and presented in the Europe, USA, China, Korea and Hong Kong.

Keywords: *Composing for Healing, music integrative neurotherapy, clinical music therapy, composing for therapy, Alexander Graur*

Compoziție pentru vindecare: Neuroterapie integrativă muzicală

O scurtă prezentare a metodei mele de neuroterapie, bazată pe muzică. Tehnicile compoziționale, cazurile clinice și statisticile vor introduce această neuroterapie bazată pe muzică multimedia, înregistrată în Statele Unite și prezentată în Europa, SUA, China, Coreea și Hong Kong.

Cuvinte-cheie: *compoziție pentru vindecare, neuroterapie integrativă muzicală, terapie muzicală clinică, compunere pentru terapie, Alexander Graur*

Evocation through music in Timisoara – The World Premiere of *Romanian Revolution: 1989*, an opera by Aaron Garber

The initiative of American composer Aaron Garber to evoke through music some pictures inspired by the reality of a remarkable historical event, started in Timișoara on the 30th anniversary of the Romanian Revolution in 1989 and materialized into a world premiere of an opera bearing the same title. The stage performance of *Romanian Revolution: 1989* premiere was provided by students and teachers of the Faculty of Music and Theater at the West University of Timișoara and successfully brought back to the memory of the music-loving public of Timișoara, present in the hall of the Romanian National Opera, the events of those hot days in December 1989.

The work itself is a unique composition; the recreation of the historical event takes place during two symmetrically constructed acts with nine scenes each that complete a "huge puzzle" of frames, just like a film. The feelings and emotions of those historical days were expressed through stage expressiveness, through the youthful yet mature manner of interpretation of the protagonists, from soloists to choir and orchestra, the work proposed by Garber being an opera mainly built on ensemble musical numbers.

Keywords: *opera, world premiere, directing, revolution, interpretation*

Evocare prin muzică la Timișoara – premiera mondială a operei *Revoluția Română: 1989*, de Aaron Garber

Inițiativa compozitorului american Aaron Garber de a rememora prin muzică tablouri inspirate din realitatea unui eveniment istoric marcant, început la Timișoara la împlinirea a 30 de ani de la declanșarea Revoluției Române din 1989, a fost concretizată printr-o premieră mondială a unei opere ce poartă același titlu. Realizarea scenică a premierei operei *Revoluția Română: 1989* a fost asigurată de studenți și cadre didactice ale Facultății de Muzică și Teatru din cadrul Universității de Vest din Timișoara și a reușit cu succes în memoria publicului meloman timișorean, prezent în sala Operei Naționale Române, trăirile, emoțiile și evenimentele acelor zile fierbinți din decembrie 1989.

Opera în sine este o compoziție inedită și unică, evocarea evenimentului istoric realizându-se pe parcursul a două acte construite simetric având fiecare nouă scene care completează „un puzzle uriaș” din cadre, asemeni unei pelicule cinematografice. Trăirile și emoțiile acelor zile pline de încărcătură istorică au fost exprimate prin expresivitatea scenică, prin tinerețea și maturitatea interpretativă a protagoniștilor, de la soliști la cor și orchestră, opusul propus de Garber fiind mai degrabă o operă construită preponderent pe baza numerelor muzicale de ansamblu.

Cuvinte-cheie: *operă, premieră mondială, regie, revoluție, interpretare*

CLARA SCHUMANN – an Overshadowed Personality by the Customs of the Time

Clara Schumann's name for most of us leads us directly or indirectly to Robert Schumann. Her name is obstinately related with that of the wife of the famous composer Robert Schumann. The distinctive personality of this woman is unfairly passed on in spite the fact that she was a prolific composer, a renowned teacher, critic and impresario. Last but not least, she was one of the most brilliant pianists of the 19th century.

Clara grew up at the age of 5 in a single-parent home as the daughter of the famous piano teacher Friedrich Wieck, later the wife of a great composer but mentally unstable. Mother of seven children and muse for another famous musician like Johannes Brahms; however she succeeded performance in a dominant male world to harness their musical talent and achieve recognition of talent in the musical society of the time. In addition to this unanimous recognition, through her overflowing energy and desire to support her family, she managed to earn a substantial income even higher than her husband's.

With all the success and recognition of talent, the composition for Clara Schumann presented a kind of "Achilles' heel" she felt extremely vulnerable in that field, "helped" in this respect by the dominant male world around her. However, in the end Clara Schumann managed to establish herself as the only female composer of international renown of the 19th century.

Keyword: *female, virtuoso-pianist, teacher, composer, musicologist*

CLARA SCHUMANN – o personalitate umbrită de cutumele vremii

Numele Clarei Schumann pentru cei mai mulți dintre noi, ne duce direct sau indirect cu gândul la Robert Schumann. Numele ei este involuntar asociat cu acela de soție a celebrului compozitor Robert Schumann. Pe nedrept este trecută în subsidiar personalitatea distinctă a acestei femei, faptul că ea a fost o compozitoare prolifică, o profesoară de renume, critic și impresar. Nu în ultimul rând a fost și una dintre cele mai strălucite pianiste ale secolului al XIX-lea.

Clara, crescută de la vârsta de 5 ani într-o casă monoparentală, fiică a celebrului profesor de pian Friedrich Wieck, mai apoi soție a unui mare compozitor, dar instabil mental. Mamă a șapte copii și muză pentru un alt mare talent muzical precum Johannes Brahms, Clara a reușit totuși performanța într-o lume dominant masculină să își fructifice talentul muzical și să obțină recunoașterea talentului în societatea muzicală a vremii. Prin energia ei debordantă și dorința de a-și susține familia, printr-o muncă asiduă dublata de talent, a reușit, pe lângă acea recunoaștere unanimă, să câștige venituri substanțiale. Astfel, din concerte, obține venituri chiar mai mari decât cele ale soțului ei.

Cu tot succesul și recunoașterea talentului, compoziția pentru Clara Schumann a prezentat un aspect al vieții în care s-a simțit extrem de vulnerabilă, un fel de „călcâiul lui Ahile”, fiind „ajutată” în acest sens de lumea dominant masculină de care era înconjurată. Totuși, în cele din urmă Clara Schumann a reușit să se impună ca singura femeie compozitor de renume internațional al sec. al XIX-lea.

Cuvinte cheie: *femeie, pianistă, compozitoare, profesoară, critic muzical*

Silvia-Sorina MUNTEANU
Universitatea de Vest din Timișoara
sorinams@gmail.com

Kindertotenlieder and Ruckert-Lieder by Gustav Mahler

On the 110th anniversary of his death, the *Kindertotenlieder* and *Ruckert-Lieder* lied cycles by Gustav Mahler introduce us to the elegiac and sentimental atmosphere of his creation.

Their drama and sophistication are challenging vocal writing for both singer and accompanist whether he is an orchestra conductor or pianist.

The story of the poet whose poems Gustav Mahler sang in *Kindertotenlieder* and how they were written, the impact of the two's lives on the genesis of these songs seem incredible by their sad symmetry, but in *Rückert-Lieder* the light of love and beauty bring a different ambiance to Mahler's creation and the musical dream begins to be interwoven with diaphanous and transparent sounds.

Keywords: *songs, voice, drama, elegy, accompaniment*

Kindertotenlieder și Ruckert-Lieder de Gustav Mahler

La împlinirea a 110 ani de la moartea sa, ciclurile de lieduri *Kindertotenlieder* și *Ruckert-Lieder* de Gustav Mahler ne introduc în atmosfera atât de elegiacă și de sentimentală a creației sale.

Dramatismul lor și rafinamentul scriiturii vocale sunt o provocare de înaltă ținută atât pentru cântăreț cât și pentru acompaniator fie el pianist, sau dirijor la pupitrul unei orchestre.

Povestea poetului al căror poeme le-a cântat Gustav Mahler în *Kindertotenlieder* și cum au fost ele scrise, impactul vieții celor doi asupra genezei acestor cântece par incredibile prin trista lor simetrie, însă în *Rückert-Lieder* lumina, iubirea și frumusețea aduc creației mahleriene o altă ambianță și visul muzical începe să fie întrețesut de fraze diafane și transparente.

Cuvinte-cheie: *cântece, voce, dramatism, elegie, acompaniament*

Simona NEGRU
Universitatea de Vest din Timișoara
simona.negru@e-uvt.ro

Portraits of Great Singers from Banat (I)

"The singer is a torchbearer. As long as the torch lights up, the world follows him. When he dies, he is left alone. I would like your torch to light up as long as possible, dear colleague, I wish it with all my heart, Leo Slezak". These words were written by the famous Austrian tenor of Czech origin, to Traian Grosavescu, in Vienna, on February 20, 1924, when no one would have suspected that after only three years, the great Romanian tenor would leave us, in tragic face, in full professional ascent. On November 21, 2020, we commemorated 125 years since the birth of Traian Grosavescu and on December 20,

2020, it was 100 years since his debut as Pinkerton in *Madama Butterfly* by Giacomo Puccini, with soprano Elena Roman, in the female title role and mezzo-soprano Lya Pop, in the role of Suzuki. Our duty is to keep alive the torch of great Romanian singers, from the Banat area and not only, in an effort to restore the universal cultural memory, of some personalities of world-famous singers, who influenced the destiny of the singing art here and everywhere.

Keywords: *Traian Grozavescu, opera singers from Banat, Aca de Barbu, Corneliu Murgu, National Romanian Opera of Timișoara*

Portrete de mari cântăreți bănățeni (I)

„Cântărețul este un purtător de torță. Atât timp cât torța luminează, lumea îl urmează. Când se stinge, rămâne singur. Aș dori ca torța dumitale să lumineze cât mai mult timp, dragă colega, și-o dorește, din toată inima, Leo Slezak”. Aceste cuvinte i le-a scris renumitul tenor austriac de origine cehă lui Traian Grozavescu, la Viena, în data de 20.02.1924, atunci când nimeni nu ar fi bănuțit că, după numai trei ani, marele tenor român avea să plece dintre noi, în chip tragic, în plină ascensiune profesională. Pe 21 noiembrie 2020, am comemorat 125 de ani de la nașterea lui Traian Grosavescu, iar pe 20 decembrie 2020, s-au împlinit 100 de ani de la debutul său în rolul lui Pinkerton din opera *Madama Butterfly* de Giacomo Puccini, alături de soprana Elena Roman, în rolul titular feminin și mezzosoprana Lya Pop, în rolul Suzuki. Datoria noastră de conștiință este de a păstra nestinsă torța marilor cântăreți români, din zona Banat și nu numai, într-un efort de restituire a memoriei culturale universale, a unor personalități de muzicieni cântăreți de renume mondial, care au influențat destinul artei cântului de aici și de aiurea.

Cuvinte-cheie: *Traian Grozavescu, cântăreți bănățeni de operă, Aca de Barbu, Corneliu Murgu, Opera Națională Română Timișoara*

Mihaela-Silvia ROȘCA

Universitatea de Vest din Timișoara
mihaelasilviarosca@gmail.com

Opera in Pandemics and post-Pandemics

The year 2020 opened a real Pandora's Box by triggering a serious global health crisis that has profoundly affected the activity of lyrical institutions everywhere. Some managers were forced to close the doors of the theatres, others decided to continue their spectacular activity in emergency condition, scheduling small size musical events in a live formula with a room occupancy of no more than 30 percent or presenting their own productions online. The artists, no longer facing such a spectacular experience of alienation, were affected, going through many of them moments of despair and even despair. On the other hand, from a less frustrating perspective. The artists had to find innovative solutions to ensure the perpetuation of the lyrical genre. Thus, unique stage offers were born to arouse the interest of music lovers and also ensure their survival and the next generation of professional artists.

Keywords: *opera, artists, crisis, institutions, damage*

Opera în pandemie și post-pandemie

Anul 2020 a deschis o veritabilă Cutie a Pandorei prin declanșarea la nivel planetar a unei grave crize sanitare ce a afectat profund activitatea instituțiilor lirice de pretutindeni. Unii manageri au fost nevoiți să închidă porțile operelor, alții au decis să continue activitatea spectaculară a acestora în regim de avarie, programând evenimente muzicale de dimensiuni restrânse în formulă live, cu o capacitate de ocupare a sălii de cei mult 30 la sută, sau prezentând producțiile proprii online. Artiștii, nemaiconfruntându-se cu o asemenea experiență de alienare spectaculară, au fost afectați, traversând mulți dintre ei momente de deznădejde și de disperare, chiar. Pe de altă parte, dintr-o perspectivă mai puțin frustrantă, artiștii au fost nevoiți să găsească soluții novatoare care să asigure perpetuarea genului liric. Astfel, au luat naștere oferte scenice inedite, menite a suscita interesul melomanilor și a asigura, în egală măsură, supraviețuirea lor profesională și a viitoarei generații de artiști profesioniști.

Cuvinte-cheie: *operă, artiști, criză, instituții, avarie*

Amalia-Diana BARBĂ

Școala Doctorală „Istorie. Civilizație. Cultură” UBB/
Universitatea de Medicină "Iuliu Hațieganu", Cluj-Napoca
amalia_barba_diana@yahoo.com

The Cruciform Symbol in the Funerary Paradigm. Case Study: Șeitin Cemetery, Arad County*

The presentation addresses an extremely generous subject (given the permanence of the cruciform symbol), but contextualized for the cemetery area as a topos always subject to memory / forgetfulness oscillation. We chose for analysis the tombstones of the Șeitin cemetery, reflecting the Orthodox and (neo) Protestant community in the locality. Beyond the obvious confrontation between perishability (painted wood or not) and perenniality (stone, rarely metal), a “radiography” of the typologies of crosses / tombstones from the mentioned perimeter is proposed. The preference for the trilobate cross, for the Latin cross and for the Greek cross (having equal arms) or for other standards of funerary insignia (gravestone, pillar) alternates with the choice of individual, double (life partners) or family cruciform insignia (several deceased from the same family). Among the complex functions of the cross (tropaic, apotropaic, soteriological, ontological, funerary, commemorative, aesthetic, anthropological and "historical document"), I am interested in developing the last three roles, namely: standardizations in the prewar/interwar/postwar period, respectively the opulence of current funeral arrangements; local preference for certain funerary models; the typicality of some inscriptions; demarcation of cemetery areas according to the deceased; the role of photography in the context of remembering; the use of the tombstone for revealing the relations between the relatives.

Keywords: *Șeitin, cemetery, funeral art, cross, lettering, kitsch, heritage*

*This work was possible with the financial support of the Operational Programme Human Capital 2014-2020, under the project number POCU 123795 with the title „Researcher, future entrepreneur – New Generation”.

Simbolul cruciform în paradigma funerară. Studiu de caz: Cimitirul din Șeitin, județul Arad*

Prezentarea abordează un subiect extrem de generos (dată fiind permanența simbolului cruciform), dar contextualizat pentru zona cimiterială ca topos mereu supus oscilației memorie/uitare. Am ales pentru analiză pietrele funerare ale cimitirului din Șeitin, reflectând comunitatea ortodoxă și (neo)protestantă din localitate. Dincolo de confruntarea evidentă între perisabilitate (lemn vopsit sau nu) și perenitate (piatră, rar metal), se propune o „radiografie” a tipologiilor de cruci/pietre funerare din perimetrul menționat. Preferința pentru crucea trilobată, pentru crucea latină și pentru crucea greacă (având brațe egale) sau pentru alte standarde de însemne funerare (lespede, stâlp) alternează cu alegerea însemnelor cruciforme individuale, duble (parteneri de

viață) sau familiale (mai mulți decedați din aceeași familie). Dintre funcțiile complexe ale crucii (tropice, apotropaice, soteriologice, ontologice, funerare, comemorative, estetice, antropologice și de „document istoric”), mă interesează să dezvolt ultimele trei roluri, mai exact: standardizările din perioada antebelică/ interbelică/ postbelică, respectiv opulența adaptărilor funerare actuale; preferința la nivel local pentru anumite modele funerare; tipicitatea unor inscripții; demarcarea unor zone cimiteriale în funcție de decedați; rolul fotografiei în contextul rememorării; utilizarea pietrei funerare pentru dezvăluirea unor relații de rudenie.

Cuvinte-cheie: *Șeitin, cimitir, artă funerară, cruce, letrizare, kitsch, patrimoniu*

*Această lucrare a fost posibilă cu sprijinul financiar al Programului Operațional Capital Uman 2014-2020, în cadrul proiectului POCU 123793 cu titlul “Cercetător, viitor antreprenor – Noua Generație”.

Veronica BĂLAN

Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău
grecu.veronica@gmail.com

Words and Tastes in the Romanian Translation of a French Cookbook in the 19th century

For us, modern readers, accustomed from the 19th century to the precise style of culinary recipes detailing quantities and methods of cooking, old cookbooks may sometimes seem imprecise. The ingredients, as well as the temperature or the duration of cooking are vaguely mentioned, as if the cook, in the process of recounting his recipe, purposely omitted certain details of execution, in order to better stir the imagination and the taste of those who would be tempted to try his dishes. In reality, the ancient culinary lexicon is highly codified and expresses, in a simple but direct manner, particular preparations, techniques or chronologies known to professionals of those times. Words and tastes are certainly connected through tongue, but they are also the expression of an era and evolve over time. In order to emphasise the evolution of words and culinary tastes, but also the civilizing aim of cookbooks in 19th century Moldavia, we analyse the Romanian translation of a French cookbook – *Rețete cercate în număr de 500 din bucătăria cea mare a lui Robert întâiul bucătar al curții Franței, potrivit pentru toate stările*. Allegedly worried by the reception that his contemporaries could reserve for this collection of cooking recipes, offering a new know-how and know how to say, Manolachi Draghici nevertheless dares to hope that “the tongues which will criticize him before the meal, will later praise the taste of dishes”.

Keywords: *recipe, old, translation, words, tastes*

Des mots et des goûts dans la traduction en langue roumaine d'un livre de cuisine français au XIXe siècle

Pour les lecteurs modernes que nous sommes, habitués dès le XIXe siècle au style précis des recettes détaillant quantités et modes de cuisson, les livres anciens de cuisine s'avèrent être parfois imprécis. Les ingrédients, de même que la température ou la durée de la cuisson y sont vaguement évoqués, comme si le cuisinier, en train de raconter sa

recette, faisait exprès d'omettre certains détails d'exécution, afin de mieux attiser l'imagination et le goût de celui qui serait tenté de mettre ses plats à l'essai. En réalité, le lexique culinaire ancien est fort codifié et exprime, d'une manière simple et directe, des préparations particulières, des techniques ou des chronologies connues par les professionnels de l'époque. Les mots et les goûts font, certes, un détour par la langue, mais ils sont avant tout l'expression d'une époque et ils évoluent dans le temps. Afin de rendre compte de cette évolution des paroles et des goûts culinaires, mais aussi de la visée civilisatrice des livres de cuisine en Moldavie au XIXe siècle, nous prendront appui sur la traduction en langue roumaine d'un livre de cuisine français – *Rețete cercate în număr de 500 din bucătăria cea mare a lui Robert întâiul bucătar al curții Franței, potrivit pentru toate stările*. Apparemment inquiet par l'accueil que ses contemporains pourraient réserver à ce recueil de recettes de cuisine, proposant un savoir-faire et un savoir-dire nouveaux, Manolachi Draghici ose cependant espérer que « les langues qui le critiqueront avant le repas, loueront plus tard le goût des mets ».

Mots-clés: *recette, ancien, traduction, mots, goûts*

Mirela BONCEA*, **Călin TIMOC****

*Universitatea de Vest din Timișoara
bonceamirela@yahoo.it

**Muzeul Național al Banatului
calintimoc@gmail.com

Giovanni Morando Visconti, the Italian Architect whose Memory Remains Alive in the City of Alba Iulia

The Habsburg conquests in South-Eastern Europe brought major changes in the lifestyle of the Balkan peoples but also new influences in the local military and civilian architecture.

The House of Austria benefited from all the support of Western Christianity (except France) through the Holy League, including the Pope of Rome who encouraged Italian cities that were in a permanent rivalry to stop the internal wars and send all their economic and military support to stop Ottoman attacks aimed to conquer Vienna. In this context of the enlistment in the Habsburg army of mercenaries - *ex tot orbe romano*- from all over the world of the Holy Roman Empire, a whole series of nobles without wealth, but with good technical and humanistic knowledge, from Northern Italy sought to rebuild their wealth and honor fighting like officers in the Austro-Turkish "Great War" (1683-1699). Morando Visconti made a career in the imperial army as a military engineer and architect leaving his mark on the Transylvanian cities. He was an exceptional figure who became close adviser to Fieldmarshall Prince Eugene of Savoy and the architect who enjoyed the highest trust before the Habsburg Emperor and the Aulic Council. The memory of Visconti and his valuable activity is best preserved in Alba Iulia, the fortress build in 18th century in Vauban style, which he designed and where he died from plague, during its construction. Visconti's legacy has made Alba Iulia one of the most attractive cities in terms of tourism today, and his topographic plans, made in the late seventeenth century are an extraordinary source of historical and archaeological information about the Transylvanian urban settlements of the late Middle Ages.

Keywords: *Habsburg army, Transylvania, Visconti, Italian architect, plague*

Giovanni Morando Visconti, l'architetto italiano la cui memoria resta viva nella città di Alba Iulia

Le conquiste dell'Impero Asburgico nel Sud-Est dell'Europa hanno portato importanti cambiamenti nelle vite dei popoli balcanici, nonché nell'architettura militare e civile locale.

La Casa d'Austria ha beneficiato attraverso la Lega Santa di tutto il sostegno del cristianesimo occidentale (eccetto la Francia). E' stato proprio il Papa di Roma che ha incoraggiato le città italiane che erano in una rivalità permanente a fermare le guerre interne e inviare tutto il loro sostegno economico e militare per fermare i vasti attacchi ottomani volti a conquistare Vienna. In questo contesto di arruolamento nell'esercito asburgico di mercenari - ex romani ciechi - provenienti da tutto il mondo del Sacro Impero Romano tutta una serie di nobili impoveriti, ma con una buona formazione tecnica e umanistica, cercarono dal Nord Italia di ricostruire ricchezze e combattimenti d'onore nella "Grande Guerra" austro-turca (1683-1699). Tra coloro che hanno fatto carriera nell'esercito imperiale come ingegnere militare e architetto lasciando il segno nelle città della Transilvania c'è Morando Visconti, figura d'eccezione che si avvicinò al generale Eugenio di Savoia e l'architetto che godeva della massima fiducia. Prima dell'imperatore e il consiglio aulico. La memoria di Visconti e della sua preziosa attività è meglio conservata ad Alba Iulia, la fortezza di Vauban da lui progettata e dove morì di peste durante la sua costruzione. L'eredità di Visconti ha fatto di Alba Iulia una delle città più attraenti dal punto di vista turistico oggi, e i suoi piani topografici, realizzati alla fine del XVII secolo, sono una straordinaria fonte di informazioni storiche e archeologiche sugli insediamenti urbani del tardo Medioevo. Transilvania.

Parole-chiave: *esercito asburgico, Transilvania, architetto italiano, peste*

Alexandru CHISELEV

Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea
chiselevalexandru@yahoo.com

Contemporary Identity-culinary Discourses in the Dontext of Northern Dobrudjan Multiculturalism

In the contemporary period, the “specific” alimentation represents a key concept in the construction and definition of the identity of the populations that compose the Northern Dobrudjan mosaic. On the one hand, food (and the discourse on it) emphasizes certain interrelationships with the natural environment, history and mentality of certain periods, all of them being inserted in the way of cooking, preservation, eating and distribution of the gastronomic dishes. Also, food has symbolic, cultural and emotional meanings, being customized at the community level through habits and consumption contexts, indications, preferences, prohibitions and food taboos etc. On the other hand, in the context of multiculturalism and the phenomena of interference and cultural borrowing, there are more and more discourses on the belonging and ethnic origin of some culinary

products entered in the Dobrudjan gastronomic culture, the specificity derived from the particular way of preparation, recipe (secret ingredients or less used by Others), time and type of consumption. At the same time, contemporary (sometimes contradictory) discourses are constructed according to certain conceptual relations such as tradition–innovation, norm–anti–norm, individuality–collectivity, possibility–obligation, public–private, etc. In these coordinates, we will discuss, among others, about the much-disputed stuffed pike, Lipovan fish soup, Ukrainian carp steak, Italian crostoli with ash, foods forbidden by ritual prescriptions, but consumed after a negotiation process, but also about Korban and Aşure, marked by a permanent reference to the mythological and legendary thesaurus.

Keywords: *alimentation; identity; identity marker; tradition; innovation*

Discursuri identitaro-alimentare contemporane în contextul multiculturalității nord-dobrogene

În perioada contemporană, alimentația „specifică” reprezintă un concept-cheie în construirea și definirea identității populațiilor ce alcătuiesc mozaicul nord-dobrogean. Pe de o parte, mâncarea (și discursul despre aceasta) subliniază anumite interrelaționări cu mediul natural, istoria și mentalitatea din anumite perioade, toate acestea inserându-se în modul de a găti, conserva, mânca și distribui preparatele gastronomice. De asemenea, hrana are înțelesuri simbolice, culturale și emoționale, fiind particularizată la nivelul comunităților prin obiceiuri și contexte de consum, indicații, preferințe, interdicții și tabuuri alimentare etc. Pe de altă parte, în contextul multiculturalității și a fenomenelor de interferență și împrumut cultural, apar tot mai des discursuri privind apartenența și originea etnică a unor produse culinare intrate în cultura gastronomică dobrogeană, specificitatea derivată din modul aparte de preparare, rețetar (ingrediente secrete sau mai puțin folosite de Ceilalți), timpul și tipul consumului. În același timp, discursurile contemporane (uneori contradictorii) se construiesc în funcție de anumite relații conceptuale de tipul tradiție–inovație, normă–anti–normă, individualitate–colectivitate, posibilitate–obligativitate, public–privat etc. În aceste coordonate, vom discuta, printre altele, despre multdisputata știucă umplută, ciorba de pește lipovenească, crapul la proșap ucrainean, crostoli italiene cu cenușă, alimentele interzise de prescripțiile rituale, totuși consumate în urma unui proces de negociere, dar și despre Korban și Aşure, marcate de o permanentă raportare la tezaurul mitologic și legendar.

Cuvinte-cheie: *alimentație, identitate, emblemă identitară, tradiție, inovație*

Florina CIURE

Muzeul Țării Crișurilor, Oradea
florinaciure@gmail.com

The Conquest of Timișoara by the Habsburgs in Italian Sources (1716)

The presentation analyzes the information about the conquest of Timișoara contained in “Il Corriere ordinario”, the oldest newspaper published in Italian on the Habsburg territory between 1671-1721, first by the Flemish printer Johann Baptist Hacque, and after his death in 1678, due to his brother-in-law, Johann van Ghelen, originally from

Antwerp, who often signed his editions as an “Italian printer”. These reports, published in Italian in Vienna by Johann van Ghelen, twice a week, on Wednesdays and Saturdays, and included in volume 33 of “Avvisi italiani, ordinarii e straordinarii”, present in detail the actions taken by the imperial armies against the Ottomans in Timisoara, during 1716. The numerous and exact information transmitted to the public comes, for the most part, from the correspondence sent by Prince Eugene of Savoy from the field of imperial military operations, and therefore coincides with other ancient sources describing the siege. By publishing these documents, the Habsburgs intended to popularize the successes of the imperial armies, that after the failed siege of Vienna (1683), claimed the territories of the former Kingdom of Hungary held by the Ottomans. These documents provide new evidence of a tumultuous period in the history of Timisoara. They attest, however, the level of knowledge of the realities of this part of Europe in the Habsburg Empire.

Keywords: *“Il Corriere ordinario”, 1716, Timisoara, Habsburgs, Ottomans*

La conquista asburgica di Timișoara in alcune fonti italiane (1716)

La relazione analizza le informazioni sulla conquista di Timișoara contenute nella più antica gazzetta pubblicata in italiano sul territorio asburgico, “Il Corriere ordinario”, apparsa tra il 1671-1721, prima per cura del tipografo fiammingo Johann Baptist Hacque, e dopo la sua morte nel 1678 grazie al suo cognato, Johann van Ghelen, originario di Anversa, che spesso firmava le sue edizioni come “tipografo italiano”. Questi rapporti, pubblicati in italiano a Vienna da Johann van Ghelen, due volte alla settimana, il mercoledì e il sabato, e inseriti nel trentatreesimo di “Avvisi italiani, ordinarii e straordinarii”, presentano in dettaglio le azioni intraprese dagli eserciti imperiali contro gli Ottomani a Timisoara nel 1716. Le numerose e precise informazioni trasmesse al pubblico provengono, per la maggior parte, dalla corrispondenza inviata dal principe Eugenio di Savoia dal campo delle operazioni militari, e quindi coincidono con altre fonti coeve che descrivono l’assedio. I documenti analizzati, che si aggiungono al cospicuo materiale propagandistico degli Asburgo che volevano far conoscere le conquiste dei territori dell’ex Regno d’Ungheria che si trovavano sotto il controllo della Porta, offrono nuove testimonianze su un periodo tumultuoso nella storia di Timișoara, rispecchiando anche il grado di conoscenza delle realtà di questa parte d’Europa nell’Impero Asburgico.

Parole-chiave: *“Il Corriere ordinario”, 1716, Timișoara, Absburgi, otomani*

Claudia COSTIN

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava
claudiacostin@litere.usv.ro

Culinary References in Folk Tales from Bucovina. Valorization of a Cultural System

Representing a cultural and social system, the foods from the Romanian folk tales show the dimension of the identity of the traditional world. This paper highlights symbolic aspects and valences of the culinary dimension from folk tales collected from the Bucovina space by Simion Florea Marian, I. G. Sbiera and Petru Rezuș. Sometimes influencing the hero's trajectory, revealing his social status, his character profile or that

of adjuvants / opponents and, sometimes, even that of the narrator- "witness" to the eventuality, the dishes / culinary elements become in the narrative space an identity landmark, a "Vehicle of essential values" (Izard Bonte) of Romanians and / or ethnic communities in Bucovina. Equally important for the valorization of a cultural system is the presentation of the meal at the end of the fairy tale. Its pantagruelic dimension is eloquent in order to know and understand the real and imagined coordinates of the human universe to which the anonymous creator belonged. We consider a significant aspect that of the mythical-symbolic and sacramental valences that food has in the sequences / stages of the hero's initiation, in this world and / or in the other world. Obtained in a natural or magical way (with the help of magical objects invested with beneficial valence), the dishes from the folk tales from Bucovina highlight habits and behaviors specific to this mythofolkloric area.

Keywords: *folk tale, cultural system, reprezentation, identity, food*

Referințe culinare în basme populare din Bucovina. Valorizarea unui sistem cultural

Reprezentări ale unui sistem socio-cultural, bucatele/ referințele culinare din basmele populare românești relevă dimensiunea ontologică identitară a lumii tradiționale. Lucrarea de față reliefează aspecte și valențe simbolice ale dimensiunii culinare din basme populare culese din spațiul bucovinean de Simion Florea Marian, I. G. Sbiera și Petru Rezuș. Influențând uneori traiectul eroului, relevând statutul social al acestuia, profilul său caracterologic sau pe cel al adjuvanților/ opozanților și, câteodată, chiar pe cel al naratorului-„martor” la evenimential, bucatele/elementele culinare devin în spațiul narațiunii un reper identitar, un „vehicul al valorilor esențiale” (Izard Bonte) ale românilor și/sau ale comunităților etnice din Bucovina, o reflectare a mentalului colectiv traditional. Deloc lipsită de importanță pentru valorizarea unui sistem cultural este prezentarea mesei din finalul basmului, dimensiunea pantagruelică a acesteia fiind elocventă pentru a cunoaște și a înțelege coordonatele reale și cele imaginate ale universului uman căruia îi aparținea creatorul anonim. Un aspect semnificativ îl considerăm și cel al valențelor mitico-simbolice și sacramentale pe care hrana le are în secvențele/etapele inițierii eroului, în lumea aceasta și/sau în lumea cealaltă. Obținute pe cale naturală sau magică (cu ajutorul unor obiecte magice investite cu valență benefică), bucatele din basmele populare din Bucovina evidențiază obiceiuri și comportamente specifice acestui areal mitofolcloric.

Cuvinte-cheie: *basma populară, sistem cultural, reprezentare, identitate, alimentație*

Luminița DRUGĂ*, Nadia MORĂRAȘU*

*Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău
druga.luminita@ub.ro

Sociolinguistic Dimensions of the Culinary Discourse in Romanian Books for Housewives

Perceived as a phenomenon of mass culture, permanently interdependent with history, food is an object of investigation for various fields: social semiotics, cultural and linguistic

semiotics, as well as sociolinguistics. Considered to be the "humble literature" of civilisations, books on and about food, including books for housewives, remain a source of unusual histories, of the history of mentalities and of the structure of domestic ideology. Culinary discourse provides temporal indicators of manners, hierarchy, and social relationships. Due to the Romanian paradox (Alexandrescu: 1998), the culinary field developed very differently from other European countries, not only in terms of appearance, but also with regard to the target audience. Thus, while in France, the first cookbook dates back to the 14th century, in the Romanian space, cookbooks were published as late as the 19th century. Being intended, almost exclusively, for domestic cuisine, not for professionals, the first Romanian cookbooks combined gastronomic elements with advice on household management. The work undertaken by M. Kogălniceanu and Negruzzi in publishing in the 1846 volume *200 rețete cercate de bucate, prăjituri și alte trebi gospodărești* [200 tried recipes for dishes, cakes and other household chores] shows the genuine concern of the "representatives of a cultural and social elite" (Marinescu: 2014), as indicated by the inscription on the cover page: "Printed at the expense and care of a society of lovers of the advancement and brilliance of the Romanian nation." The present research brings to attention a book printed in 1899 in Bucharest, discovered during a field research within the FOODie project, in Bîrgăoani village, Neamț county. The title, *Higiena, administrația casnică coprinde horticultura și avicultura precum și bucătăria practică și modernă lucrate conform necesității simțite în menaj* [Hygiene, home administration covering horticulture and poultry farming as well as practical and modern cuisine made according to the needs felt in the household], reflects the concern with taste education, combining practical and modern components. Following the model of the time, the book whose author is Anna Căpitan Constantinescu, contains a preface in which the prescriptive-didactic component and the need to adapt to the unfavorable socio-economic context are explained. Beyond the intrinsic, documentary value of the text, the copy found is of interest from the perspective of its intertextuality, which gives it qualities of palimpsest, as a result of a male owner's passion for cooking. By combining the sociolinguistic perspective with the cultural one, we aim to identify the specifics of the culinary discourse as inferred from the design of the text in the context of the era in which it was popularised.

Keywords: *culinary, speech, gastronomic, housewives, intertext*

Valențe sociolingvistice ale discursului culinar din cărțile românești pentru gospodine

Percepută ca un fenomen al culturii de masă, aflat permanent în interdependență cu istoria, alimentația umană este un obiect de investigație pentru domenii diverse: semiotică socială, culturală, semiotică lingvistică, sociolingvistică. Considerate „literatura umilă” a civilizațiilor, cărțile de și despre bucate, cărțile pentru gospodine sunt o încă o sursă de istorii insolite, de istorie a mentalităților și de structură a ideologiei domestice. Discursul culinar oferă indicii temporale despre conduită, ierarhie și relații de tip social. Paradoxul românesc (Alexandrescu: 1998) a făcut ca și domeniul culinar să aibă o dezvoltare mult diferită față de a altor țări europene nu numai în privința momentului apariției, ci, mai ales, în ceea ce privește publicul-țintă. Dacă în Franța, prima carte de bucate datează din secolul al XIV-lea, în spațiul românesc, cărțile de bucate apărute din secolul al XIX-lea sunt destinate, aproape exclusiv, bucătăriei domestice, nu profesioniștilor și combină componenta gastronomică cu cea a menajului. Munca începută de către M. Kogălniceanu și Negruzzi, prin publicarea în 1846 (în volum) a *200*

rețete cercate de bucate, prăjituri și alte trebi gospodărești va lua amploare și reprezintă rodul grijii „reprezentanților unei elite culturale și sociale” (Marinescu: 2014) după cum indică inscripția de pe pagina de gardă: „Tipărită cu cheltuiala și îngrijirea unei societăți de iubitori de înaintarea și strălucirea neamului românesc”. Cercetarea de față aduce în atenție o carte tipărită în anul 1899 la „București”, descoperită în timpul unei cercetări de teren în cadrul proiectului FOODie, în localitatea Bîrgăoani, județul Neamț. Titlul, *Higiena, administrația casnică cuprindend orticultura și avicultura precum și bucătăria practică și modernă lucrate conform necesității simțite în menaj*, reflectă preocupările unei epoci în ceea ce privește educarea gustului, prin îmbinarea componentei practice cu cea modernă. După modelul vremii, cartea a cărei autoare este Anna Căpitan Constantinescu, conține o prefață în care este explicitată componenta prescriptiv-didactică și nevoia adaptării la contextul socio-economic nefavorabil. Dincolo de valoarea intrinsecă, documentară, a textului, exemplarul găsit prezintă interes din perspectiva intertextualității care îi conferă calități de palimpsest. În plus, felul în care se prezintă astăzi este rodul pasiunii pentru bucătărie a unui bărbat. Prin combinarea perspectivei sociolingvistice cu cea culturală, ne propunem să identificăm specificul discursului culinar așa cum transpare din proiectarea textului în contextul epocii în care a fost popularizat.

Cuvinte-cheie: *culinar, discurs, gastronomic, gospodine, intertext*

Marian-Alin DUDOI
Școala Gimnazială Segarcea
marianalindudo@yahoo.com

The anniversaries of Romanian National Holydays at BBC and Radio Free Europe in the Early Cold War

The conference contribution deals with the anniversary of the Union of Wallachia and Moldavia on January 24th, 1859 at Radio Free Europe, the anniversary of the Union of Bukovina with the old Kingdom of Romania on November 28th, 1918 at BBC and the anniversary of the Union of Transylvania with the old Kingdom of Romania on December 1st, 1918 at BBC. In the aftermath of World War II the Soviet Union occupied Eastern Europe and put in place communist regimes, Romania included. New national holidays were imposed in Eastern Europe and the old ones fell into oblivion. The Soviet Union annexed Bessarabia and half of Bukovina and the Soviets did not accept under any circumstances the positive remembrance the Unions of these provinces with the old Kingdom of Romania. The only chance for the Romanian people to remember on a larger scale those national holidays involved the broadcasts of BBC, Radio Free Europe, and Voice of America, although the listeners could be prosecuted as enemies of the Communist Romania. Depending on their profession, the readers appealed to symbols, such as the ideas of nation, Christianity, monarchy, politicians who became prominent due to their poetry, dramas or historical works or full-time politicians who died later in Communist prisons, such as Iuliu Maniu. Nonetheless, the readers praised the Western powers for helping the unification of all Romanians in one state and therefore strengthened the listeners confidence in the Western powers as the sole force capable to restore their freedom, unity and dignity. Those broadcasts provided the hope for

Romanians that one day their country would be free and with intact borders; in this respect, the radio broadcasts acted efficiently as a collective memory despising the Soviet Union's denial of past on the Romanian territory.

Keywords: *censorship, communism, human rights, Iuliu Maniu, media, Octavian Nandriș*

Aniversările naționale românești românești la BBC și Radio Europa Liberă la începutul războiului rece

Comunicarea se referă la aniversarea Unirii Țării Românești și Moldovei din 24 ianuarie 1859 la Radio Europa Liberă, aniversarea Unirii Bucovinei cu vechiul Regat al României din 28 noiembrie 1918 la BBC și aniversarea Unirii Transilvaniei cu vechiul Regat al României din 1 Decembrie 1918 la BBC. La sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial, Uniunea Sovietică a ocupat Europa de est și a instalat în această zonă regimuri comuniste, inclusiv în România. Noi sărbători naționale au fost impuse în Europa de est și cele vechi au căzut pradă uitării. Uniunea Sovietică a anexat Basarabia și nordul Bucovinei, astfel că sovieticii nu au acceptat sub nicio formă amintirea Unirii acestor provincii cu vechiul Regat al României. Singura posibilitate de aducere amintire la nivelul întregii țări a acestor sărbători naționale se referea la transmisiunile BBC, Radio Europa Liberă și Vocea Americii, deși ascultătorii puteau fi judecați ca dușmani ai României comuniste. În funcție de profesia lor, realizatorii emisiunilor radiofonice au apelat la simboluri, cum ar fi ideea de națiune, creștinism, monarhie, politicieni deveniți cunoscuți ca urmare a activității poetice, operelor dramatice sau istorice sau politicieni propriu-ziși, care s-au stins din viață ulterior în temnițele comuniste, cum a fost cazul lui Iuliu Maniu. Totodată, acești realizatori au lăudat marile state occidentale pentru ajutorul oferit în trecut în vederea Unirii tuturor românilor într-un singur stat și de aceea au impulsionat încrederea ascultătorilor în marile state occidentale, considerându-le singura forță capabilă să le restaureze libertatea, reunificarea și demnitatea. Aceste emisiuni radiofonice au insuflat românilor speranța că într-o zi țara lor va fi liberă și cu hotarele intacte; în această privință, emisiunile radiofonice au reprezentat memoria colectivă, disprețuind refuzul Uniunii Sovietice de a recunoaște, chiar pe teritoriul locuit de români, marile realizări ale trecutului lor.

Cuvinte-cheie: *cenzură, comunism, Drepturile Omului, Iuliu Maniu, mass-media, Octavian Nandriș*

Sergiu-Gabriel ENACHE

Universitatea de Vest din Timișoara
s.enache90@yahoo.com

Condemned to Damnation. *Feminae romanae et damnatio memoriae*

In the ancient world women were almost always marginalized. Regarding the Roman period, they manage to arrive however from wives and mothers in the republican period to the main character in the public life of the Roman Empire. Together with the advantages, this progress also brought some envy from men objectified by their attitude and the writings from the late empire. We have a few evidence about it, from homicides

attempts to the symbolic erasure of women from history by *damnatio memoriae*. We have evidence of it either from Latin inscriptions, either from the writers testimony.

Keywords: *damnatio, imperatrix, feminae, memory, oblivion*

Damnate șiamnați. *Feminae romanae et damnatio memoriae*

În lumea antică, femeile au fost aproape întotdeauna marginalizate. În ceea ce privește epoca romană, ele ajung de la soții și mame în epoca republicană, la actrițe principale în viața publică în timpul imperiului roman. Acest progres aduce totuși după sine și o invidie din partea bărbaților concretizată prin atitudinea bărbaților din jurul lor și a scriitorilor târzii. De la încercări de omucidere la ștergerea simbolică a acestora din istorie prin *damnatio memoriae*. Acestea se văd fie prin inscripții, fie prin mărturiile istoricilor latini. Vom încerca o scurtă incursiune în formele de *damnatio memoriae* atribuite femeilor și a impactului acestora în viața socială a imperiului, prin analizarea inscripțiilor și a informațiilor istorice.

Cuvinte-cheie: *damnatio, imperatrix, feminae, memorie, uitare*

Silviu ENE

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București
ene_silviu19@yahoo.com

The Repertoire of *Head Pots* Type Vessel Discovered in Dacia (2nd-4th century AD)

The vessels in the shape of a human head (referred to in the scientific literature as head pots) differ in manufacturing technique from those with the figure applied on the body of the vessel by the fact that they were made in a bivalve mould. Another element that differentiated them was the fact that they were closer to the Greek tradition, than to the Celtic or Germanic one. The production of human-shaped vessels, in the Roman period, developed with the processing of glass, first in Syria and Alexandria, and then in Cologne, until the end of the first century AD. In the second and third centuries AD, the spread of this type of vessel continued in North African workshops and in Athens, after that at the beginning of the fourth century there was a decline with Christian persecution. The faces of deities, satyrs, elders, teenagers and negroes were used as models. As for their usefulness, we cannot be sure, specimens of this kind were discovered in different contexts: graves, settlements, camps, etc. It is possible, however, that the main role was the funeral, due to the many discoveries in graves.

Keywords: *head pots, funerary, bivalve mould, satyrs, Dacia*

Repertoriul vaselor de tip *head pots* descoperite în Dacia (sec. II-IV p. Chr.)

Vasele în formă de cap uman (denumite în literatura de specialitate și *head pots*) diferă ca tehnică de fabricare de cele cu figură aplicată prin faptul că erau realizate într-un tipar bivalv. Un alt element care le diferenția era faptul că erau mai apropiate de tradiția greacă, decât de cea celtică sau germanică. Producția de vase în formă de cap uman s-a dezvoltat în perioada romană o dată cu cea a prelucrării sticlei, prima oară în Siria și Alexandria, iar mai apoi la Köln, până la sfârșitul secolului I p. Chr. În secolul al II-lea și al III-lea p. Chr. este continuată răspândirea acestui tip de vas în atelierele nord-africane și la Atena,

pentru ca la începutul secolului al IV-lea să se înregistreze un declin o dată cu persecuțiile creștine. Ca modele erau folosite chipurile de zeițăți, satiri, bătrâni, adolescenți și negroizi. În privința utilității lor, nu putem fi siguri. Exemplarele de acest fel au fost descoperite în diferite contexte: morminte, așezări, castre etc. Este posibil să fi avut totuși ca rol principal cel funerar, datorită multiplelor descoperiri din morminte.

Cuvinte-cheie: *head pots, funerar, tipar bivalv, satiri, Dacia*

Florinela FLORIA

Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău
floria.florinela@ub.ro

Rhetoric Of Taste: Esthesia, Memory, Communication Practices

Taste is an important part of food physiology (Brillat Savarin). As a natural sensory process, taste is involved in the selection of foods in the sense of an edible / inedible opposition. At the cultural level, taste is invested with aesthetic and social dimensions. Food communication is also a communication of taste. The communicative value of a cultural object lies in its capacity to generate images, meaningful representations for the recipient of this message. From a semiotic and communicative point of view, the sensory is dominated by two dimensions: esthesia and sociability. Taste is part of this structural paradigm (Giorgio Grignalfini). The subject-object semiotic relationship is dominated, in terms of taste communication, by multisensory and syncretism. Jean-Jacques Boutaud shows that the image of taste invests food objects with cultural and social values. The image of taste arises from the interaction between subject and object, as a social construct. Mass culture and new media offer “mythical” valences (Roland Barthes) to the construction of taste. The communication of taste updates, at the synchronic level of food discourse, its diachronic dimension, which calls on tradition and memory. In our work we aim to analyze the elements of the construction of taste in the communication campaign "Memory of taste" in relation to the rethinking tradition by the new Romanian cuisine.

Keywords: *rhetoric, taste, food, memory, communication*

Retorica gustului: estezie, memorie, practici de comunicare

Gustul este o parte importantă a fiziologiei alimentare (Brillat Savarin). Ca proces senzorial natural, gustul este implicat în selectarea produselor alimentare în sensul opoziției comestibil / necomestibil. La nivel cultural, gustul este investit cu dimensiuni estetice și sociale. Comunicarea alimentară este și o comunicare a gustului. Valoarea comunicantă a unui obiect cultural rezidă în capacitatea acestuia de a genera imagini, reprezentări semnificative pentru destinatarul mesajului respectiv. Dintr-o perspectivă semiotică și comunicațională, senzorialul este dominat de două dimensiuni: estezie și sociabilitate. Gustul se înscrie în această paradigmă structurală (Giorgio Grignalfini). Relația semiotică subiect-obiect este dominată, în planul comunicării gustului, de multisenzorialitate și sincretism. Jean-Jacques Boutaud arată că imaginea gustului investește obiectele alimentare cu valori culturale și sociale. Imaginea gustului se naște din interacțiunea dintre subiect și obiect, ca o construcție socială. Cultura de masă și noile medii de comunicare oferă valențe „mitice” (Roland Barthes) construcției gustului. Comunicarea gustului actualizează, la nivelul sincron al discursului alimentar,

dimensiunea sa diacronică, ce care face apel la tradiție, la memorie. În lucrarea de față ne propunem să analizăm elementele construcției gustului în cadrul campaniei de comunicare „Memoria gustului” în raport cu reconsiderarea tradiției în cadrul noii bucătării românești.

Cuvinte-cheie: *retorică, gust, alimentație, memorie, comunicare*

Otilia HEDEȘAN

Universitatea de Vest din Timișoara
otilia.hedesan@e-uvv.ro

Gastronomy and Power. Comments on Romanian Cookbooks

The interest in gastronomy was very fluctuating in modern Romanian history and culture, being influenced by different local circumstances or according with the particular concerns of some personalities. Despite this situation, there are documents and publications that may be identified, and which allow sketching this subject for Romanian civilization. Using these documents, we propose for current paper an analysis on cookbooks written by authors who were in the same time important actors of political life of their time. Thus, we will focus on cookbooks of Stolnicul Constantin Cantacuzino (1639–1716), Mihail Kogălniceanu (1817–1891) and Princess Margareta of Romania (b. 1949). Each of the three cookbooks was written in a different century representing a small part of the world that has generated them. These documents have several functions: to be a simple list of recipes for the kitchen of the princely court, to offer a model for a virtuous behavior (the model of the princely modesty), to lead toward a certain way of life (more modern, more sophisticated, more discreet etc.). In the same time, each cookbook offers a dense and representative image of the historical, social and cultural context of the gastronomy (cooking manners, types of ingredients used, the names of the dishes and, maybe, their stories). Beyond all these differences, these cookbooks afford to open a strong and very interesting subject, the relations between gastronomy and power in Romanian civilization.

Keywords: *Romanian Gastronomy, sociology of food, Mihail Kogălniceanu, Stolnicul Constantin Cantacuzino, The Princess Margareta of Romania*

Gastronomie și putere. Comentarii despre cărțile de bucate românești

În cultura românească modernă, interesul pentru gastronomie a fost unul fluctuant mai degrabă după conjuncturi locale sau în funcție de interesele unor personalități, decât după epoca istorică sau în funcție de diferite ideologii. În pofida acestei situații, pot fi identificate o serie de documente și publicații care permit schițarea, fie și lacunară, a unui asemenea interes. Din această serie de documente, am ales câteva cărți de bucate ai căror autori au fost personalități politice ale timpului lor. În mod particular, este vorba despre Stolnicul Constantin Cantacuzino (1639–1716), Mihail Kogălniceanu și Princesesa Margareta a României. Cele trei texte, care provin din trei secole diferite, au fiecare funcții felurite, care merg de la a fi rețetar pentru bucătăria boierească și domnească, la a oferi modele de comportament demne de urmat (de exemplu modelul principelui modest) sau la a orienta către un anumit mod de viață (mai modernă, mai somptuoasă, mai reținută etc.) În același timp, ele oferă decupaje reprezentative pentru ceea ce era gastronomia în

anumite grupuri sociale din anumite perioade (care sunt procedeele preferate de a găti, ce ingrediente se folosesc, care sunt cantitățile recomandate, care sunt denumirile felurilor de mâncare și, după caz, poveștile care se ascund dincolo de acestea). Dincolo de aceste diferențe clar motivate, cele trei texte converg datorită pozițiilor sociale și politice ale autorilor lor și permit formularea unui subiect puternic și complex, acela ale relațiilor dintre gastronomie și putere în istoria modernă românească.

Cuvinte-cheie: *gastronomie românească, sociologia hranei, carte de bucate, Mihail Kogălniceanu, Stolnicul Constantin Cantacuzino, Principesa Margareta*

Nicolae HURDUZEU

Universitatea de Vest din Timișoara
nicolae.hurduzeu@e-uvv.ro

Magical Herbs Used in Funeral Rituals

Ever since antiquity several herbs were used in funeral rituals. Some herbs were used to honor the deceased, others were used in magic rituals, but all had the purpose to grant the souls of the dead a successful passage to the other world. There were also herbs who were used by the living as protection against the undead. This habit was forwarded in time to the present day, as the family of the defunct must carefully and dutifully observe many funeral rituals. In this article we try to illustrate the role played by magical herbs in funeral rituals and in guiding the soul to the afterworld.

Keywords: *funeral rituals, death, the afterworld, soul, herb*

Plante magice folosite în ritualul funerar

Încă din Antichitate în ritualul funerar erau folosite o serie de plante, unele plante erau aduse pentru a onora defunctul, altele erau folosite cu scop magico-ritual, aceste plante puteau ajuta sufletul defuncților să ajungă cu bine în lumea de dincolo sau erau folosite cu rol protector de către cei vii împotriva strigoilor. Acest obicei s-a transmis de-a lungul timpului și-n ritualul funerar actual, familiei și rudelor revenindu-le un rol esențial în îndeplinirea cu grijă și responsabilitate a ritualurilor de înmormântare. Asupra acestui aspect ne vom opri în demersul nostru încercând să prezentăm rolul pe care-l joacă acest plante în ritualul funerar și-n călăuzirea sufletului în lumea de apoi.

Cuvinte-cheie: *ritual funerar, moarte, lumea de dincolo, suflet, plantă*

Sanda IGNAT

Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Cluj-Napoca
sanda.ignat@academia-cj.ro

Cookbooks of the Transylvanian Saxons. Tradition and Topicality

The gastronomy of Transylvania has enjoyed an increased attention on the book market in the past few years, registering new editorial releases in several languages, as well as

numerous reprints, but also translations of classic cookbooks from the past centuries. The intersection of multiple different foodways in Transylvania led to an unmistakable regional peculiarity, made up of gastronomic specialties established by the ethnic groups that lived here and creatively integrated by each of them in their own food practice. In this paper we focus on three representative cookbooks of the Germans in this region, considered the classic culinary guides in German, published in Sibiu and Bucharest (Christine Schuster, 1904; Martha Liess, 1958; Brigitte Ina Kuchar, 1983). Finally, we comparatively analyze new culinary publications on the Transylvanian cuisine by contemporary ethnic Germans born in this area.

Keywords: *cookbooks, Transylvania, Transylvanian Saxons, cooking recipes, traditional foodways*

Cărți de bucate săsești. Tradiție și actualitate

Gastronomia Transilvaniei se bucură în ultimii ani de o atenție sporită pe piața de carte, înregistrând multe apariții editoriale în mai multe limbi, precum și numeroase reeditări, dar și traduceri ale unor cărți de bucate de referință din secolele trecute. Ca zonă de interferență a mai multor tradiții culinare, Transilvania are totuși un specific regional inconfundabil, alcătuit din specialități consacrate de etniile care au locuit aici și integrate creativ de fiecare dintre acestea în practicile alimentare proprii. În prezentarea de față ne oprim asupra a trei volume reprezentative pentru bucătăria germanilor din această regiune, considerate până astăzi îndreptările culinare clasice în limba germană apărute la Sibiu și București (Christine Schuster, 1904; Martha Liess, 1958; Brigitte Ina Kuchar, 1983). În final analizăm comparativ publicații culinare de dată recentă dedicate gastronomiei transilvănene, publicate de către etnici germani contemporani născuți în această zonă.

Cuvinte-cheie: *cărți de bucate, Transilvania, sași, rețete culinare, practici alimentare tradiționale*

Nicoleta IOANA

Universitatea Națională de Arte din București
nicoletta.silvia.ioana@gmail.com

The Latinity of the Romanian Language and People – a Benchmark of Research in the Activity of Claudiu Isopescu

Covered with honors, deprived of material riches and crushed by nostalgia, almost forgotten today, or never known enough to his compatriots, Claudiu Isopescu embodied, at the beginning of the twentieth century, in the city from which we proudly inherited the name, Romania itself. This paper aims at honoring the memory of the Bucovina professor who for about 30 years served his country from afar, making words real weapons of war of his "exile", presenting the first stage of his research activity between 1923-1925, when, "Pârvan scholarship holder" at the Accademia di Romania in Rome, he mainly aimed at collecting documents regarding Romania, kept in the Italian archives, documents attesting the Latinity of the Romanian language and people. The three studies brought together by the same research benchmark aim to provide answers to a series of issues regarding the Romanian people and the Romanian language that will be illustrated by

presenting each study. Isopescu's research in this first stage began with a study on the old Italian attestations of the Romanians' Latinity, a work in which the opinions of some distinguished Italian humanists (Poggio Bracciolini, Enea Silvio Piccolomini) are inventoried. A second study follows, in which the writings of occasional or amateur geographers, but also professionals, literate, are subjected to a rigorous analysis, highlighting the progress made by Italians in the sixteenth century compared to those in the fifteenth century regarding the recognition of the Latinity of the Romanian language. Finally, a third study, which analyzes certain unpublished documents from the end of the 16th century, regards the historical past of the Romanians, is part of the same research direction.

Keywords: *memory, unpublished documents, Rome, Latinity of the Romanian language and people*

Latinitatea limbii și a poporului român - reper de cercetare în activitatea lui Claudiu Isopescu

Acoperit de onoruri, lipsit de bogății materiale și măcinat de nostalgii, aproape uitat azi, sau niciodată cunoscut suficient de conaționali săi, Claudiu Isopescu întruchipa, la început de veac XX, în orașul de la care am moștenit cu orgoliul numele, România însăși. Interventia mea dorește să cinstească memoria profesorul bucovinean care timp de cca 30 de ani și-a slujit țara de departe, făcând din cuvinte adevărate arme de luptă ale „exilului” său, prezentând prima etapă a activității sale de cercetare dintre anii 1923-1925, când, „bursier Pârvan” la Accademia di Romania din Roma, urmărea cu precădere culegerea de documente privind România, păstrate în arhivele italiene, documente care atestă latinitatea limbii și a poporului român. Cele trei lucrări reunite de același reper de cercetare își propun să ofere răspunsuri la o serie de problematici privind poporul român și limba română care vor fi ilustrate prin prezentarea fiecărui studiu. Cercetările lui Isopescu în această primă etapă au început cu un studiu asupra vechilor atestări italiene ale latinității românilor lucrare în cuprinsul căreia sunt inventariate opinii ale unor distinși umaniști italieni (Poggio Bracciolini, Enea Silvio Piccolomini). Urmează o a doua lucrare, în care scrierile unor geografi ocazionali sau amatori, dar și profesioniști, literați de seamă, sunt supuse unei riguroase analize, evidențiindu-se progresele înregistrate de italienii din secolul al XVI-lea în comparație cu cei din secolul al XV-lea în privința recunoașterii latinității limbii române. Pe aceeași linie de cercetare se încadrează și o a treia lucrare, care analizează anumite documente inedite de la sfârșitul secolului al XVI-lea, referitoare la trecutul istoric al românilor.

Cuvinte-cheie: *memorie, Roma, documente inedite, latinitatea limbii și a poporului român*

Laura MESINA
Universitatea din București/
Școala Doctorală „Spațiu, Imagine, Text, Teritoriu”/
Centrul de Excelență în Studiul Imaginii
laura.mesina@litere.unibuc.ro

Mirror of Prince, Mirror of Memory: *The Teachings of Neagoe Basarab to His Son Theodosie (1521)*

The present essay argues for a more sustained exploration of the intersection between different regimes of memory and representation of power, from two perspectives: a historical one (a survey of some phenomena, like the literary genre of *speculum principum*, funeral rite and ritual, or imperial visual imagery) and a case study of the most important ‘mirror of prince’ of post-Byzantine cultures, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Theodosie* (The Teachings of Neagoe Basarab to His Son Theodosie), 1521. One of the aims of this essay is the interdisciplinary valorization of representations of power as found in text and image, and ceremonial, respectively. The same kind of approach is used to deal with the relationship between memory, imaginary, symbolism, and ideology of authority in the post-Byzantine *Hesychast Renaissance*.

Keywords: *cultural memory studies, mirrors of princes, The Teachings of Neagoe Basarab to His son Theodosie, post-Byzantine Hesychast Renaissance*

Oglinda principelui, oglinda memoriei: *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Theodosie (1521)*

Propun prin acest eseu explorarea intersecției dintre diverse regimuri ale memoriei și ale reprezentării puterii, din două perspective: una istorică (pentru fenomene precum: genul de scriere savantă *speculum principum*, rit funebru și ritual, imagerie imperială vizuală) și una aplicată la cea mai importantă pareneză din culturile post-bizantine, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Theodosie (1521)*. Unul din obiectivele studiului este valorizarea interdisciplinară a reprezentărilor puterii, așa cum apar ele în texte, imagini și ceremonialuri. Dezvolt același tip de abordare și în tratarea relației dintre memorie, imaginar, simbolism și ideologie a puterii în Renașterea isihastă post-bizantină.

Cuvinte-cheie: *studii culturale ale memoriei, oglinzile principilor, Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Theodosie, Renașterea isihastă post-bizantină*

Alexandra-Valentina MIHALI
Universitatea Babeș-Bolyai
mihaliaalexandraa14@gmail.com

Death Punishment. Privilege for Some, Torture for Others

The right of life is the most representative attribute of human being, is absolute and immutable, that identifies human in the entire ecosystem where he lives as a creator of civilization and culture. The issue of capital punishment (re)brings to light in an allusive/metaphorical way the epic of the “devil from the box”. No matter how many

times it will be closed with the lock of evidence provided by transparent facts and statistics, it will always break through, nourished by traditions and customs which are generated by an unconscious and irrational belief. Thus, we ask ourselves the recurring question whether the death penalty really belongs to an irreversibly assumed past or, it is changed imperceptibly into the uncertain present and into a dark future. The present research aims to bring into discussion, in various aspects the capital punishment and how has been approached by great intellectuals of the world and, starting from them, how was reverberated in the Romanian space, that abolished it, in the 19th century, which ensured Romania a flourishing place in the world. The reactivation in the collective memory of this controversial punitive element rises in the human's mind various questions meant to search the answers that are indispensable in a future when life is perceived beyond its biological connotations, as the highest goal of humanity.

Keywords: *death, punishment, capital, evolution, torture*

Pedeapsa cu moartea. Privilegiu pentru unii, supliciu pentru alții

Dreptul la viață este cel mai reprezentativ atribut al ființei umane imuabil și absolut, ce uniciziază omul în întreg ecosistemul în care trăiește drept creator de cultură și civilizație. Chestiunea pedepsei capitale (re)aduce la lumină în mod aluziv/metaforic epopeea „diavolului-din-cutie”. Indiferent de câte ori va fi închis cu zăvorul dovezilor furnizate de fapte transparente și statistici, el va răzbi mereu, hrănit de tradiții, cutume generate de un crez inconștient și irațional. Astfel, ne punem întrebarea recurentă dacă pedeapsa cu moartea aparține într-adevăr unui trecut ireversibil asumat sau, se transpune, pe nesimțite în prezentul nesigur și într-un viitor întunecat. Cercetarea de față își propune să aducă în discuție, sub diverse aspecte regimul pedepsei cu moarte și modul de abordare a acesteia la mării învățați ai lumii, și, pornind de la aceștia cum s-a reverberat în spațiul românesc care a abolit-o, în mod triumfător, în secolul al XIX-lea, asigurând României din vremea Marii Uniri un loc înfloritor la nivel universal. Reactivarea în memoria mentalului colectiv al acestui element punitiv controversat trezește în mintea omului diferite întrebări menite să caute răspunsurile ce stau la baza unui viitor în care viața e privită dincolo de conotațiile sale biologice, este chiar finalitatea cea mai înălțătoare a umanității.

Cuvinte-cheie: *moarte, pedeapsă, capital, evoluție, tortură*

Diana MIHUȚ

Universitatea de Vest din Timișoara
diana.mihut@e-uvv.ro

Food Discourse, Ethnic Identity and Social Reality. Comments on the Recipes from „Foaia românească”

Current paper is part of the research I started two years ago around the articles on food published in „Foaia românească”, main magazine of Romanians in Hungary. I thus propose to analyze here – cutting from the wider field of food articles published in the 7 decades of the magazine's life – those "recipes" meant to "educate" housewives in order to prepare certain dishes; my attempt would be to identify gastronomic discourses

specific to certain eras. Thus, starting with "Women's Corner" in the '50s which proposes the famous recipes of "marmalades" and "pickles", to the introduction of special products or the obsession with quantities from the '60s, to the quasi-inexisting references on food from the early '70s against the background of a scientific validation of the calories to be consumed by a person, to "practical housewife" headline of the '80s, and to the abundance of "traditional" recipes published after the 2000s, the examples given here outline the socio-political context in which they were published, because "eating" is a cultural fact defined not only by norms, rules or prescriptions of a ritual nature, but especially determined by the evolution of human societies and determining their evolution.

Keywords: *gastronomic headline, ethnic minority, culinary discourse, recipes, „Foaia românească”*

Discurs alimentar, identitate etnică și realitate socială. Comentarii pe marginea rețetelor din „Foaia românească”

Comunicarea de față reprezintă o parte a cercetării demarate în urmă cu doi ani în jurul articolelor pe tema alimentației apărute în „Foaia românească”, principala publicație periodică a românilor din Ungaria. Îmi propun astfel să decupez aici – din mai larga sferă a articolelor pe tema hranei apărute în cele 7 decenii de viață a revistei – acele „rețete” în sensul de bază al termenului care ar avea drept principal scop „educarea” gospodinelor în vederea preparării unor anumite feluri de mâncare, într-un demers de identificare de discursuri gastronomice specifice unor anumite epoci. Astfel, de la „Colțul femeii” din anii '50 care propune celebrele rețete de „marmelade” și „murături”, la introducerea unor produse aparte ori obsesia pentru cantități din anii '60, la referințele cvasiexistente despre hrană de la începutul anilor '70, pe fundalul unei fundamentări științifice a cantităților de alimente care trebuie consumate, la rubrica „gospodina practică” din anii '80, și până la abundența de rețete „tradiționale” apărute după anii 2000, exemplele aduse aici conturează fidel contextual socio-politic în care ele au fost publicate, întrucât „a mânca” este un fapt cultural definit nu doar prin norme, reguli ori prescripții cu caracter ritualic, ci mai ales determinat de evoluția societăților umane și determinant al evoluției acestora.

Cuvinte-cheie: *rubrică gastronomică, minoritate etnică, discurs culinar, rețete, „Foaia românească”*

Eusebiu-Marcel NARAI

Universitatea de Vest din Timișoara
eusebiu.narai@yahoo.com

The perception of the Western bănățean daily on Romanian-German relations during the Iorga-Argetoianu government (april 1931-mai 1932)

Speaker, journalist and politician of great stature, Sever Bocu founded, in 1930, the daily "West", which will appear in the metropolis of Banat until 1946, with some syncopes determined by the attitude of the press to the authoritarian or totalitarian regimes, under the leadership of Romania between 1938-1944 and 1945-1946. Applying, regularly, in the pages of the "West", the concept of Banatism, Sever Bocu represented a model of morality, reason for which the "tribune" of Banat was arrested and imprisoned by the

communist authorities, in Sighet, where he will find end in January 1951. In this short period of time, the editors of the newspaper "West" took over, from the international press, and analyzed, with great attention, a multitude of articles focused on a rather broad issue: the activity of extremist and revisionist political parties within the Republic of the Weimar; the Austro-German customs union project and the assiduous "courtship" of Great Britain; the German-Soviet negotiations, in economic terms, and their consequences; economic negotiations between Germany, Romania and Yugoslavia, aimed at weakening the Little Understanding and, implicitly, France, and isolating Czechoslovakia; Romanian export of cereals and animals; the support offered by some German political circles to Hungarian revisionism; Soviet economic espionage in Germany; street clashes in the Weimar Republic; co-opting the representatives of the German ethnic group from our country in the Iorga-Argetoianu cabinet; concluding the Romanian-German trade agreement; the perception of the German press on the political situation in Romania; Romanian-German regional economic cooperation; the opinion of German newspapers on the situation in Europe; Romania's ambiguous position in foreign policy; German war reparations; Romanian-German relations, in scientific, cultural and sports terms; the status of minorities at European level; Germany's official position on the Tardieu plan to establish a confederation of Danube states etc.

Keywords: *Weimar Republic, Romania, Austro-German customs union, National Socialism, Communism, "West", Sever Bocu*

Percepția cotidianului bănățean "Vestul" asupra raporturilor româno-germane în timpul guvernării Iorga-Argetoianu (aprilie 1931-mai 1932)

Orator, ziarist și om politic de anvergură, Sever Bocu a fondat, în anul 1930, cotidianul «Vestul», care va apărea în metropola Banatului până în anul 1946, cu unele sincope determinate de atitudinea organului de presă amintit față de regimurile autoritare sau totalitare, aflate la conducerea României în intervalele 1938-1944 și 1945-1946. Aplicând, în mod regulat, în paginile «Vestului», conceptul de bănățenism, Sever Bocu a reprezentat un model de moralitate, motiv pentru care „tribunul” Banatului a fost arestat și întemnițat de autoritățile comuniste, la Sighet, unde-și va găsi sfârșitul în ianuarie 1951. În acest scurt interval de timp, redactorii ziarului «Vestul» au preluat, din presa internațională, și au analizat, cu foarte mare atenție, o multitudine de articole axate pe o problematică destul de vastă: activitatea formațiunilor politice extremiste și revizioniste din cadrul Republicii de la Weimar; proiectul uniunii vamale austro-germane și „curtarea” asiduă a Marii Britanii; tratativele germano-sovietice, în plan economic, și consecințele lor; tratativele economice dintre Germania, România și Iugoslavia, menite să slăbească Mica Înțelegere și, implicit, Franța, și să izoleze Cehoslovacia; exportul românesc de cereale și de animale; sprijinul oferit de unele cercuri politice germane revizionismului maghiar; spionajul economic sovietic în Germania; confruntările de stradă din Republica weimariană; cooptarea reprezentanților etniei germane din țara noastră în cabinetul Iorga-Argetoianu; încheierea convenției comerciale româno-germane; percepția presei germane asupra situației politice din România; cooperarea economică regională româno-germană; opinia ziarelor germane despre situația Europei; poziția ambiguă a României în politica externă; reparațiile de război germane; relațiile româno-germane, în plan științific, cultural și sportiv; statutul minorităților la nivel european; poziția oficială a Germaniei față de planul Tardieu, de constituire a unei confederații a statelor dunărene etc.

Cuvinte-cheie: *Republica de la Weimar, România, uniunea vamală austro-germană, național-socialism, comunism, „Vestul”, Sever Bocu*

Laurențiu NISTORESCU

Centrul de Studii DacoRomanistice Lucus Timișoara
laur.nistorescu@yahoo.com

Cloilios, an Episode of self-Censorship in Titus Livius

The confusion that the canonical Roman historian Titus Livius makes between the Bastarn military leader Clondicus and the Getic leader Cloilios, when recounting the events in the context of the battle of Pydna in 168 BC, cannot be completely explained as a mistake. The historical climate of the rise of Emperor Augustus and the possible implications of recording the correct information lead to the assumption of an act of self-censorship.

Keywords: *Titus Livius, Cloilios, Clondicus, self-censorship, Augustan epoch*

Cloilios, un episod de autocenzură la Titus Livius

Confuzia pe care istoricul roman canonic Titus Livius o face între liderul militar bastarn Clondicus și cel get Cloilios, atunci când relatează evenimentele din contextul bătăliei de la Pydna din anul 168 î.Hr., nu poate fi complet explicată ca greșeală. Climatul istoric al ascensiunii împăratului Augustus și posibilele implicații ale consemnării informației corecte conduc spre supoziția unui act de autocenzură.

Cuvinte-cheie: *Titus Livius, Cloilios, Clondicus, autocenzură, epoca augustană*

Felicia Aneta OARCEA
Complexul Muzeal Arad
felly_oarcea@yahoo.com

Histories from the shadow of memory. Török (Váradi) family between nobility and forgetfulness

The enterprise of giving the present its history and destiny braided with forgetfulness of a few noble Hungarian families are part of an attempt to recuperate the memorial heritage of a lost world. Some Hungarian historians of the XIXth century mention in their writings the aristocratic family Török. Pál Török received the title of armalist nobleman from prince G. Bethlen. By mid XVIIIth century, his heirs, József, István and Ferenc had their privileges renewed. With the dissipation of Duke of Modena's estate, the Erarium decided to sell its domains to noblemen willing to invest in the economical development. In 1799, the family bought the estate of Dezna, with the village of Buhani, in today's ARAD county. In order to exploit its natural resources, they built the iron forges, started the fish pond, contributed to maintaining the infrastructure in the Sebiș-Moneasa area, supported the Roman-Catholic church and school. For a century, the aristocratic family Török, of

which also descended Török Gábor (1800-1868), mayor of ARAD, placed its seal on the historic development of Dezna and its surroundings. The tracks of their presence in the area were lost through time. Local documents stock informations about the old Roman-Catholic cemetery, where some of them were buried. Communist times let forgetfulness lay over the history and destiny of old times nobility.

Keywords: *history, memory, nobleman, Török, Arad*

Istorii din umbra memoriei. Familia Török (Váradi) între nobilitate și uitare

Demersul de a restitui prezentului istoria și destinul împletit cu uitarea unor familii nobiliare maghiare se înscrie în încercarea de a recupera patrimoniul memorial al unei lumi dispărute. Unii istorici maghiari ai secolului al XIX-lea pomenesc în scrierile lor despre familia nobiliară Török. Pál Török a primit titlul de nobil armalist de la principele G. Bethlen. La mijlocul veacului al XVIII-lea, urmașilor acestuia, József, István și Ferenc li s-au reinnoit privilegiile. Odată cu desființarea domeniului ducelui de Modena, Erariul a hotărât vederea domeniilor sale unor nobili dispuși să investească în dezvoltarea economică. În 1799, familia a achiziționat domeniul Deznei, cu satul Buhani, din actualul județ Arad. Pentru exploatarea resurselor naturale, au construit cuptoarele de topit fier, au amenajat heleșteul cu pește, au contribuit la susținerea infrastructurii din zona Sebiș-Moneasa, au susținut biserica și școala romano-catolică. Timp de un secol, familia nobiliară Török, din rândul căreia a făcut parte și primarul orașului Arad, Török Gábor (1800-1868), și-a pus pecetea asupra devenirii istorice a Deznei și împrejurimilor acesteia. Urmele prezenței lor în zonă s-au pierdut în negura timpului. Memoratele locale stochează informații despre vechiul cimitir romano-catolic, unde unii dintre ei au fost înmormântați. Vremurile comuniste au așternut uitarea peste istoria și destinul aristocrației de odinioară.

Cuvinte-cheie: *istorie, memorie, nobil, Török, Arad*

Maria Alexandra PANTEA

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad
mariapantea82@gmail.com

Notes of the military priests from the Orthodox Episcopate of Arad regarding the realities on the fronts of the First World War

The outbreak of the First World War had a strong impact on Romanian society. Since 1914, there has been a massive mobilization of Romanians. In this context, many military priests from the Diocese of Arad were sent to the front. Arriving at the front, they knew well the realities behind the front and lived a unique experience, because they were the ones who often heard the last words of the dying. Moved by the experiences lived, they recounted them in writing and there are both memoirs and, especially, correspondence sent to the leadership of the Arad diocese or published in the local press in the form of articles. By capitalizing on this information now, more than 100 years after the end of the First World War, we can better understand the drama of the Great War and of the Romanian society that was going through a period of profound transformations.

Keywords: *war, Romanians, dying people, priests, correspondence*

Însemnări ale preoților militari din Episcopia Ortodoxă a Aradului referitoare la realitățile de pe fronturile Primului Război Mondial

Declanșarea Primului Război Mondial a avut un puternic impact asupra societății românești. Încă din 1914 se poate constata o masivă mobilizare a românilor. În acest context numeroși preoți militari din Episcopia Aradului au ajuns pe front. Ajunși pe front au cunoscut bine realitățile din spatele frontului și au trăit o experiență unică, pentru că erau cei care auzeau de multe ori ultimele cuvinte ale muribunzilor. Emoționați de experiențele trăite, le-au relatat în scris și există atât însemnări cu caracter memorialistic, cât și, mai ales, corespondență trimisă conducerii episcopiei arădene sau publicată în presa locală sub formă de articole. Prin valorificarea acestor informații acum, la mai bine de 100 de ani de la terminarea Primului Război Mondial, putem înțelege mai bine drama Marelui Război și a societății românești care trecea printr-o perioadă de profunde transformări.

Cuvinte-cheie: *război, români, muribunzi, preoți, corespondență*

Mihai Adrian PANU

Universitatea de Vest din Timișoara
mihai.panu@e-uvv.ro

Between N.S. alignment and communist repression: The political destiny of ethnic Germans in Romania

In the aftermath of World War II, the entire European continent was geopolitically reshaped according to the new security architecture imposed by the victorious powers. In Eastern Europe there was no real process of reconciliation and most nations had to face the harsh reality of being exposed to an increased soviet propaganda pressure. After being part in the German sphere of interest in the late 1930`s (and of course, an initial collaborator during the war), Romania could not easily overcome its recent past. This paper attempts to investigate certain political and social conditions which led to the unprecedented measures against ethnic Germans in Romania. They were accused of collaboration with the national-socialist organization called the „German Ethnic Group in Romania” (DViR) and had to face various forms of repression after the war. The main objective of this paper is to examine the ideological construction of the German collective guilt, given the geopolitical circumstances of that time.

Keywords: *German minority, interwar Romania, repression, collaborationism, primacy of ideology*

Între tentația nazificării și repressiunea comunistă: Destinul etnicilor germani din România

După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial continentul european a fost restructurat geopolitic conform noii arhitecturi de securitate stabilite de puterile victorioase. În răsăritul Europei nu a existat un proces autentic de reconciliere, majoritatea națiunilor văzându-se puse în situația de a face față unei presiuni propagandistice crescânde din partea Uniunii Sovietice. În condițiile în care România făcuse parte din sfera germană de influență (la care se adauga parteneriatul militar

inițial) eforturile de re-echilibrare strategică nu aveau cum să fie simple. Această lucrare își propune să investigheze anumite condiții politice și sociale care în cele din urmă au dus la măsurile fără precedent luate împotriva etnicilor germani din România. Vorbim, mai precis, despre acuzațiile privind ipostazele colaborării cu organizația național-socialistă numită „Grupul Etnic German din România” și despre diversele forme de represiune care au fost orchestrate în baza acestor învinuiri colective. Obiectivul principal în prezentul demers ține de examinarea construcției ideologice a învinuirilor colective (la adresa etnicilor germani din România) date fiind condițiile geopolitice ale vremii.

Cuvinte-cheie: *minoritatea germană, România interbelică, represiune, colaboraționism, primatul ideologiei*

Adriano PAPO
Gizella NEMETH

Centro Studi Adria-Danubia, Duino Aurisina, Trieste, Italia
adriadanubia@gmail.com

Oblivion of the 'powerful'. Parallel Lives of some Characters Generally Little Remembered by Historiography

Some personages, wrongly defined as ‘minors’, have been neglected or even forgotten by historiography. The Authors therefore considered it appropriate to ‘rehabilitate’ some of them, belonging to the vast world of historical and cultural relations between Italy, Romania and Hungary. They are the Florentine Philip Scolari (1369–1426), alias Pippo Spano, the Venetian Lodovico Gritti (about 1482–1534) and the Dalmatian George Martinuzzi Utyeszenics (1480–1551), better known as Brother George. Philip Scolari from apprentice-merchant became the most trusted adviser of King Sigismund of Luxembourg, rapidly climbing the Hungarian social ladder: he became high treasurer, governor of eight counties, ban of Severin; he distinguished himself as a military leader in the wars against the Turks, the Hussites and the Venetians; he was also a distinguished patron of the arts. Lodovico Gritti was the natural son of the Venetian doge Andrea, born in Constantinople to a concubine of his father. He distinguished himself on the Bosphorus for the high profits made from his entrepreneurial activity, so much so that he became one of the richest and most important men in Constantinople. Having entered the court of the king of Hungary John Szapolyai, thanks to his close friendship with the sultan and the grand vizier, he became governor, high treasurer, count of Maramureș, commander in-chief of Hungarian army. By virtue of his enormous political, military and financial power, he transformed himself into an actual despotic prince. He was therefore beheaded in Mediaș during a revolt of Transylvanian people. George Martinuzzi was bishop of Oradea, primate of Hungary, cardinal, high treasurer, supreme judge and military commander, royal lieutenant in Transylvania. He was a brilliant, cunning, ambitious and powerful character. Accused of connivance with the Turk, he ended up barbarously murdered in his castle of Vințu de Jos.

Keywords: *Philip Scolari, Pippo Spano, Lodovico Gritti, George Martinuzzi, Transylvania*

L'oblio dei 'potenti'. Vite parallele di alcuni personaggi in genere poco ricordati dalla storiografia

Alcuni personaggi, a torto definiti 'minori', sono stati trascurati o addirittura dimenticati dalla storiografia. Gli Autori hanno pertanto ritenuto opportuno 'riabilitare' alcuni di essi, appartenenti al vasto mondo delle relazioni storiche e culturali tra Italia, Romania e Ungheria. Essi sono il fiorentino Filippo Scolari (1369–1426), il veneziano Ludovico Gritti (ca.1482–1534) e il dalmata Giorgio Martinuzzi Utyeszenics (1480–1551), meglio conosciuto come Frate Giorgio. Filippo Scolari, alias Pippo Spano, da apprendista-mercante divenne fidatissimo consigliere di Sigismondo di Lussemburgo salendo rapidamente nella scala sociale ungherese: fu sommo tesoriere, governatore di otto contee, bano di Severin; si distinse come condottiero militare nelle guerre contro i turchi, gli ussiti e i veneziani; fu anche un insigne patrono delle arti. Ludovico Gritti era il figlio naturale del doge veneziano Andrea, nato a Costantinopoli da una concubina del padre. Si distinse sul Bosforo per gli alti profitti ricavati dalla sua attività imprenditoriale, tanto da diventare uno degli uomini più ricchi e importanti di Costantinopoli. Entrato alla corte del re d'Ungheria Giovanni Zápolya, grazie alla sua stretta amicizia col sultano e col gran visir, divenne governatore, sommo tesoriere, conte di Maramureş, comandante generale dell'esercito ungherese. In virtù del suo enorme potere politico, militare e finanziario, si trasformò però in un vero principe dispotico. Finì pertanto decapitato a Mediaş durante una rivolta del popolo transilvano. Giorgio Martinuzzi fu vescovo di Oradea, primate d'Ungheria, cardinale, sommo tesoriere, giudice supremo e comandante militare, luogotenente regio in Transilvania. Fu un personaggio geniale, astuto, ambizioso e potente. Accusato di connivenza col Turco, finì barbaramente assassinato nel suo castello di Vinţu de Jos.

Parole-chiave: *Filippo Scolari, Pippo Spano, Ludovico Gritti, Giorgio Martinuzzi, Transilvania*

Radu PĂIUŞAN

Universitatea de Vest din Timişoara
paiusan.radu@clicknet.ro

Communist activity in Banat in the last months of 1944

In Banat, during this period, there is a growing sympathy of the population towards P.S.D. in the urban environment and, respectively, of the P.N.Ț, in the rural environment. The National-Liberal Party had been in the background since 1938. Founder of the Single Workers' Front, on May 1, 1944, the Banat regional organization of the Communist Party would constantly try, after returning to legality (August 23, 1944), to minimize the influence of the Social Democrats on the unions in the area, to gain supremacy within the FUM and to eliminate people who did not share the communist ideology of business management, administration and the army. In all the counties of Banat (Caraş, Severin and Timiş-Torontal), in the last months of 1944, the Communist Party was particularly concerned with expanding its mass base by attracting certain categories of workers and peasants to its side. The Communists also closely monitored their mass organizations (Plowmen's Front, Patriotic Defense, Patriots Union, Madosz, Jewish Democratic Committee, etc.), organized large demonstrations under the auspices of the Single Workers' Front, in favor of the installation of a government of the National Democratic

Front, a new coalition, in which they played, this time, a preponderant role (they were also part of the National Democratic Bloc, formed on June 20, 1944, along with the National Peasant Party, the National Liberal Party and the Social Party -Democrat) and were concerned with administrative "purification", considered an indispensable step in taking control of important institutions. However, the popularity of the communists was still quite low in the first months after the August 23, 1944 coup. With the support of Moscow and Soviet leader Stalin, the Communists will begin the assault on power, completed on March 6, 1945, by imposing the first pro-communist cabinet in Romanian history, led by Dr. Petru Groza, president of the Plowmen's Front.

Keywords: *Communist Party, Single Workers Front, National Democratic Bloc, National Democratic Front, purge*

Activitatea comunistă în Banat în ultimele luni ale anului 1944

În Banat se constata, în această perioadă, o simpatie crescândă a populației față de P.S.D. în mediul urban și, respectiv, față de P.N.Ț, în mediul rural. Partidul Național-Liberal trecuse în plan secund, încă din anul 1938. Fondatoare a Frontului Unic Muncitoresc, la 1 mai 1944, organizația regională Banat a Partidului Comunist va încerca, în mod constant, după revenirea în legalitate (23 august 1944), să minimalizeze influența social-democraților asupra sindicatelor din zonă, să câștige supremația în cadrul F.U.M. și să elimine persoanele care nu împărtășeau ideologia comunistă de la conducerea întreprinderilor, din administrație și armată. În toate județele bănățene (Caraș, Severin și Timiș-Torontal), în ultimele luni ale anului 1944, Partidul Comunist s-a preocupat, în mod deosebit, de lărgirea bazei sale de masă prin atragerea unor categorii ale muncitorimii și țărănimii de partea sa. De asemenea, comuniștii au supravegheat, cu mare atenție, organizațiile lor de masă (Frontul Plugarilor, Apărarea Patriotică, Uniunea Patriotilor, Madosz-ul, Comitetul Democratic Evreiesc, etc.), au organizat ample manifestații sub egida Frontului Unic Muncitoresc, în favoarea instalării unui guvern al Frontului Național Democratic, o nouă coaliție, în care jucau, de data aceasta, un rol preponderent (făceau parte și din Blocul Național-Democrat, constituit la 20 iunie 1944, alături de Partidul Național Țărănesc, Partidul Național Liberal și Partidul Social-Democrat) și s-au preocupat de „epurația” administrativă, considerată o etapă indispensabilă în preluarea controlului asupra instituțiilor importante. Totuși, popularitatea comuniștilor era, încă, destul de redusă, în primele luni după lovitura de stat de la 23 august 1944. Cu suportul Moscovei și al „generalissimului” Stalin, comuniștii vor începe asaltul asupra puterii, finalizat în data de 6 martie 1945, prin impunerea primului cabinet pro-comunist din istoria României, condus de dr. Petru Groza, președintele Frontului Plugarilor.

Cuvinte-cheie: *Partidul Comunist, Frontul Unic Muncitoresc, Blocul Național Democrat, Frontul Național Democratic, epurație*

Vasco da Gama – Navigating between History, Memory and Literature

This work aims to analyze the relationship between the perpetually remodeled figure of the great Portuguese national hero Vasco da Gama, the collective memory and the reconstruction or, on the contrary, the literary deconstruction of the same. An imposing historical actor who often reaches the dimensions of a myth, Vasco da Gama was not only the main personality of the Great Age of Discovery, but also a character in literary works that covered the temporal, stylistic, and thematic axis of the last five centuries. Álvaro Velho, Luís de Camões, Fernando Pessoa or António Lobo Antunes, among others, offer us an image that sometimes legitimizes the past but, in most cases, repositioning itself in relation to it, rethinking it and making visible the inconsistencies between history, memory, and literature. Vasco da Gama's figure, therefore, becomes a pretext for an extensive and profound reflection on the legitimation and instrumentalization of collective memory, on its relevance within literary discourse, and on an entire socio-cultural and historical imaginary, confronted with the mechanisms of memory and forgetfulness. Is there, between history, memory, and literature, fused in the controversial image of Vasco da Gama, a common discourse? And is it relevant? These are the questions that we will try to answer here.

Keywords: *Vasco da Gama, history, memory, literature, imaginary*

Vasco da Gama – navegando entre história, memória e literatura

Neste trabalho propomo-nos a analisar a relação que se estabelece entre a figura, perpetuamente ressemantizada, do grande herói nacional português Vasco da Gama, a memória coletiva e a reconstituição ou, pelo contrário, a desconstrução literária da mesma. Imponente ator histórico que muitas vezes atinge as dimensões de um mito, Vasco da Gama não foi apenas a principal personalidade da época das grandes navegações, mas também personagem em obras literárias que percorreram o eixo temporal, estilístico e temático dos últimos cinco séculos. Álvaro Velho, Luís de Camões, Fernando Pessoa ou António Lobo Antunes, entre outros, oferecem-nos uma imagem que por vezes legitima o passado mas, na maioria dos casos, reposiciona-se em relação a ele, repensando-o e tornando visíveis as incongruências existentes entre história, memória e literatura. A figura de Vasco da Gama tornar-se-á, portanto, num pretexto para uma extensa e profunda reflexão sobre a legitimação e a instrumentalização da memória coletiva, sobre a relevância da mesma dentro do discurso literário, e sobre todo um imaginário sociocultural e histórico confrontado com os mecanismos da memória e do esquecimento. Existirá, entre a história, a memória e a literatura, fundidas na controversa imagem de Vasco da Gama, um discurso comum? E será ele relevante? São essas as perguntas às quais tentaremos, aqui, dar resposta.

Palavras-chave: *Vasco da Gama, história, memória, literatura, imaginário*

Modern religious discourse. Between Christian memory and contemporary forgetting

We propose an overview of some aspects related to the religious discourse manifested within the Romanian Orthodox faith, as well as a brief inventory of the activity of some theological figures that are present, by preaching, in the public space. Language closes or dissipates interpersonal relationships, it can be seen that society revolves around discourse. In the sphere of religion develops an appetite for the text expressed as preaching in meeting contemporary challenges, since from the pulpit a desecration of society is demanded, an alienation of man from God and implicitly a perversion of the good. Modern theological discourse probes the memory of Christian values, values that it translates into modernity with the stated purpose of avoiding the conversion of the sacred into the profane. It is noted that the Covid-19 phenomenon produced not only an alienation between fellows, but also an abandonment in forgetting the divinity (but not generalizing). So, religious discourse, in some places, comes as a boomerang for the disoriented religious public.

Keywords: *discourse, religion, language, faith, memory*

Discursul religios modern. Între memoria creștină și uitarea contemporană

Ne propunem o trecere în revistă a unor aspecte ce țin de discursul religios manifestat în cadrul credinței ortodoxe românești, precum și o inventariere succintă a activității unor figuri teologice care sunt prezente, prin propovăduire, în spațiul public. Limbajul încheagă relațiile interumane sau le disipează, putându-se constata că societatea gravitează în jurul discursului. În sfera religiosului se dezvoltă o apetență pentru textul exprimat ca propovăduire, venind în întâmpinarea provocărilor contemporane, întrucât de la amvon se reclamă o desacralizare a societății, o înstrăinare a omului de Dumnezeu și implicit o pervertire a binelui. Discursul teologic modern sondează memoria valorilor creștine, valori pe care le traduce modernității cu scopul declarat de a evita prefacerea sacralului în profan. Se remarcă faptul că fenomenul Covid-19 a produs nu numai o înstrăinare între semenii, ci și o abandonare în uitare a divinității (negenerezând însă). Astfel, discursul religios, pe alocuri, vine ca un bumerang pentru publicul religios dezorientat.

Cuvinte-cheie: *discurs, religie, limbaj, credință, memorie*

Aspects from the activity of Timișoara's Municipality in 1942

World War, the Municipality of Timișoara faced a series of complex problems, such as supplying the population with products of strict necessity, providing financial and material support to the refugees and to the educational and cultural institutions from the territories lost by Romania in 1940, solving the difficult issues faced by its subordinated enterprises etc.

In the extraordinary conditions given, the decision makers of the Municipality imposed a series of measures to rationalize consumption, managing to keep prices under control. As a result the population of Timișoara did not suffer from the lack of the necessities of life. Significant amounts of money were assigned from Municipality's budget to support poor people, refugees from the ceded territories, as well as social institutions belonging to the Municipality. At the same time, the cultural establishments (including the Romanian Opera and the National Theater from Cluj, which during the war found shelter in Timișoara), schools (including vocational ones) and higher educational institutions, religious denominations and sport associations were supported financially. One of the most remarkable achievements, to which the Municipality of Timișoara had a major contribution, was the construction of the seismological station in the capital of Banat, the second most important in Romania from a scientific point of view. Despite the financial difficulties, the urban works concerning the maintenance of the buildings, the extension of the green space and the water network continued. As it regards the enterprises that were part of the Economic Establishments of the Municipality of Timișoara, the Communal Cinemas, the Slaughterhouse, the Ice Factory, the Bath and the Communal Beaches registered important profits. A difficult situation was faced by the Stone Quarries, the Sand Quarry, the Funeral Homes and the Lawn Office, while the Brick Factory managed to sit upright, all in all, at the end of the year. Among the causes of the impasse were: the lack of manpower due to mobilizations, the spiral of market prices, the failure to make a serious analysis of the phenomenon, the failure to adapt sale prices to those of the cost, technological deficiencies, the lack of railcars for the transport of goods, the non-existence of rationalization within the technological process. Thus, through the efforts made by the management, as well as by its employees, the normal activity of the institution was ensured and the development of the city continued in an extremely complicated time of war.

Keywords: *Timișoara, city hall, urbanism, socio-cultural, enterprise*

Aspecte din activitatea Primăriei municipiului Timișoara în anul 1942

În anul 1942, datorită celui de-al doilea război mondial, Primăria municipiului Timișoara s-a confruntat cu o serie de probleme complexe, precum aprovizionarea populației municipiului cu produsele de strictă necesitate, sprijinirea financiară și materială a refugiaților și a instituțiilor de învățământ și de cultură din teritoriile pierdute de România în anul 1940, rezolvarea chestiunilor dificile cu care se confruntau întreprinderile aflate în subordinea Municipiului etc. În condițiile extraordinare date, factorii de conducere ai Primăriei au impus o serie de măsuri de raționalizare a consumului, reușindu-se ținerea prețurilor sub control, populația Timișoarei nesuferind

din cauza lipsei produselor alimentare de strictă necesitate. Din bugetul Primăriei au fost alocate importante sume de bani pentru sprijinirea oamenilor săraci, refugiaților din teritoriile cedate, precum și instituțiilor sociale aparținând Municipiului. Concomitent, au fost sprijinite financiar așezămintele de cultură (printre care și Opera Română și Teatrul Național din Cluj, care pe perioada războiului și-au găsit adăpost la Timișoara), școlile (inclusiv cele profesionale) și instituțiile de învățământ superior, cultele religioase, asociațiile sportive. Una dintre cele mai remarcabile realizări, la care Primăria municipiului Timișoara a avut o contribuție majoră, a reprezentat-o construirea stației seismologice din capitala Banatului, a doua ca importanță științifică din România. În ciuda greutăților financiare au continuat lucrările edilitare, de întreținere a edificiilor, de extindere a spațiului verde și a rețelei de apă. În privința întreprinderilor care făceau parte din cadrul Stabilimentelor Economice ale Municipiului Timișoara, au înregistrat importante profituri Cinematografele comunale, Abatorul, Fabrica de ghiață, Baia și plajele comunale. Cu o situație dificilă s-au confruntat Carierele de piatră, cea de nisip, Pompele funebre, Casa de amanet, în timp de Fabrica de cărămidă a reușit în finalul anului, în linii mari, să se redreseze. Printre cauzele impasului s-au numărat lipsa brațelor de muncă datorită mobilizărilor, spirala prețurilor de pe piață și nerealizarea la timp a unei analize serioase a acestui fenomen, neadaptarea prețurilor de vânzare la cele de cost, deficiențe tehnologice, lipsa vagoanelor C.F.R. pentru transportul mărfurilor, inexistența raționalizării în cadrul procesului tehnologic. Astfel, prin eforturile depuse de către conducere, precum și de angajații săi, s-a asigurat activitatea normală a instituției și a continuat dezvoltarea orașului într-o vreme extrem de complicată, de război.

Cuvinte-cheie: *Timișoara, primărie, edilitar, socio-cultural, întreprinderi*

Simona REGEP

Universitatea de Vest din Timișoara
simona.regep@e-uvv.ro

Perpetuating the Memory of those who Died at Tibiscum

In Roman antiquity, was paid special attention to the tomb and burial rituals. The funerary monument is dedicated to both the soul of the deceased and the deities of the underworld. The tomb marking the place of „rest” of the deceased is considered the eternal home, in which the deceased has with him various offerings to serve him in the afterlife. This desire to preserve the memory of the deceased was also manifested at Tibiscum by erecting funerary monuments or depositing offerings in graves for the needs of the souls of the dead.

Keywords: *funerary monument, memory, tomb, offering, Tibiscum*

Perpetuarea memoriei celor decedați la Tibiscum

În Antichitatea romană se acordă o atenție deosebită mormântului și ritualurilor de înmormântare. Monumentul funerar este închinat atât sufletului persoanei decedate, cât și divinităților lumii subpământene. Mormântul marcând locul de „odihnă” al celui decedat este considerat locuința de veci, în care defunctul are alături diverse ofrande pentru a-i servi în viața de dincolo. Această dorință de păstrare a memoriei celor decedați

s-a manifestat și la Tibiscum prin ridicarea de monumente funerare ori depunerea de ofrande în morminte pentru nevoile sufletelor defuncților.

Cuvinte-cheie: *monument funerar, memorie, mormânt, ofrandă, Tibiscum*

Alessandro ROSSELLI
Università di Szeged
a_rosselli_szeged@yahoo.it

Preventing the Memory Loss on the Italian Fascism of the 1920s and its Oblivion: *On the fascism* (2011) by Ivo Andric and *The fourth Italy* (2013) by Joseph Roth

Two different stories and destinies of Ivo Andric (1892-1975) and Joseph Roth (1894-1939), still with something in common: first the aversion and after the hatred for the fascism. Ivo Andric and Joseph Roth were in Italy in two different moments of the twenties. Andric, a diplomatic in Rome and Trieste, published some articles on the Italian fascism, which hadn't become a dictatorship yet. The articles appeared in two Yugoslavian reviews in 1923 and 1926 discussing two famous victims of the fascist violence, Giacomo Matteotti and Giovanni Amendola. In 1928 in Italy, as a correspondent for a German newspaper, Roth offers instead a portrait of an Italian fascism recently turned into dictatorship. It seems important to discover the writings of the two authors on the Italian fascism of the twenties in order to avoid the reappearance of this plague of the twentieth century.

Keywords: *Italian fascism, twenties, Andric, Roth, plague*

Per non perdere la memoria del fascismo italiano degli anni '20 e non parla nell'oblio: *Sul fascismo* (2011) di Ivo Andric e *La quarta Italia* (2013) di Joseph Roth

Due diverse storie e destini per Ivo Andric (1892-1975) e Joseph Roth (1894-1939), ma con qualcosa in comune: l'avversione prima e l'odio dopo per il fascismo. Ivo Andric e Joseph Roth sono stati in Italia in due diversi momenti degli anni '20: Andric, diplomatico a Roma e a Trieste, pubblicò alcuni articoli sul fascismo che non era divenuto ancora dittatura in due riviste jugoslave fra il 1923 ed il 1926, in cui appaiono anche due famose vittime della violenza fascista, Giacomo Matteotti e Giovanni Amendola; Roth. In Italia nel 1928 come corrispondente di un giornale tedesco, offre invece invece il ritratto di un fascismo italiano da poco divenuto dittatura. Appare importante scoprire oggi gli scritti dei due autori, sul fascismo degli anni '20, a lungo sconosciuti, per evitare la ricomparsa di questa peste del ventesimo secolo.

Parole-chiave: *fascismo italiano, anni '20, Andric, Roth, peste*

Culinary Recipe Marked by Orality

This paper brings to the forefront the discussion on gastronomic discourse in terms of concrete communication situations. The corpus used is a set of food-related discourses obtained by field investigation in the localities from Moldova between 2016 and 2020. This field research was undertaken within a research project coordinated by us, funded by UEFISCDI, PN-III P2-2.1-BG-2016-0390, Digitization of Food Cultural Heritage. Bacău County – eCULTFOOD (2016-2018), and a research project coordinated by Otilia Hedeșan funded by UEFISCDI, PN-III-P2-2.1-PED-2019-5092 A Romanian Digital Repository on Food: Turning Heritage Knowledge Towards Society – FOODie (2020-2022). Obviously, when recording a communication situation such as a dialogue on a culinary topic, the discourse reflects the marks of the communication situation. From this perspective, it is significant, indeed, the identity of the participants in the dialogue, namely the researchers, the host who knows the recipes and is willing to share and show, the contact person who mediated the organization of the investigation. Thus, the oral character of communication is reflected both at the macro-textual level (the overall organization of the dialogue related to recipes, codes and food behaviours) and at the micro-textual level (selection of formulas for expressing the message). The simultaneity of producing the message and the cooking activity causes a relative destructuring of the discourse of the recipes reflected by the presence of false beginnings, elliptical statements, returns, corrections, hesitations, interruptions. The copresence of interlocutors in the host family environment determines the use of a language of the moment, marked by the context of communication (frequent personal and spatial-temporal deictics, affective language, contextual meanings of words, ellipses). The necessity of maintaining the communication link naturally requires the use of a whole strategy of adapting and stimulating the interest towards the proposed subject, reflected by verbal, para and nonverbal phatic sequences. In this context, we will try to offer a typology of oral discourses of culinary recipes depending on the characteristics of the communication situation.

Keywords: *typology of recipes, orality, communication situation*

Rețeta culinară sub semnul oralității

Această lucrare aduce în prim-plan analiza discursului gastronomic în termenii unei situații concrete de comunicare. Corpusul utilizat este un ansamblu de discursuri privitoare la alimentație obținute prin anchetă de teren în localități din Moldova între 2016 și 2020. Aceste investigații de teren au fost întreprinse în cadrul proiectului de cercetare pe care l-am condus, PN-III P2-2.1-BG-2016-0390, Digitalizarea patrimoniului cultural alimentar. Județul Bacău – eCULTFOOD (2016-2018) și continuate în cadrul proiectului condus de Otilia Hedeșan, PN-III-P2-2.1-PED-2019-5092, Colecție digitală a patrimoniului alimentar românesc și transfer spre societate – FOODie (2020-2022). Evident, înregistrând o situație de comunicare de tipul dialogului despre un subiect culinar, în discurs sunt reflectate mărcile situației de comunicare. Relevantă este, evident, identitatea participanților la dialog, respectiv cercetătorii, gazda cunoscătoare a rețetelor, dispusă să împărtășească și să arate, persoana de contact care a mediat

organizarea anchetei. Caracterul oral al comunicării se reflectă atât în plan macrotexual (organizarea de ansamblu a dialogului legat de rețete, coduri și comportamente alimentare), cât și în plan microtextual (selecția formulilor de expresie a mesajului). Simultaneitatea producerii mesajului și a activității de gătit determină o relativă destructurare a discursului rețetelor reflectată prin prezența unor false începuturi, a unor enunțuri eliptice, reveniri, corecții, ezitări, întreruperi. Coprezența interlocutorilor în mediul familial al gazdei determină folosirea unui limbaj al momentului, marcat de contextul de comunicare (deictice personale și spațio-temporale frecvente, limbaj afectiv, sensuri contextuale ale cuvintelor, elipse). Necesitatea întreținerii legăturii de comunicare impune, firesc, utilizarea unei întregi strategii de adaptare și stimulare a interesului față de subiectul propus, reflectat prin secvențe fatice de natură verbală, para și nonverbală. În acest context, vom încerca să oferim o tipologie a discursurilor orale care înfățișează rețele culinare în funcție de caracteristicile situației de comunicare care le-a generat.

Cuvinte-cheie: *tipologia rețetelor, oralitate, situație de comunicare*

Cosmina TIMOCE-MOCANU

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” al Academiei Române
cosminatimoce@yahoo.com

The Tastes of the Romanian Communist Party. Culinary Discourse in „Săteanca” Magazine

"Săteanca. Monthly socio-political and cultural magazine for women in villages" was published between 1948-1974, under the auspices of the Union of Democratic Women in Romania (which later became the Committee of Democratic Women in the R.P.R., respectively the National Council of Women in the R.P.R./R.S.R.). The magazine includes a column entitled "What to cook?". Our paper aims at an analysis of this column, structured by the following questions: When are recipes published/omitted? Who are the authors, respectively the recipients of these texts? What kind of rhetorical and visual strategies are used in the presentation? What types of recipes are popular at a given time? What food, economic and cultural policies does this selection reveal?

Keywords: *culinary discourse, a case analysis, „Săteanca” Magazine, recipes, Romanian Communist Party*

Gusturile Partidului Comunist Român. Discurs culinar în Revista „Săteanca”

„Săteanca. Revistă lunară social-politică și culturală pentru femeile de la sate” a fost publicată între 1948 și 1974, sub egida Uniunii Femeilor Democrate din România (devenită, apoi, Comitetul Femeilor Democrate din R.P.R, respectiv Consiliul Național al Femeilor din R.P.R./R.S.R). Publicația conține, între altele, o rubrică intitulată „Ce să gătim?” Lucrarea noastră își propune o analiză a acestei rubrici, structurată de următoarele întrebări: în ce perioade din intervalul de apariție sunt publicate/omise rețetele? Cine sunt autorii, respectiv destinatarii rețetelor? Ce strategii retorice și vizuale sunt folosite în prezentare? Ce tipuri de rețete sunt popularizate la un moment dat? În ce

măsură această selecție face transparente chestiuni de politică alimentară, economică, culturală?

Cuvinte-cheie: *discurs culinar, analiză de caz, revista „Săteanca”, rețete, Partidul Comunist din România*

Cristina TUDOR

Universitatea de Vest din Timișoara
cristina_tudor22@yahoo.com

Viorel Țigu, church painter and restorer. Professional apprenticeship and activity in the field of Romanian Orthodox religious art in Banat during 1950-1960

This study presents the life and activity of Viorel Țigu, who was a historian, researcher, painter and restorer of churches. His artistic apprenticeship was undertaken during the communist period, but he continued his activity after 1989. Viorel Țigu exceeded the limits set by the regime, participating intensely in the conservation, restoration and enrichment of the cultural heritage of Banat and Transylvania and beyond. He dedicated himself from an early age to artistic activity, restoring and painting numerous places of worship. He was a follower of the sacred observance of the tradition of the Romanian Orthodox Church, of Christian dogma, of theological teaching, but he remained open to creation and innovation. The material captures stories about his family, childhood, adolescence and years of study. Viorel Țigu met prominent personalities in the religious art field, managing at the same time to build a beautiful career in a regime full of oppressors.

Keywords: *Viorel Țigu, artist, communist period, restoration, church painting*

Viorel Țigu, pictor și restaurator de biserici. Formarea sa profesională și activitatea desfășurată în domeniul artei religioase ortodoxe române din Banat în perioada 1950-1960

Studiul prezintă viața și activitatea lui Viorel Țigu, care a fost istoric, cercetător, pictor și restaurator de biserici. Formarea sa artistică a fost întreprinsă în perioada comunistă, dar și-a continuat activitatea și după 1989. Viorel Țigu a depășit limitele trasate de regim, participând intens la conservarea, restaurarea și îmbogățirea patrimoniului cultural al spațiului bănățean și transilvănean și nu numai. S-a dedicat de timpuriu activității artistice, restaurând și pictând numeroase lăcașuri de cult. A fost adeptul respectării cu sfințenie a tradiției Bisericii Ortodoxe Române, a dogmei creștine, a învățaturii teologice, însă a rămas deschis în fața creației și inovației. Materialul surprinde relatări despre familie, copilărie, adolescență și ani de studiu. Viorel Țigu a cunoscut personalități marcante din domeniul artei religioase, reușind, în același timp, să își construiască o carieră frumoasă într-un regim încărcat de opreliști.

Cuvinte-cheie: *Viorel Țigu, artist, perioada comunistă, restaurare, pictură bisericească*

The Fates and Predestination in the traditional villages of Hunedoara region*

The entire traditional Romanian mentality is circumscribed by two fundamental coordinates, that of the Sacred and that of the Profane, which delimit the secular society from the religious one. Birth is a human crossing of the thresholds of life that mark the destiny of the future individual in the community. It is what ethnologists call "cultural entry", where life is placed in a dialogue with all its stages: childhood, adolescence, marriage and, finally, death. There is a level of archaic mentality, in which an imaginary complex of popular mythology acts in the effort of people to change "one's destiny", even trying antidotes against the "evil eye". Thus, a series of practices were born in the ritual of predestination, in order to subdue them to predestinate "for good" for the whole destiny of the child, thus trying to intervene in the development of the life that is born. As the bearer of the fundamental message of human destiny, life, the Fates, goddesses of destiny cover every essential moment of it. It is interesting to observe if, through the nature of their predictions, the Fates, with their power, determine the destiny of the newborn or, in fact, they are mandates of a superior force, whose will they make known. The mystery of the Fates is, in fact, the mystery of the message sent by the Divinity to the newborn. *Fate, destiny, predestination*, are, in fact, existential concepts with which philosophical thinking operates at its mature age. It is no longer a matter of fable or utopia, but of the determined desire *to be* and *to know*. Obviously, the answer is, in fact, a postponement, a temporality. Rites, beliefs, magical practices, although originating from "limited areas", are open to a wide array of human-cosmic interpretations, forever taking by surprise people everywhere in one's longing to stay on his/her own long verified path for self-knowledge and existence.

Keywords: *destiny, rite, faith, birth, predestination*

*This work was possible with the financial support of the Operational Programme Human Capital 2014-2020, under the project number POCU 123793 with the title „Researcher, future entrepreneur - New Generation”.

Ursitoarele și ursitul în satul tradițional hunedorean*

Întreaga gândire tradițională românească se circumscrie între două coordonate fundamentale, ale Sacrului și Profanului, ce delimitează societatea laică de cea religioasă. Nașterea reprezintă o trecere umană a unor praguri ale vieții care marchează destinul viitorului individ al comunității. Este ceea ce etnologii numesc „intrarea în cultural”, unde viața este pusă în dialog cu toate etapele sale: copilăria, adolescența, căsătoria și, în final, moartea. Există un palier de mentalitate arhaică în care un complex imaginar de mitologie populară acționează în efortul oamenilor de a schimba "datul său" încercându-se chiar antidoturi împotriva "ceasului rău". Astfel au luat naștere o serie de practici în ritualul ursitoarelor cu scopul de a le îmbuna să ursească "de bine" pentru întregul destin al copilului, încercându-se, în felul acesta să se intervină în desfășurarea vieții care se naște. Ca purtătoare a mesajului fundamental al destinului uman, viața, ursitoarele, zeițe ale destinului acoperă fiecare moment esențial al acesteia. Interesant de văzut dacă prin natura prezicerilor, ursitoarele cu puterea lor determină destinul noului născut sau de

fapt ele sunt mandatare ale unei forțe superioare, a cărei voință o fac cunoscută. Taina ursitoarelor este de fapt taina mesajului trimis de Divinitate nou născutului. *Soartă, destin, ursită*, sunt, de fapt, concepte existențiale cu care operează gândirea filozofică la vârsta ei matură. Nu mai este vorba nici de fabulație, nici de utopie, ci de dorința hotărâtă de "a fi" și "a cunoaște". Firește, răspunsul este, în fond, o amânare, un provizorat. Riturile, credințele, practicile magice, deși provin din "zone limitate", cunosc deschideri largi umano-cosmice, surprinzându-l pe omul dintotdeauna și de pretutindeni în năzuința de a se menține pe o cale proprie, îndelung verificată, întru autocunoaștere și existență.

Cuvinte-cheie: *destin, rit, credință, naștere, ursit*

*Această lucrare a fost posibilă cu sprijinul financiar al Programului Operațional Capital Uman 2014-2020, în cadrul proiectului POCU 123793 cu titlul "Cercetător, viitor antreprenor - Noua Generație".

Mihaela VLĂSCÉANU

Universitatea de Vest din Timișoara
mihaela.vlasceanu@e-uvt.ro

18th Century Timișoara Baroque rondo-bosso sculptures – memory crossings

The 18th Century urban development of Timișoara can be defined by modern historiography highlights. Such a modernity resides on the past, seeking shapes and contents that reaffirm universal values, as the Baroque, style defined by multiple identity and artistic values, a style of multiple metamorphoses which reintegrated the classic world into the collective memory. The monuments of Baroque sculpture- are to be regarded as receptacles of an age defined by reassessing the imperial Christian power victorious against Islam, throughout shapes and contents emerging from central Europe, having didactic values and introducing the Counter Reformation ideas into a territory added to the empire in a period when the Enlightenment progressed. These statues adorn the public space, having an iconography that requires knowledge of the colonists emerging areas in a period when the Habsburg and Ottoman borders were redefined. This public space becomes a space of memory, reminding of the true Christians (from St. Sebastian in the ancient times to St. Roche and Charles Borromeo in the Middle Ages or the Immaculate Conception, an abstract notion preferred by the Baroque artists. These public squares of Timișoara were in the 18th century a place where memory was recollected (Unirii Square of today was once a spiritual centre as the Catholic cathedral was built there in the third decade of the 18th century, or the St. George Square, that was shaped by the Jesuits as the intellectual headquarter, or the Square where military parades took place (Libertății today) where the new Christian imperial power defined the space accordingly, each space shaping the memory of history, of colonists emerging from the entire Habsburg empire.

Keywords: *monumental sculpture, public square, Baroque, memory*

Monumentele de for public din Timișoara sec. XVIII – spațiu al memoriei

Noua organizare urbană a Timișoarei ce debutează la începutul secolului XVIII se încadrează după toate reperele deja consacrate în istoriografia de specialitate în plină modernitate. O modernitate ce se ancorează în trecut, căutând forme și conținuturi ce reiterează valori universale, cum este barocul, un stil definit de multiple valențe identitare și artistice, stil al metamorfozelor ce readuce lumea clasică în memoria colectivă. Monumentele de for public - statuile sunt din perspectiva stilistică menționată cele ce păstrează memoria unui ev încărcat de afirmări ale puterii statale creștine victorioase împotriva islamului, prin ansamblul de forme și conținuturi ce aduc barocul central-european într-un spațiu transfrontalier, replicându-se modele consacrate de stilul Contrareformei religioase în țările din apusul Europei într-o variantă târzie ce corespunde inițiativelor reformatoare, progresiste ale Iluminismului. Statuile monumentale mobilează piața publică, devenind prin iconografia sfinților reprezentați un suport vizual al credinței în vremuri de reconfigurare a imperiilor, fenomenul colonizator fiind important în gestionarea repertoriului imagistic al sculpturilor cu recurs la memoria creștinismului timpuriu prin Sf. Sebastian, la memoria epidemiilor evului mediu (Nepomuc, Rochus, Carlo Boromeo) sau reprezentarea Imaculatei Concepțiuni – noțiune abstractă proprie barocului. Cum piețele sunt elementul ce coagulează viața spirituală (Piața Prințul Eugen, azi Unirii) sau cea militară (Piața Paradelor, azi Libertății), intelectuală (Piața Sf. Gheorghe, unde exista biserica medievală preluată de iezuiți), aceste locuri devin spații ale memoriei central-europene sau ale memoriei locului de proveniență al celor ce însoțesc cucerirea militară a provinciei Banat.

Cuvinte-cheie: *sculptură monumentală, for public, baroc, memorie*

Michelangelo CARDINALETTI
Università per Stranieri di Perugia
michelangelo.cardinaletti@unistrapg.it

«Remembering is a bit like dying». Ennio Morricone's Music in *A pure formality* by Giuseppe Tornatore

Giuseppe Tornatore defines *A pure formality* (1994) as a turning point in his filmography. It is in fact an unusual film for its style, with special regard to the theme. One night a murder is committed and the great writer Onoff (Gerard Depardieu) is found in a state of confusion. The man, brought to the local police station, is questioned by a police detective (Roman Polanski), but seems not to remember the recent events of his life. Only with the advancement of interrogation, amid pressing questions, he will regain his memory. My paper aims to consider this last point of the story, the memory effort of the protagonist, by focusing not only on the events staged, but also on the function of the music by Ennio Morricone. The music plays indeed a decisive role in the film, suggesting some particular moods, otherwise impossible to represent: the enigmatic atmosphere that surrounds the characters, the state of restlessness of the protagonist, the paradoxical misunderstanding of the arrest are all exalted by the music of Morricone, which moves from the idea that «absence of memory = absence of tonality». An initially formal and dissonant music hides short melodies that slowly surface and make up the main theme of the film. The voice of Depardieu sings a lyric (text by Tornatore) that reveals the mystery: «Remembering is a bit like dying, you know it now».

Keywords: *Morricone, Tornatore, soundtrack, remembering, a pure formality*

«Ricordare è come un po' morire». La musica di Ennio Morricone nel film *Una pura formalità* di Giuseppe Tornatore

Giuseppe Tornatore ha definito *Una pura formalità* (1994) come un punto di svolta della sua filmografia. Si tratta infatti di una pellicola insolita per il suo stile, soprattutto se si rivolge lo sguardo al tema affrontato. Nella notte in cui è stato commesso un omicidio, un ispettore (Roman Polanski) deve indagare sul ritrovamento in stato confusionale del grande scrittore Onoff (Gerard Depardieu). L'uomo, condotto in commissariato, sembra però non ricordare gli ultimi avvenimenti che lo riguardano. Solo con l'avanzare dell'interrogatorio, fatto di domande sempre più incalzanti, avverrà un pieno recupero della memoria. Il contributo vuole soffermarsi su questo aspetto della vicenda, indagando proprio il faticoso sforzo rammemorativo del protagonista. E vuole farlo non solo concentrandosi sui fatti messi in scena, ma anche sulla funzione della musica di Ennio Morricone, che nel film ha il compito non semplice di suggerire allo spettatore alcuni particolari stati d'animo, altrimenti impossibili da rappresentare. L'atmosfera enigmatica che avvolge i personaggi, lo stato di inquietudine in cui versa il protagonista, il paradossale equivoco del fermo, sono tutti elementi esaltati dalla musica di Morricone, la quale partendo dal principio «assenza di memoria = assenza di tonalità», svolge un ruolo

determinante. Una musica inizialmente formale e dissonante nasconde brevi incisi melodici che riaffiorano lentamente, andando infine a costituire il tema principale del film. Su testo dello stesso Tornatore la voce di Depardieu canta una lirica che svela il mistero: «Ricordare è come un po' morire, tu adesso lo sai».

Parole chiave: *Morricone, Tornatore, colonna sonora, ricordare, una pura formalità*

George Dan ISTRATE

Universitatea de Arte și Design, Cluj-Napoca

distrate@hotmail.com

Memory and Forgetting in the Terminology of the Visual Arts

Given the fact that over time the word art (and its derivatives) has acquired and benefits from a wide range of meanings, we find it necessary to make some terminological clarifications and review the meanings with which the lexeme is being used in theoretical research in this field. The approach has an interdisciplinary character, with aspects taken mainly from studies dedicated to the visual arts. At the semantic level, we note the existence of two terms, with common Latin roots, namely *ars*, *artis*, specialized to indicate intellectual work (*artist*) and physical or mechanical work (*craftsman*). This is because in our times, more often than not, the artist does nothing but conceive the work and it is the craftsman who works with his hand or with modern techniques and actually produces art objects. And the handmade product ("made by hand") or artifact ("made with art") is invested with the title of work of art if it is conceived / created by a plastic artist recognized as such by specialists (we refer to critics of art, gallery owners, museographers, collectors), while the craftsman gets lost in oblivion, or, in the happiest case, joins the ranks of anonymous people who worked in the workshop of a famous artist.

Keywords: *art, artist, artisan, artefact, handmade product*

Memoria e dimenticanza nella terminologia delle arti visuali: arte - artista/artigiano - artefatto

Poiché attraverso i tempi la parola arte (e i suoi derivati) ha acquisito ed ha un ampio ventaglio di significati, troviamo necessario fare alcune precisazioni terminologiche e rivedere i significati con cui il lessema viene utilizzato nelle ricerche teoriche in questo campo. L'approccio ha un carattere interdisciplinare, con aspetti presi principalmente dagli studi dedicati alle arti visive. A livello semantico, constatiamo l'esistenza di due termini, con radici comuni nel latino *ars*, *artis*, specializzati per indicare il lavoro intellettuale (*artista*) e il lavoro fisico o meccanico (*artigiano*). Questo perché ai nostri tempi, il più delle volte, l'artista non fa che concepire l'opera ed è l'artigiano che lavora con la mano o con tecniche moderne e produce effettivamente gli oggetti d'arte. E il manufatto ("fatto a mano") o l'artefatto ("fatto con arte") viene investito del titolo di opera d'arte se è concepito/ideato da un artista plastico riconosciuto come tale dagli specialisti (ci riferiamo a critici d'arte, galleristi, museografi, collezionisti), mentre

l'artigiano si perde nell'oblio, oppure, nel caso più felice, entra nella fila degli anonimi che hanno lavorato nella bottega di un artista famoso.

Parole chiave: *arte, artista, artigiano, artefatto, manufatto*

Simona NICOLAE

Universitatea din București/
Institutul de Studii Sud-Est Europene, Academia Română
simona.nicolae@ils.unibuc.ro

Μίμησις și Ἀνάμνησις or From Plato and Aristotle to Maurice Ravel and Maurice Béjart

Starting from Ravel's *Bolero* choreographically transposed by Maurice Béjart and integrated in the *Les Uns et les Autres* (movie directed by Claude Lelouch), I intend to reveal how the Plato's doctrine of *anamnesis* and the Aristotle's theory of *mimesis* transcend the philosophical language and rebuild the concepts of space and time in relation to the human being, through music, dance, or scenography.

This analysis follows, essentially, the rhythm, *melos* and gesture variation superposed over an ascendent linear progression that evolves in syncretic harmony, in different languages. I also look on to the symbolic accumulation of certain fundamental concepts of Plato's gnoseology and Aristotle's poetics, transposed in the auditive and visual arts language. The memory and the remembrance of birth, love, and death as attributes of existence, the knowledge as a mythical memory of the primordial elements (water, earth, fire and air), the rhythm imitation of the world, day, night, breath and love, and the meaning of the three principles (the unity of action, place, and time) are the landmarks followed by this analysis, until the abrupt end of the score, choreography and movie scene.

Keywords: *bolero, Béjart (Maurice), Ravel (Maurice), Platonic theory of memory, Aristotelian poetics*

Μίμησις și Ἀνάμνησις sau De la Platon și Aristotel la Maurice Ravel și Maurice Béjart

Pornind de la *Bolero* lui Ravel transpus coregrafic de Maurice Béjart și immortalizat în filmul *Les Uns et les Autres* al regizorului Claude Lelouch, îmi propun să surprind felul în care tiparul platonician al reamintirii și teoria aristotelică a imitației transcend limbajul filosofic și recompun, prin melos, dans ori scenografie, conceptele de spațiu și timp, în raport cu ființa umană și capacitatea acesteia de a le percepe și cunoaște.

Analiza urmărește, pe de o parte, variația ritmică, melodică și gestuală suprapusă unei progresii ascendente liniare, care avansează în armonie sincretică dar în limbaje diferite și, pe de alta, acumularea simbolică, în registre variate, a unor noțiuni fondatoare ale gnoseologiei și ale poeziei filosofilor elini, puse în slujba altor muze. Memoria nașterii ființei, iubirea și moartea ca atribute ale existenței, cunoașterea ca amintire mitică și confundare cu elementele primordiale ale firii (apa, focul, aerul), imitația ritmului lumii, al zilei și al nopții, al respirației și al iubirii, semnificația și concretizarea celor trei unități

sunt reperete pe care analiza mea le urmărește, până la sfârșitul abrupt al partiturii, al coregrafiei și al imaginii.

Cuvinte-cheie: *bolero, Béjart (Maurice), Ravel (Maurice), teoria platoniciană a amintirii, poetica aristotelică*

Tamara STANIĆ
Università di Novi Sad
tamara.stanic@ff.uns.ac.rs

Literary and Cinematographic Permeations after the Second World War in Italy

After the Second World War, Italy is a torn country that has to deal with its past. Post-war Italian intellectuals, committed to facing misery, worry about social problems trying to build a new democratic civilization. From this vocation, a vast and articulated cultural movement that involves many artistic and expressive forms, Neorealism, was born. The two most overwhelming spokespersons of Italian Neorealism who managed to express the existential unease of the postwar period in Italy, are without any doubt, Neorealist literature and cinema. The crisis of society and identity, critical attitudes towards the current situation on the cultural and artistic scene, economic, social and political circumstances, have begun to find in the language of cinema and neorealist literature both the ideal accomplice for new artistic interventions and the voice of the people. The purpose of this contribution is to give light to a large part of the literary and cinematographic production of the Italian postwar period. In this contribution I will deal with the strong synthesis of these two artistic movements, focusing on its most important representatives and their masterpieces.

Keywords: *Italy, Postwar period, Neorealism, literature, cinematography*

Permeazioni letterarie e cinematografiche nel Secondo dopoguerra in Italia

Dopo la Seconda guerra mondiale l'Italia è un paese lacerato che deve fare i conti con il proprio passato. Gli intellettuali italiani nel dopoguerra, impegnati a fronteggiare miseria, si preoccupano di problemi sociali cercando di costruire una nuova civiltà democratica. Da questa vocazione nasce un vasto e articolato movimento culturale che coinvolge molte forme artistiche ed espressive, il Neorealismo. Le due portavoce più travolgenti del Neorealismo italiano che riuscirono ad esprimere il disagio esistenziale del dopoguerra in Italia, sono senza ogni dubbio, la letteratura e la cinematografia neorealista. La crisi della società e dell'identità, gli atteggiamenti critici nei confronti della situazione attuale sulla scena culturale e artistica, le circostanze economiche, sociali e politiche, hanno cominciato a trovare nel linguaggio del cinema e della letteratura neorealista sia il complice ideale per nuovi interventi artistici che la voce del popolo. Lo scopo di questo contributo è dare luce a un'ampia parte della produzione letteraria e cinematografica del periodo postbellico italiano. In questo contributo tratterò la forte sintesi di questi due movimenti artistici soffermandomi sui suoi rappresentanti più importanti e i loro capolavori

Parole chiave: *Italia, Secondo dopoguerra, Neorealismo, letteratura, cinematografia*

Digital Memories: the Romanian Memes Take on the COVID-19 Lockdown

After the WHO declared the COVID-19 a pandemic, the Romanian government granted more decision-making power to the Public Health System. In parallel with the medical campaigns which aimed to prevent the spread of the virus, awareness campaigns have been implemented and promoted. Images that documented the effects went viral, and the idea and the fear of the virus soon set foot on almost every household in the country. We stayed at home, did not visit our family, isolated from our friends, wore masks, and protected ourselves in every possible way. During such times, not only youngsters turned their attention to social media. In Romania, the most widespread form of IM is the image macro. When the paramount concern of the internet users became the lockdown, Facebook's IMs pages did not remain indifferent. Shortly after the Romanian authorities had introduced restrictions amid the rise in COVID-19 cases, these pages progressively began to collect images that either brought to mind or made direct references to the lockdown and turn them into IMs. This paper examines the production of internet memes (IMs) through a multi-layered study of the most popular Romanian IMs' Facebook pages from their peak, in early March, through the middle of May 2020. The interval includes the first days of the state of emergency (March 14–21), the night-time curfew (17), the national lockdown (24), the self-declaration for leaving the premises, and the movement restrictions for older people (March 30 – May 14), the Easter celebration and the Labor Day (April 12 / May 1). I use two major research strategies: (a) a quantitative analysis of the Romanian IMs and (b) case studies. Data have been collected from the digital archives of the following Facebook pages: Junimea, Omu Paiangăn, Ion Creangă, and 2Meme. In parallel with the news pages, the aforementioned IMs pages activated, worked, created, and distributed content inspired by current events, extending, in the digital space, information of general interest first published in the press. By examining these, the paper seeks to clarify the process by which the exposure to the most popular form of anxiety relief and slacktivism, the IM, either created innocent digital memories of the lockdown or contributed to the spread of fear.

Keywords: *digital memories, lockdown, culture of fear, memes, digital culture*

Amintiri digitale: abordări ale memelor românești asupra carantinei naționale

La scurt timp după ce autoritățile române au introdus restricții pe fondul creșterii numărului de cazuri de COVID-19, paginile de meme au început treptat să colecteze imagini care fie sugerau, fie făceau referiri directe la carantina națională iar, mai apoi, le-au transformat în meme. Prezentarea analizează procesele de producție ale memelor printr-un studiu multilateral al activității online a celor mai populare pagini românești de meme. Intervalul studiat, de la începutul lunii martie, până la mijlocul lunii mai 2020, include primele zile ale stării de urgență (14-21 martie), carantina de noapte (17 martie), carantina națională (24 martie), declarația pe propria răspundere și restricțiile de circulație pentru persoanele în vârstă (30 martie – 14 mai), sărbătoarea Paștelui și Ziua Muncii (12 aprilie / 1 mai). Am folosit două strategii majore de cercetare: (a) o analiză cantitativă și (b) studii de caz. Datele le-am colectat din arhivele digitale ale următoarelor pagini de Facebook: Junimea, Ion Creangă, Omu Paiangăn și 2Meme. Procedând astfel,

prezentarea încearcă să clarifice procesul prin care expunerea la cea mai populară formă de ameliorare a anxietății și activism digital, mema, fie a creat amintiri digitale nevinovate despre carantina națională, fie a contribuit la răspândirea fricii.

Cuvinte-cheie: *amintiri digitale, carantină națională, cultura fricii, meme, memorie colectivă*

Maria CRISTEA

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran”, Timișoara
marialadau@gmail.com

The commemorative actions presented by the Romanian press from Banat at the beginning of the 20th century

Elie Wiesel said, without memory there is no culture. Without memory, there would be no civilization, no society, no future.

The people of culture found in the pages of the Romanian press an important space that ensured them a place in the general memory of the population. The journalists capitalized on this towards the spiritual elevation of the Romanian people in Banat. The press played a guiding role for the mind and soul of the Romanians from Banat.

Banat newspapers published extensive reports about commemorative festivities, dedicated to some personalities, which marked the existence of the Romanian people, not leaving them to be forgotten. Thus, Vasile Alecsandri, Ciprian Porumbescu, Mihai Eminescu, Costache Negri, Vincentiu Babes, etc. are commemorated. The Romanian publications from Banat did not miss the Putna celebrations, organized on the occasion of the 400th anniversary of the passing into eternity of the ruler Stefan cel Mare.

Presenting extensive commemorative celebrations, Banat journalists performed an important act of national culture and education. These articles had a special significance, they meant a special act of culture so that dust of forgetfulness would not settle on the memory of some Romanians who honor, through their talent and activity, the people they belong to.

Keywords: *press, people from Banat, commemorative festivities, personalities.*

Acțiunile comemorative prezentate de presa românească bănățeană la începutul secolului al XX-lea

Elie Wiesel spunea, fără memorie nu există cultură. Fără memorie, nu ar exista civilizație, nici societate, nici viitor.

Oamenii de cultură au aflat în paginile presei românești un important spațiu care le-a asigurat un loc în memoria generală a populației. Acest lucru gazetarii l-au valorificat spre înălțarea spirituală a poporului românesc din Banat. Presa a jucat un rol călăuzitor pentru mintea și sufletul românilor bănățeni.

Jurnalele bănățene au publicat relatări ample despre festivități comemorative, dedicate unor personalități, care au marcat existența poporului român, nelăsându-le pradă uitării. Astfel, sunt comemorați Vasile Alecsandri, Ciprian Porumbescu, Mihai Eminescu, Costache Negri, Vincențiu Babeș, etc. Publicațiile românești bănățene nu au lăsat să treacă neobservate nici serbările de la Putna, organizate cu ocazia împlinirii a 400 de ani de la trecerea în veșnicie a domnitorului Ștefan cel Mare.

Prezentând pe larg serbări comemorative, ziariștii bănățeni au îndeplinit un important act de cultură și educație națională. Aceste articole au avut o semnificație deosebită, au însemnat un act de cultură remarcabil pentru ca praful uitării să nu se așeze peste

memoria unor români care fac cinste, prin talentul și activitatea lor, poporului din care fac parte.

Cuvinte-cheie: *presă, bănățeni, festivități comemorative, personalități*

Vasile DOCEA

Universitatea de Vest Timișoara/
Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” Timișoara
vasile.docea@e-uvv.ro

The paternity of the "Memoirs" of King Carol I of Romania

The "Memoirs" of King Carol I of Romania, published at the end of the 19th century, are a hybrid work, resulting from the collaboration of several people. Until now, relying only on indirect sources, historians have only suspected the involvement of the writer Mite Kremnitz in writing the text. Starting from a series of unpublished archive documents, we reveal in this article the role that the German writer had in making the King's "Memoirs", but also the way in which the collaboration of Mite Kremnitz and King Carol I took place.

Keywords: *King Carol I, Mite Kremnitz, memoirs*

Paternitatea „Memoriilor” regelui Carol I al României

„Memoriile” regelui Carol I al României, publicate la sfârșitul secolului al XIX-lea, sunt o operă hibridă, rezultată din colaborarea mai multor persoane. Până în prezent, bazându-se doar pe surse indirecte, istoricii doar au bănuț implicarea scriitoarei Mite Kremnitz în redactarea textului. Pornind de la o serie de documente inedite de arhivă, relevăm în acest articol rolul pe care scriitoarea germană l-a avut în realizarea „Memoriilor” regelui, dar și felul în care a decurs colaborarea Mite Kremnitz și regele Carol I.

Cuvinte-cheie: *regele Carol I, Mite Kremnitz, memorii*

Ioana-Simina FRÎNCU

Universitatea de Vest din Timișoara
simina.frincu@gmail.com

Retranslation as a form of "survival" of the original. Some considerations on the phenomenon of retranslation in Romanian during the 19th century

Any book is an obstacle to oblivion. The first translation of an original, although the most subject to mistakes (Berman), has the merit of exposing it to a wider audience, belonging to other cultures. The following translations do more than that: they ensure the "survival" of the original over generations, as the act of translation almost never takes place simultaneously with the shaping of the literary work, but subsequently to it (Benjamin). However, the organic evolution of the target language mercilessly seals (Voltaire, Benjamin) the fate of the translations made until that moment. Linguistically, the constant

renewal, through translations, of the original ensures both the glorious eternity of the work of art and the perpetual, indefinite metamorphosis of the translating language. Although the tumultuous nineteenth century recorded a greater number of simultaneous retranslations (translations produced in the same time frame, by different translators) and retranslations in the sense of translations through an intermediate language, retranslations as a resumption of the translation process for improvement, correction or completion reasons does however take place. This study aims at highlighting the existence and motivations of such artistic exercises, using meta-translational discourses accompanying translations elaborated between 1800 and 1900. Whether it represents a linguistic revitalization of an already obsolete translation, or it refers to the elaboration by the same translator of a superior version of a previous rendering, retranslation during this period reflects the Romanian translators' concern to refine their artistic expression, within a broader movement of emancipation and spiritual reawakening of the nation.

Keywords: *retranslation, paratext, 19th century, history of translation, translation through intermediate language*

Retraducerea ca formă de „supraviețuire” a originalului. Câteva considerații asupra fenomenului de retraducere în limba română în secolul al XIX-lea

Orice carte constituie o piedică în calea uitării. Prima traducere a unui original, deși cea mai supusă greșelilor (Berman), are meritul de a-l face cunoscut unui public mult mai larg, aparținând altor culturi. Traducerile următoare fac mai mult decât atât: îi asigură „supraviețuirea” peste generații, întrucât actul traductiv nu se petrece aproape niciodată în contemporaneitate cu plămădirea operei literare, ci posterior acesteia (Benjamin). Evoluția organică a limbii țintă pecetluiește însă nemilos (Voltaire, Benjamin) soarta traducerilor efectuate până la acel moment. Sub aspect lingvistic, reînnoirea constantă, prin traduceri, a originalului asigură eternitatea glorioasă a operei de artă și, totodată, renașterea perpetuă, indefinită a limbii traducătoare. Chiar dacă tumultuosul secol al XIX-lea a consemnat un număr mai mare de retraduceri simultane (traduceri produse în același interval de timp, de traducători diferiți) și de retraduceri în sensul de traduceri prin intermediar, totuși, retraducerea ca reluare a demersului traductiv cu scopul de a-l ameliora, corija sau întregi are loc. Acest studiu își propune să pună în lumină existența și motivațiile unor astfel de exerciții artistice, făcând apel la o serie de discursuri meta-traductive care însoțesc traduceri în limba română din perioada 1800-1900. Fie că presupune, în fapt, actualizarea lingvistică a unei traduceri peste care a trecut timpul, fie că denotă elaborarea de către același traducător a unei versiuni superioare unei transpuneri anterioare, retraducerile din această perioadă reflectă preocupările traducătorilor români pentru rafinarea expresiei, în contextul amplei mișcări de emancipare și redeșteptare a neamului.

Cuvinte-cheie: *retraducere, paratext, secolul al XIX-lea, istoria traducerii, traducere prin intermediar*

Are libraries sustainable in the new open science world?

The paper presents the results of a study conducted in March 2020 on a representative sample of the Romanian scientific community, regarding the behavior of researchers with respect to scientific literature. Some of the topics analyzed are: the preference in obtaining electronic information, compared to the traditional way (printed), the preferred location when accessing electronic information (from within the university campus or from the outside), the type of preferred documents (book, scientific articles, conference proceedings etc), language preferences based on the user's scientific profile. The respondents were invited to formulate requests of new services, for maximizing the effectiveness and efficiency of the digital documentation process, for increasing efficacy of access, search and refining of the information. We also investigated the knowledge stock regarding open science, Creative Commons licenses, article processing charge (APC), Plan S, the European regulations regarding open data, and continued with researching the acceptance level of switching from the pay-and-read model to the pay-and-publish model. Due to the fact that libraries are info-documentary entities directly involved in sustaining and promoting the new informational environment and the new publishing methods, the ways through which these objectives can be met were also analyzed, together with the roles of library and information science specialists in a world where terms such as online, electronic, digital define scientific documentation. The results of the study showed significant differences in the level of knowledge regarding the investigated concepts, as well as the need for involving university libraries in providing a suitable education for the acceptance of the new publishing methods.

Keywords: *open science, electronic scientific literature, info-documentary resources, university library*

Sunt bibliotecile sustenabile în noua lume a cercetării științifice accesibile pentru toți?

Lucrarea prezintă rezultatele unui studiu realizat în martie 2020 pe un eșantion reprezentativ al comunității științifice din România referitor la comportamentul cercetătorilor față de literatura științifică. Câteva dintre subiectele analizate sunt: preferința de a obține informația pe suport electronic în comparație cu suportul tradițional (tipărit), locul preferat de a accesa informația în format electronic (din interiorul sau exteriorul campusului universitar), tipul preferat de documente (cărți, articole științifice, proceedings-uri ale conferințelor etc), limba de studiu preferată, bazate pe profilul științific al utilizatorului. Respondenții au fost invitați să formuleze solicitări pentru noi servicii pentru maximizarea eficacității și eficienței procesului de documentare în mediu digital, pentru creșterea eficacității accesului, căutării și rafinării informațiilor. De asemenea, am investigat cunoștințele privind știința deschisă, licențele Creative Commons, taxa de procesare a articolelor (APC), Planul S, reglementările europene privind datele deschise și am continuat cu cercetarea nivelului de acceptare a trecerii de la modelul pay-and-read la modelul pay-and-publish. Deoarece bibliotecile sunt entități info-documentare implicate direct în susținerea și promovarea noului mediu

informațional și a noilor metode de publicare, au fost analizate și modalitățile prin care aceste obiective pot fi îndeplinite, împreună cu rolul specialiștilor în științele informării și documentării, într-o lume în care termeni precum online, electronic, digital definesc documentarea științifică. Rezultatele studiului au arătat diferențe semnificative în nivelul de cunoștințe referitor la conceptele investigate, precum și necesitatea implicării bibliotecilor universitare în furnizarea unei educații adecvate pentru acceptarea noilor metode de publicare.

Cuvinte-cheie: *știința deschisă, literatura științifică în format electronic, resurse info-documentare, bibliotecă universitară*

Gabriela PANU

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran”, Timișoara
panu.gabriela@gmail.com

Remembrance and forgetfulness. Women`s academic career during the communist Timișoara

The way people think and act is deeply influenced by their interaction with the external environment, with other people or with the authorities. There were only a few women who had a university career during the Communist period in the universities of Timișoara. In the recorded interviews they generally talk nostalgically about their period of professional activity. The process of remembrance is also influenced by the intensity in which they seek the memory, by their willingness to remember certain things. From these mnemonic phenomena arises the paradox of the double intentionality, a dichotomy in which at one pole is the desire to render the past as accurately as possible, to remember as many things as possible, and at the opposite pole is the desire to render only a part of the past, the part they consider relevant or to render the past in a very personal way, in order to be perceived by others in a certain way.

What do they reveal? What do they want to omit? these are questions conditioned by subjectivity and by intentionality. That is why these are the questions I have tried to answer in this paper. Both the way of thinking and the language of these women are dependent on the social, political and cultural context, all these acting as a filter for the remembrance.

Keywords: *memory, forgetfulness, Communism, the university environment of Timișoara, academic women*

Mecanismele memoriei. Amintire și uitare la universitățile timișorene în perioada comunistă

Modul în care oamenii gândesc și acționează este profund influențat de interacțiunea lor cu mediul extern, cu alți oameni sau cu autoritățile. Femeile care au avut o carieră universitară în perioada comunistă în universitățile din Timișoara au fost destul de puține. În interviurile înregistrate ele povestesc în general cu nostalgie despre perioada lor de activitate profesională. Procesul reamintirii este influențat și de intensitatea cu care ele caută amintirea adică de dorința/disponibilitatea de a face eforturi pentru a-ți readuce aminte anumite lucruri. Din aceste fenomene mnemonice se naște paradoxul

dublei intenționalități, o dihotomie în care la un pol se află dorința de a reda trecutul cât mai exact, de a-și aminti cât mai multe lucruri cu putință, iar la polul opus se află dorința de a reda doar o parte din trecut, aceea pe care ele o consideră relevantă sau de a reda trecutul într-o manieră foarte personală. Aici intervine voința, de a reda trecutul cum vor ele sau cum își doresc ele să fie perceput de alții.

Ce dezvăluie/povestesc despre ce își aduc aminte? Adică ce vor să scoată la iveală sau ce vor să omită? sunt întrebări condiționate de subiectivitate dar mai ales de intenționalitate. Tocmai de aceea, acestea sunt și interogațiile cărora am încercat să răspund în lucrarea de față. Atât gândirea cât și limbajul universităților timișorene sunt dependente de contextul social, politic și cultural, toate acestea acționând ca un filtru pentru acțiunea de rememorare.

Cuvinte-cheie: *memorie, uitare, comunism, mediul universitar timișorean, femeii universitare*

Manuela ZĂNESCU

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran”, Timișoara
manuela.zanescu@gmail.com

Oral history – a means of exploring and knowing the institutional history

History is a story that cannot be built without a call to memory. That is why oral history is necessary to reconstruct the past, because it uses the memory of community members, as a complementary form of completing the story, in addition to data provided by archives or secondary sources. The transgenerational transmission of dowry becomes a social duty. We are obliged to capitalize on the experience of those who have lived recent history through mnemonic exercises that lead to the evocation of the past.

The Central University Library of Timișoara served the reading public with the necessary information and was not totally politically subjugated between 1948 and 1990. From the archives and testimonies of the interviewees, it appears that the Central University Library of Timișoara had in collections the bibliographies indicated in fact, it was one of the few university libraries in the country that benefited from a very good collection of long-term loan of the university courses.

The interpretation of the transcribed interviews will focus especially on the analysis of the factual information related to the library but also on the description of the processes that generated effects on the activity carried out in the library and the institutional development. This opens up several avenues for discussing the facets of the institution. Each interviewee has their own image of the library, it provides a partial view, a certain aspect that can be explored. Through ethnographic research, all these facets come together, as in a kaleidoscope, and lead to the reconstruction of the whole.

Keywords: *university library, readers, collections, oral history, reading*

Istoria orală – mijloc de explorare și cunoaștere a istoriei instituționale

Istoria este o poveste care nu poate fi construită fără apel la memorie. Tocmai de aceea istoria orală este necesară reconstituirii trecutului, pentru că recurge la memoria membrilor comunității, ca formă complementară de întregire a poveștii, pe lângă datele

oferite de arhive sau de sursele secundare. Transmiterea transgenerațională a zestrei devine o datorie socială. Suntem datori să valorificăm experiența celor care au trăit istoria recentă prin exercițiile mnemotice care duc la evocarea trecutului.

Biblioteca Centrală Universitară din Timișoara a deservit publicul cititor cu informațiile necesare și nu a fost total subjugată politic în perioada cuprinsă între 1948 și 1990. Din arhive și din mărturiile persoanelor intervievate, reiese că Biblioteca Centrală Universitară din Timișoara a deținut în colecții bibliografiile indicate studiului, ba chiar a fost printre puținele biblioteci universitare din țară care a beneficiat de o foarte bună colecție de cursuri universitare care se împrumutau pe termen lung.

Interpretarea interviurilor transcrise se va axa în special pe analiza informațiilor factuale legate de bibliotecă dar și pe descrierea proceselor care au generat efecte asupra activității desfășurate în bibliotecă și a dezvoltării instituționale. Se deschid astfel mai multe căi de discutare a fațetelor instituției. Fiecare interviuat are propria imagine despre bibliotecă, furnizează o vedere parțială, un anumit aspect care se poate explora. Prin cercetarea etnografică se adună, ca într-un caleidoscop, toate aceste fațete și conduc la reconstituirea întregului.

Cuvinte-cheie: *biblioteca universitară, cititori, colecții, istorie orală, lectură*

Elena ZANET

Biblioteca Județeană "Gh. Asachi" Iași
lilaaro@yahoo.com

Library – The European Cultural Memory of a Community

Culture and creativity are an essential aspect of our societies, and people need access to a wide range of cultural activities and art. Europe's cities feel at home with a rich mix of people and this diversity is a valuable source of cultural richness and human potential.

The knowledge society is the new 21 century culture focused on science and knowledge; subscribe science and art, literature, philosophy will design new spaces possible, thinking stimulant for man and society to which he belongs.

Can we talk about culture through the concept of innovation? Can be described as the process of learning a cultural innovations? What is the culture of creativity? What is the role of the library in this equation? Culture is the essence of information?

Keywords: *knowledge, creativity, civilization, innovation, information society*

Biblioteca – Memoria Culturală Europeană a unei Comunități

Cultura și creativitatea sunt un aspect esențial al societăților noastre, iar oamenii au nevoie de acces la o gamă largă de activități culturale și de artă. Orașele Europei se simt acasă cu un amestec bogat de oameni și această diversitate reprezintă o sursă valoroasă de bogăție culturală și de potențial uman.

Societatea cunoașterii reprezintă noua cultură din sec. 21 centrată pe știință și cunoaștere; științei i se subscriu arta, literatura, filosofia care va proiecta noi spații posibile, gândire stimulatorie pentru om și pentru societatea din care face parte.

Putem vorbi despre cultură prin prisma conceptului de inovație? Cum poate fi descris procesul de însușire a unei inovații culturale? Ce este cultura creativității? Ce rol are biblioteca în această ecuație? Este cultura, esența informației?

Cuvinte-cheie: *cunoaștere, creativitate, civilizație, inovație, societate informațională*

NORME DE TEHNOREDACTARE A LUCRĂRILOR PENTRU *Quaestiones Romanicae IX*

Indicații generale

- Textul integral al lucrării va fi trimis până la data de 15 noiembrie 2021, la adresele ciccre@e-uvv.ro și valy.ceia@e-uvv.ro.
- Lucrarea va fi trimisă în format docx (dacă pentru redactare s-a folosit Microsoft Word, versiunea 2010 sau mai nouă) sau doc (dacă s-a folosit o versiune mai veche de Microsoft Word sau un alt editor de text).
- Lucrarea va fi scrisă în limba în care a fost susținută comunicarea și va avea între 5 și 13 pagini (inclusiv ilustrații și anexe).
- Formatul paginii va fi A4, cu margini de dimensiune standard, spațiat la 1 rând.
- Paginile lucrării nu se vor numerota.
- Pentru întreaga lucrare se va folosi caracterul Times New Roman (TNR).
- Cuvintele Abstract, Keywords, Rezumat, Cuvinte-cheie etc. vor fi scrise cu caractere aldine (*Bold*).

Titlul

- Titlul comunicării va fi scris folosind stilul *Heading 1*.
- Titlul va fi așezat central, utilizând caractere aldine (*Bold*), 12 pct.

Autorul lucrării

- Prenumele și numele autorului lucrării vor fi trecute imediat sub titlu, numele autorului (nu și prenumele) fiind scris cu majuscule (*UPPERCASE*).
- Afilierea instituțională va fi scrisă între paranteze rotunde, imediat sub prenumele și numele autorului.

Rezumatele

- Lucrarea va avea două rezumate, în limba engleză și în limba în care a fost comunicată lucrarea.
- Rezumatele (cuprinzând aprox. 200-250 de cuvinte) vor fi scrise la două rânduri sub afilierea instituțională.
- Se va folosi stilul *Normal*, TNR, 11 pct.

Cuvintele-cheie

- Se vor indica 5 cuvinte-cheie (*Keywords*), în limba engleză și în limba lucrării.
- Cuvintele-cheie vor fi scrise folosind stilul *Normal*, TNR, 11 pct., la un rând sub rezumat.

Text

- Textul lucrării va fi scris folosind stilul *Normal*, TNR, 12 pct.
- Pentru titlurile capitolelor și ale subcapitolelor vor fi folosite stiluri începând de la *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4* etc.
- Caracterele cursive (*Italic*) vor fi utilizate pentru a marca:
 - cuvinte străine sau cuvinte aparținând unui anumit dialect, limbaj, stil;
 - grafeme, cuvinte, expresii etc. care fac obiectul unei anumite analize;
 - cuvintele și expresiile utilizate emfatic.
- Caracterele aldine (*Bold*) se folosesc pentru titlu, subtitluri, secțiunile lucrării.
- *Sublinierea (Underline)* nu se întrebunțează deloc.
- Imaginile, tabelele, diagramele vor fi numerotate și inserate în text.

Note

- Trimiterile vor fi inserate în text, după modelul: (Durand 2000, 15).
- Comentariile, explicațiile etc. vor fi scrise la subsol, folosind formatarea implicită a editorului. Notele se vor numerota de la 1 la *n*.
- Citatele vor fi trecute între ghilimelele specifice limbii utilizate:
 - „xxx” – pentru lucrările în limba română,
 - «xxx» – pentru lucrările în limba franceză,
 - "xxx" – pentru lucrările în limba italiană,
 - "xxx" – pentru lucrările în limba portugheză,
 - "xxx" – pentru lucrările în limba spaniolă,
 - "xxx" – pentru rezumatele în limba engleză.
- La sfârșitul citatului se va pune semnul de punctuație cu care acesta se încheie, iar dacă citatul este intercalat într-un enunț sau este urmat de o trimitere, se va pune punct și la sfârșitul enunțului respectiv sau după trimitere, după modelul: Text: „Citat.”. sau Text: „Citat?”, respectiv „Citat.” (Trimitere).
- Citatul în citat se marchează astfel: „xxx <xxx> xxx”.
- Dacă citatul este mai amplu de două rânduri, acesta se separă de text, folosindu-se tehnica „îngropării în text” (1 cm la stânga, 1 cm la dreapta), mărimea fontului rămânând 11.

Sigle

- Se utilizează sigle pentru dicționare, gramatici, volume-sursă, care sunt frecvent citate în text.
- Siglele vor fi trecute în ordine alfabetică la sfârșitul lucrării, fără a se numerota, la 1 rând sub textul propriu-zis al lucrării.
- Se va folosi stilul *Normal*, TNR, 11 puncte, aliniere *Heading*, distanță implicită.
- Structura siglelor este următoarea:

REW – W. Meyer-Lübke. 1911. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

Referințe bibliografice

- Referințele bibliografice vor fi trecute în ordine alfabetică la sfârșitul lucrării, fără a se numerota, la 1 rând sub textul propriu-zis al lucrării.
- Se va folosi stilul *Normal*, TNR, 11 puncte, aliniere *Heading*, distanță implicită.
- Se va folosi stilul Chicago (https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-2.html).
- Modele de indicare a referințelor bibliografice:

Carte de unic autor:

Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.

Carte de unic autor tradusă :

Curtius, Ernst Robert. 1970. *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster. Cu o introducere de Alexandru Dușu. București: Editura Univers.

Carte scrisă de mai mulți autori:

Perelman, Ch., Olbrechts-Tyteca. L. 1970. *Traité de l'argumentation*. Bruxelles: Editions de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles.

Articol:

García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in „Thesaurus”. Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

Webografie:

<http://www.intratext.com/>, ultima actualizare la 1 martie 2012.

Pavarani, Cecilia. 2012. *La représentation des banquets dans la poésie latine officielle de l'antiquité impériale et tardive*, in „Camenuae”, nr. 8, janvier, revue en ligne: <http://www.paris-sorbonne.fr/article/camenuae-no-8-janvier-2012>, ultima accesare: 25. VII. 2017.

PROTOCOLE DE RÉDACTION

- **Date limite de l'envoi par mail (ciccre@e-uvr.ro, valy.ceia@e-uvr.ro) : le 15 novembre 2021.**
- Date estimée de la parution du numéro de la revue (juin-juillet de chaque année).
- **L'article ne doit pas dépasser 51000 caractères (espaces inclus), mais le minimum est 17000 caractères.**
- Il ne faut pas numéroter les pages de l'article.
- Mise en page : marges de l'article - dimensions standard.
- À commencer par : Prénom Nom de l'auteur en Times New Roman, taille 14, alignement à gauche, sans alinéa (uniquement le nom sera écrit avec majuscules).
- L'affiliation institutionnelle sera marquée entre parenthèses sous le nom et le prénom de l'auteur.
- Titre de l'article : Times New Roman, taille 14, avec majuscules, centré.
- Résumé en français : en caractères gras, suivi du point, Times New Roman, taille 10, interligne 1. Ne pas sauter de ligne entre les paragraphes, sauf pour marquer les grandes articulations. Alignement gauche et droite (justify). Retrait (Indentation) 0. + Mots-clés : 5, délimités par virgule, suivis du point.
- Résumé en anglais (Abstract) : titre de l'article en anglais, en caractères gras, suivi du point, Times New Roman, taille 10, interligne 1. Ne pas sauter de ligne entre les paragraphes, sauf pour marquer les grandes articulations. Alignement gauche et droite (justify). Retrait (Indentation) 0. +
- Keywords: 5, délimités par virgule, suivis du point.

Ex.

Résumé. Kdfpkerzgp1\$h\$h.

Mots-clés : jdbfb, jdbfujef, quduazudh, cbhdbfue, juucfi.

Abstract. Kdfpkerzgp1\$h\$h.

Keywords: jdbfb, jdbfujef, quduazudh, cbhdbfue, juucfi.

- Corpus du texte : Times New Roman, taille 12, interligne 1. Ne pas sauter de ligne entre les paragraphes, sauf pour marquer les grandes articulations. Alignement gauche et droite (justify). Retrait (Indentation) 0.
- Toutes les références des livres cités dans les notes en bas de pages doivent se retrouver dans la bibliographie à la fin de l'article.
- Bibliographie mise à la fin de l'article : Times New Roman, taille 10, interligne 1, ne pas numéroter les titres. Séparer la bibliographie en trois :
 - Texte(s) de références,
 - Ouvrages critiques,
 - Sitographie.
- Bibliographie selon le modèle :
 - volume: Durand, Gilbert. 2000. *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*. Traducere de Marcel Aderca. Postfață de Cornel Mihai Ionescu. București: Univers Enciclopedic.
 - chapitre d'un volume: Bogdan-Dascălu, Doina. 2005. « Metamorfoza poetică a știrii », in Mirela Borchin, Iosif Cheie-Pantea, Alexandru Ruja (coord.), *In Magistri honorem G. I. Tohăneanu*. Timișoara: Editura Universității de Vest, p. 167-170.
- Citations courtes : entre guillemets (français : « »).
- Citations longues (plus de trois lignes) :

- police Times New Roman, taille 10, interligne simple
- à séparer du corps du texte par une ligne blanche (Enter) avant et après.
- en retrait de deux centimètres seulement à gauche.
- sans guillemets au début et à la fin
- Pour les citations insérées dans le texte de l'article, utiliser les abréviations selon le modèle. Exemple : « » (TM, 167).
- Attention : dans la structure de l'article, utilisez les titres en toutes lettres en italiques ; exemple : Dans *Tobie des marais*, le personnage se présente.... (les abréviations risqueraient de compliquer la compréhension).
- Paragraphes : la première ligne de chaque paragraphe (l'alinéa) est présentée avec un retrait d'un centimètre. Il n'y a pas de distance supplémentaire entre les paragraphes (Spacing 0).
- Sous-titres : si le texte est subdivisé, on utilisera pour les sous-titres, numérotés, des caractères gras, sans alinéa. Le texte suit avec alinéa.
- Les apostrophes sont uniformément comme : « ' » (et non « ' » ou « ' »)
- Les majuscules sont accentuées : À l'époque, [...]. Écoutant ses conseillers, [...]: À, É, Ê, Ë, È, Ô, Â, etc.
- Le trait d'union (-) est distinct du tiret (-)
- Tout mot étranger est *en italiques*. Ex : Les suppliques du *Pater noster*, *Ibid*.
- Ne mettez pas en italiques les virgules, les points, etc. après des syntagmes en italiques (correct : Philippe Lejeune, *Le pacte autobiographique* ; incorrect : Philippe Lejeune, *Le pacte autobiographique*.)
- On écrit les siècles de cette façon : XXe siècle. Ils seront mis en chiffres romains, avec le « e » en exposant (et non « ème ») : Le XIXe siècle ; le XVIIIe amendement à la Constitution
- On écrit œuvre en début de phrase : Œuvre (et non Oeuvre), sœur (et non soeur), etc.
- Les chiffres et les nombres (dates exceptées) sont à donner en toutes lettres : cinquante ans, quinze chevaux, etc.
- Le titre des livres/des revues cités seront en italiques. Les chapitres cités des livres seront entre guillemets (« »)
- Mettez un espace insécable avant et après le point-virgule, le point d'interrogation, le point d'exclamation, deux points, le tiret de pause (-). Mettez un espace uniquement après la virgule et le point (final ou d'abréviation). Pas d'espace avant et après le trait d'union (-). Respectez la différence entre le tiret de pause et le trait d'union (- /-)
- Entre deux mots distincts, soient-ils abrégés ou non, chiffres ou italiques, mettez toujours un espace (attention surtout aux notes en bas de pages, comme dans les exemples qui suivent)
- Les notes en bas de page (à recommencer de 1 à x pour l'article en entier) sont en Police Times New Roman, taille 10, interligne simple, texte justifié droite et gauche, suivi d'un point final.
- Exemples pour les notes en bas de page (diverses situations) :

¹ Jacques Kuper, « The Traditional Cosmos and the new world » in *Modern Language Notes*, vol. 118, no 2, Baltimore, The John Hopkins University Press, 2003, p. 32.

² Almeda Ubersfeld, *Lire le théâtre*, Paris, Éditions Sociales, 1992, coll. « Idées », pp. 25-26.

³ Jacques Lecarme, Éliane Lecarme-Tabone, *L'autobiographie*, Paris, Éditions Armand Colin, 2e éd., 1999 (1997), p. 7.

⁴ Mathias Graul, « [Jacques Prévert, l'esprit anti-intellectuel et la raison ambiguë dans l'éducation publique](http://www.reformation.to/prevert.htm) » [En ligne]. 2002. URL : <<http://www.reformation.to/prevert.htm>> (Consulté le 14 juillet 2010).

⁵ Carole Allamand, *Marguerite Yourcenar, une écriture en mal de mère, o. c.*, p. 16.

⁶ Sigmund Freud, « Au-delà du principe de plaisir » in *Essais de psychanalyse*, Paris, Éditions Payot, 1967, coll. « Les auteurs classiques », p. 64.

NORME DI REDAZIONE

Il testo integrale del lavoro sarà inviato entro il 15 novembre 2021 ai seguenti indirizzi: ciccre@e-uvt.ro e valy.ceia@e-uvt.ro.

Il documento verrà inviato in formato docx (se per la redazione del testo si usa il Microsoft Word, versione 2010 o successiva), oppure doc (se si usa una versione precedente di Microsoft Word o un altro editor di testo).

Il lavoro verrà redatto nella lingua in cui è stato presentato durante il convegno e avrà fra 5 e 13 pagine (incluse illustrazioni e allegati).

Il formato della pagina sarà A4 con bordi di dimensioni standard, distanziati di un'interlinea.

Le pagine del foglio non saranno numerate.

Il carattere Times New Roman (TNR) verrà utilizzato per l'intero lavoro.

Le parole: *Abstract*, *Parole-chiave*, *Riassunto* ecc. saranno scritte in grassetto.

Titolo

Il titolo della comunicazione verrà scritto utilizzando lo stile *Heading 1*.

Il titolo: centrale, in grassetto, corpo 12, interlinea singola

Nome e Cognome dell'autore: Times New Roman, sotto il titolo del lavoro; solo il cognome dell'autore verrà scritto con maiuscole.

Afferenza istituzionale: fra parentesi tonde sotto il nome ed il cognome dell'autore.

Riassunti:

Il lavoro va corredato da **due abstracts (200-250 battute)**: in inglese e nella lingua della comunicazione durante la presentazione, sotto l'afferenza istituzionale, Times New Roman, corpo 11.

Parole-chiave

Saranno indicate 5 parole-chiave in inglese e nella lingua del lavoro, in TNR corpo 11, interlinea singola sotto il riassunto.

Testo

Il testo sarà scritto utilizzando TNR, corpo 12.

Titoli dei capitoli e sottocapitoli adopereranno lo stile *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4*.

Il *corsivo* verrà utilizzato per contrassegnare:

- parole straniere o appartenenti ad uno specifico dialetto, linguaggio, stile;
- grafemi, parole, espressioni ecc. che fanno l'oggetto di una specifica analisi;

- parole ed espressioni utilizzate enfaticamente;

Il grassetto si usa per: titolo, sottotitolo, sezioni del lavoro.

La sottolineatura non verrà adoperata.

Immagini, tabelle, diagrammi, verranno numerati e inseriti nel testo del lavoro.

I richiami saranno inseriti nel testo, per es. (Durand 2000, 15).

Se uno degli autori ha lo stesso cognome di un altro autore citato, sarà messo fra parentesi non solo il cognome dell'autore, ma anche la sua iniziale davanti al nome. Per es. (M. Anghelescu 2008, 74).

I commenti, le spiegazioni ecc. a piè di pagina, e saranno numerati da 1 a n.

Le citazioni saranno racchiuse tra virgolette specifiche per la lingua utilizzata:

"xxx" - per opere in romeno,

«xxx» - per opere in francese,

"xxx" - per opere in italiano,

"xxx" - per opere in portoghese,

"xxx" - per opere in spagnolo,

"xxx" - per opere in inglese.

Alla conclusione del citato si mette un segno di interpunzione con il quale ciò termina, e se il citato è inserito in un enunciato o è seguito da un richiamo, si procede come nel seguente modello: **Testo:** „Citato.” oppure **Testo:** „Citato?”., rispettivamente „Citato.” (**Richiamo**).

Una citazione compresa a sua volta dentro una citazione principale viene segnata: „xxx <xxx> xxx”.

Le citazioni di una certa lunghezza verranno redatte con stacchi rispetto al testo principale (1 cm a sinistra, 1 cm a destra),

Sigle

Si adoperano le sigle per dizionari, grammatiche, risorse bibliografiche spesso citate nel testo. Le sigle saranno elencate in ordine alfabetico alla fine del testo, senza numerazione, sotto il testo del lavoro, in TNR, corpo 11, capoverso *Heading*.

La struttura delle sigle è: REW – W. Meyer-Lübke. 1911. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

I riferimenti bibliografici saranno **in ordine alfabetico** in conclusione del testo, senza numerazione, interlinea singola sotto il testo del lavoro, in TNR, corpo 11, capoverso *Heading*. Si vedano i modelli sotto:

Libro d'autore:

Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.

Libro d'autore tradotto:

Curtius, Ernst Robert. 1970. *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster. Cu o introducere de Alexandru Duțu. București: Editura Univers.

Libri con più autori:

Perelman, Ch., Olbrechts-Tyteca. L. 1970. *Traité de l'argumentation*. Bruxelles: Editions de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles.

Articoli:

García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in „Thesaurus”. Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

Webografia:

Pavarani, Cecilia. 2012. *La représentation des banquets dans la poésie latine officielle de l'antiquité impériale et tardive*, in „Camenuiae”, nr. 8, janvier, revue en ligne: <http://www.paris-sorbonne.fr/article/camenuiae-no-8-janvier-2012>, ultima accesare la 25 iulie 2017.

GUIA DO AUTOR.

NORMAS DE REDAÇÃO

Indicações gerais

- O texto integral do trabalho será enviado até 15 de novembro 2021, para o endereço ciccre@e-uvt.ro e para os endereço valy.ceia@e-uvt.ro.
- O trabalho será enviado em formato docx (se para a redação foi utilizado Microsoft Word, versão 2010 ou outra versão mais recente) ou em formato doc (se foi utilizada uma versão anterior do Microsoft Word ou outro editor de texto).
- O trabalho será escrito no idioma em que a comunicação foi feita e terá entre 5 e 13 páginas (incluindo ilustrações e anexos).
- O formato das páginas será A4, com margens de tamanho standard e espaçamento entre linhas de 1 cm.
- As páginas do trabalho não serão numeradas.
- Para todo o trabalho deve ser utilizada a fonte Times New Roman (TNR).
- As palavras Abstract, Keywords, Resumo, Palavras-chave etc. vão ser escritas em negrito (*Bold*).

Título

- O título da comunicação será escrito usando o estilo *Heading 1*.
- O título será colocado centralmente, utilizando caracteres em negrito (*Bold*), 12 pontos.

Autor do trabalho

- O nome e o sobrenome do autor do trabalho serão colocados imediatamente abaixo do título, o sobrenome do autor (mas não o nome) sendo escrito com maiúsculas (*UPPERCASE*).
- A afiliação institucional será escrita entre parênteses (), imediatamente abaixo do nome e sobrenome do autor.

Resumos

- O trabalho terá dois resumos, em inglês e no idioma da comunicação.

- Os resumos (contendo aproximadamente 200-250 palavras) serão escritos a dois espaços abaixo da afiliação institucional.
- Será utilizado o estilo *Normal*, fonte TNR, 11 pontos.

Palavras-chave

- Serão indicadas 5 palavras-chave (*Keywords*), em inglês e no idioma do trabalho.
- As palavras-chave serão escritas usando o estilo *Normal*, em fonte TNR, 11 pontos, a um espaço abaixo do resumo.

Texto

- O texto do trabalho será escrito usando o estilo *Normal*, fonte TNR, 12 pontos.
- Para os títulos dos capítulos e dos subcapítulos serão utilizados estilos a partir de *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4* etc.
- Os caracteres em *itálico (Italic)* serão utilizados para marcar:
 - palavras estrangeiras ou palavras pertencentes a um determinado dialeto, linguagem ou estilo;
 - grafemas, palavras, expressões etc. que fazem o objeto de uma determinada análise;
 - as palavras e as expressões utilizadas enfaticamente.
- Os caracteres em *negrito (Bold)* utilizam-se para o título, os subtítulos, as secções do trabalho.
- O *sublinhado (Underline)* não será utilizado.
- As imagens, as tabelas, os diagramas serão numerados e inseridos no texto.

Notas

- As referências serão inseridas no texto, segundo o modelo (Durand 2000, 15).
- Os comentários, as explicações etc. serão escritos no rodapé, usando o formato padrão do editor. As notas serão numeradas de 1 a *n*.
- As citações serão inseridas entre as aspas específicas do idioma utilizado:
 - „xxx” – para os trabalhos em romeno,
 - «xxx» – para os trabalhos em francês,
 - "xxx" – para os trabalhos em italiano,
 - "xxx" – para os trabalhos em português,
 - "xxx" – para os trabalhos em espanhol,
 - "xxx" – para os resumos em inglês.
- No final da citação será colocado o sinal de pontuação correspondente, e se a citação estiver intercalada em uma frase ou seguida por uma referência, será utilizado também o ponto no final do respetivo enunciado ou após a referência, segundo o modelo: Texto: "Citação." ou Texto: "Citação?"., respetivamente "Citação." (Referência).
- A citação dentro de uma outra citação é marcada da seguinte forma: "xxx <xxx> xxx".
- Se a citação tiver mais de duas linhas, deve ser separada do texto num parágrafo independente, sem aspas, com um espaço de 1 cm à esquerda, 1 cm à direita, com o tamanho da fonte 11.

Siglas

- Utilizam-se siglas para dicionários, gramáticas, volumes-fontes, que são frequentemente citados dentro do texto.
- As siglas serão escritas em ordem alfabética no fim do trabalho, sem numeração, com espaço simples abaixo do corpo do texto.
- Utilizar-se-á o estilo *Normal*, TNR, 11 pontos, alinhamento *Heading*, distância implícita.
- A estrutura das siglas é a seguinte:

REW – W. Meyer-Lübke. 1911. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

Referências bibliográficas

- As referências bibliográficas serão escritas em ordem alfabética no fim do trabalho, sem numeração, com espaço simples abaixo do corpo do texto.
- Utilizar-se-á o estilo *Normal*, TNR, 11 pontos, alinhamento *Heading*, distância implícita.
- Utilizar-se-á o estilo Chicago (https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-2.html).
- Modelos para indicar as referências bibliográficas:

Livro de autor único:

Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.

Livro de único autor traduzido:

Curtius, Ernst Robert. 1970. *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster. Cu o introducere de Alexandru Dușu. București: Editura Univers.

Livro escrito por mais autores :

Perelman, Ch., Olbrechts-Tyteca. L. 1970. *Traité de l'argumentation*. Bruxelles: Editions de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles.

Artigo:

García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in „Thesaurus”. Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

Webografie:

<http://www.intratext.com/>, última consulta a 1 de março de 2012.

Pavarani, Cecilia. 2012. *La représentation des banquets dans la poésie latine officielle de l'antiquité impériale et tardive*, in „Camenulae”, nr. 8, janvier, revue en ligne: <http://www.paris-sorbonne.fr/article/camenulae-no-8-janvier-2012>, última consulta: 25. VII. 2017.

Guía del autor. Normas de publicación

Indicaciones generales

- El texto integral del trabajo será enviado hasta el 15 de noviembre 2021 de cada año a los siguientes correos electrónicos: ciccre@e-uvt.ro y valy.ceia@e-uvt.ro.
- Fecha aproximativa de la publicación de cada número (junio-julio de cada año).
- El trabajo se enviará en formato docx (si para su redacción se ha utilizado Microsoft Word, versión 2010 o una versión más reciente) o doc (si se ha utilizado una versión más antigua de Microsoft Word u otro editor de texto).
- El trabajo se escribirá en la lengua en la que fue presentada la comunicación y tendrá entre 5 y 13 páginas (inclusivamente ilustraciones y anexos). El artículo no debe exceder 51000 caracteres (espacios incluidos); el mínimo es de 17000 caracteres.
- El formato de las páginas será A4, con márgenes de dimensión estándar, espaciados a 1 línea.
- Las páginas del trabajo no serán numeradas.
- Para todo el trabajo se utilizará el tipo de letra Times New Roman (TNR).
- Las palabras **Abstract**, **Keywords**, **Resumen**, **Palabras clave** etc. se escribirán en negrita (*Bold*).

Título

- El título de la comunicación se escribirá en estilo *Heading 1*.
- El título será centrado y en negrita (*Bold*), 12 puntos.

Autor del trabajo

- El nombre y los apellidos del autor del trabajo se escribirán inmediatamente bajo el título. Se escribirán en mayúsculas solo el/los apellido/s del autor (*UPPERCASE*).
- La afiliación institucional será escrita entre paréntesis redondos, inmediatamente bajo el nombre y los apellidos del autor.

Resúmenes

- El trabajo tendrá dos resúmenes, en inglés y en la lengua de la comunicación.
- Los resúmenes (que tendrán unas 200-250 palabras) se escribirán a dos espacios debajo de la afiliación institucional.
- Se utilizará el estilo *Normal*, TNR, 11 puntos.

Palabras clave

- Se indicarán 5 palabras clave (*Keywords*), en inglés y en la lengua del trabajo.
- Las palabras clave se escribirán en estilo *Normal*, TNR, 11 puntos, a un espacio debajo del resumen.

Texto

- El texto del trabajo se escribirá en estilo *Normal*, tipo de letra Times New Roman, 12 puntos.
- Para los títulos de los capítulos y subcapítulos se utilizarán los estilos desde *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4*, etc.
- Las cursivas se utilizarán para marcar:
 - las palabras extranjeras o pertenecientes a un dialecto, lenguaje, estilo;
 - grafemas, palabras, expresiones, etc. que forman parte del objeto de cierto análisis;
 - palabras y expresiones utilizadas con énfasis.
- Los caracteres en negrita (*Bold*) se utilizan para el título, subtítulos, las secciones del trabajo.
- *No se utilizará el subrayado (Underline)*.
- *Las imágenes, los cuadros, los esquemas se numerarán y se insertarán en el texto.*

Notas

- Las referencias se insertarán en el cuerpo del texto según el modelo: (Durand 2000, 15).
- Los comentarios, las explicaciones, etc. se escribirán a pie de página, empleando el formato implícito del editor. Las notas a pie de página se numerarán desde 1 hasta *n*.
- Las citas se escribirán entre las comillas específicas de la lengua utilizada:
 - „xxx” – para los trabajos en rumano,
 - «xxx» – para los trabajos en francés,
 - "xxx" – para los trabajos en italiano,
 - "xxx" – para los trabajos en portugués,
 - "xxx" – para los trabajos en español,
 - "xxx" – para los trabajos en inglés.
- Al final de la cita se empleará el signo de puntuación correspondiente, y, si la cita está intercalada en una oración o seguida por una referencia, se usará también el punto al final de la respectiva

oración o referencia, según el modelo: Texto: “Cita.”. o: Texto: “Cita?”. , respectivamente “Cita”. (Referencia).

- La cita dentro otra cita se escribirá según el ejemplo: “xxx <xxx> xxx”.
- Si la cita supera dos líneas, se presentará en un párrafo independiente, sin comillas, con un espacio de 1 cm a la izquierda, 1 cm a la derecha), y letra en cuerpo 11.

Siglas

- Se utilizan siglas para diccionarios, gramáticas, volúmenes utilizados como fuentes que están citados con frecuencia en el cuerpo del trabajo. Las siglas se escribirán en orden alfabético al final del trabajo, sin numeración, a un espacio bajo el cuerpo del trabajo.
- Se utilizará el estilo *Normal*, TNR, 11 puntos, alineación *Heading*, distancia implícita.
- La estructura de las siglas es la siguiente:

REW – W. Meyer-Lübke. 1911. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter’s Universitätsbuchhandlung.

Referencias bibliográficas

- Las referencias bibliográficas se escribirán en orden alfabético al final del trabajo, sin numeración, a 1 espacio bajo el cuerpo del trabajo.
- Se utilizará el estilo *Normal*, TNR, 11 puntos, alineación *Heading*, distancia implícita.
- Ejemplos para indicar las referencias bibliográficas:

Libro de único autor:

Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.

Libro de único autor traducido:

Curtius, Ernst Robert. 1970. *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster. Cu o introducere de Alexandru Dușu. București: Editura Univers.

Libro escrito por más autores :

Perelman, Ch., Olbrechts-Tyteca. L. 1970. *Traité de l’argumentation*. Bruxelles: Editions de l’Institut de Sociologie de l’Université Libre de Bruxelles.

Artículo:

García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in “Thesaurus”. Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

Webografía:

Pavarani, Cecilia. 2012. *La représentation des banquets dans la poésie latine officielle de l’antiquité impériale et tardive*, in “Camenuiae”, nr. 8, janvier, revista en línea: <http://www.paris-sorbonne.fr/article/camenuiae-no-8-janvier-2012>, última consulta el 25 de julio de 2017.

ISSN 2344-3170
ISSN-L 2344-3170